รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ปฐมชัย ธะนะเนตร

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มีนาคม 2555

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ปฐมชัย ธะนะเนตร

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มีนาคม 2555

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเงินรายได้
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ประจำปีงบประมาณ 2554

ประกาศคุณูปการ

การทำงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุขุมาลย์ เกษมสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัยโดยตรง ที่ได้กรุณาอนุมัติงบประมาณเงินรายได้ของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2554 ให้แก่ผู้วิจัย และให้โอกาสในการผลิตผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับท่าน อาจารย์ ดร.มิ่ง เทพครเมือง หัวหน้างานวิจัย ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานตามขั้นตอน ตรวจสอบเค้าโครง และนำเสนอเพื่อขออนุมัติงบประมาณ ในการทำงานวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งยังให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางการทำงานวิจัยในครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และอาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อาจารย์พรรณนิภา สันติพงษ์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักษณา อินทะจักร ผู้ประสานงานฝ่ายวิชาการ ซึ่งทั้ง 3 ท่าน เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนสาธิต ฯ ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี รวมทั้งขอขอบคุณ อาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย หัวหน้างานวัดและประเมินผลของโรงเรียน ซึ่งกรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติวิเคราะห์ข้อมูล และการวัดผลการศึกษา นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตรวจสอบแก้ไข และชี้แนวทางแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ และที่สำคัญต้องขอขอบคุณอาจารย์ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม และอาจารย์วิริยา ศิริสุทธิกุล ที่กรุณาช่วยแปลและเรียบเรียงบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวมาอีกครั้ง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณฝ่ายวิจัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่อนุมัติการดำเนินงานโครงการวิจัยอันเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน และให้โอกาสแก่บุคลากรในหน่วยงานทุกท่านได้ผลิตงานวิจัยอันเป็นประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

ปฐมชัย ธะนะเนตร

ผู้วิจัย

ปฐมชัย ธะนะเนตร. (2555). ***การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)***.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน ด้วยการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนทั้งหมด 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์ ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์ ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร และชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ซึ่งนำไปทดสอบก่อนและหลังการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ชุด มีประสิทธิภาพ 85.91 / 80.53 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80 / 80 และผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

DEVELOPING A SELF-LEARNING PACKAGE REPRESENTING A STORY OF RAMAYANA , "*SUCREEB HAK CHAT* "FOR GRADE 5 AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (ELEMENTARY)

AN ABSTRACT

BY

PATHOMCHAI THANANATE

Presented to the Research Department of Srinakharinwirot University

funded by the School Annual Income

Acadamic year 2011

March 2012

Pathomchai Thananate. (2012). *Developing A Self-Learning Package Representing A Story of Ramayana , "Sucreeb hak chat" for Grade 5 at Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration school (Elementary).*

The purposes of this research were to develop a self-learning package representing a strory of *Ramayana* , "Sucreeb Hak Chat" for Grade 5 students of Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Elementary) and compare their learning achievement before and after applying the self-learning kit to the sample group.

The sample of this research were 60 students of grade 5 classes from Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Elementary) in the second semester of academic year 2011, selected by simple random sampling from the total of 202 students. The instruments used for data collection consisted of two main components 1.) 6 set of activity book in a self-learning package representing a strory of *Ramayana*, "Sucreeb Hak Chat" for Grade 5 students. The first set: author biography, the story's origin and the purpose of the literature, the second set: characters, the third set: the verse, the fourth set: writing, spelling, and vocabulary, the fifth set: the story of *Ramayana*, "Sucreeb Hak Chat", and the sixth set: ideas and values from the literature, and 2.) Thai language achievement test of the poem titled *Ramayana*, "Sucreeb Hak Chat" which was tested before and after experiment with the sample. Statistical analysis was accomplished by percentage, mean, standard deviation, and t-test statistic.

The research findings revealed the following results: 1) efficiency of a self-learning package representing a strory of *Ramayana*, "Sucreeb Hak Chat" for Grade 5 students was 85.91 / 80.53, which met the 80 / 80 criterion and 2) the comparable study resulted from Thai language achievement test for Grade 5 students with the poem titled *Ramayana*, "Sucreeb Hak Chat" showed that there was a statistically significant difference between pre-test and post-test scoring as students scored higher in the post-test at the .01 significance level.

สารบัญ

ประกาศคุณูปการ
บทคัดย่อ
สารบัญ
บัญชีตาราง

บทที่ **หน้า**

1 **บทนำ**..... 1
ภูมิหลัง..... 1
ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 4
ความสำคัญของการวิจัย..... 5
ขอบเขตของการวิจัย..... 5
นิยามศัพท์..... 6
สมมุติฐานของการวิจัย..... 7

2 **เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**..... 8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน..... 10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง..... 28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดีและวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์..... 46
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 77

3 **วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและทดลอง**..... 88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง..... 88
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ..... 89
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการทดลอง..... 94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 (ต่อ)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 94

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 94

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 98

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 98

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 98

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 99

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 103

ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 103

สรุปผลการวิจัยและทดลอง..... 106

อภิปรายผล..... 107

ข้อเสนอแนะ..... 111

บรรณานุกรม..... 112

ภาคผนวก..... 122

ภาคผนวก ก..... 123

ภาคผนวก ข..... 136

ภาคผนวก ค..... 237

ภาคผนวก ง..... 239

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 241

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแบบแผนการทดลอง.....	93
2	ผลการประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 6 ชุด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา.....	99
3	ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร.....	102
4	แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร.....	102
5	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนกแจกแจง (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพ หักฉัตร จำนวน 60 ข้อ...	124
6	แสดงคะแนนรวมทั้งหมดของชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด.....	126
7	แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 60 ข้อ.....	129
8	แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 60 ข้อ Pre-test และ Post-test.....	132
9	แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ทั้ง 6 ชุด ระหว่างเรียน และหลังเรียน.....	135

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 37-38) ได้กำหนดและวางแนวทางไว้อย่างมีเป้าหมาย เพื่อเป็นการมุ่งให้สถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ 5 สาระ ดังนี้ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักและการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

เห็นได้ว่า สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้ถูกกำหนดให้เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาเรียนรู้ เพราะวรรณคดีและวรรณกรรมเป็นมรดกของชาติและภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษไทย ที่สืบต่อกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบันกาล อาจกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และที่สำคัญมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอยู่ไม่น้อย เราเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านลำดับเวลานับเนื่องต่อกันมาด้วยตัวอักษรและหนังสือที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในรูปแบบของวรรณกรรมและวรรณคดีที่สอดแทรกศาสตร์แขนงต่าง ๆ ไว้อยู่จำนวนมาก วรรณคดีหลายเรื่องเป็นเครื่องชี้นำสังคมไทยให้ผู้คนดำเนินชีวิตอย่างมีแบบแผน เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ ดังที่ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 23-25) ได้กล่าวถึงเรื่องการศึกษาวรรณคดีไว้พอสรุปได้ว่า “วรรณคดีคือศิลปะ ถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติอย่างหนึ่งที่บรรพชนได้สร้างสรรค์รักษามาจนทุกวันนี้ การสอนวรรณคดีจึงเท่ากับเป็นการสืบส่งมรดกทางศิลปะนั้นให้ลูกหลาน เพื่อศิลปะนั้นจะได้เจริญงอกงามและมีคุณค่าต่อชนในรุ่นหลังต่อไป การให้นักเรียนเรียนวรรณคดีมีจุดประสงค์ให้เด็กได้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของมนุษย์ร่วมชาติทั้งที่เป็นบุคคลร่วมสมัยและบุคคลในอดีต” และยังกล่าวถึงคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไว้ว่า “วรรณคดีบางเรื่องให้ความรู้ความเข้าใจ ปรัชญา ความคิดของผู้คน อาจมีเนื้อหาแสดงให้เราทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ในอดีตของบรรพบุรุษ ให้ประสบการณ์ทางอ้อมในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาของชีวิตได้ในบางเรื่อง”

การเรียนการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษานั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี และเกิดความซาบซึ้งจากภาษาที่ใช้ในบทประพันธ์ เกิดจินตนาการ ตลอดจนได้ความรู้ข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวในหน้าบทนำเสนอของหนังสือเรียนวรรณคดีลำนำ ชั้น ป.5 ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: บท

นำเสนอ) เกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษาซึ่งสามารถสรุปได้ว่า “แนวทางการจัดการเรียนรู้วรรณคดีระดับประถมศึกษาตามแนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนได้มีจินตนาการ และมีความซาบซึ้งในรสของวรรณคดีไทย เนื่องจากความซาบซึ้งตรึงใจในสุนทรียภาพของวรรณคดีไทยจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้เข้าถึงคุณค่าของวรรณคดีในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ พลังของภาษา และคติธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาและวิถีไทย-ทางไท ซึ่งแฝงอยู่ในวรรณคดีแต่ละเรื่อง การเข้าถึงอรรถรสของวรรณคดียังช่วยกล่อมเกลาพัฒนาการทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของผู้เรียนอีกด้วย ขณะเดียวกันหากผู้เรียนมีความรักและความสนใจวรรณคดีไทย ก็สามารถนำวรรณคดีฉบับเต็มมาอ่านเพิ่มเติมได้ อีกทั้งขยายวงความสนใจไปอ่านวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้ด้วย”

“รามเกียรติ์” เป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งของไทยที่เปี่ยมล้นไปด้วยศาสตร์และศิลป์นานัปการ มีอิทธิพลอันทรงคุณค่าต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย เช่น รูปแบบการปกครอง จารีต ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนความไพเราะ สละสลวย งดงามทางภาษาอันเป็นที่ประจักษ์สืบต่อกันมาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่ง ผู้ใช้นามแฝงว่า ติกาหลัง (2537: 91-62) กล่าวไว้โดยสรุปว่า “รามเกียรติ์แม้จะดัดแปลงมาจากมหากาพย์ของอินเดียก็จริง แต่ก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยไปเสียแล้ว ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งนี้ผู้เขียนสังเกตสังกาจากคำพูดจา สำบัดสำนวน หรือแม้แต่ชื่อบุคคล สถานที่ พืช อาหาร ความเชื่อถือ ก็ล้วนมาจากรามเกียรติ์อยู่เหมือนกัน รามเกียรติ์จึงมิใช่เป็นเครื่องให้ความบันเทิงเริงใจแต่เพียงอย่างเดียวเสียแล้ว พิจารณาง่าย ๆ ในแง่ต่อไปนี้ ด้านภาษาและวรรณคดี ด้านศิลปกรรม ด้านดนตรี นาฏศิลป์ การแสดง ด้านประเพณี ด้านความเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ สมพร สิงห์โต (2537: 39-45) ได้กล่าวถึงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ในแง่มุมของคุณค่าในทางสร้างสรรค์ ไว้โดยสรุปได้ว่า “รามเกียรติ์เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางสร้างสรรค์อยู่ไม่น้อย คุณค่าทางสร้างสรรค์หมายถึง มีสาระประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่นให้ความรู้ ให้ความคิดและความเข้าใจหรือช่วยให้มองเห็นสัจธรรมบางอย่างในชีวิตได้ คุณค่านี้เป็นคุณค่าทางปัญญาซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ตัวละครสำคัญในรามเกียรติ์มีความดี ความชั่ว เยี่ยงมนุษย์ปุถุชน ไม่ว่าจะเป็นยักษ์ มนุษย์ หรือลิง ก็ล้วนเป็นแบบให้เราเดินตาม หรือหลีกเลี่ยงได้ทั้งสิ้น .นอกจากผู้อ่านจะได้แบบอย่างความประพฤติของตัวละครเอกไว้เป็นแนวทางชีวิตไว้ถูกต้องแล้ว ยังได้คติและแง่คิดอันเป็นประสบการณ์ชีวิตจากเกร็ดต่าง ๆ ในเรื่องอีกมากมาย...”

ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ได้นำกลอนบทละคร “เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร” มาให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ ซึ่งเดิมทีนั้นเคยบรรจุอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 ตามหลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งตามหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 นั้นได้กำหนดให้เป็นวรรณคดีที่สามารถเลือกเรียนได้ ผู้วิจัยเห็นว่าวรรณคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กวัยประถมศึกษา เพราะมีเนื้อเรื่องที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกแง่คิดคติ และคุณธรรมจากการกระทำของตัวละคร รวมทั้งการใช้ภาษาที่ไพเราะสละสลวย มีอรรถรสงดงามด้วยวรรณศิลป์ ในรูปแบบของบทร้อยกรอง ประเภทกลอนบทละคร จึงนำมาให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเสริมพิเศษ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ตลอดจนการนำมาประกอบการวิจัยศึกษาค้นคว้าได้อีกด้วย ซึ่ง ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล (2553: คำนำ) ได้กล่าวถึงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์นั้นมีมีคุณค่าต่อการศึกษาไว้ว่า “รามเกียรติ์ นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะเป็นวรรณคดีของชาติแล้ว ยังมีคุณค่าในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนในวัยนี้มีความสนใจ มีจินตนาการในเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ การต่อสู้ของธรรมและอธรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงสิ่งที่เป็น นามธรรม คือ คุณงามความดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย ในลักษณะของ รูปธรรม ที่เป็นพฤติกรรมของตัวละครในรามเกียรติ์ จากลีลาเนื้อหาในปริบทแห่งนาฏการ ที่ได้รับผลแห่งการกระทำของตนตามการกระทำ เป็นการเชื่อมโยงถ่ายโอนความรู้ที่ส่งเสริมจินตนาการ จรรโลงความดีงามแห่งจิตใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นเครื่องมือสำหรับนักเรียนที่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกให้รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้างนิสัยรักการอ่าน เปิดโอกาสให้ได้สำรวจ ค้นคว้า สาระความรู้ต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเองได้อย่างไม่จำกัด”

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ดังกล่าวได้พบปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดจากบทเรียนนี้ต่อผู้เรียนอยู่บางประการ เช่น คำศัพท์ยาก ๆ ที่ใช้ในการประพันธ์ (กลอนบทละคร) นักเรียนต้องใช้เวลามากในการค้นหาความหมายจากพจนานุกรม และยากต่อการถอดคำประพันธ์ ตลอดจนเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนบางคนขาดความสนใจ นักเรียนบางคนไม่อยากจะอ่านเนื้อเรื่องยาว ๆ ซึ่งเป็นบทร้อยกรองทั้งหมด บางคนลำดับเรื่องไม่ค่อยได้ เป็นต้น จึงนับว่าเป็นปัญหาในการเรียนการสอนวรรณคดีให้แก่เด็กระดับประถมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงพยายามคิดหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีให้นักเรียนเกิดความชอบ ความเข้าใจ และมีความสนใจอยากที่จะใฝ่เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: บทนำเสนอ) กล่าวไว้ว่า “การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับประถมศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของหนังสือเรียนแต่เพียงด้านเดียว”

จากการค้นหาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา ที่กระตุ้น

ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่ที่จะเรียนรู้มากขึ้นได้ เช่น ศูนย์การเรียน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองแบบรายบุคคลอย่างมีอิสระตามความสามารถ โดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาว่าจะช้าหรือเร็ว ไม่ต้องแข่งขันหรือเปรียบเทียบผลการเรียนกับผู้อื่น สามารถให้ผู้อื่นช่วยเหลือได้นอกชั้นเรียนปกติ อีกทั้งยังสามารถประเมินผลผลได้ด้วยตนเอง นั่นก็คือ “ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง” อันเป็นสื่อการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่ง วาสนา ชาวหา (2525: 31) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนแบบชุดการเรียน (Instructional Package) หรือแบบโปรแกรม(Programmed Instruction) โดยสรุปได้ว่า “เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนองความคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนที่มีอยู่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการเรียนการสอนอย่างกระฉับกระเฉง โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการกระทำด้วยตนเอง อาจอยู่ในรูปของการซักถาม การทดสอบ การอภิปราย หรือวิธีการใดก็ตามที่อาศัยหลักการของจิตวิทยาในเรื่องการเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนมีการตอบสนอง ด้วยการแบ่งขั้นการเรียนออกเป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้และแจ้งผลการตอบสนองของผู้เรียนอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้เรียนได้รับความพอใจความสำเร็จของตน การเรียนการสอนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายต่อบทเรียน”

จากความเป็นมา ด้วยเหตุผล และหลักการที่กล่าวมาดังข้างต้นทั้งหมดจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความสำคัญของโครงการวิจัย

1. ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2. เป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อใช้พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาทดลองทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลอง 15 คาบ คาบละ 30 นาที (ใช้เวลาช่วงอบรมเช้าในห้องเรียน) สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 4 สัปดาห์

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในวิชาภาษาไทย วรรณคดี กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง
ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง
ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์
ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์
ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร
ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)** หมายถึง นวัตกรรมทางการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งหมด 6 ชุด ประกอบด้วย คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาแบ่งออกเป็นตอน ๆ ชุดกิจกรรมตามจำนวนตอน แบบทดสอบท้ายบทเรียน และเฉลยคำตอบ ในแต่ละชุดมีรูปภาพประกอบทุกชุด นักเรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับ และสามารถย้อนทบทวนข้อมูลได้ตามความประสงค์ เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาขึ้นโดยมีครูผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

2. **การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง** หมายถึง การนำชุดการเรียนด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง ไม่ต่ำกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง ไม่ต่ำกว่า 80

3. **แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร** หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการทดลองหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

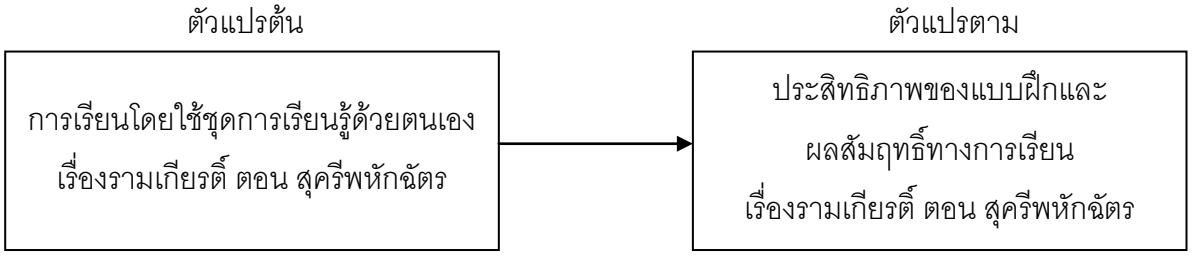

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน

1.1 ความหมายของการเรียนรู้

1.2 ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้

1.3 ลักษณะสำคัญและธรรมชาติของการเรียนรู้

1.4 กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน

1.5 แนวคิดหลักการและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.1 ความหมายของชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.2 แนวคิดและจิตวิทยาของชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.3 องค์ประกอบของชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.4 ประเภทของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1.5 หลักในการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.6 คุณค่าหรือประโยชน์ของชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดีและวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดี

3.1.1 ความหมาย ที่มา และลักษณะของวรรณคดี

3.1.2 คุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญแห่งวรรณคดี

3.1.3 ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนวรรณคดี

3.1.4 หลักการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษา

3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

3.2.1 ประวัติและความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

3.2.2 วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์กับการศึกษา

3.2.3 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

3.2.4 เรื่องย่อของวรรณคดี กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.2 ประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.3 หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.4 กระบวนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน

1.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

มีนักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

ทิศนา แขมณี (2545: 1) ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้ (learning)” มีความหมายอยู่ 2 ประการ คือ การเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้ (learning process)” ซึ่งหมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้ (learning outcome)” ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมายปลายทาง (ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (means) ซึ่งลักษณะทั้งสอง เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน และส่งผลตกกระทบต่อกัน หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับตนบุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในสาระหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างถ่องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำ หรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

พัชนี วรกวิน (2522: 56-60) การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก และสามารถสังเกตและวัดได้ การศึกษากระบวนการเรียนรู้จึงต้องศึกษาเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ที่เปลี่ยนไปในลักษณะที่พึงประสงค์ การศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ จะต้องมีระบบระเบียบ วิธีการ และอาศัยความรู้ต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา การศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ กระบวนการสื่อความและสื่อความหมาย การพิจารณาการเรียนรู้ของผู้เรียนจำเป็นต้องสังเกตและวัดพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป การศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ นำไปสู่การกำหนดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มพฤติกรรมร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียนรวมทั้งวิธีการจัดระบบการเรียนการสอนที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ไปตามวัตถุประสงค์

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541: 185) ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน

จากความหมายของการเรียนรู้ข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การที่ได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเป็นความรู้ ทักษะ แนวคิด ตลอดจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกและเจตคติที่เหมาะสมอันเป็นพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

1.2 ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้

ทิศนา แขมณี (2552: 475) ให้ความหมายว่า หมายถึงข้อความรู้ที่พรรณนา / อธิบาย / ทำนาย ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการสืบสอบ แสวงหาความรู้ที่เหมาะกับศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปนิรนัยเป็นหลักหรือกฎการเรียนรู้ย่อย ๆ หรือนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ทฤษฎีโดยทั่วไปมักประกอบด้วยหลักการย่อย ๆ หลายหลักการ

มีนักการศึกษาต่างประเทศ ได้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นสากล อยู่หลายท่านในที่นี้จะขอยกตัวอย่างทฤษฎีของนักการศึกษา 5 ท่าน มาอธิบายโดยสรุปพอเป็นสังเขป ดังนี้
(ทิศนา แขมณี. 2552: 51-75)

1.2.1 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy)

Bloom เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรมการเรียนรวมทั้งวัดประเมินผลได้ถูกต้อง (บุญชม ศรีสะอาด. 2537: 18)และบลูมได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้จำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational objectives : โดยจะยกตัวอย่างเฉพาะด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) : เป็นจุดประสงค์ด้านเชาวน์ปัญญา หรือด้านความรู้ ความคิด ซึ่งประกอบด้วยความสามารถที่ซับซ้อนจากน้อยไปหามาก มี 6 ขั้น ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจดจำแนกประสบการณ์ต่าง ๆ และระลึกเรื่องราวนั้น ๆ ออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องราวโดยการแปลความหลัก ตีความได้ สรุปใจความสำคัญได้

3. การนำความรู้ไปประยุกต์ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการกฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องที่ได้รู้มา นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ให้กระจายออกเป็นส่วนย่อยๆได้อย่างชัดเจน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสินกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป การประเมินเกี่ยวข้องกับการใช้เกณฑ์คือ มาตรฐานในการวัดที่กำหนดไว้

1.2.2 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ ธอร์นไดค์ (Thorndike)

Thorndike นักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก (trial and error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วบุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่อยากเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

1.2.3 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกัทธรี (Guthrie) Guthrie ได้ทำการทดลองโดยปล่อยแมวที่หิวจัดเข้าไปในกล่องปัญหา มีเสาเล็ก ๆ ตรงกลาง มีกระจกที่ประตูทางออก มีปลาแซลมอนวางไว้นอกกล่องเสาในกล่องเป็นกลไกเปิดประตู แมวบางตัวใช้แบบแผนการกระทำหลายแบบเพื่อจะ

ออกจากกล่อง แมวบางตัวใช้วิธีเดียว กัทธรี อธิบายว่า แมวใช้การกระทำครั้งสุดท้ายที่ประสบผลสำเร็จเป็นแบบแผนยึดไว้สำหรับการแก้ปัญหาครั้งต่อไป และการเรียนรู้เมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้เพียงครั้งเดียว ก็นับว่าได้เรียนรู้แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำซ้ำอีก กฎการเรียนรู้ของกัทธรี สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความต่อเนื่อง (Law of Contiguity) เมื่อมีกลุ่มสิ่งเร้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากระตุ้นจะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น และเมื่อกลุ่มสิ่งเร้าเดิมกลับมาปรากฏอีก อาการเคลื่อนไหวอย่างเก่าก็จะเกิดขึ้นอีก พฤติกรรมที่กระทำซ้ำนั้นไม่ใช่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง แต่เกิดจากการที่กลุ่มสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมแบบเก่านั้นกลับมาอีก

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้แม้เพียงครั้งเดียว (One trial learning) เมื่อมีสภาวะสิ่งเร้ามากระตุ้น อินทรีย์จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองออกมา ถ้าเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้วแม้เพียงครั้งเดียว ก็นับว่าได้เรียนรู้แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำซ้ำอีก หรือไม่จำเป็นต้องฝึกซ้ำอีก

3. กฎของการกระทำครั้งสุดท้าย (Law of Recency) หากการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว ในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง เมื่อมีสภาพการณ์ใหม่เกิดขึ้นอีก บุคคลจะกระทำเหมือนที่เคยได้กระทำในครั้งสุดท้ายที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้นั้น ไม่ว่าจะผิดหรือถูกก็ตาม

4. หลักการจูงใจ (Motivation) การเรียนรู้เกิดจากการจูงใจมากกว่าการเสริมแรง

1.2.4 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner)

Bruner เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรูเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง (discovery learning) แนวคิดที่สำคัญ ๆ ของบรูเนอร์มีดังนี้

1. การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2. การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

3. การคิดแบบหยั่งรู้ (intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

4. แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

5. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3 ขั้นใหญ่ ๆ คือ

5.1 ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ

5.2 ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

5.3 ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

6. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จ่ากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

7. การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (discovery learning)

1.2.5 การเรียนรู้ตามทฤษฎีของกานเย่ (Gagne)

Gagne ได้จัดประเภทของการเรียนรู้ เป็นลำดับขั้นจากง่ายไปหายากไว้ 8 ประการ

1. การเรียนรู้สัญญาณ (signal-learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองสิ่งเร้าที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ อยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ ผู้เรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่มีความใกล้ชิดกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้สัญญาณ เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ

2. การเรียนรู้สิ่งเร้า-การตอบสนอง (stimulus-response learning) เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณเพราะผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเนื่องจากได้รับการเสริมแรง และเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเองมิใช่รอสิ่งเร้าภายนอกมากระทำพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเอง

3. การเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ การเคลื่อนไหว

4. การเชื่อมโยงทางภาษา (verbal association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้แบบการรับสิ่งเร้า-การตอบสนอง เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเชื่อมโยงทางภาษา

5. การเรียนรู้ความแตกต่าง (discrimination learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

6. การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (concept learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อนได้

7. การเรียนรู้กฎ (rule learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กันได้ข

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นการเรียนรู้ที่จะเกิดปัญหาโดยการนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ การเรียนรู้แบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวผู้เรียน เป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหานี้ไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงได้

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น สามารถที่จะใช้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนกำหนดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านกลวิธีการสอน การผลิตนวัตกรรม หรือสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามระบบสากลที่กล่าวมาข้างต้น

1.3 ลักษณะสำคัญและธรรมชาติของการเรียนรู้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553: 48-49) กล่าวถึงลักษณะสำคัญและธรรมชาติของการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมของการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้จะมีลักษณะสำคัญดังนี้

1.3.1 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้

พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ เช่น นักศึกษาพยายามเรียนรู้การออกเสียงภาษาต่างประเทศบางคำ หากนักศึกษาออกเสียงได้ถูกต้องเพียงครั้งหนึ่ง แต่ไม่สามารถออกเสียงซ้ำให้ถูกต้องได้อีก จึงไม่นับว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้การออกเสียภาษาต่างประเทศ ดังนั้น จะถือว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้ก็ต่อเมื่อออกเสียงคำดังกล่าวได้ถูกต้องหลายครั้ง จึงเป็นการเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรนั่นเอง อย่างไรก็ดียังมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจาก

เดิม แต่เปลี่ยนแปลงชั่วคราวอันเนื่องมาจากที่ร่างกายได้รับสารเคมี ยาบางชนิด หรือเกิดจากความเหนื่อยล้า เจ็บป่วย ลักษณะดังกล่าวไม่ถือว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิดจากการเรียนรู้

2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องเกิดจากการฝึกฝน หรือเคยมีประสบการณ์นั้น ๆ มาก่อน เช่น ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ต้องได้รับการฝึกฝนและถ้าสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็น แสดงว่าเกิดการเรียนรู้ หรือความสามารถในการขับรถ ซึ่งไม่มีใครขับรถเป็นมาแต่กำเนิดต้องได้รับการฝึกฝน หรือมีประสบการณ์จึงจะขับรถเป็น ในประเด็นนี้มีพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นโดยที่เราไม่ต้องฝึกฝน หรือมีประสบการณ์ ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเจริญเติบโต หรือการมีวุฒิภาวะ

1.3.2 ธรรมชาติของการเรียนรู้

ธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการของผู้เรียน (want) คือ ผู้เรียนอยากทราบอะไร เมื่อผู้เรียนมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นในสิ่งใดก็ตาม จะเป็นสิ่งที่ยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. สิ่งเร้าที่น่าสนใจ (stimulus) ก่อนที่จะเรียนรู้ได้จะต้องมีสิ่งเร้าที่น่าสนใจและน่าสัมผัสทำให้มนุษย์ดิ้นรนขวนขวาย และใฝ่ใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่น่าสนใจนั้น ๆ

3. การตอบสนอง (response) เมื่อมีสิ่งเร้าที่น่าสนใจและน่าสัมผัส มนุษย์จะทำการสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตาดู หูฟัง ลิ้นชิม จมูกดม ผิวหนังสัมผัส และสัมผัสด้วยใจเป็นต้น ทำให้มีการแปลความหมายจากการสัมผัสสิ่งเร้าเป็นการรับรู้ จำได้ ประสานความรู้เข้าด้วยกัน มีการเปรียบเทียบและคิดอย่างมีเหตุผล

4. การได้รับรางวัล (reward) ภายหลังจากการตอบสนอง มนุษย์อาจเกิดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นกำไรชีวิตอย่างหนึ่ง จะได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การเรียนรู้ในวิชาชีพชั้นสูงจนสามารถออกไปประกอบอาชีพชั้นสูง (professional) ได้ นอกจากจะได้รับรางวัลทางเศรษฐกิจเป็นเงินตราแล้ว ยังได้รับเกียรติยศจากสังคมเป็นศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจทางสังคมได้อีกประการหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างถาวร ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนกับการได้ผ่านประสบการณ์นั้น ๆ มา และธรรมชาติของมนุษย์ในการเรียนรู้มี 4 ขั้น คือ เกิดจากความอยากรู้ เกิดจากสิ่งที่เร้าความสนใจ เกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเกิดจากความพึงพอใจที่ได้รับ

1.4 กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน

1.4.1 กระบวนการการเรียนรู้ (Learning process)

กระบวนการเรียนรู้ของคนเรานั้น จะประกอบด้วยลำดับขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญ 3 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

1. ประสบการณ์ (experiences) ในบุคคลปกติจะมีประสาทรับรู้อยู่ด้วยกันทั้งนั้น ส่วนใหญ่ที่เป็นที่เข้าใจก็คือ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ประสาทรับรู้เหล่านี้จะเป็นเสมือนช่องประตูที่จะให้บุคคลได้รับรู้และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ถ้าไม่มีประสาทรับรู้เหล่านี้แล้ว บุคคลจะไม่มีโอกาสรับรู้หรือมีประสบการณ์ใด ๆ เลย ซึ่งก็เท่ากับเขาไม่สามารถเรียนรู้สิ่งใด ๆ ได้ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับนั้นย่อมจะแตกต่างกัน บางชนิดก็เป็นประสบการณ์ตรง บางชนิดเป็นประสบการณ์แทน บางชนิดเป็นประสบการณ์รูปธรรม และบางชนิดเป็นประสบการณ์นามธรรม หรือเป็นสัญลักษณ์

2. ความเข้าใจ (understanding) หลังจากบุคคลได้รับประสบการณ์แล้วขั้นต่อไปก็คือ ตีความหมายหรือสร้างมโนมติ (concept) ในประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้เกิดขึ้นในสมองหรือจิตของบุคคล เพราะสมองจะเกิดสัญญาณ (percept) และมีความทรงจำ (retain) ขึ้น ซึ่งเราเรียกกระบวนการนี้ว่า “ความเข้าใจ” ในการเรียนรู้นั้นบุคคลจะเข้าใจประสบการณ์ที่เขาประสบได้ก็ต่อเมื่อเขาสามารถจัดระเบียบ (organize) วิเคราะห์ (analyze) และสังเคราะห์ (synthesis) ประสบการณ์ต่าง ๆ จนกระทั่งหาความหมายอันแท้จริงของประสบการณ์นั้นได้

3. ความนึกคิด (thinking) ความนึกคิดถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง ซึ่งความนึกคิดที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นความนึกคิดที่สามารถจัดระเบียบ (organize) ประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับให้เข้ากัน สามารถที่จะค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทั้งเก่าและใหม่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดบูรณาการการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ทิศนา แขมณี (2545: 1-5) ให้ความหมายกระบวนกดารเรียนรู้ว่า เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การฟัง การอ่าน การโต้ตอบกับผู้อื่น การถาม การซัก การเขียน การสังเกต การจดจำ การเลียนแบบ การดูตัวอย่าง การลองทำ การคิด คิดเปรียบเทียบ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง และการลงมือทำ เป็นต้น โดยกระบวนการเรียนรู้นั้นต้องมีสาระการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วยกันเสมอ เมื่อผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ แล้ว ผลที่เกิดตามมาก็คือ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียน ซึ่งผลการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสาระ คือความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้ และส่วนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ต่อไป

1.4.2 กระบวนการสอน (Teaching or instructional process)

กระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กระบวนการสอนเป็นขั้นตอนและวิธีการดำเนินการช่วยให้บุคคลอื่นเกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาศัยความรู้ ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ หากผู้สอนเชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากการฟังการอ่าน

ผู้สอนก็จะพูดบอกอธิบายเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนฟัง หรือให้ผู้เรียนอ่านเอกสารตำราต่าง ๆ ตี่ถ้าผู้สอนเชื่อว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ดีจากการคิด ผู้สอนก็จะให้โอกาสผู้เรียนได้คิดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระนั้น ดังนั้นกระบวนการสอนจึงอาศัยกระบวนการเรียนรู้เป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการดำเนินการ

จากประเด็นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญตามแผนภาพด้านล่างนี้

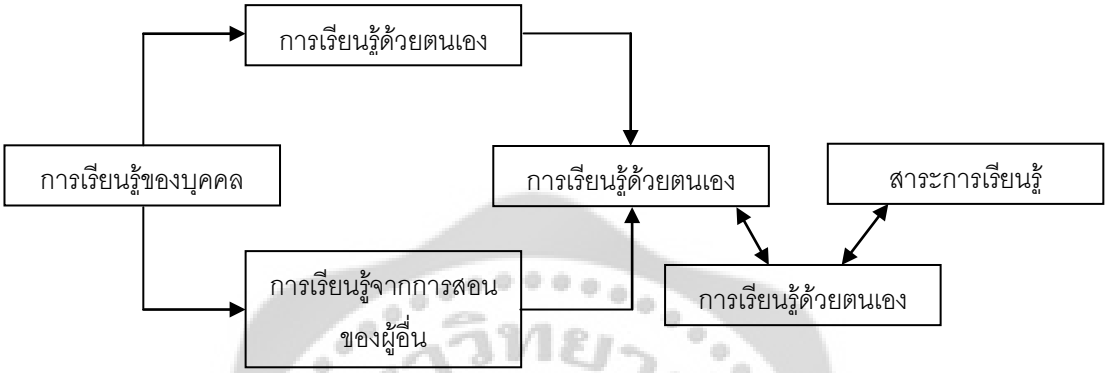

ภาพประกอบที่ 1 แผนภาพองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้

จากแผนภาพรูปภาพที่ 1 แสดงถึงองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งคนเราทุกคนมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีใครสอน และมีทั้งการเรียนรู้ที่เกิดจากการสอนของบุคคลอื่น ๆ บุคคลจะใช้กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่อาจได้มาจากความคิดหรือความชอบของตน หรือจากผู้สอน ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ การเรียนรู้เนื้อหาสาระใดด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ดีเหมาะสมกับสาระนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี กล่าวคือเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระนั้น ๆ อย่างกระจ่าง และเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย ส่วนกระบวนการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะขออธิบายรายละเอียดดังนี้

ทิศนา แขมณี (2545: 5-9) ได้กล่าวถึงลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า

แต่เดิมมาในอดีตคนเชื่อกันว่าผู้ใหญ่รู้อะไรต่ออะไรมากมายเพราะมีประสบการณ์มาก ส่วนเด็กนั้นยังไม่รู้อะไร ดังนั้น วิธีที่จะทำให้เด็กและเยาวชนรู้ได้ก็คือ ต้องฟังและจดจำจากผู้รู้ กระบวนการเรียนรู้ก็คือ กระบวนการที่บุคคลรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ เข้าไปในสมองซึ่งเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลนั้น สมองก็จะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาก ซึ่งหากเราต้องการรู้ว่าบุคคลนั้นเรียนรู้แล้วหรือไม่ เราก็ต้องให้บุคคลนั้นแสดงความรู้นั้นออกมา

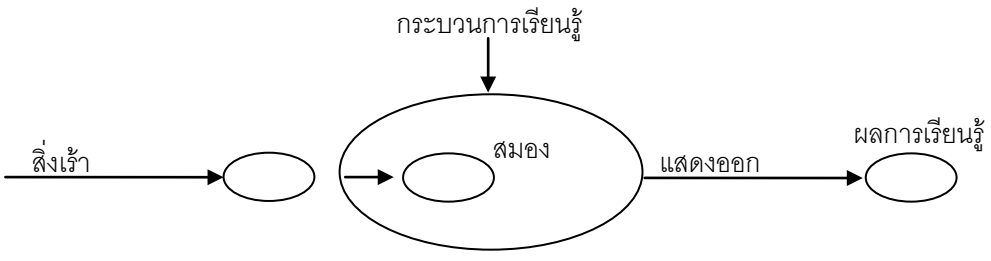

ภาพประกอบที่ 2 แผนภาพกระบวนการเรียนรู้ตามความเชื่อในอดีต

จากรูปภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสมองในการรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ เข้ามา เมื่อบุคคลรับสิ่งเร้าเข้ามาแล้วก็จะต้องพยายามจดจำสิ่งนั้นไว้เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้สิ่งเร้าซึ่งก็คือ เนื้อหาสาระต่าง ๆ แก่ผู้เรียน โดยพยายามหาวิธีให้ผู้เรียนรับสิ่งเร้านั้นเข้าไป เช่น หากผู้เรียนไม่ตั้งใจฟัง ก็จะใช้วิธีดุด่าว่ากล่าว คาดโทษ และลงโทษผู้เรียน เมื่อผู้เรียนรับสิ่งเร้าเข้าไปแล้วก็พยายามให้จดจำด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ท่องจำ ให้ทำแบบฝึกหัดเป็นต้น ซึ่งผู้สอนคาดหวังว่า วิธีการเรียนหรือกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ และผู้เรียนแสดงความรู้นั้นออกมาได้ตรงตามลักษณะของสิ่งเร้าที่ได้ให้ไป

ในปัจจุบันความคิดดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้ว เนื่องจากมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้พบเห็นกันโดยทั่วไปแล้วว่า การสอนที่ผ่านมาในลักษณะดังกล่าวไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และจากความก้าวหน้าทางวิชาการที่ได้มีการค้นพบข้อความเกี่ยวกับการเรียนรู้อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบแล้วว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ดังเช่นทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน คือ ทฤษฎี “การสร้างความรู้” หรือ “Constructivism” ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดของเพียเจต์ ซึ่งอธิบายพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของบุคคลไว้ว่าประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ 2 ประการคือ กระบวนการซึมซาบประสบการณ์ (assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา (accommodation) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสติปัญญาเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่

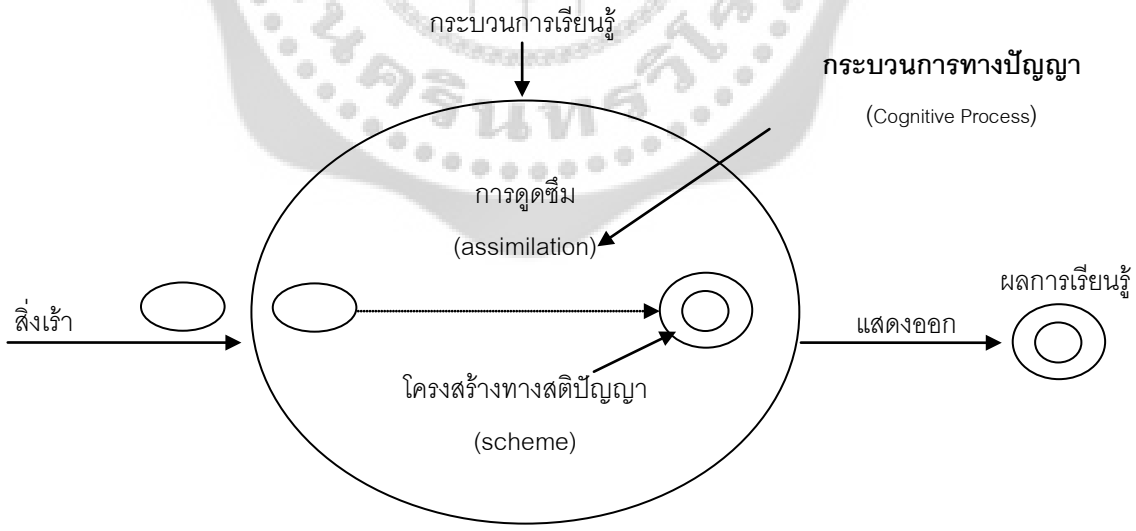

ภาพประกอบที่ 3 แผนภาพกระบวนการเรียนรู้โดยการดูดซึม

จากรูปภาพที่ 3 อธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้า (สมมติว่าเป็น ○ เป็นสิ่งเร้า) เข้าไปในสมอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีการจัดกระทำ(ทางสมอง) ในการนำสิ่ง

เร้านั้นไปเชื่อมโยงกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ในโครงสร้างทางสติปัญญาของตน (scheme or schemata) ซึ่งบุคคลได้สั่งสมมาตั้งแต่เกิดกระบวนการที่โครงสร้างทางสติปัญญาเดิมซึมซับรับสิ่งใหม่เข้าไป หรือกระบวนการที่มีความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่ความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเชื่อมโยงกันได้อย่างลงตัวและมีความหมายกับบุคคลนั้น จะทำให้บุคคลนั้นอยู่ในสภาวะสมดุล (equililbrium) มีความเข้าใจในประสบการณ์หรือข้อความรู้นั้น สามารถอธิบายได้และแสดงออกได้ตามความเข้าใจของตน เนื่องจากตนเป็นผู้คิดผู้สร้างความหมายของสิ่งนั้นด้วยตนเอง

จากรูปภาพที่ 3 ข้างต้น สมมติว่าบุคคลรับสิ่งเร้า○เข้ามา บุคคลก็จะดูดซับรับสิ่งนั้นเข้ามาและใช้กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) หรือกระบวนการคิดที่ตนมีอยู่ในโครงสร้างทางสมอง เชื่อมโยงสิ่งเรานั้นกับสิ่งเดิมที่มีอยู่เดิม และอาจสร้างความหมายที่เข้ามามีลักษณะเหมือนของเดิม และเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า มีลักษณะเป็นแก่นสำคัญของสิ่งเดิมที่มีอยู่โครงสร้างทางสติปัญญา (scheme) ซึ่งแต่เดิมมีลักษณะ○ก็อาจเปลี่ยนไปเป็น◎ ตามความหมายที่บุคคลนั้นสร้างขึ้น ซึ่งบุคคลแต่ละคนอาจสร้างความหมายในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

อย่างไรก็ตามสิ่งเร้าที่บุคคลรับเข้ามาอยู่ตลอดเวลานั้น อาจไม่ได้มีลักษณะที่บุคคลจะสามารถดูดซึมเชื่อมโยงโดยกระบวนการ (assimilation) ได้อย่างสะดวกง่ายดายเสมอไปเพราะบางครั้งสิ่งที่ได้รับเข้ามาอาจจะเป็นอะไรที่ผู้เรียนไม่สามารถจะเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิมได้ ดังจะเห็นได้จากปัญหาการเรียนรู้ของเด็กที่พบเห็นโดยทั่วไปว่า แม้ครูจะพูดอธิบายอย่างไรเด็กก็ยังไม่เกิดความเข้าใจ เพราะเด็กยังไม่สามารถเชื่อมโยงสร้างความหมายระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่ตนมีอยู่ได้ สิ่งเร้าหรือความรู้ใหม่ที่บุคคลรับเข้าไปก็จะไม่มีความหมายสำหรับบุคคลนั้น เมื่อความรู้นั้นไม่มีความหมายก็อาจคงอยู่เพียงชั่วคราว และสูญหายลืมไปในที่สุด การที่บุคคลนั้นตกอยู่ในสภาวะที่ “ไม่สมดุล” หรือ “disequililbrium” ซึ่งก็คือ ภาวะแห่งความงุนงงสงสัย คับข้องใจ ไม่สามารถอธิบายได้ หรือไม่สามารถแสดงความเข้าใจของตนได้

เมื่อบุคคลตกอยู่ในสภาวะไม่สมดุล ธรรมชาติก็มีกลไกที่เรียกว่า “กระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา” หรือ “กระบวนการปรับสภาวะให้สมดุล” “commodation” เข้ามาช่วยโดยใช้กระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive Process) ของตนเข้าไปพยายามสร้างความเข้าใจ เช่น อาจใช้การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม การซักถาม หรือใช้กระบวนการคิดในลักษณะต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างความหมายของสิ่งนั้นให้ตนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนหากผู้เรียนแต่ละคนได้เป็นผู้จัดกระทำกับสิ่งเร้า หรือข้อมูลความรู้นั้นด้วยตนเองแล้ว จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนสร้างความหมายสิ่งที่เรียนตามความเข้าใจของตนขึ้นมา ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปหลากหลายรูปแบบ แต่แม้จะมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่สาระการเรียนรู้นั้นยังคงอยู่ และคงอยู่อย่างมีความหมายกับตน เพราะตนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ตื่นตัว (active) โดยเป็น

กระบวนการที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งเร้าหรือสาระการเรียนรู้ มิใช่เพียงรับสิ่งเร้าหรือสาระเข้ามาเท่านั้น ผู้เรียนต้องเป็นผู้สร้างความหมายของสิ่งเร้าหรือข้อความรู้ที่รับเข้ามาด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการสร้างความหมายของสิ่งเร้าที่รับเข้ามานี้นับว่าเป็นประสบการณ์เฉพาะตน (persional experience) ซึ่งมีความแตกต่างกัน กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิตและเกิดขึ้นได้ทุกเวลา สถานที่ ไม่จำกัดว่าจะเกิดขึ้นในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น แต่บุคคลจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากผู้อื่น เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีความจำกัดในเรื่องการรับรู้ ไม่สามารถที่จะรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในทุกแง่ทุกมุมได้หมด การแลกเปลี่ยนข้อมูลและมุมมองในแง่ต่าง ๆ จึงสามารถช่วยให้บุคคลได้ข้อความความรู้ที่กว้างขึ้น ดังนั้นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จึงเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อช่วยตรวจสอบการเรียนรู้ของแต่ละบุคลว่าเป็นการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับ มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือในมุมมองของผู้อื่นอย่างไร ซึ่งกระบวนการนี้สามารถช่วยให้บุคคลได้ข้อมูลในการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้มากขึ้น และช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบและปรับความรู้ความเข้าใจของตนให้ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้นอกจากจะเป็นกระบวนการทางสติปัญญาแล้วยังเป็นกระบวนการทางสังคมอีกด้วย

นอกจากจะเป็นกระบวนการทางสังคมแล้ว กระบวนการเรียนรู้ยังเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับจิตใจและความรู้สึก (offective process)ของผู้เรียนรู้อีกด้วย หากสิ่งที่เรียนรู้มีความสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือท้าทายความคิดสติปัญญา ทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวไม่เบื่อหน่าย โอกาสที่ผู้เรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะมีมากขึ้น

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาหรือกระบวนการทางสมอง (A Cognitive Process) ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจหรือการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ (acting on) ต่อข้อมูลและประสบการณ์มิใช่เพียงการรับข้อมูล (taking in) ต่อข้อมูลหรือประสบการณ์เท่านั้น

2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตน หรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (persional experience) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนกันได้

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (a social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิดและการกระทำ รวมทั้งการแก้ปัญหาและการศึกษาวิจัยต่าง ๆ

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัวสนุก (active and enjoyable) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพัน เกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนานหรือท้าทายให้ “ใฝ่รู้สู้สิ่งยาก”

6. การเรียนรู้อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (nurturing environment) สภาพแวดล้อมที่ดีสามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี

7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ (any time and any place) ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

8. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง (change) กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใฝของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการที่ยั่งยืน ช่วยให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากทั้งหมดที่กล่าวมาเกี่ยกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอน จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้น กล่าวคือมีขั้นตอนและวิธีการในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนและและสาระการเรียนนรู้ ก็จะช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดี คือ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน

เนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้จัดทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้น ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของการรจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจะได้กล่าวอธิบายถึงแนวคิด หลักการและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอ้างอิงจากนักการศึกษาบางท่านมาพอเป็นสังเขป เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.5 แนวคิดหลักการและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.5.1 แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิศนา แขมณี (2552: 145-146) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Instruction Emphasizing Self-Learning Process) ว่า หมายถึง การจัดสภาพการของการเรียนการสอนที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อ เนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนได้ตามความสนใจ โดยมีผู้สอนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ ช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และช่วยให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสมเกี่ยวกับการหาแห่งความรู้ วิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การวิเคราะห์สรุปข้อความรู้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2541: 8) กล่าวถึงเรื่องการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสุขและสนุกกับการเรียนไว้โดยสรุปว่า การปฏิรูปการเรียนรู้จัดว่าเป็นหัวใจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งส่งผลให้ครูจะต้องปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้เป็นครูที่ดีมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสุข และสนุกในการเรียน ครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการในการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนการสอนดังนี้

- จากบรรยากาศที่อับเฉา ไปสู่ บรรยากาศที่แจ่มใสมีชีวิตชีวา
- จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้รับ ไปสู่ ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้และได้เรียนรู้ร่วมกัน
- จากการจัดการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียน ไปสู่ การขยายวงกว้างสู่แหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
- จากกิจกรรมการเรียนที่ฉื่อยชาซ้ำซาก ไปสู่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- จากการใช้สื่อประกอบการบรรยาย ไปสู่ มิติใหม่ของการใช้สื่อที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้
- จากความสัมพันธ์ที่เป็นปฏิปักษ์ระหว่างครูกับนักเรียน ไปสู่ ความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน
- จากการสอบที่มีผลเป็นการตีตราสถานะของนักเรียน ไปสู่ การสอบเพื่อเร้าให้เกิดการใฝ่รู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2553: 110-112) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ ครู ซึ่งจะต้องมีการวางแผนงานในการจัดการการสอนอย่างรอบคอบและรัดกุม โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ทดลองค้นคว้าด้วยวิธีการที่สนุกไม่น่าเบื่อ โดยกิจกรรมที่หลากหลาย ด้วยสื่อที่เร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนที่เริ่มจากง่ายไปยาก ด้วยการให้ผู้เรียนได้สรุปข้อคิดและหลักการด้วยตนเองไม่ใช่ครูบอก ด้วยการประเมินผลโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองด้วย

แต่สมัยใหม่ครูจัดบทเรียนโดยเด็กเป็นศูนย์กลางคือความรู้ที่เด็กจะได้รับจะออกมาจากเด็กซึ่งเด็กจะเป็นผู้ค้นคว้าแสวงหาคำตอบสิ่งต่าง ๆ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน ดังนั้น ขณะเตรียมกาสอนครูจะคิดว่า จะให้เด็กเรียนอะไร การจัดบทเรียนในแนวใหม่นี้ครูจะต้องมีความตื่นตัวและเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นจะต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ ครูต้องทำโรงเรียนให้เป็นโรง “เรียน” ไม่ใช่ โรง “สอน”

หรือ โรง “กดดัน” ที่มีแต่จะทำให้เด็กเครียดและกังวล... เราทุกคนต้องการมีความสุข นักเรียนทุกคนต้องการมาโรงเรียนอย่างมีความสุข ครูทุกคนต้องช่วยให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข บทเรียนแต่ละบท จึงต้องมีคุณภาพ มีองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความสุขร่วมกันสอดคล้องกับ กิติยวดี บุญซื่อและคณะ (2541: 25) ซึ่งได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า “หากครูสามารถดึงความสุขเข้ามาไว้ในห้องเรียน หรือดึงบทเรียนไปใช้นอกห้อง ดึงความรู้สึกอยากรีบเข้าห้องเรียน เพราะมีสิ่งสนุก ๆ รออยู่ บทเรียนแต่ละบทเรียนมีสิ่งที่เขาสนใจ มีสิ่งที่น่าตื่นเต้นน่าติดตาม เรียนแล้วสนุกมีเพื่อที่เข้าใจกัน มีครูที่เป็นกัลยาณมิตร... ครูคนใดทำเช่นนี้ได้ ครูคนนั้นคือ ครูที่มีคุณภาพ” ส่วน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553: 56-60) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีในด้านของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า “ลักษณะสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประการแรก คือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อ มีศรัทธาในความเป็นคนของคน การที่เชื่อและไว้วางใจในความสามารถของบุคคลจะช่วยให้บุคคลนั้น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวิธีการที่จะเรียนเอง นอกจากนั้นครูจะต้องมีลักษณะจริงใจเป็นคนตรงไม่เสแสร้งในการสร้างสัมพันธภาพจะต้องเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง บางครั้งครูอาจจะโกรธไม่พอใจก็สามารถแสดงได้ ไม่ใช่เสแสร้งปกปิดความรู้สึกนั้นไว้ ดังนั้นสิ่งสำคัญคือครูจะต้องให้เกียรติผู้เรียนทั้งในแง่ของความรู้สึกและความคิดเห็น สิ่งสำคัญสำหรับเจตคติของการเป็นครูคือความสามารถที่จะเข้าใจปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภายในตัวเด็ก ตลอดจนการที่ตระหนักถึงกระบวนการของการศึกษาอันพึงมีต่อตัวเด็ก”

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 18-20) ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีแนวคิดหลักหรือกรอบสำหรับอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับจากภูมิหลังของตน สภาพแวดล้อม สิ่งสนใจและเป้าหมาย ความเชื่อ วิธีคิด และอื่น ๆ ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและความเข้ารพในสิ่งเหล่านี้ หากจะเป็นผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนทุกคนแตกต่างกันไปโดยลักษณะเฉพาะตน ทั้งด้านอารมณ์ สภาพจิตใจ อัตราการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการ ความสามารถ พรสวรรค์ และความต้องการของอื่น ๆ ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ หากจะให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามที่ต้องการ

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งเกิดได้ดีที่สุดเมื่อสิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ของตนเองจากสิ่งที่กำลังเรียนอยู่กับประสบการณ์ความรู้เดิม

4. การเรียนรู้เกิดได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่บุคคลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความสบายและเป็นระเบียบ โดยที่ผู้เรียนได้รับการชื่นชมและยอมรับนับถือ

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ซึ่งผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็นโดยธรรมชาติและสนใจที่จะเรียนรู้และควบคุมตนเองได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นควรให้ผู้เรียนมีส่วนในการคิดและตัดสินใจด้วย โดยขณะเรียนผู้สอนต้องสนับสนุนและเคารพในมุมมองอันหลากหลายของผู้เรียนพร้อมทั้งพิจารณาถึงมุมมองเหล่านั้น รวมทั้งผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความสามารถ รูปแบบการทำงาน พัฒนาการและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันไป และในกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนควรปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์และเป็นผู้ที่มีความคิดอ่านได้

1.5.2 หลักการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิศนา แขมณี (2552: 145) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสนใจใฝ่รู้อยู่เป็นธรรมชาติ หากได้รับการส่งเสริมให้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจได้ตลอดชีวิต” และได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้เป็นแนวทางของผู้เรียนและผู้สอนไว้ด้วยว่า

1. ผู้เรียนมีการเลือกหัวข้อ เนื้อหา วิธีการและสื่อการเรียนการสอนได้ตามความสนใจ หรือความถนัด

2. ผู้สอนมีการจัดเตรียม หรือออกแบบเนื้อหา วัตถุ สื่อ และกิจกรรม ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้สอนมีการพูดคุยกับผู้เรียนเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้คำแนะนำหรือให้ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อ เนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเลือก

4. ผู้เรียนมีการดำเนินการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

5. ผู้สอนมีการพบปะพูดคุยกับผู้เรียนเป็นระยะ ๆ มีการนำผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมาพูดคุยอธิบายในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และความถูกต้องของข้อความรู้ มีการชี้แนะสิ่งที่ผิดพลาด มีการพูดคุยกันถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ และมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนต่อไป

6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ส่วน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553: 58) ได้กล่าวถึงเรื่องหลักการไว้ว่า การรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเป็นผู้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครู โดย “การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว” หรือ “active participation” นี้ ไม่ได้

หมายความถึงเฉพาะลักษณะที่แสดงออกทางกายอย่างกระฉับกระเฉงเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความกระฉับกระเฉงทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย (physical participation) หมายถึงการมีความพร้อมทางด้านร่างกาย กายตื่นตัวพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้ กายที่ตื่นตัวมักจะเป็นกายที่เคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวทำให้ร่างกายตื่นตัว ประสาทการรับรู้ตื่นตัว ช่วยให้บุคคลเกิดความพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น การได้เคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดีประการหนึ่ง

2. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (intellectual participation) หมายถึงการตื่นตัวทางสมองหรือทางความคิด หากบุคคลต้องใช้ความคิดและเต็มใจที่จะคิด มีความคิดจดจ่ออยู่กับเรื่องที่เรียนรู้ บุคคลนั้นย่อมมีโอกาสที่จะเกิดการเรียนรู้ที่ดี การตื่นตัวทางความคิดจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยสิ่งเร้าที่ท้าทายความคิด

3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (social participation) หมายถึง การตื่นตัวอันเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางสังคม หากบุคคลได้มีโอกาสที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะรู้สึกตื่นตัวสนุกและได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงชอบที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น หากอยู่เพียงลำพังจะรู้สึกหงอยเหงา นอกจากนั้นการสัมพันธ์กันยังช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้จากกันและกันด้วย

4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (emotional participation) หมายถึง สิ่งที่เรียนรู้มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของบุคคล หากสิ่งที่เรียนทำให้บุคคลมีความรู้สึกสนุก บุคคลนั้นก็ย่อมต้องการและเต็มใจที่จะเรียนรู้อีก ในทางตรงกันข้ามหากสิ่งที่เรียนรู้ทำให้บุคคลเครียดและไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ บุคคลนั้นก็อาจไม่ต้องการหรือไม่ชอบที่จะเรียนรู้สิ่งนั้นอีก

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (2540: 20) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนและมีส่วนในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การเรียนรู้เกิดได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตัวเองนั้นมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญหากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการได้

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนคือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางสังคม โดยการมีส่วนในกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ของผู้เรียนนั้นต้องมีมากกว่าผู้สอนและมีจำนวนผู้เรียนส่วนใหญ่ของห้องเรียนที่มีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นกระบวนการเรียนที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยในการสอนผู้สอนควรใช้หลักการทางจิตวิทยามาช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยสิ่งที่เรียนรู้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียนและสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.5.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 21-22) ได้กล่าวถึงเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ student centred class เป็นรูปแบบที่ครูยังมีบทบาทเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนทั้งหมด นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนโดยมีครูคอยดูแลกำกับกิจกรรม ซึ่งลักษณะกิจกรรมส่วนมากอาจเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

2. รูปแบบ Learner based teaching รูปแบบนี้ครูจะลดบทบาทลงโดยทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น หรือมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียน หรือจัดทำสื่อการเรียนขึ้นโดยใชความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญพิเศษของผู้เรียน

3. รูปแบบ Learner independence or Self directed Learning เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อที่จัดไว้ในห้องหรือศูนย์การเรียนด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการ ตามความสนใจ และศักยภาพของตนโดยอาจศึกษาตามลำพังหรือจับคู่กับเพื่อนก็ได้

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น สามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ โดยเริ่มจากระดับที่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้สอน หรือการมีบทบาทผู้เรียนที่เท่า ๆ กับผู้สอน และการที่ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนด้วยตนเองมากกว่าครู ตามลำดับ ทั้งนี้การเลือกรูปแบบการเรียนดังกล่าว น่าจะต้องพิจารณาในหลายส่วนประกอบกันว่าจะเลือกรูปแบบใด หรือจะผสมผสานอย่างไร โดยอาจพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระในการเรียน ลักษณะผู้เรียน ศักยภาพผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล ศักยภาพและความถนัดของผู้สอน ปริบทสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนนั้น ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้สอนจะต้องทำการวิเคราะห์ ออกแบบ

และวางแผนการสอนให้ดีก่อนดำเนินการสอน และเมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างตื่นตัว (active participation) ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนมากว่าครู มีกระบวนการการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และเป็นการเรียนรู้ที่คงทนรวมทั้งควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ติดตัวผู้เรียนไปใช้ในการแสวงหาความรู้และคำตอบอื่น ๆ ที่ตนเองต้องการเรียนรู้ได้อีกในโอกาสต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

2.1.1 ความหมายของชุดการเรียนด้วยตนเอง

ชุดการเรียนด้วยตนเอง มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package หรือ Instructional Kits เดิมทีเดียวมักใช้คำว่า “ชุดการสอน” เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวความคิดในการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนได้เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น จึงมีผู้นิยมเรียกชุดการเรียนการสอนเป็นชุดการเรียนมากขึ้น บางคนมักจะเรียกรวมกันว่า “ชุดการเรียนการสอน”

คณะอนุกรรมการการสอนและผลิตวัสดอุปกรณ์ ทบวงมหาวิทยาลัย (2524: 249) ได้ใช้คำว่า “ชุดการเรียนการสอน” โดยให้เหตุผลว่าการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของนักเรียนและการสอนเป็นกิจกรรมของครู กิจกรรมของครูกับนักเรียนจะต้องเกิดคู่กัน

สำหรับงานวิจัยของผู้วิจัยในฉบับนี้จะใช้ชื่อว่า “ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาสาระความรู้โดยการอ่านเองแล้วลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดการเรียนการสอน หรือ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ ชุดการสอนไว้ดังต่อไปนี้

วีระ ไทยพานิช (2529: 134) ชุดการเรียนการสอนมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป เช่น ชุดการเรียน (Instructional Package) ชุดการเรียนเบ็ดเสร็จ (Self–Instructional) ชุดการสอนรายบุคคล (Individualized Learning Package) ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi – Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียน หัวข้อ เนื้อหา และอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยได้จัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง ชุดการเรียนการสอนอาจมีรูปแบบ (Formats) ที่แตกต่างกันออกไปซึ่งส่วนมากจะประกอบด้วยคำชี้แจง หัวข้อ

จุดมุ่งหมาย การประเมินผลขั้นต้น การกำหนดกิจกรรมและการประเมินผลขั้นสุดท้าย จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ การสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 185) กล่าวถึงความหมายของชุดการสอนว่า คือระบบการผลิต และการนำสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน มีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่ออย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อเร้าความสนใจ ขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และสื่ออีกอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดการแสวงหา อันนำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้ง และป้องกันการเข้าใจความหมายผิด สื่อการเรียนนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสมที่นำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิพนธ์ ศุขปรีดี (2525: 74-75) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเอง คือการรวบรวมสื่อการเรียนการสอนด้วยความสะดวกเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนการสอนจ้ะต้องประกอบด้วยสื่อต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนโดยอาจจะเป็นสื่อหลายอย่าง ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจาก

1. ใชสื่อตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับลักษณะการตอบสนองของผู้เรียนที่คาดหวังว่าจะได้รับ
4. เป็นสื่อที่จัดหาได้ไม่ยากนัก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 12-13) ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอนเป็นกระบวนการสอนแบบโปรแกรมชนิดหนึ่ง อาศัยระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528: 291-292) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายไว้เป็นชุด ๆ จะใส่เป็นกล่องหรือชุด หรือถุง หรือห่อก็ได้ เพื่อจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ ถือว่าเป็นแผนการสอนที่ช่วยครูให้ได้รับความสะดวกในการสอน ช่วยผู้เรียนให้เกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นการจัดโดยอาศัยวัตถุประสงค์และผล

ยุพิน พิพิธกุล (2537: 176) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นนรายบุคคลว่า เป็นชุดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ในชุดการเรียนการสอนจะประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัด หรือบัตรงานพร้อมเฉลย และบัตรทดสอบพร้อมเฉลย ในชุดการเรียนการสอนนั้นนจะมีสื่อการเรียนการสอนไว้พร้อม เพื่อผู้เรียนจะใช้ประกอบการเรียนเรื่องนั้น ๆ

จากที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายของชุดดการเรียนไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดการการสอน หรือชุดการเรียนเป็น การรวบรวมสื่อประสม หรือสื่อหลายรูปแบบตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบมาประกอบกัน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนจะเรียนไปตามความสามารถ ความต้องการ และความสะดวกของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา เมื่อศึกษาจบแล้วก็จะทำการทดสอบเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเองซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายและช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง มีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ได้

2.1.2 **แนวคิดและจิตวิทยาของชุดการเรียนด้วยตนเอง**

ชุดการเรียน หรือ ชุดการสอน เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาและสื่อการสอนที่นำมาเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงแนวคิดและจิตวิทยาที่นำไปสู่การผลิตชุดการเรียน ชุดการสอน ดังต่อไปนี้

ธีรชัย ปูรณโชติ (2537: 40) ได้อาศัยแนวคิดในการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองจากหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) และธอร์นไดค์ (Thorndike) โดยสรุปได้ ดังนี้

1. เงื่อนไขการตอบสนอง ได้แก่ การเสริมแรงหรือไม่เสริมแรงเมื่อผู้เรียนได้กระทำ

2. การเสริมแรง เป็นสิ่งสำคัญ พฤติกรรมที่ดีควรได้รบรางวัลหรือการเสริมแรง ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ดีก็ไม่น่าจะสนับสนุนให้เกิดขึ้นอีกต่อไป โดยละเว้นมิให้เกิดการเสริมแรงเน้น ในการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง การรู้ผลการเรียนหรือรู้คำตอบเป็นตัวเสริมแรงอย่างหนึ่ง และในการเสริมแรงนั้นจะต้องกระทำทันทีทันใด

3. การดัดรูปพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างที่จะมีความซับซ้อนมาก ประกอบด้วยขั้นนต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไป การดัดรูปพฤติกรรมก็คือต้องรู้ว่าขั้นตอนสุดท้ายนั้นเป็นอะไร แล้วจึงเสริมแรงแต่ละขั้นไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ขั้นแรกไปจนถึงขั้นสุดท้ายให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

สุนันท์ สังข์อ่อง (2528: 134) และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539: 119-120) ได้กล่าวถึงจิตวิทยาและแนวคิดที่นำไปสู่การผลิตชุดการสอนที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้

1. การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ตลอจนความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะมนุษย์แต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ

ความต้องการ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ดังนั้นการที่จะสอนผู้เรียนด้วยวิธีการแบบเดิมจึงไม่อาจตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้ วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนรายบุคคล โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนไปจากเดิม ที่เคยยึด “ครู” เป็นศูนย์กลาง เป็นแหล่งความรู้หลัก มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ “ผู้เรียน” เป็นศูนย์กลางเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้ จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ โดยจัดให้ตรงกับเนื้อหา และประสบการณ์ตามหน่วยการสอนของวิชาต่าง ๆ ซึ่งจัดในรูปแบบชุดการสอน การเรียนด้วยวิธีนี้ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้เพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมด อีกสองส่วนผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากสิ่งที่ครูเตรียมไว้ให้ในรูปของชุดการสอน

3. การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ได้เปลี่ยนแปลงเป็นการสอนแบบประสม ในรูปของชุดการสอนมาช่วยผู้เรียน คือ ผู้เรียนได้หยิบจัดและใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยจัดระบบให้เหมาะสมและใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับผู้เรียน แทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้อยู่ตลอดเวลา

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม แต่เดิมครูเป็นผู้นำ นักเรียนเป็นผู้ตาม ครูไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนในห้องเรียนแทบจะไม่มีเลย เพราะครูส่วนใหญ่ไม่ชอบให้ผู้เรียนคุยกัน ผู้เรียนจึงไม่มีโอกาสฝึกฝนให้ผู้เรียนทำงานเป็นหมู่คณะ ไม่รู้จักเชื่อฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่จะอยู่กับชอล์กกระดานดำ และแบบเรียนในห้องสี่เหลี่ยม ดังนั้นจึงมีการนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ ในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนำมาสู่การผลิตสื่อการสอนออกมาในรูปของชุดการสอน

5. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาสนับสนุน เช่น การให้แรงเสริม การเรียนตามลำดับขั้น การถ่ายโยงการเรียนรู้มาสนับสนุน เป็นต้น โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ทราบว่าการตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของตนถูก หรือผิดอย่างไร ให้มีการเสริมแรงให้ผู้เรียนได้ภาคภูมิใจที่ทำถูกหรือคิดถูก ซึ่งทำให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต และให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจโดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ

นิรมล ศตวุฒิ (2526: 14) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบชุดการเรียนย่อมอยู่บนรากฐานปรัชญา ดังต่อไปนี้

1.ในการจัดการเรียนการสอน จะต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสามารถ

และความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

2. นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้หลาย ๆ ทาง และจะรู้ล่วงหน้าว่า เขาจะต้องทำอะไร และจะได้รับการพิจารณาตัดสนผลการเรียนด้วยวิธใด มีส่วนร่วมในกิจกรรม และประเมินผลตัวเอง ใช้เวลาในการเรียนอย่างเพียงพอจนประสบความสำเร็จในการเรียน เพื่อว่าจะไม่ต้องพบกับความผิดหวัง และได้รับการสนับสนุนในด้านกำลังใจ

3. ครูจะต้องจัดให้นักเรียนได้รับรู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง และวิธีการเรียนจากนวัตกรรมหลาย ๆ ประเภท ตลอดจนความพร้อมที่จะเรียนเมื่อใด และในสถานที่ใดก็ได้

4. นักเรียนจะต้องค้นพบด้วยตนเอง และรู้จักตนเอง โดยการจัดโปรแกรมการเรียนให้มีทางเลือกหลากหลาย จนกระทั่งนักเรียนแต่ละคนสามารถตระหนักถึงความสนใจ มีความสามารถพิเศษของตัวเอง และมีความคิดสร้างสรรค์

5. ในเรื่องคุณค่าของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเรียนรู้เนื้อหาในสาขาวิชาใดก็ตาม นักเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของการนำเนื้อหาไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

6. นักเรียนจะต้องมีระเบียบวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบการเรียนรู้ และในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

จากแนวคิดและจิตวิทยาของชุดการเรียนด้วยตนเองที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การที่จะผลิตชุดการเรียนหรือชุดการสอน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม มีการจัดลำดับเนื้อหา จุดประสงค์ และการปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ตลอดจนการใช้สื่อประสมแบบต่าง ๆ มาประกอบ ที่สำคัญคือมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความต้องการ ตามความสามารถและความสนใจ รวมทั้งการเสริมแรงเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม จนนำไปปฏิบัติเป็นประจำในโอกาสต่อ ๆ ไป

2.1.3 **องค์ประกอบของชุดการเรียนด้วยตนเอง**

ในการสร้างชุดการสอนหรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้สร้างต้องศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางหรือกำหนดองค์ประกอบหลักในการสร้างชุดการเรียนรู้ของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมไม่ว่าจะประกอบการเรียนการสอนในวิชาใด ๆ ก็ตาม มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนไว้ดังต่อไปนี้

วาสนา ชาวหา (2525: 31) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนแบบโปรแกรม(Programmed Instruction) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนองความคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนที่มีอยู่การเรียนการสอนที่จัดว่าเป็นโปรแกรมนั้นต้องอยู่ในลักษณะหรือสภาพ 4 ประการ คือ

1. แบ่งขั้นตอนการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อยๆ และเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก จัดความรู้หรือเนื้อหาให้ผู้เรียนเรียนไปทีละขั้นตอน และแต่ละขั้นย่อยๆ นั้น ได้มีการลำดับสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยากขึ้นทีละน้อยอย่างต่อเนื่องกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ง่าย

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการเรียนการสอนอย่างกระฉับกระเฉงโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการกระทำด้วยตนเอง อาจอยู่ในรูปของการซักถาม การทดสอบ การอภิปราย หรือวิธีการใดก็ตามที่อาศัยหลักการของจิตวิทยาในเรื่องการเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนมีการตอบสนองการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายต่อบทเรียน

3. ให้ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเองทันทีทันใดภายหลังที่ผู้เรียนได้ตอบสนองสิ่งเร้าแล้ว ควรแจ้งหรือเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนได้ทราบผลทันที จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน และไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

4. ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็นระยะๆ เนื่องจากการแบ่งขั้นการเรียนออกเป็นหน่วยย่อยๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้และแจ้งผลการตอบสนองของผู้เรียนอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้เรียนได้รับความพอใจความสำเร็จของตนเสมือนหนึ่งเป็นการให้รางวัล ซึ่งจัดว่าเป็นแรงเสริมอย่างหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนต่อไป

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530: 71) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนการสอนว่าสามารถจำแนกได้ 4 ส่วนด้วยกันคือ

1. คู่มือ เป็นคู่มือสำหรับผู้เรียน ภายในจะมีคำชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการเรียนการสอนอย่างละเอียด อาจทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่ง หรือคำแนะนำ จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนหรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย คำอธิบายเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมและสรุปบทเรียน บัตรนี้นิยมใช้บัตรแข็งตัดเป็นขนาด 6 x 8 นิ้ว

3. เนื้อหาสาระและสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่าง ๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนโปรแกรม สไลด์ แผ่นภาพ วัสดุกราฟฟิก ฯลฯ ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการเรียนการสอนตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้

4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ของตนเองก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลอาจเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำลงในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูกที่สุด จับคู่ ดูผลจากการทดลองหรือทำกิจกรรม ฯลฯ

กิดานันท์ มลิทอง (2531: 181) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนการสอนคือ

1. คู่มือ สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดการเรียนการสอน และสำหรับผู้เรียนใช้ชุดการเรียนการสอน

2. คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการเรียน

3. เนื้อหาสาระบทเรียน จะจัดอยู่ในรูปของสื่อต่างๆ เช่น สไลด์ เทป ฯลฯ

4. กิจกรรมการเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำรายงาน หรือค้นคว้าต่อจากที่เรียนไปแล้ว

5. การประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น

ยุพิน พิพิธกุล; และอรพรรณ ตันบรรจง (2531: 175-176) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนการสอนรายบุคคลไว้ว่าจะต้องเอาบทเรียนมาแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ แต่ละหน่วยย่อยประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. บัตรคำสั่ง จะชี้แจงรายละเอียดว่า ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไร

2. บัตรกิจกรรม เป็นบัตรที่บอกให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งที่ควรจะมีในบัตรกิจกรรมคือหัวเรื่อง ระดับชั้น สื่อการเรียนการสอน กิจกรรม และเฉลยกิจกรรม

3. บัตรเนื้อหา เป็นบัตรที่บอกเนื้อหาทั้งหมดที่ต้องการให้เรียน สิ่งที่ควรจะมีในบัตรเนื้อหาก็คือหัวข้อเรื่อง สูตร นิยาม ตัวอย่าง

4. บัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงาน เป็นแบบฝึกหัดที่ทำไว้ให้ผู้เรียนฝึกหัดทำหลังจากที่ได้ทำบัตรกิจกรรม และศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้ว ในบัตรแบบฝึกหัดนี้จะต้องทำบัตรเฉลยแบบฝึกหัดไว้พร้อม

5. บัตรทดสอบหรือบัตรปัญหา เป็นข้อทดสอบตามเนื้อหาของแต่ละหน่วยย่อยและมีเฉลยพร้อม อาจทำทั้งข้อทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และข้อทดสอบหลังเรียน (Post-test)

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 95-96) ได้กล่าวว่าชุดการเรียนการสอนจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญของชุดการเรียนการสอน

1. คู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดการเรียนการสอนศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของผู้เรียน การจัดชั้นเรียน (ในกรณีของชุดการเรียนการสอนที่มุ่งใช้กับกลุ่มย่อย เช่น ในศูนย์การเรียน)

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าหลังจากการเรียนชุดการเรียนจบแล้วผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

4. สื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษามีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียนโปรแกรม หรือประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่าง ๆ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสคริป สไลด์ ขนาด 2 x 2 นิ้ว ของจริง

จากองค์ประกอบของชุดการเรียนหรือชุดการสอนที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของชุดการเรียนต้องมีการแบ่งเนื้อหาเป็นส่วนย่อยเพื่อสะดวกในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการเรียนได้ทันที และมีลักษณะที่เร้าความสนใจพร้อมกับมีแรงเสริมจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดี นอกจากนั้นก็ควรมีองค์ประกอบดังนี้ คู่มือหรือคำชี้แจงการใช้ชุดการเรียน มีคำสั่ง มีส่วนของกิจกรรม ได้แก่ เนื้อหา แบบฝึกหัด (บัตรงาน) แบบทดสอบ และแบบประเมินผล รวมทั้งสื่อประกอบการเรียนรู้ด้วย

2.1.4 ประเภทของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การที่จะสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองในรูปแบบใดนั้นจะต้องศึกษาประเภทของชุดการเรียนการสอน ว่ามีอยู่กี่ประเภท เพราะในแต่ละประเภทก็จะมีจุดมุ่งหมายและลักษณะในการใช้ที่แตกต่างกัน ตามที่นักการศึกษาบางท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 118-119) ได้จำแนกประเภทของชุดการเรียนด้วยตนเองและแนวคิดในการผลิตชุดการเรียนด้วยตนเองออกเป็นชุด หรือประเภทใหญ่ ๆ 4 ประเภท คือ

1. ชุดการเรียนด้วยตนเองประกอบการบรรยาย เป็นชุดการเรียนที่มุ่งขยายเนื้อหาสาระการสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนขึ้น โดยกำหนดกิจกรรม และสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการบรรยาย บางครั้งจึงเรียกว่า ชุดการเรียนการสอนสำหรับครู ชุดการเรียนด้วยตนเองนี้จะมีเนื้อหาวิชาเพียงหน่วยเดียวและใช้กับผู้เรียนทั้งชั้น โดยแบ่งหัวข้อที่จะบรรยายและกิจกรรมไว้ตามลำดับขั้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนและเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น ชุดการเรียนการสอนประกอบการบรรยายนี้นิยมใช้กับการฝึกอบรมและการสอนในระดับอุดมศึกษา สื่อการสอนที่ใช้ อาจเป็นแผ่นคำสอน แผนภูมิ รูปภาพ ภาพยนตร์โทรทัศน์หรือกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น สื่อการสอนชุดการเรียน

ด้วยตนเอง มักจะบรรจุในกล่องที่มีขนาดเหมาะสม แต่ถ้าเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพง หรือขนาดเล็กหรือใหญ่เกินไป ตลอดจนเสียหายง่าย หรือเป็นสิ่งมีชีวิตก็จะไม่บรรจุในกล่องแต่จะกำหนดไว้ในคู่มือครูเพื่อจัดเตรียมก่อนสอน

2. ชุดการเรียนด้วยตนเองสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม เป็นชุดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือผู้เรียน ชุดการเรียนด้วยตนเองแบบกิจกรรมกลุ่มอาจจัดการเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ชุดการเรียนการสอนแต่ละชุดจะประกอบด้วยชุดการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีชื่อหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจัดไว้ในรูปสื่อประสม อาจใช้เป็นสื่อรายบุคคล หรือทั้งกลุ่มใช้ร่วมกันก็ได้ ในขณะทำกิจกรรมการเรียนหากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบการเรียนแต่ละศูนย์แล้ว ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนเสริมก็สามารถศึกษาได้จากศูนย์สำรองที่จัดเตรียมไว้ โดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่น

3. ชุดการเรียนด้วยตนเองรายบุคคล เป็นชุดการเรียนด้วยตนเองที่จัดไว้ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามคำแนะนำที่ระบุไว้ แต่อาจมีการปรึกษากันระหว่างเรียนได้ และเมื่อสงสัยไม่เข้าใจบทเรียนตอนไหนสามารถไต่ถามครูได้ การเรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองรายบุคคลนี้นิยมใช้ห้องเรียนที่มีลักษณะพิเศษ แบ่งเป็นสัดส่วนสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเรียกว่า ห้องเรียนรายบุคคล ชุดการเรียนที่เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคลนี้นักเรียนอาจนำไปใช้เรียนที่บ้านได้ด้วยโดยมีผู้ปกครองหรือบุคลากรอื่นคอยให้ความช่วยเหลือ ชุดการเรียนด้วยตนเองรายบุคคลนี้เป็นหน่วยการสอนย่อยจึงนิยมเรียกว่า บทเรียนโมดูล (Instructional Module)

4. ชุดการเรียนด้วยตนเองทางไกล เป็นชุดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่น ต่างเวลา มุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา เช่น ชุดการเรียนด้วยตนเองทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น

คณะกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตอุปกรณ์การสอน (2524: 250-251) ได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดการเรียนการสอนสำหรับครู เป็นชุดสำหรับจัดให้ครูโดยเฉพาะ มีคู่มือและเครื่องมือสำหรับครูซึ่งพร้อมที่จะนำไปใช้สอนให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่คาดหวังครูเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมกิจกรรมทั้งหมด นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมภายใต้การดูแลของครู

2. ชุดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน เป็นชุดการเรียนการสอนสำหรับจัดให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่เพียงจัดอุปกรณ์และมอบชุดการเรียนการสอนให้ แล้วคอยรับรายงานผลเป็นระยะ ๆ ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาและประเมินผล ชุดการเรียนการสอนนี้

จะฝึกการเรียนด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว ก็สามารถเรียนรู้หรือศึกษาสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ชุดการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน ชุดนี้มีลักษณะผสมระหว่างชุดแบบที่ 1 และชุดแบบที่ 2 ครูเป็นผู้คอยดูแล และกิจกรรมบางอย่างครูต้องเป็นผู้แสดงนำ ให้นักเรียนดูและกิจกรรมบางอย่างนักเรียนต้องทำด้วยตนเอง ชุดการเรียนการสอนแบบนี้เหมาะอย่างยิ่งที่จะใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งจะเริ่มฝึกให้รู้จักการเรียนด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลของครู

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 174-175) ได้แบ่งชุดการเรียนการสอนตามลักษณะของการใช้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดการเรียนการสอนสำหรับการบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชุดการเรียนการสอนสำหรับครูใช้ คือเป็นชุดการเรียนการสอนสำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น ชุดการเรียนการสอนนี้จะมีเนื้อหาเพียงหน่วยเดียวและใช้กับนักเรียนทั้งชั้น

2. ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดการเรียนการสอนนี้มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดการเรียนการสอนในรูปศูนย์การเรียน ชุดการเรียนการสอนแบบกลุ่มจะประกอบด้วยชุดการเรียนการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์ มีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้นสื่อการเรียนอาจจัดอยู่ในรูปของการเรียนการสอนรายบุคคลหรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันก็ได้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มอาจจะต้องขอความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้วผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เอง ในขณะทำกิจกรรมการเรียนหากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบการเรียนแต่ละศูนย์แล้วผู้เรียนอาจจะสนใจการเรียนเสริมเพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้อีก จากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอผู้อื่น

3. ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่จัดระบบขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาครบแล้วจะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดการเรียนการสอนชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนจะปรึกษากันได้ในระหว่างผู้เรียนและผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน หรือผู้ชี้แนะแนวทาง การเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนแบบนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปจนเต็มสุดขีดความสามารถโดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่น ชุดการเรียนการสอนแบบนี้บางครั้งเรียกว่า บทเรียนโมดูล

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ชุดการเรียนรู้ประกอบการบรรยาย แบบกิจกรรมกลุ่ม แบบรายบุคคล และแบบเรียนทางไกล ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าจะใช้ผลิตตามรูปแบบใดที่เหมาะสมตามลักษณะการใช้กับผู้เรียนของตนเอง

2.1.5 หลักในการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง

ก่อนที่จะสร้างชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนการสอน ผู้สร้างจะต้องศึกษาถึงขั้นตอนหรือหลักการสร้าง ว่ามีลำดับขั้นตอนการดำเนินการอย่างไรจึงจะถูกต้อง ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 189-192) ได้เสนอแนะขั้นตอนการผลิตชุดการสอนที่สำคัญแบ่งเป็น 10 ขั้น ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชา ที่จะนำมาผลิตชุดการสอนอย่างละเอียด นำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งเป็นหน่วยการเรียนการสอน ในแต่ละหน่วยจะต้องมีหัวข้อเรื่องย่อยรวมอยู่ด้วย และการแบ่งหน่วยการเรียนการสอนแต่ละวิชานั้นควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาและสาระให้ถูกต้องว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ก่อน อันเป็นพื้นฐานของความรู้และลักษณะธรรมชาติในวิชานั้น

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้ว ต้องพิจารณาว่าจะทำชุดการสอนแบบใด โดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่า ผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร และจะทำได้ดีอย่างไร เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดหน่วยการเรียนการสอนโดยประมาณเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนตามเวลาที่กำหนด โดยคำนึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนุกน่าเรียนรู้ หาสื่อการเรียนได้ง่าย หน่วยการเรียนการสอนนี้มีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร

4. กำหนดความคิดรวบยอด ให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม

5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถแสดงออกมาให้เห็นภายหลังที่เรียนจบ เนื้อหาแต่ละเรื่องแล้วผู้สอนสามารถวัดได้

6. การวิเคาระห์งาน นำจุดประสงค์การเรียนแต่ละข้อมาวิเคราะห์เพื่อหากิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสม

7. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียน เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนไม่เกิดการซ้ำซ้อน คำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน วิธีดำเนินการให้มีการเรียนการสอนขึ้น

8. สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนที่ครูและผู้เรียนจะต้องกระทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนเป็นของที่ใหญ่โต หรือมีคุณค่าที่จะต้องจัดเตรียมไว้ก่อน จะต้องเขียนบอกให้ชัดเจนในคู่มือครูเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนว่าจะไปจัดหาได้ที่ใด

9. การประเมินผล คือ การตรวจสอบดูว่าหลังการเรียนการสอน และได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์การเรียนกำหนดไว้หรือไม่

10. การทดลองชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองกับกลุ่มเล็กก่อนพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองกับเด็กทั้งชั้นหรือกลุ่มใหญ่ โดยกำหนดขั้นตอนดังนี้

10.1 ชุดการสอนนี้ต้องการความรู้เดิมของผู้เรียนหรือไม่

10.2 การนำเข้าสู่บทเรียนของชุดการสอนนี้เหมาะสมหรือไม่

10.3 การประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสับสนวุ่นวายกับผู้เรียนและดำเนินไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่

10.4 การสรุปผลการเรียน เพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความคิดรวบยอดหรือหลักการสำคัญของการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ ดีหรือไม่ หรือจะต้องปรับเพิ่มเติมอย่างไร

10.5 การประเมินผลหลังการเรียน เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นนั้น ให้ความเชื่อมั่นได้มากน้อยเพียงใด

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524: 176-178) กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างชุดการเรียนไว้ดังนี้

1. เลือกเรื่อง เรื่องที่จะทำต้องมีปัญหาในการสอนด้วยวิธีอื่นๆ จึงจะมีคุณค่าพอสำหรับการสร้าง

2. พัฒนาเรื่อง เพื่อยั่วยุให้นักเรียนเกิดความสงสัยในคำตอบ วิธีนี้เป็นวิธีเร้าความสนใจให้แก่นักเรียนได้ดี ข้อสำคัญปัญหานั้นจะต้องสัมพันธ์กับจุดสำคัญที่ครูต้องการสอน

3. กำหนดเนื้อหาสาระจากการศึกษาขอบเขตของหลักสูตรจะทำให้ครูรู้ระยะเวลาของการสอนว่า ควรเน้นย้ำรายละเอียดเพียงใด

4. เขียนสังกัป หรือหลักการของเรื่อง เพื่อเป็นหลักในการจัดกิจกรรมและการตั้งคำถามของครู ครูที่สอนโดยคำนึงถึงหลักการและสังกัปของเรื่องเท่ากับส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็นด้วย

5. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วเรียงลำดับก่อนหลังโดยเริ่มจากสิ่งที่จะต้องสอนก่อน

6. ระบุวิชาที่จะนำมาสัมพันธ์หรือบูรณาการกันได้ จะช่วยในการคิดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมความคิดของนักเรียนให้กว้างขวางออกไปในเชิงบูรณาการ

7. คำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนแต่ละระดับซึ่งมีช่วงความสนใจต่างกันลักษณะกิจกรรมที่จัดจะต้องคำนึงถึงวัยของนักเรียนด้วย

8. วิเคราะห์งาน โดยนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อมาวิเคราะห์กิจกรรมที่ครูและนักเรียนจะต้องทำตลอดจนกำหนดสื่อที่จำเป็น แล้วเรียงลำดับกิจกรรม ดังกล่าว การกำหนดกิจกรรมต้องกำหนดให้ชัดเจน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบให้วงเล็บหมายเลข

9. รายการอุปกรณ์ เอกสารประกอบการเรียน ควรมีหมายเลขกำกับเพื่อสะดวกต่อการหยิบใช้สิ่งที่หาได้จากตู้วิทยาศาสตร์หรือลำบากต่อการบรรจุเข้าแฟ้ม ควรระบุไว้เป็นอุปกรณ์ส่วนที่ครูต้องหามาเพิ่มเติมก่อนสอน แผนภูมิใหญ่ควรหาวิธีพับเก็บให้เรียบร้อยสวยงาม

10. การวัดผล จะต้องใช้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก วัดพฤติกรรมที่คาดหวังเป็นสำคัญ พยายามออกแบบการวัดผลให้นักเรียนวัดกันเองและตรวจคำตอบได้

11. กิจกรรมสำรอง จัดไว้สำหรับซ่อมพื้นฐานที่จำเป็น ของเด็กเรียนอ่อนและเสริมความรู้ของเด็กที่เรียนรู้เก่ง สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการรักษาวินัยของห้องเรียนด้วย

12. คู่มือการใช้ชุดการเรียน

13. แฟ้ม กล่อง สำหรับบรรจุชุดการเรียน ควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อสะดวกในการจัดและวางและการใช้ โดยถือหลักประโยชน์ ประหยัด คงทนและภูมิฐาน

14. การทดลองใช้ เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ควรได้มีการทดลองใช้กับนักเรียนในระดับที่ต้องการอ่าน เพื่อการปรับปรุง แก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ครูควรบันทึกข้อดี ข้อบกพร่องลงในแบบบันทึกในคู่มือครูในการใช้แต่ละครั้งด้วย

นิพนธ์ ศุขปรีดี (2528: 12) กล่าวว่า ในการทำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการเรียน

2. วิเคราะห์ภารกิจ หาเป้าหมายย่อยของพฤติกรรมสุดท้าย

3. จัดทำเนื้อหาสนองเป้าหมายย่อยในแต่ละเป้าหมาย อาจทำออกมาในลักษณะของคำถาม

4. ออกแบบสื่อและกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนศึกษาเพื่อให้สามารถตอบคำถามได้

5. จัดทำสื่อให้มีแรงจูงใจในการเรียนและเสนอแนะกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเสมอภาคทั่วทุกคนและรู้ผลการเรียนทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนได้รับการเสริมแรง

6. ต้องให้แน่ใจว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ทำเสร็จสามารถใช้ได้ในสถานการณ์จริง จะต้องมีการทดลองกับผู้เรียนที่เป็นตัวอย่างของกลุ่มเป้าหมาย

7. ปรับปรุงชุดการเรียนจากข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงทางด้านการสื่อความหมาย วัสดุที่ใช้ ค่าการลงทุน เป็นต้น

8. นำไปใช้ในศูนย์สื่อการเรียนและการวิจัย เพื่อปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

จากหลักการสร้างชุดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ในการสร้างชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนการสอน จะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและตามลำดับขั้น ดังนี้ การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนย่อย ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้ (ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง) ต่อไปคือการวิเคราะห์ภารกิจ เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อประกอบเนื้อหา การประเมินผลและรูปแบบของชุดการเรียนรู้ ขั้นต่อมาคือการจัดทำชุดการเรียนการสอน ผลิตสื่อการเรียนรู้ เครื่องมือวัดผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นสุดท้ายคือหาประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพ

2.1.6 **คุณค่าหรือประโยชน์ของชุดการเรียนด้วยตนเอง**

ชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนการสอนนั้นมีคุณค่าหรือประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนอยู่หลายประการ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530: 84) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและกลุ่ม

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จะเคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น

5. ช่วยให้การเรียนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน

6. ช่วยให้ผู้เรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ครูผู้สอนจะพูดหรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว

7. ช่วยลดภาระ ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ครู

8. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง

9. ช่วยขจัดปัญหาขาดแคลนครูเพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียน เรียนได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย

10. ช่วยให้ผู้สอนวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย

11. เป็นประโยชน์แก่การสอนแบบศูนย์การเรียน

12. ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้สอนสามารถนำเอาชุดการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา

13. ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีการเข้าสู่ระบบโดยผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน

วาสนา ชาวหา (2522: 139 – 140) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนได้ว่า

1. นักเรียน ความสามารถใช้ตามลำพัง เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล โดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอน และเป็นไปตามความสามารถของนักเรียนในอัตราความเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลว่าจะตามเพื่อนไม่ทัน หรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน

2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ตามความสะดวก

3. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ในบางโอกาส อาจใช้ชุดการเรียนนี้กับนักเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอ หรือมีความจำเป็นมาสอนไม่ได้

4. ฝึกนักเรียนให้เรียนรู้ โดยการกระทำที่นอกเหนือไปจากสภาพการณ์ในชั้นเรียนปกติที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนอย่างกว้างขวางและเป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524: 175) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียน ไว้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู

2. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสื่อประกอบที่ได้จัดไว้ในระบบเป็นการแปรเปลี่ยนกิจกรรมและช่วยรักษาระดับความสนใจของ นักเรียนอยู่ตลอดเวลา

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง ทำให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ พิจารณาข้อมูล ฝึกความรับผิดชอบและการตัดสินใจ

4. เป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัยและคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

5. ช่วยขจัดปัญหาการขาดครู เพราะนักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ เพราะสามารถนำไปใช้ได้ทุกเวลาและไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะในโรงเรียน

วีระ ไทยพาณิช (2529: 137) กล่าวว่า เมื่อนำชุดการเรียนมาใช้จะทำให้มีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ รู้จักทำงานร่วมกัน

2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวัสดุการเรียน และกิจกรรมที่เขาชอบ

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ก้าวหน้าตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคน

4. เป็นการเรียนที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. มีการวัดผลตนเองบ่อยๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำของตนเอง และสร้างแรงจูงใจ

6. นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

7. เป็นการเรียนรู้ชนิดที่มีการปฏิบัติ ไม่ใช่ การเรียนรู้แบบไม่มีส่วนร่วมหรืออยู่เฉย

8. นักเรียนจะเรียนที่ไหนเมื่อไรก็ได้ ตามความพอใจของนักเรียน

9. สามารถปรับปรุงการสื่อความหมายระหว่างนักเรียนและครู

วราภา โพธิสัทธา (2532: 17 – 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนไว้ว่า

1. เป็นรูปแบบของการเรียนที่สอดคล้องกับหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนจะเป็นตามระดับความสามารถ ความสนใจ และความพร้อม อัตราความเร็วหรือช้าในการเรียนเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

2. เนื่องจากนักเรียนต้องกระทำกิจกรรมทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ตั้งแต่การทดสอบก่อนเรียน กิจกรรมการเรียน และการทดสอบหลังเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง

3. เป็นเครื่องกระตุ้นและคงไว้ซึ่งความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีสิ่งเร้าที่นักเรียนจะต้องตอบสนอง และหลังจากการตอบสนองจะได้รวมผลของการกระทำทันที จึงทำให้บทเรียนน่าสนใจและน่าติดตาม นอกจากนี้ยังเป็นการลดความตึงเครียดในการเรียน เพราะเมื่อตอบผิดก็ไม่มีใครรู้ และไม่ถูกลงโทษ

4. ช่วยให้นักเรียนปลอดจากอารมณ์ของครู

5. เมื่อครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ประสานงาน ผู้ชี้แนะ และให้คำปรึกษา ทำให้ครูมีเวลาเอาใจใส่นักเรียนแต่ละคนได้มากขึ้น และมีเวลาในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูบางสาขาวิชา

7. ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี เนื่องจากมีทิศทางในการเรียนการวัดผลที่แน่นอน มีการเสริมแรงเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนักเรียนมีโอกาสประยุกต์ใช้สิ่งที่ตนได้เรียนรู้มาแล้ว

จากคุณค่าหรือประโยชน์ของชุดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า ชุดการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเข้าใจ พอใจ เต็มใจ และไม่จำกัดเวลาสถานที่แก่ผู้เรียน ตลอดจนเป็นการฝึกความ

รับผิดชอบ การรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วย ส่วนประโยชน์ต่อผู้สอน คือ ช่วยลดภาระ ช่วยสร้างความพร้อม ความมั่นใจแก่ครู และมีเครื่องมือวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย ในส่วนของประโยชน์ทั่วไป คือ ใช้สอนได้ทุกเวลาสถานที่ แก้ปัญหาขาดแคลนครูได้ และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนตลอดจนการทดสอบและวัดผลได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนการสอนหรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแล้วพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวนมาก ซึ่งจะยกตัวอย่างมากล่าวไว้พอสังเขปดังต่อไปนี้

สุมาลี ลู่วัฒนกุล (2529: 41) ที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สหรือชุดการสอนรายวิชาย่อยกับการสอนตามปกติเรื่องคณิตศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนรายวิชาย่อยสูงกว่าการสอนตามปกติ

ชวลิต สูงใหญ่ (2530: 66) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนรายวิชาย่อย ชุดการสอนจุลบทหรือชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) กับการสอนตามปกติในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องพาลาโบลาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนรายวิชาย่อยสูงกว่าการสอนตามคู่มือครู

วราภา โพธิสัทธา (2532: 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนและสอน ตามแผนการสอนของหน่วยศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนตามแผนการสอนของหน่วยการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบของนักเรียนต่อหน้าที่การงานในห้องเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

ธรัญญา นาคหอม (2545: 83) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนด้วยตนเองวิชา

ภาษาไทย เรื่องการสะกดคำให้ถูกต้อง สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยนำชุดการเรียนด้วยตนเองไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นการทดลองจำนวน 30 คน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 เพราะทำได้ถึง 89.27/91.22

สุพัตรา ชื่นเจริญ (2546: 69) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ของชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าได้ชุดการเรียนด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดมีประสิทธิภาพเป็น 95.22/94.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 85/85

วราวุฒ พยัคฆพงษ์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ติดตามผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาเทคนิคการปฏิบัติงานกับชุมชนสำหรับครูการศึกษานอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาเทคนิคการปฏิบัติงานกับชุมชน ของครูการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กลุ่มลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาเทคนิคการปฏิบัติงานกับชุมชนสำหรับครูการศึกษานอกโรงเรียน ได้ผลออกมา คือ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีประสิทธิภาพอยู่ระหว่าง 83.57 – 85.69 /86.09 – 87.80 และมีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 84.34/86.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

วารณี แต่งพันธ์ (2550: 52) ได้ศึกษาค้นคว้าพบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องการอ่านเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 81.85/84.26 และพบว่าความสามารถหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ปิ่นแก้ว ทรัพย์สนอง (2550: 51) ได้ศึกษาค้นคว้าพบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 90.47/ 93.70 และพบว่าความสามารถหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วิชุดา พรายยงค์ (2550: 43) ได้ศึกษาค้นคว้าพบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สูงกว่าที่กำหนดไว้คือ 82.29 / 81.17และพบว่าความสามารถหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ไพโรจน์ เมฆอรุณ (2551: 51) ได้พัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง เรื่อง ไตรยางศ์และการผันอักษรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร การศึกษา

ค้นคว้าครั้งนี้มีมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเองตามเกณฑ์ 80/80 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีประสิทธิภาพเป็น 80.15/84.74 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนด้วยตนเอง ดังที่ยกตัวอย่างมาดังข้างต้นแล้วสรุปได้ว่าผลจากการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ประกอบอยู่ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างมาก ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการศึกษาเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการรู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) และดำเนินการหาประสิทธิภาพและการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายตามลำดับขั้นในลำดับต่อไป

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดีและวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดี

3.1.1 ความหมาย ที่มา และลักษณะของวรรณคดี

วรรณคดี เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษไทยได้รังสรรค์ไว้นับแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เป็นสิ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ วิถีทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความคิดอ่านของมนุษย์ในอดีต ซึ่งถ่ายทอดออกมาในรูปของภาษาศิลป์ที่มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง อันสร้างความสะเทือนอารมณ์ความรู้สึกและเสริมจินตนาการให้แก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก

การศึกษาวรรณคดีไทยนั้นมีมาเป็นเวลาช้านาน จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้เป็น 1 ใน 5 สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้นมา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

พรนิภา ลิมปพยอม (2549: คำนำ) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนวรรณคดีในหนังสือแนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เล่ม 2 ไว้ว่า “วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นภูมิปัญญาไทยที่สะท้อนภาพชีวิต และสังคม ซึ่งสามารถศึกษาเรียนรู้ได้หลายแง่มุมในเชิงสหวิทยาการ นอกจากผู้เรียน

ควรจะได้เรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมตามรายชื่อในประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าวแล้ว ผู้สอนยังควรคัดเลือกเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งวรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่า มีคุณลักษณะในระดับใกล้เคียงและเหมาะสมแก่วัยและศักยภาพของผู้เรียนมาประกอบการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้ผู้สอนอาจเพิ่มเติมสาระความรู้และกิจกรรมอันหลากหลายที่เอื้อแก่ผู้เรียนในการพัฒนาความรู้ความคิด การตระหนักในคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม สามารถเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตหรือบูรณาการเข้ากับความรู้อื่น ๆ หากทำได้เช่นนี้แล้วจะเป็นหนทางหนึ่งในการปลูกฝังเยาวชนให้เกิดความรัก ความภูมิใจในตนเอง สังคมและประเทศชาติ...”

ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาวรรณคดีให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง จึงจะสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ก่อนจะกล่าวถึงรายละเอียดอื่น ๆ ต่อไป จะต้องรู้และเข้าใจความหมายของวรรณคดีเสียก่อน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1055) ให้ความหมายของ วรรณคดี ไว้ว่า “น. วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่า เชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชพิธีสิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน.

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2533: 3-5) ได้อธิบายถึงความเป็นมาและความหมายของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดี เป็นคำไทยบัญญัติขึ้นใช้แปลคำ Literature ปรากฏเป็นหลักฐานทางราชการเป็นครั้งแรกในพระราชกฤษฎีกาวรรณคดีสโมสร เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2457 มาตราที่ 7 กำหนดไว้ว่า หนังสือที่เป็นวรรณคดีได้ มีอยู่ 5 ชนิด คือ

1. กวีนิพนธ์ คือ เรื่องที่กวีเป็นผู้แต่งขึ้น

2. บทละครไทย ที่เป็นบทละครรำ แต่งเป็นกลอน มีกำหนดเพลงหน้าพาทย์

3. นิทาน ในสมัยนั้นใช้แทนความหมายของคำว่า (fiction) ซึ่งหมายถึงเรื่องที่คิดแต่งขึ้นไม่ใช่เรื่องจริงแท้

4. ละครปัจจุบัน (เรียกชื่อนี้เพื่อให้ต่างจากละครรำ) คือละครที่ไทยเอาแบบอย่างมาจากยุโรป

5. อธิบาย (essay) บางทีเป็นรูปบทความต่าง ๆ (article) เช่น บทความในหนังสือพิมพ์ หรือเป็นหนังสือขนาดเล็ก

หนังสือ 5 ประเภทนี้ ถ้าแต่งดีก็ให้ถือว่าเป็นวรรณคดีได้ กล่าวคือ เป็นหนังสือดี เป็นเรื่องสมควรซึ่งสาธารณชนอ่านได้ โดยไม่เสียประโยชน์ ไม่เป็นเรื่องทุภาษิต ใช้วิธีเรียบเรียงอย่างใด ๆ ก็ตาม แต่ต้องเป็นภาษาไทยที่ดีถูกต้องตามเยี่ยงที่ใช้ในโบราณกาลหรือในปัจจุบันกาลก็ได้

ส่วนของความหมายของคำว่า “วรรณคดี” โดยสรุปแล้วมี 3 ประการ คือ

1. ความหมายอย่างกว้าง หมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้น ประพันธ์ขึ้นทุกอย่าง

2. ความหมายแคบลง โดยกำหนดว่าหมายถึงหนังสือดี มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีคุณสมบัติในด้านรูปแบบ และวิธีแสดงออก เช่น หลักศิลาจารึก รามเกียรติ์ ไตรภูมิพระร่วง ฯลฯ

3. ความหมายแคบและกระชับยิ่งขึ้น หมายเฉพาะสิ่งที่เขียนขึ้นมีศิลปะการแต่ง จนได้รับการยกย่องว่ามีวรรณศิลป์ สร้างอารมณ์และจินตนาการ หรือทำให้ตระหนักในคุณค่าของชีวิตและธรรมชาติ ตลอดจนความเข้าใจจิตใจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น บทนิราศต่าง ๆ และลิลิตพระลอ เป็นต้น

สิทธา พินิจภูวดลและคณะ (2515: 5) ได้กล่าวถึงที่มา ความหมาย และลักษณะของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นคำที่ใช้ในปัจจุบัน เราเทียบกับคำว่า “Literature” ในภาษาอังกฤษหมายถึงบทประพันธ์ทุกชนิดที่ผู้แต่งมีวิธีเขียนอย่างดี มีศิลปะ ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่าน สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านมีมโนภาพไปตามจินตนาการของผู้แต่ง เร้าให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจไปตามความรู้สึกของผู้แต่ง บางครั้งผู้แต่งจะสอดแทรกความรู้และทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ ลงไปในงานของตนด้วย

อุดม หนูทอง (2523: 5-6) กล่าวถึงลักษณะและความหมายของวรรณคดี ซึ่งสรุปได้ว่า หนังสือที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นวรรณคดีนั้นจะมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เนื้อหา (content) หรือความคิดนึก (conception) เป็นเรื่องราวซึ่งเกิดจากประสบการณ์ อารมณ์สะเทือนใจ และจินตนาการของผู้แต่ง ถือเป็นสาระ (message) ที่ผู้แต่งประสงค์จะบอกให้ผู้อ่านได้ทราบ เนื้อหาของวรรณคดีต้องแสดงความสมจริง (reality) มีลักษณะอันดีงาม (goodness) ออกสู่ผู้อ่าน ความสมจริงไม่จำเป็นต้องเป็นความจริง (truth) แท้ ๆ ที่พบเห็นอยู่เสมอไป อาจเป็นความรู้สึกของผู้แต่งที่เห็นว่าควรจะเป็นหรืออยากให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ก็ได้ หากต้องเป็นแง่มุมที่เลือกสรรแล้ว แปลว่า เร้าใจ ชวนให้เกิดความคิดนึก และมีคุณค่ากอปรด้วยความดีงาม ซึ่งเป็นเครื่องน้อมนำผู้อ่านให้ไปในทางสูงส่ง เสริมคุณงามความดีแก่บุคคลและสังคม ปลุกความสำนึกอันดีงามถูกต้อง

2. รูปแบบ (form) คือ กลวิธีทั้งมวลในทางการประพันธ์ เช่น จะแต่งด้วยบทร้อยแก้วหรือร้อยกรอง จะใช้ศิลปะทางภาษาอย่างไร ฯลฯ คุณภาพของรูปแบบนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นเรื่องของความสวยงาม (beauty) อันเป็นรูปภายนอกที่จะทำให้อ่านหรือฟังแล้วระรื่นหู เร้าอารมณ์ให้

หวั่นไหว รู้สึกรัก เกลียด โกรธ ท้อแท้ใจ ข่มขืนใจ ฯลฯ ตามอารมณ์ของผู้ประพันธ์ไปด้วย จุดชนวนความคิดให้ผู้อ่านคิดไปต่าง ๆ นานา ที่เรียกกันว่า เกิดจินตนาการ (imagination) และได้ให้คำนิยามของ วรรณคดี ไว้ว่า วรรณคดี คือหนังสือที่แสดงความคิดอันดีงาม ด้วยภาษาอันงดงาม อ่านแล้วทำให้เกิดอารมณีสะเทือนใจและเกิดความคิดในทางสูง

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 6) ได้กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของวรรณคดีไว้โดยสรุปว่า วรรณคดี คือ บันทึกชีวิตมนุษย์ ความรู้สึกนึกคิด ความเดือดร้อน ความสำเร็จ ความล้มเหลว ความเป็นไปทั้งหลาย บันทึกอยู่ในวรรณคดีทั้งสิ้น และบุคคลในเรื่องก็เป็นมนุษย์ปุถุชน ย่อมมีทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น รัก เกลียด โกรธ โลภ หลง ซื่อตรง คดโกง ฯลฯ เป็นธรรมดา ความรู้สึกและความประพฤติเหล่านี้ เป็นธรรมชาติของคนทั่วไป ไม่ว่าถิ่นใด สมัยใด บุคคลในวรรณคดีมีทั้งดีและชั่ว เหมือนบุคคลในชีวิตจริง ฉะนั้น ตัวละครในวรรณคดีจึงไม่ใช่แบบอย่างที่ถูกต้องเสมอไป ผู้อ่านจำเป็นจะต้องพิจารณาด้วยใจเป็นธรรมว่า บุคคลนั้นทำอย่างนั้นถูกหรือผิดอย่างไร

จากความหมาย ที่มา และลักษณะของวรรณคดี ที่มีผู้รู้ได้อธิบายมาทั้งหมดข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดี หมายถึง หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี เทียบคำภาษาอังกฤษว่า Literature ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหา หรือเรื่องราว และรูปแบบ ที่ใช้ศิลปะทางภาษาถ่ายทอดออกมาอันทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่สะเทือนใจ ในความเป็นไปของตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของมนุษย์ในชีวิตจริงที่มีทั้งดีชั่วอย่างสมจริง มีการสอดแทรกทัศนคติ ตลอดจนสร้างเสริมจินตนาการไปต่าง ๆ นานาให้แก่ผู้อ่าน

3.1.2 **คุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญแห่งวรรณคดี**

วรรณคดี เป็นงานสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์มาเป็นเวลานาน การที่เราศึกษาวรรณคดีอย่างลุ่มลึกนอกจากจะได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ แล้ว ยังได้รับความคิดเชิงสร้างสรรค์และความสะเทือนอารมณ์ อันเป็นแรงบันดาลใจในการที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้

ครูผู้สอนควรอธิบายชี้แจงให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงคุณค่าและประโยชน์แห่งการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ และรู้จักพินิจพิเคราะห์สิ่งที่สอดแทรกหรือแฝงไว้ในเนื้อหา และพฤติกรรมการกระทำของตัวละครในเรื่องที่มีทั้งดีและชั่ว แล้วรู้จักเลือกเอาสิ่งที่เป็นคุณมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 28-29) ที่กล่าวว่า “คุณค่าของวรรณคดี มีผู้กล่าวไว้มากมายครูจำเป็นต้องศึกษาและหาหลักฐานจากวรรณคดีให้เห็นจริง การรู้จักคุณค่านั้นก็เพื่อความมั่นใจว่าครูได้สอนไปในทางที่ส่งเสริมคุณค่าของวรรณคดี มิใช่มีเพื่อให้ครูหรือนักเรียนท่องเอาไว้เพื่อสอนและสอบ และ หน้าที่ครูย่อมลึกซึ้งกว่าการบอก แต่หากจะให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจหรือซาบซึ้งใน

คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ครูจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั่นคือสอนให้นักเรียนอ่านวรรณคดีเป็น สามารถวิเคราะห์และพัฒนาวิจารณญาณจนเห็นคุณค่าของวรรณคดีด้วยตนเอง” มีผู้รู้หลายท่าน ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวรรณคดีไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: 182) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีที่มีต่อมนุษย์ ไว้ดังนี้ วรรณคดีมีคุณค่าต่อมนุษย์อย่างมหาศาล ในด้านที่เป็นอาหารใจ และเป็นอาหารใจได้หลายทาง กล่าวโดยรวบรัดให้ได้ความคล้องจองกันก็คือ “ช่วยส่างผู้เศร้าให้สุข ปลุกผู้หลับให้ตื่น ให้ความสดชื่นแก่ผู้หดหู่ใจ เป็นมัคคุเทศก์แก่ผู้ใหม่และผู้หลงทาง ให้ความสว่างแก่ผู้หลงผิด เป็นมิตรกับผู้เปล่าเปลี่ยว เพิ่มความเด็ดเดี่ยวแก่ผู้ขามเข็ด อาจเช็ดน้ำตาให้ผู้หลั่ง และให้ความหวังแก่ผู้แพ้”

บันลือ พฤกษะวัน (2522: 153-154) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์แห่งวรรณคดีไว้ดังนี้

1. ให้คุณค่าทางอารมณ์แก่ผู้อ่าน เช่น การก่อให้เกิดสะเทือนอารมณ์ ปลุกใจจากการใช้สำนวนโวหารของผู้แต่ง การใช้อุปมาอุปไมยช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนหนึ่งว่า ตนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์หรือตกอยู่ในสถานการณ์นั้น

2. ให้คุณค่าทางศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ เมื่อผู้อ่านได้อ่านแล้วย่อมเล็งเห็นแนวการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งแฝงอยู่ทุกแง่ทุกมุมที่วิเคราะห์หรือพิจารณาตามเหตุการณ์ เป็นการสอนให้คติ และแนวปฏิบัติทางคุณธรรมที่แฝงอยู่

3. ให้คุณค่าทางสติปัญญา การอ่านวรรณคดีหรือหนังสือดี ๆ ที่ได้รับการยกย่องย่อมช่วยขยายประสบการณ์เสมือนหนึ่งได้พาผู้อ่านไปพบเห็นหรือมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้นโดยตรง ให้คุณค่าทางความรู้ ความคิด รวมทั้งการส่งเสริมการมีวิจารณญาณอีกด้วย

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 24-28) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวรรณคดีไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

คุณค่าของวรรณคดี

1. คุณค่าทางศีลธรรมจรรยา ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดของบรรดาวรรณคดีที่มีทั้งหมด โดยแฝงไว้เป็นคติข้อคิดเตือนใจ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจและทางความคิดของผู้อ่าน

2. คุณค่าทางสติปัญญา ผู้อ่านจะได้รับความคิดความรู้เพิ่มขึ้น มีผลให้สติปัญญาแตกฉานทั้งทางด้านวิทยาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคน ความเห็นอกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์นอกจากนี้ยังให้ประสบการณ์ทางอ้อมในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาชีวิตได้ในบางเรื่อง

3. คุณค่าทางอารมณ์ ผู้อ่านจะได้รับอารมณ์สุขบันเทิงใจ ทั้งยังมีส่วนช่วยกระตุ้นปัญญาด้วย คือจะทำให้หยั่งเห็นความเป็นจริงในชีวิตมนุษย์

4. คุณค่าทางวัฒนธรรม วรรณคดีถือเป็นวัฒนธรรมแห่งความเจริญของมนุษย์ ซึ่งมักจะเล้าถึงประเพณีนิยม คติชีวิต การใช้ถ้อยคำภาษา การดำรงชีวิต การแก้ปัญหาสังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ความเชื่อ ฯลฯ ผู้อ่านเข้าใจวิถีชีวิตของคนในสมัยก่อนได้อย่างดี

5. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ผู้อ่านรู้เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในอดีตของชาติ บ้านเมือง และบุคคล ซึ่งบันทึกไว้ในรูปแบบของบทประพันธ์

6. คุณค่าทางจินตนาการ เป็นความคิดฝันไปที่เกินจากสภาพความเป็นจริงซึ่งเป็นพื้นฐานให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และประดิษฐกรรมใหม่ ๆ ขึ้นได้เสมอ

7. คุณค่าทางทักษะเชิงวิจารณ์ วรรณคดีมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่าน การรู้จักวิจารณ์วรรณคดีนับว่าเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะทางความคิดอย่างมีเหตุผล

ประโยชน์ของวิชาวรรณคดี

1. ประโยชน์ในตัวของมันเอง คือ เป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงวัฒนธรรมและความเจริญทางด้านศิลปกรรมของชาติ

2. ประโยชน์ทางการศึกษา คือ ถ่ายทอดและอนุรักษ์ เราเรียนรู้ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยในวรรณคดี ซึ่งเป็นมรดกที่สืบต่อไปยังรุ่นหลังมิให้สูญหาย

3. ประโยชน์ส่วนบุคคล คือ เป็นเครื่องบันเทิงอารมณ์และเป็นศิลปะที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลเข้าถึงอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความซาบซึ้งและชื่นชม

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2538: 190-201) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีซึ่งสามารถสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นเรื่องราวที่กวีสร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายบรรยายและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในเรื่องของอารมณ์ ความสะเทือนใจ เหตุการณ์บ้านเมือง วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ซึ่งถ้าหากศึกษากันอย่างถ่องแท้แล้วจะพบว่าวรรณคดีทุกเรื่องมีคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านต่าง ๆ กันคือ

1. คุณค่าทางอารมณ์ กวีอาจถ่ายทอดประสบการณ์ตรงในเรื่องของความรัก ความสะเทือนใจ ความประทับใจ ซึ่งเป็นอารมณ์และความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาในรูปลักษณ์ของหนังสือและด้วยเนื้อเรื่อง การใช้ถ้อยคำภาษา และรสแห่งวรรณคดีจึงทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมและเข้าถึงซึ่งอรรถรสของวรรณคดี

2. คุณค่าทางปัญญา วรรณคดีหลายเรื่องมีเนื้อหาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้อ่านรู้คิดรู้ทำ ให้เข้าใจและการใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง ทั้งทางโลกและทางธรรม ที่กวีแฝงไว้ด้วยความคิดอันลึกซึ้ง

3. คุณค่าทางศีลธรรม วรรณคดีหลายเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการสั่งสอนผู้คน โดยใช้หลักคำสอนทางพุทธศาสนามาเป็นองค์ประกอบในการแต่ง โดยมุ่งเน้นศีลธรรม และให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ เป็นต้น

4. คุณค่าทางวัฒนธรรม วรรณคดีในสมัยใดสมัยหนึ่งย่อมมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมของผู้คนในสมัยนั้น ผสมปนเปไปกับการดำเนินเรื่องและชีวิตของตัวละคร เห็นความแตกต่างและเข้าใจสภาพสังคมทางวัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนความเป็นอยู่ของแต่ละชนชาติ

5. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ กวีถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมา หรือเหตุการณ์ ของบุคคลสำคัญในชาติในด้านการปกครอง ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้แก่ชนรุ่นหลังได้รับรู้

6. คุณค่าทางจินตนาการ อารมณ์และจินตนาการมักจะควบคู่กันไป อารมณ์ทำให้เกิดความรู้สึกแต่จินตนาการเป็นตัวเสริมความนึกคิดฝันต่อไป จินตนาการทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดภาพพจน์ และรสชาติในการอ่านมากยิ่งขึ้น

จะเห็นว่าวรรณคดีมีคุณค่าและประโยชน์อยู่จำนวนมากตามที่ผู้รู้ได้กล่าวมาดังข้างต้น ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรชี้แจงอธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ตลอดจนเกิดความรักและหวงแหนรวมถึงเห็นความสำคัญ ร่วมกันอนุรักษ์ และสนใจศึกษาค้นคว้าภูมิปัญญาของบรรพชนไทยในอดีตที่สั่งสมมาเป็นเวลาช้านานให้คงอยู่สืบต่อไป ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ถึงเรื่องความสำคัญของวรรณคดี ดังนี้

ยุพา ส่งสิริ (2526: 89) ให้ความเห็นว่า “วรรณคดีคือชีวิต วรรณคดีสะท้อนให้เห็นชีวิตของคนในชาติ เมื่อชีวิตเป็นอย่างไรวรรณคดีก็จะแสดงให้เห็นแง่มุมของชีวิตที่ผู้ประพันธ์เลือกสรรมากล่าวถึง เรามีงานประพันธ์ที่เข้าข่ายความเป็นวรรณคดีมาช้านาน ถึงแม้จะสูญหายไปเป็นจำนวนมาก วรรณคดีที่ยังหลงเหลืออยู่ก็ยังเพียงพอที่จะให้ความสำเริงสำราญแก่เรา ทั้งเนื้อเรื่อง สาระในเรื่อง รสความ และรสคำที่คมคายไม่มีใครเหมือน เรามีวรรณคดีที่เมื่อเราอ่านแล้วบังเกิดความภูมิใจว่า นี่เป็นสิ่งที่แสดงเอกลักษณ์ของไทยเราแท้ ๆ เป็นสิ่งซึ่งบรรพบุรุษของเราท่านช่างมีสติปัญญาอันล้ำเลิศ ได้ประดิษฐ์ถ้อยคำอันไพเราะเก็บไว้ให้เป็นมรดกตกทอดมาถึงรุ่นเรา หนทางเดียวที่เราจะตอบแทนบุญคุณของท่านได้ก็คือพยายามรักษาให้สืบทอดไปถึงบุคคลชั้นลูกหลานของเรา”

ความคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุจริต เพียรชอบ (2539: 76) ที่กล่าวไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทยของเราเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจและควรถ่ายทอดให้ลูกหลานเราได้ภูมิใจด้วย สำหรับภูมิปัญญาไทยที่แฝงอยู่ในวรรณคดีนั้น กวีของเราล้วนแต่มีไหวพริบ มีปัญญา มีปฏิภาณทั้งนั้น จะแต่งอะไร จะทำอะไร ก็มีจุดมุ่งหมาย”

จากคุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญแห่งวรรณคดีที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วรรณคดีไทยมีคุณค่าต่อผู้อ่านและผู้ศึกษาอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้คือ อารมณ์ ศีลธรรมจริยธรรม สติปัญญา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และจินตนาการ ส่วนประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นก็

คือเป็นเครื่องแสดงถึงวัฒนธรรมความเจริญทางศิลปะของภาษา เป็นมรดกของบรรพชนไทยที่สะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต และเป็นเครื่องบันเทิงอารมณ์ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึง ส่วนความสำคัญนั้นก็คือเป็นงานประพันธ์ที่สร้างความสำราญใจในด้านเนื้อหาสาระ ถ้อยคำภาษาแสดงความเป็นเอกลักษณ์อย่างไทย และทำให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ที่ชนรุ่นหลังควรอนุรักษ์ หวงแหน และรักษาสืบต่อไปไม่ให้สูญหาย ฉะนั้นครูผู้สอนควรตระหนักอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีให้แก่ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ผู้วิจัยก็จะใช้เป็นแนวทางในการผลิตชุดการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามหลักการที่กล่าวมาทั้งหมด

3.1.3 **ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนวรรณคดี**

วรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดสืบมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งแสดงให้เห็นความเจริญความยั่งยืนของชาติในยุคสมัยต่าง ๆ ช่วยให้ประชาชนในยุคหลัง ๆ ได้เรียนรู้ถึงศิลปวัฒนธรรม ได้รู้รสไพเราะ ได้รับความเพลิดเพลินจากภาษาได้เป็นอย่างดี นับเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ การใช้ถ้อยคำทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้อย่างกว้างขวาง จึงนับได้ว่าวรรณคดีเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเรียนรู้เป็นอย่างมาก และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างยิ่งโดยเริ่มต้นตั้งแต่เด็กวัยประถมศึกษาเป็นต้นไป

บันลือ พฤกษะวัน (2522: 151, 154) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของวรรณคดีที่มีต่อเด็กไทยและเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนเด็ก ซึ่งสรุปได้ว่า “เด็กได้เรียนรู้จากการฟังการขับกล่อมของผู้ปกครองมาตั้งแต่วัยทารก เนื้อความรู้หรือบทขับแม้จะมีความหมายต่อเด็กวัยเยาว์น้อยก็ตาม แต่เด็กก็ได้รับความเพลิดเพลิน ความอบอุ่นในด้านจิตใจเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอยู่ไม่น้อย อาจกล่าวได้ว่าเด็กย่อมคุ้นเคยและชอบคำคล้องจองคำไพเราะ จังหวะในการขับกล่อม โดยการท่องจำเล่น ซึ่งเป็นร้อยกรอง หรือคำประพันธ์ ช่วยให้เด็กเพลิดเพลินและจดจำได้ง่าย ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การสอนวรรณคดี ย่อมตอบสนองความต้องการของเด็กผู้เรียน ทั้งยังช่วยให้เด็กได้เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยเป็นอย่างดี”

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการสอนวรรณคดีไว้อีกด้วยซึ่งพอสรุปได้ว่าตามสภาพทั่วไปนั้นหนังสือดีสำหรับเด็กในวัยประถมศึกษาย่อมส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะในการอ่าน การได้รับความเพลิดเพลิน และแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติสำหรับเด็กผู้เรียนอีกด้วย จากสภาพดังกล่าวเราจึงสามารถใช้เป็นจุดประสงค์ทั่วไปได้ ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดี
2. เพื่อให้เด็กได้รู้รสบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง
3. เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคุณธรรมจากวรรณคดี

4. เพื่อปูพื้นฐานในการเรียนวรรณคดีชั้นสูงต่อไป

เด็กประถมศึกษาควรเริ่มเรียนวรรณคดีตั้งแต่ชั้น ป.3 เป็นต้นไป เพราะในวัยเด็กนี้เริ่มเข้าใจเรื่องราว สามารถสร้างมโนภาพได้บ้าง และครูก็ควรพยายามที่จะดำเนินแนวการฝึกและสอนวรรณคดีในระดับนี้เท่าที่เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีได้ โดย

1. พยายามหยิบยกเอาบทตอนของวรรณคดีที่ดี ที่ไพเราะ ให้เด็กได้อ่านและฟัง

2. ชี้ให้เห็น อธิบาย อภิปรายให้เข้าใจสุภาษิต คำพังเพย คติเตือนใจ เพื่อให้เห็นประโยชน์ในด้านประพฤติและปฏิบัติ

3. ตั้งข้อสังเกต ชี้ให้เห็นกฎเกณฑ์ในการพิจารณาวรรณคดีที่ไพเราะ ดีเด่นนั้นคืออย่างไร

4. พยายามส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจเรื่องราว หาทางส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ อาจเกิดชอบหรือมีรสนิยมทางวรรณคดีอันเป็นทางที่จะนำไปสู่วรรณคดีวิจักษ์ (ความซาบซึ้งในวรรณคดี)ได้บ้าง

ความซาบซึ้งในวรรณคดีนั้น เกิดขึ้นจากการที่เด็กเกิดความรู้สึกนิยมชมชอบบทประพันธ์ที่แต่งอย่างประณีตบรรจง และผู้อ่านสามารถหยิบยกบางส่วนที่เห็นว่ามีความไพเราะ ดีเด่น เกาะกินใจขึ้นอ้างอิงให้ผู้อื่นเห็นดีเห็นงามไปด้วย แม้จะไม่ถึงจุดที่ต้องการ แต่ถ้าเราเริ่มฝึกเด็กของเราเรียนวรรณคดีที่ถูกทาง ก็นับว่าเป็นการปูพื้นฐานที่ดีไว้ จะยังคุณค่าสูงขึ้นได้ก็นับเป็นการดีทีเดียว

ในเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีให้แก่เด็กดังที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่ามุ่งให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งนั่นก็คือการศึกษาวรรณคดีตามแนว “วรรณคดีวิจักษ์” ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเรียนรู้ถึงความมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีตามแนวดังกล่าวด้วย เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามความมุ่งหมาย ซึ่งในเรื่อนี้ อุดม หนูทอง (2523: 128) ได้แสดงทัศนะส่วนตัวไว้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความซาบซึ้งในวรรณคดีน่าจะมีลักษณะดังนี้

1. สามารถรับสาร (Massage) ที่ผู้เขียนต้องการจะบอกได้ คืออ่านแล้วสามารถจับความได้ว่า เขากล่าวว่าอย่างไร หมายความว่าอย่างไร ทำไมถึงกล่าวอย่างนั้น

2. สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวในงานเขียนกับโลกแห่งความเป็นจริงได้ว่าเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันอย่างไร เช่น เชื่อมโยงชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไป สังคม วัฒนธรรม ความคิดทางปรัชญา เป็นต้น

3. อ่านแล้วเกิดอารมณ์สะเทือนใจ รู้สึกรัก โกรธ เกลียด ฯลฯ ไปตามอารมณ์ของผู้เขียน

4. เห็นความงามแห่งถ้อยคำ คืออ่านแล้วรู้สึกว่าหูได้ยินเสียงเสนาะจากถ้อยคำ จากลีลาเสียงสูงต่ำสั้นยาว และฉันทลักษ์ เกิดภาพจินตนาการต่อเนื่องไปจากสิ่งที่อ่าน เป็นต้น

5. อ่านแล้วสามารถประเมินได้ว่าสิ่งที่ได้อ่านมีค่าที่ตรงไหน ดีอย่างไร

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 46) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนวรรณคดีไว้ว่า การเรียนการสอนวรรณคดี นอกจากจะเพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าถึงวรรณคดีได้ชื่นชมศิลปกรรมของชาติประเภทหนึ่งแล้ว หลักสูตรยังมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถดังต่อไปนี้

1. ให้พัฒนาทักษะการอ่าน การวิเคราะห์ วิจักษ์และวิจารณ์
2. ให้มีทักษะการสังเกต การคิด และการแก้ปัญหา
3. ให้มีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
4. ให้รู้จักและเข้าใจ และเห็นคุณค่า ทั้งตระหนักถึงความสำคัญของวรรณคดีกับค่านิยมเชิงสังคมและการดำเนินชีวิตของคนในชาติตน

ในส่วนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 54) ได้กำหนดให้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสาระที่ 5 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งได้กล่าวถึงสิ่งที่เรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมแล้ว สามารถวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจ ในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และในส่วนมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดไว้ว่า มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนั้นยังได้กำหนดตัวชี้วัดซึ่งก็คือความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ไว้ดังนี้

1. สรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน
2. ระบุความรู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง
3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม

นอกจากนี้ กุสุมา รักษมณี (2549: คำชี้แจง) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนการสอนวรรณคดีไว้ในหนังสือ “แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เล่ม 2 ” ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้สอนและผู้เรียนพึงตระหนักด้วยว่าความเข้าใจวรรณคดีอาจแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้ศึกษา และประจักษ์ถึงคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ต่อไป อนึ่งยังมีผู้เรียนวรรณคดีส่วนหนึ่งคิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องยาก เป็นปัญหาหนักใจเมื่อจำเป็นจะต้องเรียน แต่หากเข้าใจว่าการอ่านและการศึกษาวรรณคดีคือการสั่งสมประสบการณ์ เมื่อได้อ่านได้ฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น โดยหมั่นฝึกฝนคิดตามและคิดต่อให้งอกเงย ก็จะพบว่า วรรณคดีนั้นช่วยปลูก

ปัญญาและช่วยผ่อนอารมณ์ เพราะนอกจากจะทำให้ผู้ศึกษาได้ใช้ความคิดให้แตกฉานแล้ว ยังได้รับความสนุกสุขใจจากรสวรรณคดีอีกด้วย”

จากความมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนวรรณคดีให้กับเด็กวัยประถมศึกษานั้น ควรมุ่งเน้นให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน เกิดความซาบซึ้งในบทประพันธ์ มีความเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคุณธรรมจากวรรณคดี นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องสอนเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนวรรณคดีชั้นสูงต่อไป ตลอดจนสอนให้อ่านแล้วสามารถจับความได้ เชื่อมโยงเรื่องราวในวรรณคดีกับความเป็นจริง รวมทั้งอ่านแล้วสามารถประเมินได้ว่าวรรณคดีที่อ่านมีคุณค่าดีหรือไม่อย่างไร

3.1.4 **หลักการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษา**

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดให้มีการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม เป็นสาระหนึ่งที่ผู้เรียนต้องศึกษาและเรียนรู้ให้ได้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของหลักการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีให้เกิดความกระจ่าง ที่สำคัญยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนวรรณคดีให้แก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักการอีกด้วย

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 37-38) ได้กล่าวถึงเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีในโรงเรียนโดยสรุปได้ว่า การจัดให้นักเรียนเรียนวรรณคดีในโรงเรียนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าการกำหนดให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติเรียนวรรณคดีไทยนั้นจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ในด้านรสนิยม ค่านิยม การรู้จักชาติของตนและการฝึกทักษะเชิงวิจักษ์วิจารณ์ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ขัดกับวัยของผู้เรียนและเป็นผู้แต่งวรรณคดีของชาติมิได้คำนึงถึงความรู้เหล่านั้นเป็นหลักใหญ่ในการเขียนวรรณคดีขึ้นมา แต่วรรณคดีก็อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตของผู้เรียนได้โดยไม่รู้ตัว แม้จะไม่ชัดเจนเท่าวิชาอื่น ๆ … นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอนของครู กับ ผู้เรียนไว้ว่า

1. สำหรับครูผู้สอน : การสอนแต่ละคาบ ครูจะยึดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายของการสอน และหาทางแจ้งให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์เพื่อจะได้เดินไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างร่วมมือร่วมใจ ครูต้องเข้าใจแนวคิดและที่มาของจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงหรือมองเห็นความสำคัญของเนื้อหาและบทเรียน อันนำไปสู่การเตรียมและวางแผนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลให้เกิดความสอดคล้องกัน

2. สำหรับผู้เรียน : จะต้องมีความเข้าใจวรรณคดี เห็นประโยชน์ และคุณค่าของวรรณคดีเสียก่อน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการเรียนรู้ ที่เกิดจากการรับรู้เป้าหมายร่วมกันกับครูในเบื้องต้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนวรรณคดี ว่าเรียนเพื่อให้ได้อะไร แล้วจะเกิดสิ่งใดเมื่อได้เรียน

บันลือ พฤกษะวัน (2522: 156-157) ได้กล่าวถึงเรื่องการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ครูผู้สอนควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีประเภทต่าง ๆ ด้วย ดังนี้

1. วรรณคดีเป็นผลผลิตที่สำคัญของทางภาษาเป็นสำคัญ ได้แก่ การอ่านวินิจสารด้วยตนเอง การฟังผู้อื่นอ่านออกเสียง ฟังการอภิปรายการเล่าถึงวรรณคดี การพูดเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่านมาแล้ว เช่น การเล่า การพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การพูดแสดงทรรศนะ ส่วนการเขียนเกี่ยวกับวรรณคดีก็มีมากเช่นกัน เช่น บันทึกเรื่องที่ได้ฟัง ย่อเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนรายงานการค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณคดีที่เรียน การดูก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนวรรณคดี เช่น การดูภาพฝาผนัง ภาพเขียน ละครโขน ล้วนมีประโยชน์ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าการเรียนวรรณคดีเป็นการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 อย่าง รวมทั้งการดู ผสมผสานกับการคิด การจัดการเรียนการสอนจึงควรเพ่งเล็งให้เกิดการบรูณาการเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล

2. การจัดการเรียนการสอนประเภทร้อยกรอง ควรหัดให้นักเรียนอ่านเป็นและอ่านได้ ขั้นแรกให้มีการอ่านนำ อ่านตามกันไป ครูควรเป็นต้นแบบได้ เสียงไม่เพราะไม่เป็นไรครูไม่จำเป็นต้องคาดหวังให้นักเรียนอ่านไพเราะอย่างดีเยี่ยม เพื่อเตรียมเข้าประกวด ซึ่งเกินความสามารถปกติของนักเรียนทั่วไป ควรฝึกให้อ่านถูกทำนองเสียง ถูกจังหวะ อักขระ ชัดเจนก็เพียงพอ อาจมีนักเรียนบางคนมีความสามารถพิเศษอ่านได้ไพเราะโดดเด่นกว่าผู้อื่น ครูอาจเสริมเป็นกรณีเฉพาะได้

3. การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องยาวที่ตัดตอนมาให้เรียน ครูอาจเล่าเรื่องก่อนถึงตอนที่อ่านหรือมีการเขียนดำเนินเรื่องไว้ก่อน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจ และไม่ควรกังวลเรื่องศัทพ์มากเกินไป ควรนำศัพท์มาสอนก่อนหรือมีให้ศึกษาอย่างละเอียด การสอนอย่าใช้เวลากับศัพท์มากเกินไปนักเรียนจะเบื่อเพราะมีแต่คำที่ไม่รู้จัก ขั้นต้นควรให้นักเรียนอ่านไปเรื่อย ๆ ก็พอเข้าใจได้

4. ในการเรียนการสอนวรรณคดีประเภทเนื้อเรื่อง ครูควรให้นักเรียนได้รับการฝึกให้พินิจตัวละครอย่างละเอียด โดยเฉพาะตัวละครเอก ให้รู้จักตัวละครแต่ละตัว

ในปัจจุบันการสอนวรรณคดีไทยนั้นได้ทำการคิดค้นวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่แปลกไปจากเดิม เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาก็คือทำอย่างไรจึงจะทำให้นักเรียนซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. 2544: 98-99; อ้างอิงจาก หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2529: 107) ได้กล่าวถึงการสอนวรรณคดีไทยให้กับเด็กทุกระดับไว้ว่า

การสอนให้เยาวชนซาบซึ้งวรรณคดีจำเป็นต้องพิจารณาตามวัยของผู้เรียนด้วยสำหรับเด็กเล็กชั้นประถม เราคงไม่หวังจะให้เข้าใจบทโต้ตอบระหว่างขุนแผนกับนางพิม แต่เราคงหวังจากเด็กเล็กได้เพียงปลูกเชื้อ คือเพาะเชื้อ ปลูกฝัง ให้เด็กเกิดความสนใจ ให้นึกรัก เราจึงต้องหาวรรณคดีที่เหมาะแก่วัยเด็ก

เช่น บทอ่านสั้น ๆ เน้นที่ความไพเราะจากเสียงคล้องจองและมีเนื้อหาแสดงความสนุกสนาน ไม่ควรคิดว่าจะสอนวรรณคดี โดยเราเอากลอนที่ไม่ไพเราะมา แต่สอนคติธรรมการทำเช่นนั้น ถ้าจะตั้งใจสอนคติธรรมโดยอาศัยกลอนเป็นเครื่องช่วยก็อาจทำได้ แต่ไม่ช่วยสอนวรรณคดี ในการสอนวรรณคดีเราต้องปลูกฝังรสนิยมเสียตั้งแต่เด็ก

บันลือ พฤกษะวัน (2522: 155-157) ได้เสนอแนะแนวการสอนวรรณคดีไทยไว้สรุปได้ ดังนี้

1. ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ครูยิ้มแย้มแจ่มใส สนใจเด็กทุกคน สังเกตดูความกระตือรือร้นที่จะเรียน

2. เร้าความสนใจในเนื้อเรื่องที่จะเรียน ให้รู้ว่าเรียนไปทำไม และวิธีเรียนวรรณคดีนั้นเรียนอย่างไร

3. จัดหาอุปกรณ์ที่ช่วยแปลความหมาย อธิบายศัพท์

4. ฝึกให้นักเรียนใช้พจนานุกรม และมีสมุดบันทึกคำศัพท์แต่ละบทเรียนรวมไว้

5. ส่งเสริมการเรียนวรรณคดีทางประสาทหู โดยการฟังเสียงสัมผัส จังหวะเพื่อความไพเราะ

6. ถ้าเป็นร้อยกรองต้องเน้นให้เห็นลักษณะบังคับตามจังหวะสัมผัส

7. หากเป็นร้อยแก้ว ควรให้อ่านออกเสียงและอ่านในใจ เน้นให้อ่านความถูกต้องตามอักขรวิธี

8. ถ้าเป็นเด็กเล็ก ควรอ่านโดยฝึกลงจังหวะสัมผัส เน้นการท่องจำ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อล่อให้สนใจ

นอกจากนี้ บันลือ พฤกษะวัน (2522: 157) ยังได้เสนอหลักการสอนวรรณคดี ที่ควรยึดถือเป็นแนวในการปฏิบัติการสอนดังนี้

1. การเตรียมการสอน สำรวจเนื้อหา จัดวางลำดับการสอน จุดประสงค์ อุปกรณ์ กิจกรรมการประเมินผล หาวิธีที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สรุปเรื่องและประเมินเรื่องได้

2. ครูควรจะอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง เพื่อเป็นแบบอย่าง ในการลงจังหวะสัมผัสหรือความถูกต้องตามวรรคตอนแก้ผู้เรียน

2.1 ครูอ่านนำ ให้เด็กอ่านตาม เพื่อความไพเราะเพลิดเพลิน

2.2 ให้เด็กอ่านกันเองตามลำพัง หรือให้เลือกอ่านตามที่ชอบใจ โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือ

2.3 ผลัดเปลี่ยนกันอ่านแบบแทนตัวละครที่กำหนด เพื่อส่งเสริมการฟังเพื่อความเข้าใจ

2.4 ให้นักเรียนเตรียมการอ่านจากทางบ้านในตอนที่ตนเลือกว่าไพเราะ ถูกใจ หรือคล่องที่สุดให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง รวมทั้งการอ่านทำนองเสนาะด้วย

3. จัดเวลาให้อ่านโดยลำพัง โดยให้อ่านเพื่อเก็บใจความหรือสาระสำคัญของเรื่อง ครูควรกำหนดงานหรือตั้งคำถามให้ตอบ และควรจัดเวลาเพื่อการอ่านให้แน่นอน

4. ในการฝึก ควรให้เด็กฝึกอ่านตอนหนึ่งสัก 2 จบ

4.1 ครั้งแรก ใช้วิธีอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อจะได้สิ่งที่ตนสนใจหรือได้คำตอบที่ครูกำหนดให้ ถ้าเป็นร้อยกรองก็ไม่ต้องอ่านทำนองเสนาะ

4.2 ครั้งหลัง ฝึกอ่านอย่างพินิจ ค้นหาสิ่งที่ดีเด่น สำนวนโวหารที่ดี พร้อมกับการประเมินดีไม่ดี หรือปานกลาง

5. ฝึกอ่านร่วมกันทั้งชั้นในการอ่านบทประพันธ์ร้อยกรอง เน้นทำนองเสนาะเพื่อความไพเราะ อาจจัดเปลี่ยนกันอ่านเป็นกลุ่ม เป็นรายบุคคล แล้วแต่จะเห็นสมควรในบางตอนหรือบางขณะอาจอ่านตามที่ได้สมมติตัวละคร อ่านตามบทบาทที่กำหนด การกำหนดคำถามให้หาคำตอบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละครั้ง ซึ่งอาจไม่เหมือนกัน

6. ฝึกให้รู้จักหยิบยกเอาข้อความที่เป็นคติเตือนใจ สุภาษิต คติพจน์ มาจัดทำป้ายนิเทศพร้อมทั้งคำอธิบายหรืออุทาหรณ์ประกอบ

7. จากข้อ 6. ควรส่งเสริมการแต่งความ หานิทานที่สอดคล้องกับคำคม คติพจน์ หรือสุภาษิตนั้น โดยมีนิทานประกอบให้เห็นจริงจัง เพื่อความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้

8. ส่งเสริมให้รู้จักหาคำสัมผัส เช่น เสียงเหมือนหรือพยัญชนะเหมือน แล้วลองอ่านเพื่อเน้นให้เกิดความไพเราะ และช่วยกันวางหรือตรวจสอบกฎเกณฑ์ของลักษณะคำประพันธ์ หรือบทร้อยกรองนั้น ๆ

9. ถ้าเป็นร้อยแก้ว ควรส่งเสริมการเรียนหลักภาษานำมาใช้ในบทอ่าน เช่น เมื่อเรียนเรื่องอักษรคู่ อักษรเดี่ยวมาแล้ว ลองให้สำรวจจากข้อความที่กำหนดว่า มีอักษรคู่ อักษรเดี่ยวอะไรบ้าง

10. ฝึกให้มีการคิดตามเรื่อง เดาเรื่อง เหตุผล และการประเมินเรื่องราวที่อ่านให้เห็นส่วนดี ส่วนบกพร่อง และเสนอแนะแก้ไข

11. กำหนดกิจกรรมในการอ่านและการทำแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอนที่กำหนด จำต้องเน้นการตรวจสอบแบบฝึกหัดภาษาไทยที่ทำกันขายมากมายในท้องตลาดว่าเป็นอย่างไรก่อนที่จะให้เด็กซื้อ เพราะแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะดังกล่าวอาจมีคุณค่ามากนักสู้กับครูแต่งขึ้นใช้เองไม่ได้ จึงควรระวัง

12. ควรให้เด็กร่วมกันสรุปบทเรียนทุกครั้ง โดยครูอาจชี้แนะให้เห็นคุณค่า ประโยชน์ตลอดจนความไพเราะของรสคำประพันธ์

พยุง ญาณโกมุท (2518: 73-75) ได้เสนอแนะการสอนวรรณคดีไว้ซึ่งสรุปได้ว่า

1. จะต้องยึดหลักว่าจะต้องสอนให้เด็กทั้งรู้เรื่องและรส ฉะนั้นในการให้เด็กอ่านวรรณคดี

จะต้องอ่านทั้ง 2 ลักษณะ คือให้อ่านในใจเพื่อให้รู้เรื่อง และอ่านออกเสียง หรืออ่านทำนองเสนาะ เรื่องนั้นเป็นร้อยกรองเพื่อให้รู้รส การอ่านในใจเพื่อให้รู้เรื่องให้นำเอาวิธีสอนอ่านในใจมาใช้และไม่จำเป็นต้องอ่านในชั้นเรียน อาจให้อ่านมาล่วงหน้าจากบ้านก็ได้

2. ก่อนการสอนจะต้องนำเอาศัพท์มาชี้แจงเสียก่อนว่าประสมอย่างไร อ่านออกเสียงอย่างไร เป็นคำชนิดไหน และจะต้องให้รู้ความหมายของคำนั้น ๆ โดยการฝึกให้ค้นจากพจนานุกรม หรือสารานุกรม โปรดอย่าคิดเพียงแต่จะให้เด็กค้นคำอธิบายศัพท์จากท้ายบทเท่านั้นความรู้ของเด็กจะไม่กว้างขวาง

3. การสอนเนื้อเรื่อง ให้ยึดหลักดังนี้

3.1 ให้รู้เรื่องแต่ต้น คือรู้ตั้งแต่ต้นจนมาบรรจบกับเรื่องที่ปรากฏในหนังสือ (ถ้าเป็นเรื่องที่ตัดตอนเอามา) ให้รู้เพียงว่าเรื่องนั้นดำเนินมาอย่างไร มาจบตรงไหน โดยครูใช้วิธีเล่าย่อ ๆ

3.2 ให้รู้เฉพาะตอนโดยละเอียด หมายถึง ให้รู้เรื่องที่มีปรากฏอยู่ในแบบเรียนให้ละเอียดว่า เรื่องนั้นมีปมสำคัญตรงไหนบ้าง ตอนใดให้คติอย่างไร ให้ค้นคิดว่าผู้แต่งชี้ให้เห็นอะไรบ้าง

3.3 ให้รู้หลักการใช้ถ้อยคำ ผู้แต่งใช้คำเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่สำนวนโวหารราบเรียบดีหรือว่าไม่ดีอย่างไร เป็นโวหารชนิดใด

4. การสอนให้เกิดความซาบซึ้ง ให้ยึดหลักดังนี้

4.1 ให้รู้ประเภทของเรื่อง เช่น สารคดี โอวาท วรรณคดีเกี่ยวกับศาสนา หรือเชิงประวัติ ฯลฯ

4.2 ให้รู้ภูมิหลังของผู้แต่ง ผู้แต่งเป็นใคร มีการศึกษาแค่ไหน เพื่อจะได้รู้แนวคิดชีวิตของผู้แต่งเป็นอย่างไร มีผลงานอะไรบ้าง เพราะผู้แต่งมักสอดแทรกชีวิตของตนไว้ในเรื่องเสมอ

4.3 ให้รู้เบื้องหลังของเรื่อง เช่นถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ก็ให้รู้ว่านำเอามาจากชาดกหรือแต่งขึ้นจากหลักธรรมข้อใด

4.4 ให้รู้รสของคำประพันธ์ ให้อ่านดังๆ หรืออ่านทำนองเสนาะ ให้จับดูว่าตอนใดให้รสอย่างไร

4.5 ฝึกให้วิจารณ์ว่าดีหรือไม่อย่างไร เกี่ยวกับโครงเรื่อง การใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร นิสัย และการกระทำของตัวละคร

4.6 ให้เปรียบเทียบ เช่นรู้จักนำเอาความคิดมาเปรียบเทียบกับความคิดในปัจจุบัน ไม่เข้าใจภาษาสามัญแล้ว ก็มักไม่ค่อยจะเข้าใจคำศัพท์ได้กว้างขวางพอ แม้จะรู้ความหมายของคำศัพท์บ้างก็ยังไม่ค่อยเข้าใจความหมายได้ดีนัก จึงมักมีความจำเป็นต้องฝึกเด็กให้เข้าใจวิธีถอดคำประพันธ์เข้าช่วยก็จะทำให้ความเข้าใจในเรื่องราวหรือบทประพันธ์นั้นดีขึ้นการจัดกิจกรรมประกอบการเรียน

การสอนวรรณคดีไทยนั้น จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ได้รับความรู้ ได้รับความคิด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปด้วย นอกจากนี้ การสอนวรรณคดีไทยนั้น ยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอันดีต่อวรรณคดีมากขึ้น

จากหลักการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น ผู้สอนควรศึกษาวิธีการอย่างละเอียด พินิจพิจารณาให้ถ้วนถี่และเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางการสอนของตนเอง ตลอดจนสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการบางอย่างให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน สภาพแวดล้อม อุปกรณ์หรือสื่อประกอบการสอนที่เอื้ออำนวยต่อผู้สอนและผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อให้การเรียนการสอนวรรณคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

รามเกียรติ์เป็นวรรณคดีที่ไทยรับอิทธิพลมาจากเรื่องรามายณะของอินเดีย คนไทยนิยมเรื่องนี้เป็นเวลานานกว่า 700 ปี ดังปรากฏเป็น ตำนาน นิทานพื้นบ้าน ชื่อสถานที่ ชื่ออาหาร ชื่อบุคคล พืช นาฏศิลป์การละคร โขน หนังใหญ่ ประเพณี ความเชื่อ งานจิตรกรรมและประติมากรรมต่าง ๆ เป็นต้น จึงนับได้ว่าวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์นั้นมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ดังที่ ติกาหลัง (2537: 91-62) กล่าวไว้โดยสรุปว่า “รามเกียรติ์ แม้จะดัดแปลงมาจากมหากาพย์ของอินเดียก็จริง แต่ก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยไปเสียแล้ว ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งนี้ผู้เขียนสังเกตสังกาจากคำพูดจา สำบัดสำนวน หรือแม้แต่ชื่อบุคคล สถานที่ พืช อาหาร ความเชื่อถือ ก็ล้วนมาจากรามเกียรติ์อยู่เหมือนกัน รามเกียรติ์จึงมิใช่เป็นเครื่องให้ความบันเทิงเริงใจแต่เพียงอย่างเดียวเสียแล้ว พิจารณาง่าย ๆ ในแง่ต่อไปนี้

1. ด้านภาษาและวรรณคดี มีสำนวนไทยจำนวนมากมาจากเรื่องรามเกียรติ์ เช่น ลัดนิ้วมือเดียว สิบแปดมงกุฎ ราพณาสูร ลูกทรพี แปรพักตร์ ฯลฯ

2. ด้านศิลปกรรม จิตรกรส่งนใหญ่ได้แรงบันดาลจากรามเกียรติ์ จึงนำไปจำหลักภาพรอบกำแพง ระเบียง ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภายในพระอุโบสถ เป็นต้น

3. ด้านนาฏศิลป์ นิยมนำเรื่องรามเกียรติ์มาเล่นโขน ละคร และหนังใหญ่ สร้างความสนุกสนานความบันเทิงให้แก่ผู้ชมทุกครั้งไป

4. ด้านประเพณี เรื่องรามเกียรติ์ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ เช่น พระพราชพิธีวิวาหมงคล พระราชพิธีราชาภิเษก พิธีปล่อยม้าอุปการ หรือการยกทัพจับศึก เป็นต้น

5. ด้านความเชื่อ การที่พระรามเป็นพระนารายณ์อวตาร ฉะนั้นพระนามาภิไธยของพระมหากษัตริย์ไทยหลาย ๆ พระองค์จึงมักใช้พระนามของพระราม เช่น พระรามธิบดี พระราเมศวร

พระนารายณ์มหาราช ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อความเป็นสิริสวัสดิมงคลนั่นเอง แม้ชื่อของสถานที่ พืช คน หรือแม้แต่เรือในกระบวนพยุหยาตรา ก็มีการอ้างอิงถึงตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ เช่น ถนนพระราม 4 น้ำตกปางสีดา(สถานที่) พระรามลงสรง (อาหาร)เรือพาลีรั้งทวีป เรือสุครีพครองเมือง (ชื่อเรือ) เป็นต้น”

สมพร สิงห์โต (2537: 39-45) ได้กล่าวถึงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ในแง่มุมของคุณค่าในทางสร้างสรรค์ ไว้โดยสรุปได้ว่า

“รามเกียรติ์เป็นวรรณคดีที่คนทั่วไปมักมองเห็นเฉพาะคุณค่าในด้านความบันเทิง ส่วนคุณค่าทางปัญญานั้นยากที่จะมองเห็นได้ ทั้งนี้เพราะเป็นวรรณคดีแนวจินตนิยม (romantic) สัจธรรมบางประการจึงถูกห่อหุ้ม หรือบังด้วยจินตนาการเสียเป็นส่วนใหญ่ รามเกียรติ์เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางสร้างสรรค์อยู่ไม่น้อย... ...คุณค่าทางสร้างสรรค์ หมายถึง มีสารประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่นให้ความรู้ ให้ความคิดและความเข้าใจหรือช่วยให้มองเห็นสัจธรรมบางอย่างในชีวิตได้ คุณค่านี้เป็นคุณค่าทางปัญญาซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ทั้งยังเป็นสิ่งเสริมให้วรรณคดีนั้น ๆ มีความยิ่งใหญ่ เพราะความเป็นวรรณกรรมเอกหรือวรรณกรรมอมตะนั้นไม่อาจตัดสินได้ด้วรูปแบบหรือกลวิธีการประพันธ์เท่านั้น แต่ต้องอาศัยเนื้อหาสาระที่ทรงคุณค่าทางปัญญาและมีความเป็นสากลอีกด้วย...

...ตัวละครสำคัญในรามเกียรติ์มีความดี ความชั่ว เยี่ยงมนุษย์ปุถุชน ไม่ว่าจะเป็นยักษ์ มนุษย์ หรือลิง ก็ล้วนเป็นแบบให้เราเดินตาม หรือหลีกเลี่ยงได้ทั้งสิ้น ...นอกจากผู้อ่านจะได้แบบอย่างความประพฤติของตัวละครเอกไว้เป็นแนวทางชีวิตไว้ถูกต้องแล้ว ยังได้คติและแง่คิดอันเป็นประสบการณ์ชีวิตจากเกร็ดต่าง ๆ ในเรื่องอีกมากมาย...

...การที่รามเกียรติ์มีคุณค่าทางความบันเทิงและคุณค่าทางสร้างสรรค์ประกอบกันนี้จึงทำให้มีลักษณะเป็นวรรณกรรมเอก อนึ่งการที่รามเกียรติ์มีคุณค่าในทางส่งเสริมความเข้าใจมนุษย์ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่ารามเกียรติ์มีความเป็นสากลคือชี้ให้เห็นลักษณะร่วมของมนุษยชาติ จึงเป็นที่นิยมชมชอบโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สมควรกล่าวได้ว่า รามเกียรติ์เป็นวรรณกรรมเอก และเป็นวรรณกรรมอมตะของไทย”

วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มีหลายสำนวน มีทั้งที่เป็นฉบับพื้นบ้านและฉบับราชสำนัก ฉบับพื้นบ้านคือ ฉบับที่ชาวบ้านแต่งขึ้นเพื่อใช้เล่าเป็นนิทาน และเพื่อใช้ในการแสดง ซึ่งมีทั้งบทละคร และบทพากย์หนัง ทั้งหนังใหญ่และหนังตะลุง ส่วนรามเกียรติ์ฉบับที่เป็นวรรณคดีราชสำนักมีหลายสำนวนที่นับได้ว่าเป็นวรรณคดีมรดกของประเทศชาติ เช่น

1. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระเจ้าตากสินมหาราช (พระเจ้ากรุงธนบุรี) มีเพียง 4 ตอน

2. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1)

3. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2)

4. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)

5. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6)

ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล (2553: คำนำ) ซึ่งเป็นหัวหน้าศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ของโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ไว้ว่า

“รามเกียรติ์ นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะเป็นวรรณคดีของชาติแล้ว ยังมีคุณค่าในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนในวัยนี้มีความสนใจ มีจินตนาการในเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ การต่อสู้ของธรรมและอธรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงสิ่งที่เป็น นามธรรม คือ คุณงามความดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย ในลักษณะของ รูปธรรม ที่เป็นพฤติกรรมของตัวละครในรามเกียรติ์”

ดังนั้นเมื่อวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์นี้มีคุณค่าต่อการศึกษา จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาเป็นต้นไป โดยผลิตออกมาในรูปแบบของสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวรรณคดีของชาติและเกิดประสิทธิภาพทางการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมตามจุดมุ่งหมายหรือผลการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทยอีกด้วย

สำหรับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ที่ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของ “ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง” นั้น เป็นฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ซึ่ง เป็น “กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร” ที่นับว่าเป็นตอนที่สนุกสนาน ให้ข้อคิดคติธรรมที่ดี ตอนหนึ่ง ซึ่งจะได้กล่าวอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ในลำดับต่อไป

3.2.1 **ประวัติและความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์**

วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ เป็นวรรณคดีที่คนไทยรู้จักกันทั่วไป โดยเหตุที่กล่าวไว้ในส่วนของอิทธิพลของเรื่องรามเกียรติ์ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนไทย และในฐานะที่เป็นวรรณคดีของชาติ แต่อาจมีบางส่วนที่ยังไม่รู้ประวัติความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์นี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมากล่าวไว้ด้วย มีนักวิชาการด้านวรรณคดีหลายท่านได้กล่าวถึง ที่มาของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ไว้จำนวนมากหลากหลายทัศนะ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาอ้างอิงไว้บางส่วนดังต่อไปนี้

นภาลัย สุวรรณธาดา (2525: 85) กล่าวถึงที่มาของเรื่องรามเกียรติ์ไว้ว่า นักวรรณคดีสันนิษฐานว่า ไทยได้นำเรื่องรามเกียรติ์มาจากรามายณะของอินเดียซึ่งเป็นมหากาพย์ มีอายุกกว่า 2,000 ปีมาแล้ว คนอินเดียถือว่าเป็นเรื่องของเทพเจ้าตามลัทธิศาสนาฮินดู คนไทยรู้จักเรื่องรามเกียรติ์มานานเพราะเป็นเรื่องสนุกสนานเหมาะกับรสนิยมของคนไทย มีการเล่นหนังและโขนมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา อิทธิพลของเรื่องรามเกียรติ์มีมาก ชื่อกรุงศรีอยุธยาและชื่อพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์นับตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหงเป็นต้นมา ก็ได้พระนามมาจากเรื่องรามเกียรติ์ ชื่อสถานที่และตำบลต่าง ๆ ในเมืองไทยหลายแห่งก็เกี่ยวข้องกับเรื่องรามเกียรติ์ เช่น บึงพระราม ทะเลชุบศร เขางอนรถ เป็นต้น

ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล (2548: 16) กล่าวแสดงความคิดเห็นถึงความเป็นมาของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ว่า “คนไทยเรารู้จักเรื่อง “รามเกียรติ์” มาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีเค้าเรื่องเดิมมาจากรามยณะของอินเดียซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดเรื่องรามเกียรติ์หรือรามายณะนี้ แต่งโดยพระฤาษีวาลมิกิ เมื่อหลายพันปีก่อน โดยมีมูลเหตุว่าฤาษีวาลมิกิได้ขึ้นไปเฝ้าพระอิศวรระหว่างทางได้เห็นนายพรานยิงกระเรียนเสียชีวิต กระเรียนที่เป็นคู่ก็ฆ่าตัวตายตาม ฤาษีวาลมิกิบังเกิดความสะเทือนใจจึงแต่งโศลกสาปนายพราน เมื่อขึ้นเฝ้าพระอิศวรเกรงจะเป็นบาป พระอิศวรเห็นโศลกนั้นจึงตรัสว่าหากอ่านอีกลักษณะหนึ่งจะเป็นบทบูชาเทพ วาลมิกิจึงแต่งรามเกียรติ์ขึ้นเพื่อบูชาเทพตามบัญชาแห่งพระอิศวร ดังนั้นชาวอินเดียจึงมีความเคารพนับถือมาแต่สมัยโบราณกันว่าผู้ใดได้อ่านหรือฟังเรื่อง รามเกียรติ์ก็สามารถล้างบาปได้ รามเกียรติ์หรือรามายณะ เป็นเรื่องราวของพระนารายณ์ที่อวตารปางหนึ่งเป็น พระราม เพื่อคอยปราบอสูรที่คอยเบียดเบียนเหล่าเทวดา และมนุษย์ให้ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ สงครามระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์ซึ่งเป็นพญายักษ์ครองกรุงลงกา เกิดจากทศกัณฐ์ไปลักพานางสีดามเหสีของพระรามมา เพื่อเป็นชายาของตนเอง พระรามและพระอนุชาคือพระลักษมณ์จึงได้ออกติดตาม จนกระทั่งได้สองพญาวานรคือพญาสุครีพเจ้าเมืองขีดขินและท้าวมหาชมพูเจ้าเมืองชมพูมาเป็นบริวาร โดยมีหนุมานเป็นทหารเอก กองทัพของพระรามจึงจองถนนข้ามทะเลไปสร้างพลับพลา และตั้งค่ายประชิดกรุงลงกาเพื่อทำศึกกับทศกัณฐ์ จนกระทั่งฝ่ายพระรามได้รับชัยชนะ โดยมีแก่นของเรื่องคือ ธรรมมะย่อมชนะอธรรม ด้วยชาวไทยยึดถือพระพุทธศาสนาจึงคิดประดิษฐ์เรื่องราวให้เข้ากับชีวิตและจิตใจของคนไทยตามสภาพของสังคมที่แต่งเรื่องรามเกียรติ์ในขณะนั้น”

นิภาพรรณ ศรีพงษ์ (2551: 14ก) กล่าวถึงที่มาของเรื่องรามเกียรติ์ โดยสรุปได้ว่า “รามเกียรติ์ของไทยนั้น บรรดานักปราชญ์ราชกวีไทยได้สันนิษฐานเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรามเกียรติ์นั้นมาจากที่ต่าง ๆ กัน คือ จากคัมภีร์รามายณะ คัมภีร์ปุราณะ บทละครหนุมานาฏกะ และจากหนังสือหรือคัมภีร์เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ “รามายณะ” เป็นชื่อคัมภีร์ภาษาสันสกฤตอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพวกพราหมณ์

ชาวฮินดูนับถือกันอย่างยิ่ง คำว่า รามายณะ แปลความว่า เรื่องพระราม รามายณะนี้เป็นเรื่องที่จับใจประชาชนอินเดียที่นับถือศาสนาลัทธิฮินดูสืบมาแต่โบราณกาล จนทุกวันนี้ประเทศใดได้รับอารยธรรมจากอินเดีย เช่น ประเทศถัดจากอินเดียทางตะวันออกก็ขาดรามายณะไม่ได้... เรื่องพระรามเป็นนิทานของเก่าซึ่งรู้จักกันในอินเดีย ซึ่งฤาษีวาลมิกิรจนาไว้เป็นกาพย์เพื่อเฉลิมเกียรติพระวิษณุนารายณ์ผู้เป็นเจ้าให้ชื่อว่า รามายณะ ในกาลต่อมาได้มีการแต่งเพิ่มเติม และแต่งขึ้นใหม่ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ทางลัทธิศาสนาในอินเดีย ซึ่งก็มีการผิดแผกแตกต่างกันออกไปหลายฉบับ แล้วแต่ความคิดเห็นในเรื่องลัทธิความเชื่อและโวหารของกวี”

สำหรับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ในประเทศไทยนั้น มีอยู่หลายสำนวนตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ในครั้งนี้จะกล่าวรายละเอียดถึง ฉบับของพระบาทสมเด็จพระพุทยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งเป็นฉบับที่กล่าวได้ว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุดในบรรดาเรื่องรามเกียรติ์ทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบัน ด้วยสาเหตุที่ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าเมื่อ พ.ศ.2310 นั้น พม่าได้เผาทำลายวรรณคดีของไทยไปจนหมดสิ้น ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้กวีในราชสำนักแต่งเรื่องรามเกียรติ์ขึ้น แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงเวลากอบกู้บ้านเมืองมีแต่ศึกสงครามรามเกียรติ์ในสมัยนั้นจึงแต่งไม่บริบูรณ์

นิภาพรรณ ศรีพงษ์ (2551: 16ก-17ก) กล่าวว่า “นอกจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จะทรงพระราชนิพนธ์ด้วยพระองค์เองเป็นบางตอนร่วมกับนักปราชญ์ราชกวีผู้อื่นด้วยแล้ว ยังทรงช่วยเป็นพระราชธุระในการตรวจทานแก้ไขในบางตอนอยู่ด้วย แต่ผู้ใดจะแต่งในตอนใดนั้นไม่มีหลักฐานที่ปรากฏแน่ชัด โดยเริ่มเรื่องตั้งแต่ หิรันตยักษ์ม้วนแผ่นดิน ไปจนถึงตอนสุดท้ายคือพระรามครองกรุงศรีอยุธยากับนางสีดาและพระโอรส นับเป็นหนังสือเรื่องรามเกียรติ์ที่มีเนื้อเรื่องยาวเป็นพิเศษในขบวนเรื่องรามเกียรติ์ทุกฉบับที่มีในภาษาไทย เพราะเขียนไว้ในสมุดไทถึง 117 เล่ม รวมคำกลอนทั้งสิ้น 50,286 คำกลอน ได้รับยกย่องว่าเป็นยอดแห่งรามเกียรติ์ เพราะเก็บรายละเอียดได้ครบถ้วนทุกตอน ตรงกับพระราชประสงค์ที่จะรักษาตำนานเดิมไว้ให้จบสมบูรณ์ มิให้เพื่อเล่นละครทั้ง ๆ ที่นิพนธ์เป็นบทละคร และได้พรรณนาโวหารเกี่ยวกับเรื่องบทรำพัน บทพิศวาส บทเศร้า บทชมนกชมธรรมชาติ ชมรถ ช้างทรง และอื่น ๆ ได้อย่างไพเราะ ให้ความตื่นเต้นเร้าใจในการอ่านตามรูปแบบของวรรณคดีร้อยกรอง” ส่วนนภาลัย สุวรรณธาดา (2525: 85-86) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแต่งเรื่องรามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ซึ่งแสดงทัศนะที่เหมือนและแตกต่างกันในบางประการจากที่กล่าวมาข้างต้นว่า “พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯให้บรรดานักปราชญ์ราชกวีร่วมกันแต่งไว้เพื่อใช้ในการสมโภชพระนครใหม่คือกรุงรัตนโกสินทร์ ระหว่าง พ.ศ.2328 – พ.ศ.2329 ทั้งเพื่อเป็นการรวบรวมเนื้อหา และเรื่องราวของรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์ที่สุด มีความยาวไม่น้อยกว่า 60,000 คำกลอน จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ก็เพื่อการ

แสดงละครหรือหนัง ผู้อ่านเรื่องรามเกียรติ์มุ่งแสวงหาความเพลิดเพลินบันเทิงใจ มีการสอดแทรกข้อคิดทางพระพุทธศาสนาไว้ด้วย ดังที่กล่าวไว้ในตอนจบว่า

อันพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ทรงเพียรตามเรื่องนิยายไสย
ใช่จะเป็นแก่นสารสิ่งใด ตั้งพระทัยสมโภชบูชา
ใครฟังอย่าได้ใหลหลง จงปลงอนิจจังสังขาร์
ซึ่งอักษรกลอนกล่าวลำดับมา โดยราชปรีดาก็บริบูรณ์

แสดงว่าพระองค์ท่านทรงมีพระราชประสงค์ให้เป็นเครื่องสมโภชบูชาพระศาสนา และสอนให้ผู้อ่านไม่หลงใหลในรูปสังขาร นอกจากนี้ยังมุ่งเพื่อความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ เนื้อเรื่องมีการแสดงการชิงไหวชิงพริบ การเกี้ยวพาราสี และอภินิหารต่าง ๆ ตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีพระเจ้า 3 พระองค์เป็นใหญ่ แต่ก็แทรกปรัชญาชีวิตแบบไทยเข้าไว้ด้วย ทั้งยังแทรกอารมณ์ขันปนอยู่เสมอตามเอกลักษณ์ของวรรณคดีไทย ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ก็เพื่อแสดงพุทธปรัชญาอีกอย่างหนึ่งคือ ธรรมะย่อมชนะอธรรม”

ในส่วนของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 130) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงที่มาและจุดประสงค์ของการพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ของรัชกาลที่ 1 ไว้ว่า

“บทละครเรื่องรามเกียรติ์นี้ พระองค์ทรงพระกรุณาโรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กวีในพระราชสำนักรวบรวมเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเป็นวรรณคดีเรื่องสำคัญครั้งกรุงเก่ามาฟื้นฟูขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในการแสดงสมโภชพระนคร คือกรุงรัตนโกสินทร์ รามเกียรติ์สำนวนนี้เป็นบทละครยาวกว่า 100 เล่มสมุดไทย มีเนื้อความครบถ้วน สมบูรณ์ที่สุด เริ่มตั้งแต่ตอนหิรันตยักษ์ม้วนแผ่นดินไปจนถึงพระอิศวรทรงขอให้พระรามและนางสีดาคืนดีกัน และพระองค์จัดการอภิเษกสมรสให้ใหม่ 2 พระองค์จึงครองรักและครองบ้านเมืองเป็นสุขสืบมา

3.2.2 **วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์กับการศึกษา**

รามเกียรติ์ เป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือวรรณคดีลำนำ ซึ่งได้มีหนังสือราชการประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องวรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2545 (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 128-134) ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกเอาเนื้อความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยมาอ้างอิงดังต่อไปนี้

“...จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ข้างต้น เพื่ออนุรักษ์วรรณคดีไทยอันเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดรายชื่อวรรณคดี และแนวทางการเรียนการสอนวรรณคดี วรรณกรรมไทย ดังนี้

1. ในแต่ละช่วงชั้น ให้เรียนวรรณคดีที่กำหนด รวม 6 เรื่อง ดังรายชื่อข้างท้ายประกาศ โดยเลือกเรียนปีละ 2 เรื่อง ให้มีความหลากหลายของเนื้อหาและความยากง่ายของเรื่องอย่างเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ในกรณีที่เป็นวรรณคดีเรื่องยาว อาจเลือกตอนที่เสนอไว้เป็นตัวอย่างหรือตอนอื่น ๆ ที่มีคุณค่าและเหมาะสม... อาจเรียนตอนใดตอนหนึ่งหรือมากกว่า 1 ตอนก็ได้

2. นอกจากวรรณคดี 6 เรื่อง ที่กำหนดให้เรียนแต่ละช่วงชั้นแล้ว ให้เลือกเรียนวรรณคดีจากตัวอย่างรายชื่อที่เสนอไว้ หรือวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะในระดับใกล้เคียงกัน... ที่มีคุณค่า เหมาะแก่วัยและศักยภาพของผู้เรียนด้วย

3. วรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาไทยที่สะท้อนภาพชีวิตและสังคม สามารถเรียนรู้ได้หลายแง่มุมในเชิงสหวิทยาการ ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตและบูรณาการกับความรู้ด้านอื่น ๆ การเรียนการสอนวรรณคดีจึงจะเกิดสัมฤทธิผลตามเป้าหมาย” และได้ประกาศรายชื่อวรรณคดีไว้ข้างท้ายด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะที่กล่าวถึงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มาอ้างอิงถึงเท่านั้น ดังนี้

“ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)

1. วรรณคดีที่กำหนดให้เรียน

- บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เช่น ตอน ***สุครีพหักฉัตร*** ศึกไมยราพ เป็นต้น...

ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

1. วรรณคดีที่กำหนดให้เรียน

- บทพากย์โขนเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เช่น บทพากย์เอราวัณ เป็นต้น...

2. วรรณคดีที่เสนอให้เลือกเรียน

- บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เช่น ตอน นารายณ์ปราบนนทก เป็นต้น...”

นอกจากนี้ในหนังสือเรียนวรรณคดีลำนำของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: บทนำเสนอ) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับประถมศึกษาไว้ว่า

“การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับประถมศึกษา จะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความน่าสนใจของหนังสือเรียนแต่เพียงด้านเดียว หนังสือเล่มนี้ได้ออกแบบมาเพื่อให้เป็น

หนังสือเรียนวรรณคดีที่อ่านสนุก มีชีวิตชีวา ที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ตามขีดความสามารถและศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณคดีไทย รวมทั้งสนุกไปกับจินตนาการและการฝึกฝนความคิด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันหากผู้เรียนมีความรักและความสนใจวรรณคดีไทย ก็สามารถนำวรรณคดีฉบับเต็มมาอ่านเพิ่มเติมได้ อีกทั้งขยายวงความสนใจไปอ่านวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้ด้วย”

จากที่กล่าวอ้างอิงมาทั้งหมดตามข้างต้น จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วทำการทดลองตามกระบวนการวิจัยในลำดับต่อไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับประถมศึกษา

นอกจากที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวรรณคดีไทย (เฉพาะวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์) ในรายละเอียดตามข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบอีกว่า “วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา” นั้นปรากฏอยู่ในผลงานวิจัยของคณาจารย์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นสถาบันที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานสอนอยู่ งานวิจัยที่กล่าวถึงนั้นอยู่ภายใต้โครงการงานวิจัยในรามเกียรติ์ ของศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นหัวหน้าศูนย์ ฯ และหัวหน้าโครงการวิจัย ในลักษณะการบูรณาการวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้าทดลองกับนักเรียนในลักษณะของงานวิจัย โดยอาจารย์เกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้เข้าร่วมโครงการ จะขอยกตัวอย่างมาบางเรื่องซึ่งมีหัวข้อการศึกษาวิจัยและผลการศึกษาดังต่อไปนี้ดังต่อไปนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ประพนธ์ จ่ายเจริญ (2551: บทคัดย่อ) การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในบทละครพระราชนิพนธ์ เรื่องรามเกียรติ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

ผลการศึกษา พบว่า วรรณคดีเรื่องนี้ได้กล่าวถึงสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในเรื่องต่าง ๆ กล่าวคือ สาระจำนวนและการดำเนินการ ได้แก่ จำนวนนับที่ใช้บอกลักษณะของตัวละคร จำนวนนับที่ใช้บอกลำดับที่ จำนวนนับที่ใช้บอกปริมาณ จำนวนในรูปอัตราส่วน และการดำเนินการ การบวก การลบ การคูณ การหาร สาระการวัด ได้แก่ เวลา ทิศ แผนผัง ความยาว ระยะทาง การชั่ง การตวง สาระเรขาคณิต ได้แก่ รูปเรขาคณิตสองมิติ รูปเรขาคณิตสามมิติ สาระพีชคณิต ได้แก่ แบบรูปและความสัมพันธ์ของจำนวน แบบรูปและความสัมพันธ์ของรูป สาระการวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ความน่าจะเป็น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2551: บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกด้วยวรรณกรรมรามเกียรติ์ ผลการวิจัย พบว่า
1. ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนด้วยวรรณกรรมรามเกียรติ์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ทั้ง 6 ด้าน การเรียน และในภาพรวม โดยมีประสิทธิภาพของบทเรียนเท่ากับ 87.21 / 81.73
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนด้วยวรรณกรรมรามเกียรติ์ ของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนด้วยวรรณกรรมรามเกียรติ์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นฤมล พัชรปิยะกุล (2552: บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์รามเกียรติ์ ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการฝึกด้วยแบบฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์รามเกียรติ์สูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผศ.ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล(2551: บทคัดย่อ) การหาประสิทธิภาพแผนกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิจารณญาณด้วยแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า แผนกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิจารณญาณด้วยแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องรามเกียรติ์ ตอน ศึกสายเลือด มีประสิทธิภาพ 83.38/85.12 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ปันน์นลัท ใจกล้า (2552: บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการฟังจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าความสามารถในการฟังจับใจความของนักเรียน หลังฝึกทักษะการฟัง มีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 16.97 ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าการใช้แถบบันทึกเสียง เรื่องรามเกียรติ์ (บทนิทาน) โดย จันทนีย์ พงศ์ประยูร พัฒนาทักษะการฟังให้นักเรียน มีความสามารถในการฟังจับใจความสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกทักษะการฟัง

ปฐมชัย ธะนะเนตร (2551: บทคัดย่อ) การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมและจริยธรรมของตัวละครในหนังสือการ์ตูนเรื่องรามเกียรติ์ ฉบับรามาวตาร ผลการศึกษา พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของตัวละครที่พบจากบทสนทนา และข้อความดำเนินเรื่อง ในหนังสือการ์ตูนรามเกียรติ์ ฉบับรามาวตาร ที่พบว่ามีมากที่สุดอยู่ตามแนวทางที่สองของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คือ คุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนในสังคมไทยในสถานศึกษา มีจำนวน 20 ประการ คุณธรรมและจริยธรรมที่พบรองลงมาคือ ตามแนวทางที่สาม ของคณะทำงานกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวด้านจริยธรรม จำนวน 10 ประการ ส่วนคุณธรรมและจริยธรรมที่พบน้อยที่สุดคือ ตามแนวทางคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จำนวน 4 ประการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

อัจฉรา อินทร์น้อย (2551: บทคัดย่อ) ผลการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้รามเกียรติ์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้ รามเกียรติ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ฑิฆัมพร สวัสดิ์โยธิน (2552: บทคัดย่อ) การพัฒนาการคิดวิจารณญาณเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รามเกียรติ์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการคิดวิจารณญาณเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รามเกียรติ์ ภายหลังการทดลอง สูงกว่า คะแนนการคิดวิจารณญาณเชิงจริยธรรม ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การสอนโดยใช้รามเกียรติ์ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการคิดวิจารณญาณเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สันติ สุขสัตย์ (2551: บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการเรียนผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตวิชานาฏศิลป์โขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผลการศึกษาพบว่า ได้พัฒนารูปแบบการเรียนผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต วิชานาฏศิลป์โขน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา และด้านเทคโนโลยีการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพ 90.00/92.92 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ชฎาธาร คำเนียม (2552: บทคัดย่อ) การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โครงเรื่องรามเกียรติ์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการพัฒนาความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้โครงเรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 67.17 / 75.00

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

พรทิพย์ ศิริภัทราชัย (2552: บทคัดย่อ) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในบทละครรามเกียรติ์ ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาวิเคราะห์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ รวม 6 ประเภท ได้แก่ ข้อเท็จจริง (Fact) มโนมติ(Concept) หลักการ (Principle) กฎ (Law) ทฤษฎี (Theory) และ สมมติฐาน (Hypothesis) พบว่า ในบทละครรามเกียรติ์มีความรู้วิทยาศาสตร์ประเภทข้อเท็จจริง (Fact) มากที่สุด โดยจะเป็นความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของสัตว์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับพืช และพรรณไม้หอมต่าง ๆ ตลอดจนปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเงา ซึ่งมักจะปรากฏเป็นการบรรยายความงดงามของธรรมชาติที่พบเห็น นอกจากนี้แล้วยังพบความรู้วิทยาศาสตร์ประเภทมโนมติซึ่งเป็นมโนมติที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ ได้แก่

การบานและหุบของดอกบัว ซึ่งเป็นมโนมติที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของพืชเนื่องจากสิ่งเร้าภายนอก (Stimulus movement) และความรู้ประเภทหลักการ (Principal) ได้แก่ การเกิดดวงจันทร์ทรงกลด (Halo of Moon) การเกิดดวงอาทิตย์ทรงกลด และเรื่องเกี่ยวกับสมุนไพรไทย

สิงหา วงศ์โรจน์ , อนุสสรา ชูแสง, ผศ.อัจฉรา จ่ายเจริญ (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง พืช บูรณาการกับบทละครรามเกียรติ์ ผลการศึกษา พบว่า 1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 73.70 ซึ่งมากกว่าค่าที่คาดหวังไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 71.91 ซึ่งมากกว่าค่าที่คาดหวังไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ค่าร้อยละ 82.59 ซึ่งมากกว่าค่าที่คาดหวังไว้ที่ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์-โขน)

ทิพยกมล บูลภักดิ์ (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การทำหัวโขนประยุกต์ในระดับประถมศึกษา ปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกระบวนการสร้างสรรค์หัวโขนประเภทหัวลิงโล้น พบว่านักเรียนสามารถทำได้ดีเป็นอันดับ 1 คือ ขั้นตอนการประดับกระจกและการติดพลอย นักเรียนสามารถทำได้ดีเป็นอันดับ 2 คือ ขั้นตอนการปิดกระดาษ, ขั้นตอนการปั้นใบหน้าหุ่น, ขั้นตอนการติดลวดลาย และขั้นตอนการปิดทอง 4 ขั้นตอนนี้มีคะแนนเท่ากัน นักเรียนสามารถทำได้ดีเป็นอันดับ 3 คือ ขั้นตอนการเตรียมหุ่น และขั้นตอนการเขียนสี

อนุมาน สมบูรณ์ศิลป์ (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยผลงานภาพเคลื่อนไหว 2 มิติ เรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบรูปแบบของผลงานการสร้างภาพเคลื่อนไหวแบบ 2 มิติ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่าง ๆ ของนักเรียนต่อไป

ปุญชรัศมิ์ พันธุ์เสือ (2552: บทคัดย่อ) ผลการใช้เพลงเทพทองเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลง ด้วยกิจกรรมการสร้างสรรค์บทเพลงเกี่ยวกับตัวละครในรามเกียรติ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านทักษะการบรรเลงด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์บทเพลงของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมีความแตกต่างกัน คะแนนค่าเฉลี่ยหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (=3.31,S.D.=.13) และพบว่าความสามารถด้านทักษะการบรรเลงด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์บทเพลงมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรวดี เพชรมุนี (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาลักษณะตัวละครรามเกียรติ์ด้วยเกม ผลการวิจัย : พบว่า ความสามารถด้านลักษณะเด่นของตัวละคร ของนักเรียนก่อนและหลังการเล่นเกมบิงโกแตกต่างกัน โดยคะแนนก่อนการเล่นเกมมีคะแนนระหว่าง 2 – 21 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 11.10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 23.13 และหลังการเล่นเกม มีคะแนนระหว่าง 12 – 48 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 40.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.38 และพบว่า ความสามารถด้านลักษณะเด่นของตัวละครหลังจากเล่นเกมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
(งานเกษตร,งานบ้าน,งานประดิษฐ์,งานไม้,คอมพิวเตอร์)

จุลศักดิ์ สุขสบาย (2552: บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการสร้างผลงานนำเสนอเกี่ยวกับรามเกียรติ์ ด้วยไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมการสร้างผลงานนำเสนอเกี่ยวกับรามเกียรติ์ ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ มีค่าเฉลี่ยแตกกต่างไปจากร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้กิจกรรมการสร้างผลงานนำเสนอเกี่ยวกับรามเกียรติ์ ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์ สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้อยู่ในระดับสูงได้

กลุ่มปฐมวัย

วชิราภรณ์ ชุมพล และกาญจนา พะทะยะ (2552: บทคัดย่อ) การศึกษาความสามารถในการฟังของเด็กปฐมวัย โดยการใช้แบบฝึกทักษะการฟังหลังการเล่านิทานเรื่องรามเกียรติ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการฟังหลังการเล่านิทานเรื่องรามเกียรติ์อยู่ระดับดีมาก และเด็กปฐมวัยเพศชายและหญิงมีความสามารถในการฟังไม่แตกต่างกัน

ธัญสุตา จิรกิตตยากร (2550: บทคัดย่อ) การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากรามเกียรติ์เพื่อพัฒนากระบวนการคิดตรรกคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากรามเกียรติ์เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ตรรกคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง พบว่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนตรนภิส พัฒนเจริญ (2552: บทคัดย่อ)การเสริมสร้างคุณธรรมด้านความความมีวินัยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1ที่ได้รับการเล่าเรื่องจากรามเกียรติ์ ผลการศึกษาพบว่าหลังการจัดกิจกรรมมีผลต่างเฉลี่ย เท่ากับ 56.59 ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการเล่าเรื่องจากรามเกียรติ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านความมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังมีความแตกต่างกัน

3.2.3 เรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

สำหรับเรื่องย่อของรามเกียรติ์นี้นำเนื้อหามาจากหนังสือ แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 131-133) ซึ่งเป็นหนังสืออุเทศภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เนื้อเรื่องย่อมีดังนี้

ท้าวสหบดีพรหมทรงเป็นใหญ่ในหมู่เทวดา และทรงเป็นต้นวงศ์ฝ่ายยักษ์ พระองค์ทรงเนรมิตปราสาทราชวังสวยงามราวกับเมืองสวรรค์ขึ้นบนเกาะรังกาซึ่งตั้งอยู่กลางมหาสมุทร มีค่ายคูหอรบป้อมปราการแข็งแรง ประทานชื่อเมืองว่า ลงกา และทรงแต่งตั้งธาดาพรหมขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมือง ประทานนามใหม่ว่า ท้าวจตุรพักตร์ ประทานตรีศูลและคทาแก้วเป็นอาวุธวิเศษประจำพระองค์ และทรงสอนพระเวทย์วิทยาต่าง ๆ แก่ท้าวจตุรพักตร์จนเก่งกล้า จากนั้นประทานฉัตรแก้วโมลีเป็นของคู่บ้านคู่เมือง หากยกฉัตรแก้วขึ้นกลางพระนครจะสามารถบดบังพระอาทิตย์ให้มืดสนิทจนศัตรูที่ยกมาประชิดเมืองไม่สามารถมองเห็น แต่ผู้ที่อยู่ในพระนครจะเห็นข้าศึกศัตรูได้หมดสิ้น สามารถโจมตีข้าศึกให้พ่ายแพ้ไปได้ง่าย เมื่อทรงมอบอาณาจักรแก่ท้าวจตุรพักตร์แล้ว ท้าวสหบดีพรหมก็เสด็จกลับคืนสู่สวรรค์

ท้าวจตุรพักตร์ครองกรุงลงกา มีมเหสีชื่อพระนางมลิกา และมีโอรสเป็นยักษ์ชื่อว่าท้าวลัสเตียน ท้าวจตุรพักตร์ครองราชสมบัตินานหกหมื่นปีก็สวรรคต ท้าวลัสเตียนครองราชสมบัติกรุงลงกาต่อจากพระราชบิดา พระองค์มีพระมเหสี 5 พระองค์ พระมเหสีทุกพระองค์มีพระโอรส พระนางนางรัชดา พระมเหสีองค์ที่ 5 มีโอรสองค์แรกคือ ทศกัณฐ์ เป็นยักษ์มีสิบเศียรยี่สิบกร อดีตชาติของทศกัณฐ์คือ นนทก ยักษ์ซึ่งเป็นข้ารับใช้พระอิศวร ด้วยความซื่อสัตย์นานถึงโกฏิปี พระองค์จึงประทานพรให้มีนิ้วเพชร เมื่อชี้ถูกผู้ใดผู้นั้นตายได้ นนทกใช้นิ้วเพชรชี้เทวดาที่เคยกลั่นแกล้งล้มตายไปเป็นจำนวนมาก ร้อนถึงพระนารายณ์ต้องแปลงเป็นนางอัปสรมาปราบนนทก นนทกสู้ฤทธิ์พระนารายณ์ไม่ได้ จึงตัดพ้อว่าตนสู้ไม่ได้เพราะพระนารายณ์มีสี่กร และท้าทายให้พระนารายณ์สู้กันใหม่ พระนารายณ์สาปนนทกให้ไปเกิดเป็นยักษ์มีสิบเศียร ยี่สิบมือ ส่วนพระองค์จะอวตารเป็นมนุษย์มีสองมือ และจะตามไปฆ่าให้ตาย พร้อมทำลายเผ่าพันธุ์วงศ์ยักษ์ให้สิ้นซาก แล้วพระนารายณ์ก็ประหารนนทก นนทกจึงไปเกิดเป็นลูกของท้าวลัสเตียนกับนางรัชดา ได้ชื่อว่า ทศกัณฐ์ มีพี่น้องร่วมอุทรอีก 6 ตน คือ กุมภกรรณ พิเภก ทูษณ์ ขร ตรีเศียร และนางสำมะนักขา

ฝ่ายพระอิศวรโปรดให้พระอินทร์นำหมู่เทวดาลงไปเนรมิตเมืองใหญ่สวยงามในชมพูทวีป ให้ชื่อว่ากรุงศรีอยุธยา แล้วประทานให้กุมารน้อยที่ผุดขึ้นกลางดอกบัวซึ่งพระนารายณ์นำมาถวายตัวให้ครองเมือง ประทานพระนามว่า ท้าวอโนมาตัน ประทานธำมรงค์และเทพอาวุธคือ ศร ตรีเพชร และ

คทาเป็นอาวุธประจำพระองค์ ท้าวอโนมาตัน ครองราชสมบัติได้หมื่นปีก็สวรรคต ท้าวอัชบาลพระโอรสขึ้นครองราชสมบัติแทน เมื่อท้าวอัชบาลครองราชสมบัติได้หกหมื่นปีทรงมอบราชบัลลังก์แก่พระโอรส คือ ท้าวทศรถ ท้าวทศรถมีพระมเหสี 3 องค์ ชื่อ นางเกาสุริยา นางไกยเกษี และนางสมุทร แต่ยังไม่มีโอรสพระธิดา ท้าวทศรถจึงทำพิธีบูชาไฟขอพระโอรสพระอิศวร พระอิศวรทูลเชิญพระนารายณ์อวตารพร้อมด้วยพระลักษมี บัลลังก์นาค คทา จักร และสังข์ พระนารายณ์อวตารไปบังเกิดเป็นพระราม จักรเป็นพระพรต สังข์และบัลลังก์นาคเป็นพระลักษมณ์ และคทาเป็นพระสัตรุด ส่วนพระลักษมีอวตารไปเป็นนางสีดาและธิดาของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ นอกจากนี้ เหล่าเทวดาที่จะช่วยพระนารายณ์ปราบยักษ์ก็ล้วนจุติไปเป็นวานร จึงจะเป็นทหารเอกในกองทัพของพระราม เมื่อแรกเกิดนางสีดาร้องว่า “ผลาญราพณ์” โหรทำนายว่านางเป็นกาลีบ้านกลีเมืองจะสร้างความเดือดร้อน ทศกัณฐ์จึงให้นำนางสีดาไปใส่ผอบลอยน้ำไป ท้าวชนกเจ้าเมืองมิถิลาซึ่งผนวชเป็นฤาษีเก็บผอบได้ จึงนำนางสีดาเลี้ยงไว้เป็นพระธิดา โดยตอนแรกนำไปฝังดินฝากแม่พระธรณีไว้ เมื่อท้าวชนกลาเพศพระฤาษีไปครองเมืองตามเดิม จึงนำนางสีดาเข้าเมืองมิถิลา พระองค์จัดพิธีเลือกคู่ให้นางสีดา โดยกำหนดว่า ผู้ที่ยกศรขึ้นได้ จะได้นางเป็นมเหสี พระรามยกศรได้ จึงได้อภิเษกสมรสกับนางสีดา

ท้าวทศรถจะประทานราชบัลลังก์ให้พระรามพระโอรสองค์ใหญ่ครองเมืองอยุธยา แต่นางไกยเกษีทูลขอให้พระพรตครองเมืองก่อน และให้พระรามเสด็จไปอยู่ป่าเป็นเวลา 14 ปี ท้าวทศรถทรงจำยอมเพราะเคยสัญญาว่าจะประทานสิ่งที่นางขอทุกอย่าง พระราม พระลักษมณ์ และนางสีดาจึงบวชเป็นฤาษี แล้วเสด็จเข้าป่าไป

นางสำมะนักขา น้องสาวของทศกัณฐ์ไปเที่ยวป่า พบพระลักษมณ์ พระราม ก็หลงรักเข้าทำร้ายนางสีดาด้วยความอิจฉา พระลักษมณ์จึงตัดหู ตัดจมูก ตัดมือ ตัดเท้าของนาง นางสำมะนักขาไปฟ้องพญาขร พญาทูษณ์ พญาตรีเศียร พี่ชายทั้ง 3 องค์ มารบกับพระราม แต่ถูกฆ่าตายหมด นางสำมะนักขาจึงไปฟ้องทศกัณฐ์ และกล่าวชมความงามของนางสีดา ทำให้ทศกัณฐ์อยากได้นางสีดา ทศกัณฐ์ออกอุบายชิงนางสีดาไปได้

พระรามกับพระลักษมณ์ออกติดตามนางสีดา เหล่าวานร ได้แก่ หนุมาน สุครีพ องคต ชมพูพาน เข้ามาสวามิภักดิ์กับพระราม และจัดรวมพลวานรเพื่อยกไปทำศึกกับทศกัณฐ์ที่เมืองลงกา ในขณะเดียวกัน พิเภก อนุชาของทศกัณฐ์ ซึ่งเป็นเทพบุตรเวสสุญาณจุติมาเกิด ทูลขอทศกัณฐ์ให้คืนนางสีดา ก็ถูกทศกัณฐ์เนรเทศออกจากเมือง จึงมาสวามิภักดิ์และคอยบอกกลศึกให้แก่พระราม เมื่อพระรามจองถนนข้ามไปยังเมืองลงกาสำเร็จแล้ว พระรามส่งองคตเป็นทูตไปเจรจากับทศกัณฐ์ให้ส่งนางสีดาคืน แต่ทศกัณฐ์ไม่ยอม ทศกัณฐ์ทำศึกกับพระรามหลายครั้ง เช่น ศึกไมยราพ และศึกอินทรชิต ในที่สุดทศกัณฐ์ก็เป็นฝ่ายปราชัย ถูกฝ่ายพระรามสังหาร พระรามได้นางสีดาคืน และกลับไปครองกรุงอยุธยา

3.2.4 เรื่องย่อของวรรณคดี กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

สำหรับเนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ที่ผู้วิจัยนำมาผลิตชุดการสอนนี้ ก็เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 เช่นกัน ซึ่งมีเนื้อเรื่องย่อตามที่ วิเชียร เกษประทุม (2549: 208-210) ได้ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้ว ในหนังสือเล่าเรื่องรามเกียรติ์ ดังนี้

หลังจากที่องคตได้ฆ่าสี่เสนายักษ์ไปแล้ว ทำให้ทศกัณฐ์เกิดความอับอายและเคืองแค้นยิ่งขึ้น จึงคิดหาทางเข่นฆ่ากับพระรามต่อไป โดยนึกถึงฉัตรแก้วของท้าวธาดาได้มอบไว้ให้สำหรับใช้ในการรบ ฉัตรนี้เมื่อยกขึ้นแล้วจะเกิดความมืดในบริเวณของข้าศึกทำให้มองไม่เห็น

ทศกัณฐ์จึงสั่งให้เสนายักษ์ไปทำพิธีเพื่อสมโภชบูชาฉัตรแก้ว แล้วทศกัณฐ์ก็ยกฉัตรแก้วขึ้นตั้งไว้กลางกรุงลงกา ทำให้เกิดความมืดไปทั่วเมือง จากนั้นทศกัณฐ์ก็ชวนนางมณโฑไปดูกองทัพของพระรามที่ยกมาในครั้งนี้ โดยขึ้นไปบนฉัตรแก้วซึ่งมีแสงแพรวพราวดังแสงอาทิตย์ ทำให้มองเห็นข้าศึกได้อย่างแจ่มชัด

นางมณโฑครั้นเห็นกองทัพของพระรามก็ตกใจกลัว บอกให้ทศกัณฑ์คิดดูให้ดี ทศกัณฐ์ก็บอกนางมณโฑว่า ตัวพี่นี้ก็มีฤทธิ์อำนาจที่ยิ่งใหญ่ จะกลัวอะไรกับมนุษย์และลิงตัวน้อย ๆ ขนาดตัวไรอย่างนี้

ฝ่ายทหารของพระราม เมื่อเกิดความมืดมิดไปทั่วอย่างไม่เคยมีมาก่อน ต่างก็ร้องเรียกกันสับสนวุ่นวายไปหมดทั้งกองทัพ

พระรามเห็นดังนั้น ก็คิดว่าคงจะเป็นเล่ห์กลของทศกัณฐ์เป็นแน่ จึงตรัสถามพิเภกว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดความมืดมัวไปทั่วเหมือนเป็นเวลากลางคืนเช่นนี้ได้

พิเภกทูลว่า เหตุที่เกิดมืดมัวไปทั่วเช่นนี้เพราะทศกัณฐ์คิดจะลอบยกทัพมาตีกองทัพของพระองค์ โดยทำพิธียกฉัตรแก้วขึ้นบังดวงอาทิตย์ไว้ ซึ่งฝ่ายของพระองค์มองไม่เห็นฝ่ายทศกัณฐ์ แต่ฝ่ายของทศกัณฐ์จะเห็นกองทัพของพระองค์อย่างชัดเจน ฉัตนรี้มีอำนาจมากเป็นของท้าวธาดา ปู่ของทศกัณฐ์ สร้างขึ้นสมัยตั้งกรุงลงกา ขอให้พระองค์จงใช้ทหารที่เก่งกล้าสามารถรีบไปหักฉัตรนี้เสีย ก็สว่างเหมือนเดิม ถ้าแม้นช้าไปอาจจะเสียการได้

สุครีพอาสาไปหักฉัตรนั้นโดยเหาะไปยังกรุงลงกาทันที เมื่อไปถึงก็แลเห็นฉัตรแก้วตั้งตระหง่านอยู่กลางเมือง มีทศกัณฐ์ นางมณโฑ พร้อมเหล่านางกำนัลอยู่บนชั้นฉัตรนั้น และมีพลยักษ์คอยระวังรักษาฉัตรอยู่บนพื้นดิน สุครีพคิดว่าถ้าเข้าไปอย่างนี้ก็คงจะต้องเกิดการต่อสู้กับหมู่ยักษ์เป็นแน่ จำจะต้องใช้เวทมนตร์กำบังตาไม่ให้ศัตรูมองเห็นตัว

ว่าแล้วสุครีพก็ร่ายมนตร์นิมิตตัวให้ใหญ่เท่าพรหม สูงตระหง่านยันท้องฟ้าเดินลงยังพื้นดิน แต่หมู่ยักษ์มองไม่เห็นตัว

ฝ่ายพระเสื้อเมืองเห็นวานรตัวใหญ่เท่าเขาอัศกรรณสูงเยี่ยมเทียมฟ้า ก็เกิดความกลัวหนีออกจากเมืองลงกาไปยังเนินจักรวาล

เมื่อสุครีพเดินไปถึงฉัตรแก้ว ก็ยืนตรงหน้าทศกัณฐ์แล้วคลายมนตร์สำแดงฤทธิ์กวัดแกว่งพระขรรค์ชี้หน้าทศกัณฐ์ พร้อมร้องประกาศไปว่า ดูก่อนทศกัณฐ์ผู้เย่อหยิ่งการที่จะสู้รบกับพระรามทำไมไม่ออกมาสู้กันซึ่ง ๆ หน้า มาลอบทำอย่างนี้ด้วยกลัวศรพระรามหรืออย่างไร บัดนี้พระองค์ใช้ให้มาฆ่าตัดหัวทศกัณฐ์ผู้ชั่วช้าทุจริต

ทศกัณฐ์ได้ฟังสุครีพพูดดังนั้นก็โกรธ กระทืบเท้าร้องตวาดไปว่า เจ้าอย่าคิดว่าข้าจะเกรงกลัวต่อพระราม ส่วนเจ้าก็ฆ่าได้แต่พาลีเท่านั้น และก็อย่าหวังว่าเจ้าจะรอดชีวิตกลับไปได้

สุครีพก็ตอบทศกัณฐ์ไปว่า ท่านไม่ต้องมาอวดดี เรานี่แหละจะต่อสู้กับท่านเองโดยไม่ต้องให้เดือดร้อนถึงพระราม ว่าแล้วสุครีพก็แกว่งพระขรรค์ทะยานขึ้นไปบนฉัตรทันที

ฝ่ายนางกำนัลทั้งหลายเห็นดังนั้น ต่างก็ตกใจวิ่งหนีกันสับสนวุ่นวายไปหมด ทศกัณฐ์วิ่งไปตามกงฉัตรไม่ให้สุครีพเข้ามาใกล้ ใช้มือหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ อีกมือหนึ่งคว้าได้นางอัคคี อีกสิบเจ็ดมือก็อุ้มนางกำนัล เหลืออีกมือหนึ่งแกว่งพระขรรค์ต่อสู้กับสุครีพ

สุครีพถีบทศกัณฐ์ล้มลง ใช้พระขรรค์แทงซ้ำ จนทศกัณฐ์ต้องวิ่งหนี สุครีพจึงทะยานขึ้นฉวยยอดฉัตรได้แล้วโน้มลงด้วยกำลังจนฉัตรนั้นหักสะบั้นลง ทศกัณฐ์พร้อมด้วยเหล่าบริวารทั้งหมดจึงตกลงมายังพื้นดิน ส่งเสียงร้องกันอื้ออึง จากนั้นอากาศก็แจ่มใสเกิดแสงสว่างส่องไปทั่วกองทัพ

สุครีพนั้นได้ใช้เท้าขวาคีบเอามงกุฎของทศกัณฐ์ไว้ได้ เหาะลอยอยู่บนฟ้าแล้วร้องเยาะเย้ยทศกัณฐ์ว่า จะตัดหัวไปก็เกรงจะเกินคำสั่ง ขอเอาแต่มงกุฎไปถวายพระรามก็แล้วกัน ว่าแล้วก็เหาะกลับมายังเขามรกต ตรงเข้ากราบทูลให้พระรามทรงทราบเรื่องทั้งหมด พร้อมถวายมงกุฎของทศกัณฐ์แก่พระราม พระรามก็ตรัสชมสุครีพว่าทำหน้าที่ได้ดี เหมาะสมแล้วที่เป็นลูกของพระอาทิตย์

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อำนวย เลิศชยันตี (2520: 6) ได้ให้ความหมายของ “การวัดผล” ไว้ 2 ประการคือ

ความหมายที่ 1 การวัดผล หมายถึง การกำหนดจำนวนเลขให้เข้ากับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดภายใต้กฎเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน

ความหมายที่ 2 การวัดผล หมายถึง ขบวนการที่ได้มาตรฐานที่ต้องมีเครื่องมือของการวัด เป็นสิ่งที่จะกำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด (object) ผลที่ได้ออกมาจะเป็นปริมาณ (quantity) ซึ่งก็คือตัวเลข (number)

ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 68) ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการค้นคว้า การอบรม การสั่งสอน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง ความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจาการฝึกสอน

ภพ เลาหไพบูลย์ (2542: 329) ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ จากที่ไม่เคยกระทำ หรือกระทำได้น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีการวัดได้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29-32) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสารถของบุคคล อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือคือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอนทำให้บุคคลเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพของสมอง

ไพศาล หวังพานิช (2523: 209) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้ ความสามารถของบุคคล อันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ของบุคคลว่าเรียนรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใดซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้วยการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าว ในรูปการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ข้อสอบปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

จากความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อต้องการตรวจสอบระดับความสามารถทางทักษะการเรียนรู้ ทั้งด้านเนื้อหา ด้านการปฏิบัติ หรือด้านพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นหลังจากการอบรม การสั่งสอน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง ความรู้สึก ค่านิยม และจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะได้คุณลักษณะของสิ่งที่จะวัดภายใต้กฎเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน

4.1.2 ความหมายและประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องมีเครื่องมือวัด ซึ่งเครื่องมือที่นิยมใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และต่อการปรับปรุงพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไว้ในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540: 28) ให้ความหมาย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ มักใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการวัดความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีตหรือสภาพปัจจุบันของแต่ละบุคคล

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545: 96) ให้ความหมาย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและความสามารถทางวิชาการ ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สมบูรณ์ ตันยะ (2545: 143) ให้ความหมาย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่า บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ ความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วในอดีต หรือสภาพปัจจุบันว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ซึ่งมีทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง อาจเป็นแบบอัตนัยหรือปรนัย และแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีนักการศึกษาได้จัดแบ่งประเภทไว้ดังต่อไปนี้

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525: 210) แบ่งประเภทแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง (Teacher-Made Test) ครูผู้สอนจัดสร้างขึ้นเพื่อวัดความก้าวหน้าของนักเรียน ภายหลังจากได้มีการเรียนการสอนไประยะหนึ่งแล้ว โดยปกติแบบทดสอบประเภทนี้ จะใช้เฉพาะภายในกลุ่มนักเรียนที่ครูผู้สอนสอนเท่านั้น จะไม่นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบนักเรียนว่ามีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้มากเพียงใด และนำผลการสอบนี้ไปใช้ทั้งปรับปรุงซ่อมเสริมการเรียนการสอน หรือนำไปใช้ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เองแต่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบการเรียนด้านต่าง ๆ ของนักเรียนต่างกลุ่มกัน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545: 96) ได้สรุปประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปไว้ ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอนเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันโดยทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัยหรือแบบให้ตอบสั้น ๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้ตอบเขียนตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ความคิด ได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้ แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก – ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ แบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่ว ๆ ไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ และปรับปรุงอย่างดีจนมีคุณภาพมีมาตรฐาน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วในอดีตหรือสภาพปัจจุบันว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ซึ่งมีทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง อาจเป็นแบบอัตนัยหรือปรนัยและแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ

4.1.3 หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังต่อไปนี้

วัญญา วิศาลาภรณ์ (2530: 12) กล่าวว่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ควรพิจารณาประกอบในการสร้างแบบทดสอบดังต่อไปนี้

1. วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะวัด ตามจุดมุ่งหมายของการสอนและจะต้องมั่นใจได้ว่าสิ่งที่ต้องการวัด วัดได้จริงตรงและครบจุดประสงค์การเรียนรู้

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าไปสู่จุดหมายที่วางไว้ ดังนั้นครูควรจะทราบว่าก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร

3. การวัดผลเป็นการวัดทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมของผู้เรียน การวัดจะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

4. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ไม่สมบูรณ์ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่สอบได้วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องมั่นใจว่าสิ่งที่สอบวัดนั้น เป็นตัวแทนที่แท้จริงได้

5. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานั้น มิใช่เพียงเพื่อจะให้เกรดเท่านั้น การวัดผลเป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาการสอนของครู เป็นเครื่องช่วยในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการสอบปลายภาคครั้งเดียว จึงไม่พอที่จะวัดกระบวนการเจริญงอกงามของนักเรียนได้

6. ในการให้การศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแค่เพียงอย่างเดียว กระบวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

7. การวัดผลการศึกษา ทฤษฎีการวัดผลเชื่อว่าคะแนนที่สอบได้เท่ากับคะแนนจริงบวกความผิดพลาดในการวัด

8. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะเน้นการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

9. ควรคำนึงถึงขีดจำกัดของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้โดยมากคือข้อสอบขีดจำกัดของข้อสอบ ได้แก่ การเลือกตัวแทนของเนื้อหา เพื่อมาเขียนข้อสอบความเชื่อถือได้คะแนน และการตีความหมายของคะแนน เป็นต้น

10. ควรจะใช้ชนิดของแบบทดสอบหรือคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อวิชาที่สอบและจุดประสงค์ที่จะสอบวัด

11. ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน คะแนนที่สอบได้อาจแตกต่างกัน ดังนั้น ในการวัดผลการศึกษา จึงจะทำข้อสอบได้เสร็จ

12. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียน เช่น มีความยากง่ายพอเหมาะ มีระดับความยากง่ายของภาษาที่ใช้เหมาะสม มีเวลาสอบนานพอที่นักเรียนส่วนใหญ่จะทำข้อสอบได้เสร็จ

จันทิมา พรหมโชติกุล (2529: 22) ได้กล่าวว่า การเขียนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ควรกำหนดเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการเขียนข้อสอบทุกครั้ง ผู้รับผิดชอบควรจะทราบชัดว่าจะออกข้อสอบเพื่อวัดผลใคร วัดอะไร และวัดทำไม เพื่อจะได้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการออกข้อสอบครั้งนั้นได้ถูกต้องชัดเจน การที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ จะทราบว่าจะออกข้อสอบเพื่อวัดผลใครนั้นก็เพื่อจะได้นำไปใช้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาหรือระดับความยากง่ายของข้อสอบให้เหมาะสมกับกลุ่ม เช่น ควรทราบว่ากลุ่มที่จะวัดนั้นเก่งหรืออ่อน กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นใด จบระดับชั้นใดหรือจบสาขาวิชาอะไร เป็นต้น ส่วนที่ควรทราบว่าจะวัดอะไรนั้นก็เพื่อจะได้กำหนดเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่จะใช้วัดผู้เรียนได้เหมาะสม เช่น ควรทราบว่าจะวัดความรู้ ทักษะ ความสนใจ เจตคติ หรือ ความสามารถส่วนใดของเด็ก หรือวัดหลาย ๆ อย่างรวมกัน ประการสุดท้ายที่กล่าวว่าควรทราบว่าวัดทำไมนั้นก็เพื่อจะได้สามารถกำหนดชนิดและรูปแบบของข้อสอบที่จะวัดได้ถูกต้องเหมาะสม เช่น ควรทราบว่าจะวัดและประเมินผลเพื่อคัดเลือก เพื่อวินิจฉัยหรือเพื่อจัดประเภทผู้เรียน ดังนั้นจุดมุ่งหมายจึงควรกำหนดออกมาว่าในการออกข้อสอบเพื่อวัดผลแต่ละครั้งเราจะออกข้อสอบเพื่อวัดผลผู้เรียนกลุ่มใด จะวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมอะไรของเด็ก และจะวัดเพื่ออะไร

2. กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่จะวัด จากขั้นตอนการวางแผนในข้อ 1 จะทำให้ผู้ดำเนินการสามารถกำหนดขอบข่ายเนื้อหาและปริมาณของพฤติกรรมที่จะออกข้อสอบเพื่อใช้วัดได้ การกำหนดขั้นตอนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผลการวัดครั้งนั้นถูกต้องหรือไม่ เพราะถ้าสามารถกำหนดขอบข่ายเนื้อหาและปริมาณของพฤติกรรมที่จะออกข้อสอบเพื่อใช้วัดถูกต้องเหมาะสม ก็จะช่วยให้สามารถสร้างข้อสอบให้เป็นเครื่องมือวัดได้เที่ยงตรงตามไปด้วย การกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่จะวัดในขั้นตอนนี้จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาในการเรียนการสอนเพื่อจะได้ทราบว่าเราจะวัดเนื้อหาและพฤติกรรมนั้นๆ มากน้อยเพียงไร และจะโยงไปถึงการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการออกข้อสอบด้วย

3. กำหนดชนิดและรูปแบบของข้อสอบ จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 สามารถนำมากำหนดชนิดและรูปแบบของข้อสอบที่จะใช้วัดพฤติกรรมของเด็กได้ เนื่องจากข้อสอบที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษามีหลายชนิดหลายรูปแบบ และบางชนิดบางรูปแบบก็จะเหมาะที่จะใช้วัดพฤติกรรม

ได้เพียงบางอย่าง การวัดแต่ละครั้งจึงต้องระมัดระวังในการเลือกใช้ชนิดและรูปแบบข้อสอบให้เหมาะสม รวมถึงบางทีอาจต้องใช้ข้อสอบหลากหลายชนิดและรูปแบบมาประกอบกันด้วย

4. กำหนดส่วนประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อสอบ นอกจากการกำหนดชนิดและรูปแบบของข้อสอบแล้ว ควรจะได้กำหนดส่วนประกอบอื่นๆ ของข้อสอบรวมทั้งบุคคลหรือสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อสอบที่จะใช้วัดนั้นด้วย เช่น

- จำนวนข้อคำถามและเวลาที่จะใช้ในการสอบ
- ผู้รับผิดชอบในการสร้างข้อสอบ
- ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างข้อสอบ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มเขียนข้อคำถามจนถึงขั้นสร้างข้อสอบฉบับนั้นเสร็จและเขียนหรือพิมพ์เรียบร้อยพร้อมที่จะนำไปใช้สอบ
- วิธีการที่จะให้ตอบคำถาม
- วิธีการให้คะแนน
- วิธีการตรวจสอบคุณภาพข้อสอบ เป็นต้น

5. ลงมือเขียนหรือสร้างข้อสอบ ในการเขียนหรือสร้างข้อสอบถ้าเวลาไม่เร่งรัดมาก ผู้เขียนควรเลือกเวลาที่สมองปลอดโปร่ง ปราศจากความกังวลในเรื่องต่าง ๆ แต่ถ้าจำเป็นต้องรีบเขียนในขณะที่มีเรื่องต้องคิดหรือกังวล ก็ควรจะละวางในเรื่องราวหรือภาระต่าง ๆ ลงเสียชั่วคราว ในกรณีที่มีเวลาสำหรับเขียนข้อสอบเป็นช่วงยาว ก็ควรจะค่อยๆ เขียนไป คิดออกเมื่อใดให้รีบบันทึกไว้ทันที ถ้าเห็นว่ายังไม่ดีก็ค่อยแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น จะอย่างไรก็ตามขอให้รีบบันทึกเก็บไว้ก่อน ในการเขียนข้อสอบควรจะมีเวลาเผื่อไว้สำหรับนำข้อสอบที่คิดและเขียนเรียบร้อยแล้วมาตรวจอีกครั้งหรือ 2 ครั้ง ก่อนนำไปใช้หรือวิจารณ์เพื่อว่าอาจจะพบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขอันจะมีผลทำให้มีโอกาสปรับปรุงข้อสอบให้สมบูรณ์หรือดีขึ้นกว่าเดิม

6. วิจารณ์ข้อสอบ ขั้นตอนนี้เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเช่นเดียวกัน ถ้าสามารถนำข้อสอบที่เขียนเสร็จแล้วมาให้ผู้อื่นช่วยวิจารณ์ โดยตนเองเข้าร่วมฟังหรือร่วมวิจารณ์ด้วยก็จะช่วยให้ข้อสอบมีโอกาสได้รับการปรับปรุงให้ดียิ่งกว่าเดิมได้อีกทอดหนึ่ง

สรุปได้ว่าการสร้างแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าต้องการวัดอะไร สิ่งที่วัดนั้นวัดพฤติกรรมของผู้เรียนได้จริงและสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนการสอนจริง จึงจะถือว่าเป็นแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

4.1.4 กระบวนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษากล่าวถึงเรื่องกระบวนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2525: 21 – 30) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของกระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนสร้างแบบทดสอบ การวางแผนสร้างแบบทดสอบว่าจะสร้างแบบทดสอบอย่างไร จำเป็นต้องเรียนรู้ก่อนว่า เราจะนำแบบทดสอบไปใช้เพื่อทำอะไรหรือต้องทราบจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้นั่นเอง โดยหลักการแล้วการนำแบบทดสอบไปใช้จะสัมพันธ์อยู่กับการสอน เช่น การสอบเพื่อตรวจสอบความรู้เดิมจะสอบก่อนทำการสอนการสอบ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและวินิจฉัยข้อบกพร่องจะสอบในระหว่างดำเนินการสอน และการสอน เพื่อสรุปผลการเรียนจะสอบหลังจากการสอนเสร็จสิ้นทั้งหมดแล้ว ดังนั้น จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้อาจจำแนกเป็น 4 จุดประสงค์ ดังนี้

1. ใช้ตรวจสอบความรู้เดิม จะทำการสอบก่อนที่จะเริ่มต้นการสอน เพื่อพิจารณาว่า
   1.1 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเนื้อหาที่จะเรียนเพียงพอหรือไม่
   1.2 นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่
2. ใช้ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนการสอน
3. ใช้วินิจฉัยผู้เรียน
4. ใช้สรุปผลการเรียน

การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นกระบวนการในการจำแนกแยกแยะในวิชานั้น ๆ มีหัวข้อเนื้อหาสาระที่สำคัญอะไรบ้าง มีจุดประสงค์ที่จะให้เกิดพฤติกรรมอะไรบ้างดังนั้นการวิเคราะห์หลักสูตรจึงประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 อย่าง คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา เป็นการจำแนก หรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
   - ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของเนื้อหา
   - ความยากง่ายของเนื้อหา
   - ขนาดความยาวของเนื้อหา
   - เวลาที่ใช้สอน
2. การวิเคราะห์จุดประสงค์ การวิเคราะห์จุดประสงค์เป็นการจำแนกหรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
   - รวบรวมจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งหมด จากหนังสือหลักสูตรและคู่มือครู
   - เขียนพฤติกรรมที่สำคัญของแต่ละจุดประสงค์ทั้งหมด
   - รวมพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้เป็นพฤติกรรมเดียวกัน
   - นิยามความหมายของพฤติกรรมที่รวมแล้ว

ขั้นที่ 2 การตระเตรียมงานและเขียนข้อสอบ เมื่อวางแผนการสร้างแบบทดสอบโดยการสร้างเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จะต้องตระเตรียมงาน และเขียนข้อสอบต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองสอบ เมื่อเขียนข้อสอบ และจัดพิมพ์เรียบร้อยก็นำไปทดลองสอบ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลแบบทดสอบ การประเมินผลแบบทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่า แบบทดสอบมีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาตามคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบซึ่งมี ดังนี้

1. ความแม่นตรง หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์และตามที่ทำการสอนจริง

2. ความเชื่อมั่น หมายถึง แบบทดสอบให้ผลการสอบสอดคล้องตรงกันทุกครั้ง

3. อำนาจจำแนก หมายถึง ข้อสอบที่แบ่งแยกคนเก่งอ่อนออกจากกันได้ กล่าวคือ คนเก่งจะตอบถูก คนอ่อนจะตอบผิด

4. ความยากง่าย หมายถึง จำนวนเปอร์เซ็นต์ผู้ตอบถูกทั่วไปแล้ว ความยากง่ายที่เหมาะสมจะมีจำนวนครึ่งหนึ่งตอบถูก

5. ความเป็นปรนัย หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจน และการให้คะแนนชัดเจน

6. ความเฉพาะเจาะจง หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้คะแนนชัดเจน

7. ประสิทธิภาพ หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้นั้น ประหยัดเวลา การสร้าง การดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน แต่ให้ผลการสอบถูกต้อง

8. ความสมดุล หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์และเนื้อหา มีสัดส่วนจำนวนข้อสอบสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

9. ความยุติธรรม หมายถึง แบบทดสอบมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสที่จะตอบถูก

10. ความเหมาะสมของเวลา หมายถึง แบบทดสอบที่ได้กำหนดเวลาไว้อย่างเพียงพอ

อุทุมพร จามรมาน (2540: 27) กล่าวถึงการสร้างข้อสอบที่เป็นระบบนั้นมีขั้นตอนดังนี้

1. การระบุจุดมุ่งหมายในการทดสอบ
2. การระบุเนื้อหาให้ชัดเจน
3. การทำตารางเนื้อหากับจุดมุ่งหมาย
4. การทำน้ำหนัก
5. การกำหนดเวลา
6. การกำหนดจำนวนข้อและคะแนน
7. การเขียนข้อสอบ

8. การตรวจสอบข้อเขียนที่เขียนขึ้น

9. การทดสอบใช้ แก้ไข ปรับปรุง

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล ของบุคคลว่าเรียนรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใด ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนครูต้องศึกษา เรื่องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้เข้าใจ เพราะเป็นสิ่งที่วัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อที่ครูจะได้นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ไปปรับใช้ในการสอนต่อไป

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วนิดา ศรีมาลา (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิรินันท์ นาควิโรจน์ (2531: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในวิธีการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจรศรี ชาติกานนท์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริพร ดาระสุวรรณ (2535: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนวิชาคณิตศาสตร์ กับนักเรียนศึกษาสงเคราะห์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 72 คน พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปโดยภาพการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าการเรียนโดยใช้คู่มือครู สสวท.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พาวา พงษ์พันธุ์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนการสอนประกอบภาพการ์ตูนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเศษส่วน ผลการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนการสอนประกอบภาพการ์ตูนตามเกณฑ์ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายหลังได้รับการสอนด้วยชุดการเรียนการสอนประกอบภาพการ์ตูนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงพร วิฆเนศ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนโปรแกรมการ์ตูนวิชาสังคมศึกษาเรื่องทวีปออสเตเรียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมการ์ตูนและกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติภายหลังจากการทดลองมีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิชุดา พรายยงค์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาวรรณคดีไทย เรื่องร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัณณวดี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ได้ชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาวรรณคดีไทย เรื่องร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี ตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ คือมีประสิทธิภาพ 82.29 / 81.17 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายสมร เอี่ยมอ่องกิจ. (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพ ด้วยภาพการ์ตูน. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพด้วยภาพการ์ตูน มีประสิทธิภาพ 84.83 / 81.53 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพด้วยภาพการ์ตูน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ฐิตาพร วิภววาณิชย์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตนเอง เรื่องอิเหนาตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตนเองเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง มีประสิทธิภาพ 80.40/80.57 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตัวเองเรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 220 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (sampling random)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) แบ่งออกเป็น 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง

ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์

ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์

ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

2. แบบประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง

การสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ผู้วิจัยได้จัดเนื้อหาแบบเรียงลำดับมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

2. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง

3. กำหนดบทเรียนและแบ่งเนื้อหาออกเป็น ใบความรู้ และ ใบงาน แบ่งเป็นตอน ๆ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็นชุดย่อย ๆ 6 ชุด ได้ดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง

ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์

ชุดที่ 4 การเขียนสะกด และคำศัพท์

ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

โดยกำหนดให้แต่ละชุด มีส่วนประกอบดังนี้ คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาแบ่งออกเป็นตอน ๆ ชุดกิจกรรมตามจำนวนตอน แบบทดสอบท้ายบทเรียน และเฉลยคำตอบ ในแต่ละชุดมีรูปภาพประกอบทุกชุด

4. ดำเนินการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองให้เหมาะกับเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนี้

4.1 กำหนดรูปแบบชุดการเรียนด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4.2 กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้

4.3 กำหนดคำชี้แจ้งและอธิบายเกี่ยวกับการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง

4.4 สร้างเนื้อหาครอบคลุมแต่ละชุด พร้อมชุดกิจกรรม เฉลยกิจกรรม และแบบทดสอบที่ครอบคลุมเนื้อหา (เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ชุดละ 10-20 ข้อ) พร้อมคำเฉลยแบบทดสอบ (มีรูปภาพประกอบทุกชุด) แบ่งออกเป็น 6 ชุด ตามที่กล่าวมา เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (E_1) และ (E_2)

4.5 นำชุดการเรียนด้วยตนเองที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของรูปแบบชุดกิจกรรม และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด

2. การหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตรสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. พิจารณาหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบว่าต้องการข้อมูลอะไรบ้าง

3. การสร้างแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 โดยกำหนดความหมายของคะแนนไว้ ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก

คะแนน 4 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี

คะแนน 3 หมายถึง มีคุณภาพระดับพอใช้

คะแนน 2 หมายถึง มีคุณภาพระดับต้องปรับปรุง

คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

4. นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง เพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขและข้อเสนอแนะ

5. นำผลจากการประเมิน มาพิจารณาหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง IOC เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับต้องปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

เกณฑ์ในการยอมรับว่าชุดการเรียนด้วยตนเองที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ ผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยกำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

6. นำชุดการเรียนด้วยตนเองข้างต้นที่ได้ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องแล้ว ทั้ง 6 ชุด ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ดังนี้

6.1 การทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง (One – To – One – Testing) ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน (โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553) โดยผู้วิจัยคอยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และจดบันทึกข้อบกพร่อง รวมทั้งข้อสงสัยต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

6.2 การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยคัดเลือกนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน เพื่อทดสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา เวลาที่ใช้ฝึก และเพื่อหาแนวโน้มประสิทธิภาพ จากนั้นจึงบันทึกข้อบกพร่องบางประการ เพื่อนำมาแก้ไขก่อนนำไปทดลอง

6.3 นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 60 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกข้อมูลระหว่างเรียนไว้ทั้ง 6 ชุด จากนั้นจึงให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

3. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

1.2 ศึกษาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและสร้างตารางวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อกำหนดน้ำหนัก และพฤติกรรมให้ครอบคลุมตามเนื้อหาวิชาเพื่อสร้างแบบทดสอบ

2. ขั้นสร้าง

สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือกแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว โดยสร้างให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละชุดการเรียนด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด ชุดละ 10 - 15 ข้อ จำนวน 80 ข้อ

4. การหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. นำแบบทดสอบที่สร้างตรวจหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ความเหมาะสมของคำถามและความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาภาษาไทย 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

บันทึกผลการพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ จากการประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านคัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (IOC)

2. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 60 คน ที่ผ่านการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร มาแล้ว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3. นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบแล้ว ตรวจให้คะแนนและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อสอบแต่ละข้อตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ตั้งไว้หรือไม่ ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน และนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 27% จากตารางวิเคราะห์ของจุง เตห์ ฟาน (Fan. 1952: 3-32) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 -0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 168; อ้างอิงจาก Kuder Richardson 20)

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ที่คัดเลือกแล้วจำนวน 60 ข้อ จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บข้อมูล และการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองชนิด Randomized One Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 249)

1. แบบแผนการวิจัยและทดลองเพื่อเก็บข้อมูล

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง

T_2 แทน การทดสอบหลังเรียนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง

X แทน การสอนด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง

2. ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

2.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน ให้เข้าใจ

2.2 ขั้นทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ไว้

2.3 ดำเนินการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 6 ชุด

2.4 ขั้นทดสอบก่อนเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ฉบับเดียวกับที่ Pre-test)

2.5. นำชุดการเรียนรู้มาบันทึกคะแนนพร้อมกระดาษคำตอบทั้ง 2 ครั้ง มาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกเป็นข้อมูลทั้งหมดที่จะต้องนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.5.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน

2.5.2 หาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบเครื่องมือ

2.5.3 ทดสอบสมมติฐานในการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. หาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบเครื่องมือ
3. ทดสอบสมมติฐานในการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. **สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล**

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) โดยคำนวณจากสูตร

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนจากกลุ่มศึกษา

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 76-77) คำนวณจากสูตร

$$S^2 = \frac{N\sum x^2 - \left(\sum x^2\right)}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มศึกษา

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 248-249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการประเมิน

N แทน จำนวนผู้ประเมิน

2.2 การหาค่าความยากง่าย (P)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก

R แทน ดัชนีความยากรายข้อ

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

ข้อคำถามที่มีความยากมีค่า *P* อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ได้ ถ้าค่า *P* เข้าใกล้ 0 แสดงว่า ข้อนั้นเป็นข้อที่ยาก

2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) แบบทดสอบทางการเรียนภาษาไทยโดยใช้เทคนิค 27% จากตารางวิเคราะห์ของ จุง เตห์ ฟาน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 208-209; อ้างอิงจาก จุง เตห์ ฟาน. ม.ป.ป.)

2.4 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 197-200; อ้างอิงจาก Kuder Richardson)

สูตร KR-20

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1}\left[1-\frac{\sum Pq}{S_t^{\,2}}\right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ 1-P

P แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่งๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ ใช้สูตรสหสัมพันธ์ของ เค็นดัล(Kendall) ที่เรียกว่าสัมประสิทธิ์ของคอนคอแดนซ์ (Coefficient of Concordance) (ล้วน สายยศ;และอังคณา สายยศ. 2536: 176)

$$W = \frac{12S}{K^2(n^3 - n)}$$

เมื่อ W แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ

S แทน ผลรวมทั้งหมดของอันดับคะแนนของสิ่งของแต่ละอันนี้เบี่ยงเบนออกจากอันดับคะแนนเฉลี่ย

K แทน จำนวนผู้จัดอันดับ

n แทน จำนวนสิ่งของที่ถูกจัดอันดับ

2.6 ใช้สูตร E1/E2 (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 294–295) เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

โดยที่ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอน คือเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือประกอบกิจกรรมการเรียน

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน และ / หรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

ΣX แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือการประกอบกิจกรรมการเรียน

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบหลังเรียนและ/หรือการประกอบกิจกรรมหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและ/หรือกิจกรรมการเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือกิจกรรมหลังเรียน

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

วิธีการทางสถิติแบบ t-test Dependent Samples (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536: 104) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - \sum D^2}{N-1}}}$$

df = N – 1

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนเรียนกับผลการทดสอบหลังเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนเรียนกับการทดสอบหลังเรียน

df แทน N – 1

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

E1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการเรียน คือ เป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบระหว่างการเรียน
E2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบ
$\sum D$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนแบบทดสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนแบบทดสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาค่าแจกแจงใน t - Dependent
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร โดยมีลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนและหลังเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ

นำเอาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 6 ชุด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพ แล้วนำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง IOC โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับต้องปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

เกณฑ์ในการยอมรับว่าชุดการเรียนด้วยตนเองที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 6 ชุด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
1.	**เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง**					
1.1	ความสอดคล้องของเนื้อหากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	5	5	15	5.00
1.2	ความถูกต้องของเนื้อหา	5	5	4	14	4.67
1.3	การเรียงลำดับเนื้อหา	5	5	5	15	5.00
1.4	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4	5	4	13	4.33
1.5	ความถูกต้องของการใช้ภาษา	4	5	4	13	4.33
1.6	ความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละชุดการเรียน	4	5	5	14	4.67
1.7	ความเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน	5	5	5	15	5.00
1.8	ความชัดเจนของคำอธิบายในการใช้ชุดการเรียน	4	5	4	15	4.33

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
2. ชุดกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบ					
2.1 ความชัดเจนของคำสั่ง	5	5	5	15	5.00
2.2 ความชัดเจนของข้อคำถามในแต่ละชุดกิจกรรม	4	5	4	13	4.33
2.3 ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ในแต่ละชุดกิจกรรม	5	5	5	15	5.00
2.4 ความถูกต้องของหน้าเฉลยชุดกิจกรรม และแบบทดสอบ	5	5	5	15	5.00
3. ภาพและองค์ประกอบอื่นๆ ของชุดการเรียนรู้					
3.1 ความเหมาะสมของการใช้ภาพประกอบเนื้อหา	5	5	4	14	4.67
3.2 การออกแบบชุดการเรียนรู้มีความน่าสนใจ และดึงดูดใจ	5	5	4	14	4.67
3.3 ความเหมาะสมของการจัดวางรูปแบบ ในชุดการเรียนรู้	5	5	4	14	4.67

จากตาราง 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 5.00 และค่าต่ำสุดที่ 4.33 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้ง 6 ชุดนี้ ผ่านเกณฑ์คุณภาพที่ผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยกำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

จากนั้นจึงนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 6 ชุด ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปใช้ทดลองตามลำดับต่อไป

ตอนที่ 2 หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับนักเรียน

1. การทดลองครั้งที่ 1

การทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง (One – To – One – Testing) ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 3 คน โดยเป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใช้ชุดการเรียนรู้ 1 ชุด ต่อ นักเรียน 1

คน โดยผู้วิจัยคอยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และจดบันทึกข้อบกพร่อง ด้านเนื้อหา ชุดกิจกรรม และความเหมาะสมของระดับความรู้ เวลา รูปแบบ ภาพประกอบ ของทุกชุดการเรียนรู้ รวมทั้งข้อสงสัยต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งพบว่า ยังมีปัญหา และข้อบกพร่อง ดังนี้ ฉบับที่ 1 และ 2 หน้าเฉลยคำตอบมีเฉลยผิดบ้างในบางกิจกรรม ฉบับที่ 5 ใช้เวลามากบางคนทำไม่ทันเนื่องจากเนื้อหามาก และฉบับที่ 6 มีการใช้ขนาดของตัวอักษรต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุง ก่อนที่จะนำไปใช้ทดลองในครั้งที่ 2

2. การทดลองครั้งที่ 2

การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กับนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน เพื่อหาแนวโน้มประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนทำชุดกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบระหว่างเรียนในแต่ละชุดเรียนครบทั้ง 6 ชุด แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบแก้ไขข้อบกพร่องในฉบับที่ 5 เกี่ยวกับเวลาที่ทำไม่พอเพียงตามที่กำหนด จึงให้นักเรียนไปทำที่บ้านต่อ ส่วนฉบับอื่น ๆ ไม่พบข้อบกพร่อง จึงนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งที่ 3

3. การทดลองครั้งที่ 3

การทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 60 คน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ แล้วจึงให้ทำชุดกิจกรรมทั้งหมดพร้อมทั้งแบบทดสอบระหว่างเรียน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกข้อมูลระหว่างเรียนไว้ทั้ง 6 ชุด แล้วจึงให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร อีกครั้งหลังเรียน จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์ 80 / 80 ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

แบบทดสอบระหว่างเรียน			**แบบทดสอบหลังเรียน**			**ประสิทธิภาพ**
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1 / E_2
220	189.00	85.91	60	48.32	80.53	85.91 / 80.53

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 /80 ที่ตั้งไว้ โดยได้ค่า 85.91 / 80.53

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนและหลังเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test Dependent Samples ได้ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\overline{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนเรียน	60	36.73	6.29				
				886	15048	19.82	
หลังเรียน	60	48.23	5.90				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร เพื่อใช้ในการสอนวรรณคดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนและหลังเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลอง 15 คาบ คาบละ 30 นาที (ใช้เวลาช่วงอบรมเช้าในห้องเรียน) สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 4 สัปดาห์

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในวิชาภาษาไทย วรรณคดี กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง
ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง
ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์
ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์
ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร
ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทดลอง

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) แบ่งออกเป็น 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง

ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์

ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์

ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

2. แบบประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน ให้เข้าใจ

2. ขั้นทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 40 ข้อ (เป็นฉบับที่คัดเลือกแล้วหลังจาก Tryout กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ไว้

3. ดำเนินการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการหาประสิทธิภาพและผ่านการพิจารณาหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง IOC โดยผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา 3 ท่าน และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว) จำนวน 6 ฉบับ โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 - 3 วัน วันละ 30 - 50 นาที (ช่วงเวลาเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ และช่วงเวลาอบรมเช้าในห้อง) โดยใช้เวลาอธิบายประมาณ 5 – 10 นาที และใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมกับทำกิจกรรม แบบทดสอบ และตรวจประเมินผลด้วยตนเองของแต่ละชุดตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประมาณ 20 – 40 นาที ซึ่งการดำเนินการทดลองในขั้นนี้ ผู้วิจัยให้นิสิตฝึกสอนมาช่วยดำเนินการและควบคุมอีก 1 คน ตามรายละเอียดดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง และชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง

สัปดาห์ที่ 2 เรียนรู้ด้วยตนเองชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์ และชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำและคำศัพท์

สัปดาห์ที่ 3 เรียนรู้ด้วยตนเองชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

สัปดาห์ที่ 4 เรียนรู้ด้วยตนเองชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

4. ขั้นทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ฉบับเดียวกับที่ Pre-test) หลังจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองครบ 6 ชุด แล้ว ในสัปดาห์ถัดมา

5. นำชุดการเรียนรู้มาบันทึกคะแนนพร้อมกระดาษคำตอบทั้ง 2 ครั้ง มาตรวจให้คะแนน แล้วบันทึกเป็นข้อมูลทั้งหมดที่จะต้องนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน

2. หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเองตามเกณฑ์ 80/80

4. ตรวจสอบสมมติฐานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตนเอง โดยใช้ t – test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัยและทดลอง

จากการดำเนินการและทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร จำนวน 6 ชุด สามารถสรุปผลการวิจัยและทดลองได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร จำนวน 6 ชุด จำนวน 6 ชุด จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละเป็น 85.91 / 80.53 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2.การเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2554 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองนักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. พบว่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมทั้ง 6 ชุด เท่ากับ 85.91 / 80.53 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 โดยแต่ละชุดมีประสิทธิภาพดังนี้

ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง	มีประสิทธิภาพ 83.34
ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง	มีประสิทธิภาพ 83.92
ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์	มีประสิทธิภาพ 85.75
ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์	มีประสิทธิภาพ 91.84
ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร	มีประสิทธิภาพ 83.70
ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี	มีประสิทธิภาพ 81.67

แสดงว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ทุกชุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งหมดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นไปกระบวนการสร้างอย่างมีขั้นตอน มีระบบและวิธีการที่เหมาะสม สอดรับกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพ ศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนและทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหากับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อกันอย่างเป็นระบบ ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ชุดการเรียนด้วยตนเองนี้ได้ผ่านการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา ซึ่งแต่ละท่านมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะวรรณคดีมากกว่า 20 ปีขึ้นไป โดยที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังรวมถึงการวิจัยและทดลองโดยเฉพาะในขั้นการดำเนินการทดลองซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามแนวทาง อีกประการหนึ่ง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ได้มีการใช้รูปภาพประกอบเนื้อหา และชุดกิจกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะรูปของตัวละครในเนื้อเรื่อง (ภาพวาดลายไทย) อันเป็นสิ่งที่ช่วยเร้าและ

กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างมาก ซึ่งย่อมดีกว่าการให้อ่านแต่เพียงเนื้อหาเพียงอย่างเดียว เพราะเด็กวัยประถมศึกษาย่อมมีความสนใจรูปภาพที่เป็นการ์ตูนอยู่แล้ว ซึ่งในเรื่องนี้ ประสงค์ สุรสิทธิ์ (2515: 37-39) ได้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากหนังสือที่มีแต่ตัวอักษร หนังสือที่มีตัวอักษรประกอบภาพการ์ตูน และการ์ตูนผูกเป็นเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า การ์ตูนที่ผูกเป็นเรื่องจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด กลุ่มที่มีตัวอักษรประกอบหลายภาพจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาดีกว่ากลุ่มที่เรียนจากบทเรียนที่มีแต่ตัวอักษร ยังสามารถสร้างความเพลิดเพลินต่อการเรียนการสอนได้ดีอีกด้วย ประการสุดท้าย ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายในการตอบคำถาม การจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นชุด ๆ จัดเนื้อเรื่องที่เป็นบทร้อยกรองขนาดยาว ๆ ให้สั้นลง เพื่อที่จะได้ศึกษาเป็นตอนสั้น ๆ สลับกับชุดกิจกรรมต่อเนื่องกันไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยและระดับของนักเรียน เมื่อนักเรียนศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองแล้วจะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละชุดได้ง่ายและรวดเร็ว ตามที่ ขันธชัย มหาโพธิ์ (2535: 37) , ดวงเดือน อ่อนน่วมและคณะ (2536: 37) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกหัดไว้ว่า ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่ง และวิธีทำ ควรปรับให้ง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองถ้าต้องการ ภาษาและภาพที่ใช้ควรเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลให้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 6 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้อื่น ที่ได้ศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นวรรณคดี เช่น สายสมร เอี่ยมอ่องกิจ (2552) ได้ทดลองวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ ตอน ศึกไมยราพ ด้วยภาพการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพด้วยภาพการ์ตูน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 และ ฐิตาพร วิภววาณิชย์ (2553) ได้ทดลองวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตัวเอง เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตนเองเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยรวมแล้วพบว่า นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัด ความสามารถของตนเอง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง และช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความรู้คงทนถาวรถือว่าเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

จากการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด ผู้วิจัยพบปัญหาดังนี้ ในบางฉบับยังมีส่วนที่ผิดพลาดอยู่ เช่น สะกดคำผิด (ในส่วนเนื้อหาและชุดกิจกรรม) และเฉลยผิด สลับตอน (ในหน้าเฉลย) แม้จะตรวจสอบโดยผู้วิจัยขั้นหนึ่ง และผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แล้ว ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเข้าผิดได้ จึงต้องระมัดระวังอย่างมากในขั้นตอนการผลิต แต่ผู้วิจัยแก้ไขได้ทันท่วงที โดยขณะที่ผู้เรียนทำหรือบางคนมาสอบถาม ก็รีบแจ้งให้ผู้เรียนทราบในทันที ในฉบับที่ 4 คำศัพท์ และการสะกดคำ ผู้วิจัยพบว่า ส่วนของชุดกิจกรรมคำศัพท์นั้น ออกแบบชุดกิจกรรมน้อยไป เพราะเมื่อผู้เรียนไปทำในฉบับที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ที่แบ่งออกเป็นตอน ๆ แล้ว พบว่า คำศัพท์บางคำนักเรียนไม่เข้าใจความหมาย เพราะไม่ได้ปรากฏคำนั้นในชุดกิจกรรม แต่มีในหน้ารวมคำศัพท์ ซึ่งนักเรียนบางคนไม่ได้อ่านทั้งหมด ดังนั้นจึงควรเพิ่มคำศัพท์ในชุดกิจกรรมด้วย ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยให้ผู้เรียนใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองชุดที่ 4 และ 5 ประกอบกันไปขณะทำ อีกประการหนึ่งในชุดที่ 5 เนื้อเรื่อง พบว่า มีเนื้อหาจำนวนมากโดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็นตอน ๆ สลับกับการทำชุดกิจกรรมแล้วเพื่อเป็นการป้องกันในเรื่องของระยะเวลาในการเรียนรู้ และความเบื่อหน่ายที่อาจเกิดขึ้นแล้วในเบื้องต้น แต่ก็ยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องของเวลา ซึ่งใช้เวลาในการทำมาก ผู้วิจัยจึงอนุญาตให้ผู้เรียนบางคนนำกลับไปศึกษาในเวลาอื่นนอกเหนือจากที่กำหนด แต่ก็ยังไม่เสร็จในบางคน จึงขออนุญาตไปทำต่อที่บ้านแล้วมาส่งวันรุ่งขึ้น ส่วนชุดอื่น ๆ ไม่พบปัญหาใด ๆ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า การนำเอาเนื้อหาทางวรรณคดีมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมอย่างมาก หากผลิตและพัฒนาตามกระบวนการและขั้นตอนที่ถูกต้องตามทฤษฎีและหลักการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน ภายหลังจากการได้ศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 6 ชุด สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ .01 แสดงว่า การให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเองจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีในรูปแบบนี้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร เอี่ยมอ่องกิจ (2552: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทดลองเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ ตอน ศึกไมยราพ ด้วยภาพการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ และ ฐิตาพร วิภววาณิชย์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทดลองวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตัวเอง เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยของทั้งสองพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองทั้งสองเรื่องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จึงอาจกล่าวได้ว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่ผู้สอนจัดกระทำขึ้นในลักษณะของสิ่งเร้า สามารถกระตุ้นให้

ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวในการที่จะเรียนรู้ต่อสิ่งเร้าในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์ใหม่ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การที่ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองอย่างมีอิสระภาพโดยไม่จำกัดว่าจะต้องเรียนรู้แต่ในห้องเรียน เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนอย่างถ่องแท้ และสามารถอธิบายหรือแสดงออกได้ตามความเข้าใจของตน จากผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรคำนึง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างความรู้ดังที่ ทิศนา แขมณี (2545: 5-9) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า กระบวนการที่บุคคลรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ เข้าไปในสมองซึ่งเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลนั้น สมองก็จะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาก มีพยายามจดจำสิ่งนั้นไว้เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรให้สิ่งเร้าคือเนื้อหาสาระต่าง ๆ แก่ผู้เรียน โดยพยายามหาวิธีให้ผู้เรียนรับสิ่งเร้านั้นเข้าไป เช่น ให้ท่องจำ ให้ทำแบบฝึกหัดเป็นต้น ซึ่งผู้สอนคาดหวังว่า วิธีการเรียนหรือกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้และผู้เรียนแสดงความรู้นั้นออกมาได้ตรงตามลักษณะของสิ่งเร้าที่ได้ให้ไป แล้วใช้กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) หรือกระบวนการคิดที่ตนมีอยู่ในโครงสร้างทางสมอง เชื่อมโยงสิ่งเรานั้นกับสิ่งเดิมที่มีอยู่เดิมของตนเข้าไป หรืออาจใช้ “กระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา” ทีทมีอยู่ตามกลไกของธรรมชาติ พยายามสร้างความเข้าใจ เช่น อาจใช้การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม การซักถาม หรือใช้กระบวนการคิดในลักษณะต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างความหมายของสิ่งนั้นให้ตนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนหากผู้เรียนแต่ละคนได้เป็นผู้จัดกระทำกับสิ่งเร้า หรือข้อมูลความรู้นั้นด้วยตนเองแล้ว จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนสร้างความหมายสิ่งที่เรียนตามความเข้าใจของตนขึ้นมา ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปหลากหลายรูปแบบ แต่แม้จะมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่สาระการเรียนรู้นั้นยังคงอยู่ และคงอยู่อย่างมีความหมายกับตน เพราะตนเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

จากที่กล่าวมาจึงอาจสรุปได้ว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในส่วนของเนื้อหาที่เป็นวรรณคดี โดยเฉพาะ วรรณคดีในรูปแบบของบทร้อยกรอง ที่มีความยากในเรื่องของความหมายของคำศัพท์ การถอดความหมายรวมของบทร้อยกรองแต่ละบท ตลอดจนเนื้อหาที่มีความยาว มีตัวละครมาก เนื้อเรื่องสลับซับซ้อน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระภาษาไทยอาจนำไปใช้พัฒนาหรือสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (วรรณคดี) ให้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนได้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจโดยง่าย สนใจใฝ่รู้และใฝ่ที่จะศึกษามากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ศึกษา และทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อ ๆ ไป

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยนั้น ครูควรคำนึงถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย และระดับการศึกษา ตลอดจนความพร้อมของครูผู้สอนและผู้เรียน สำหรับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอีกวิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมด้วยเหตุปัจจัยหลายประการตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น อย่างไรก็ตามสมควรที่จะมีการพัฒนาวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ และส่วนที่เป็นเนื้อหาอื่น ๆ นอกจากวรรณคดีให้มีการแพร่หลายมากยิ่งขึ้น และยิ่งการเรียนการสอนในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Tablet) เป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนที่ก้าวล้ำนำสมัย ซึ่งอาจเป็นอีกช่องทางเลือกหนึ่งในการนำเอารูปแบบการเรียนการสอนแบบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปบรรจุไว้ในลักษณะบทเรียนหลัก หรือแม้กระทั่งเป็นบทเรียนเสริมก็อาจนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสร้างหรือพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับวรรณคดีไทย เรื่องอื่น ๆ โดยเฉพาะวรรณคดีที่มีลักษณะคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ในระดับชั้นอื่น ๆ เพิ่มเติมเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น และอาจมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น เจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย พฤติกรรมของตัวละครในวรรณคดีไทยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล คุณค่าที่ได้รับจากการเรียนรู้วรรณคดีไทย เป็นต้น ตลอดจนการศึกษาถึงกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่หลากหลาย อันจะได้มาซึ่งความเหมาะสมของรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยในลำดับต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524*). เอกสารประกอบการสอนศึกษา 361 : ระเบียบวิธีสอนทั่วไป*.กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กิดานันท์ มลิทอง. (2531). *เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาโสตทัศนศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิติยวดี บุญซื่อและคณะ. (2541). *การเรียนรู้อย่างมีความสุข "การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์.

กุสุมา รักษมณี. (2549). *แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม 2*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาและมาตรฐานการศึกษา.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2533). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษารตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ขจรศรี ชาติกานนท์. (2533). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ขันธชัย มหาโพธิ์. (2535). *"รายงานการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำกับการเขียนตามคำบอก."* อุดรธานี : สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุด ภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาและมาตรฐานการศึกษา.

_____. (2549). *แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม 2*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาและมาตรฐานการศึกษา.

_____. กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

จันทิมา พรหมโชติกุล. (2529). *"การวัดและการประเมินผลภาษาไทยระดับประถมศึกษา"*, ในการสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จุลศักดิ์ สุขสบาย. (2552). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการสร้างผลงานนำเสนอเกี่ยวกับรามเกียรติ์ด้วยไมโครซอฟต์พาวเวอร์พอยต์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ชฎาธาร คำเนียม. (2552). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โครงเรื่องรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ชวลิต สูงใหญ่. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้การสอนโดยใช้ชุดการสอนย่อย ชุดการสอนจุลบทหรือชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามปกติในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องพาลาโบลาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอเรชั่น.

ฐิตาพร วิภววาณิชย์. (2553). *การพัฒนาชุดการเรียนวรรณคดีด้วยตัวเอง เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฑิฆัมพร สวัสดิ์โยธิน. (2552). *การพัฒนาการคิดวิจารณญาณเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1โดยใช้รามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2538). *ภาษาไทย 1*. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน อ่อนน่วม และคนอื่น ๆ. (2536). *เรื่องน่ารู้สำหรับครูคณิตศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ดวงพร วิฆเนศ. (2545). *การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมการ์ตูน วิชาสังคมศึกษา เรื่องทวีปออสเตรเลีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ติกาหลัง. (2537). *เกิดกลางกรุง ชุด รามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พลับลิชชิง จำกัด.

ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล. (2548). *โขนระดับประถมศึกษา*. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

_____. (2551). *การหาประสิทธิภาพแผนกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิจารณญาณด้วยแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บทเรียนเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ศึกสายเลือด*.ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ไตรรัตน์ พิพัฒโภคผล. (2553). *คุณค่าตัวละครโขน "โครงการเรียนรู้จริยธรรมจากรามเกียรติ์" โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. กรุงเทพฯ: เลคแอนด์ฟาวด์เท่นพริ้นติ้ง จำกัด.

ทิพยกมล บูลภักดิ์. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์การทำหัวโขนประยุกต์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ทิศนา แขมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2552). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรัญญา นาคหอม. (2544). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำให้ ถูกต้อง*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธัญสุตา จิรกิตตยากร. (2550). *การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากรามเกียรติ์เพื่อพัฒนากระบวนการคิดตรรกคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ธีระชัย ปูรณโชติ. (2537). *การสร้างแบบเรียนสำเร็จ เส้นทางสู่อาจารย์ 3*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาลัย สุวรรณธาดา. (2525). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 4: วรรณคดีไทย หน่วยที่ 1-7*. มสธ. สาขาวิชาศึกษาศาสตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มสธ.

นฤมล พัชรปิยะกุล. (2552). *การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์รามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2525). *เทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิฆเณศ.

นิภาพรรณ ศรีพงษ์. (2551). *สมญาภิธานรามเกียรติ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

นิรมล ศตวุฒิ. (2526). *ชุดการเรียนแบบเอกัตบุคคลน่าจะมีบทบาทในมหาวิทยาลัยตลาดวิชา*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 1: 138 – 145.

เนตรนภิส พัฒนเจริญ. (2552). *การเสริมสร้างคุณธรรมด้านความความมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเล่าเรื่องจากรามเกียรติ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

บันลือ พฤกษะวัน. (2522*). อุปเทศการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา : แนวบูรณาการทางการสอน.* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2530). *นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2533, สิงหาคม). *การประเมินผลสื่อการสอน*. คพ ศ.สปช. 4: 23 – 29.

_____. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีร์ยาสาสน์.

_____. (2537). *การวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2525). *การสอนแบบทดสอบ 1*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ปฐมชัย ธะนะเนตร. (2551). *การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมและจริยธรรมของตัวละครในหนังสือการ์ตูนเรื่อง รามเกียรติ์ ฉบับรามาวตาร*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ประกิต รัตนสุวรรณ. (2525). *การวัดผลประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประพนธ์ จ่ายเจริญ. (2551). *การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในบทละครพระราชนิพนธ์ เรื่อง รามเกียรติ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ประสงค์ สุรสิทธิ์. (2515). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านความเข้าใจของนักเรียนจากการอ่านหนังสือบทเรียนภาษาอังกฤษที่มีแต่ตัวอักษร บทเรียนภาษาอังกฤษตัวอักษรประกอบการ์ตูน และบทเรียนภาษาอังกฤษที่ผูกเนื้อเรื่องเป็นการ์ตูน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *แนวทางศึกษาวรรณคดี : ภาษากวี การวิจักษณ์และวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ปันน์นลัท ใจกล้า. (2552).*การพัฒนาทักษะการฟังจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยการใช้แถบบันทึกเสียงรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ปิ่นแก้ว ทรัพย์สนอง. (2550). *ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปุญชรัศมิ์ พันธุ์เสือ. (2552). *ผลการใช้เพลงเทพทองเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลง ด้วยกิจกรรมการสร้างสรรค์บทเพลงเกี่ยวกับตัวละครในรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

พยุง ญาณโกมุท. (2518). *วิธีสอนวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์น.

พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2552). *ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในบทละครรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

พรนิภา ลิมปพยอม. (2549). *แนวการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม 2*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาและมาตรฐานการศึกษา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2529). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชนี วรกวิน. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทรเกษม.

พาวา พงษ์พันธ์. (2544). *การพัฒนาชุดการเรียนการสอนประกอบภาพการ์ตูนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเศษส่วน*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มีสท์.

ไพโรจน์ เมฆอรุณ. (2551). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง เรื่อง ไตรยางศ์และการผันอักษรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัณณวดี เขตราชเทวี กรุงเทพฯมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพศาล หวังพานิช. (2523). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภพ เลาหไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ยุพา ส่งสิริ. (2526). *สุ จิ ปุ ลิ ภาษาไทย*. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 223 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

ยุพิน พิพิธกุล; และอรพรรณ ตันบรรจง. (2531). *สื่อการเรียนการสอนคณิศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546) . *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2544). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ธารปัญญา.

เรวดี เพชรมุนี. (2552). *การศึกษาลักษณะตัวละครรามเกียรติ์ด้วยเกม*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วชิราภรณ์ ชุมพล และกาญจนา พะทะยะ. (2552). *การศึกษาความสามารถในการฟังของเด็กปฐมวัยโดยการใช้แบบฝึกทักษะการฟังหลังการเล่านิทานเรื่องรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

วนิดา ศรีมาลา. (2528). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วราภา โพธิสัทธา. (2532). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนและสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วราวุฒ พยัคฆพงษ์. (2549). *การติดตามผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาเทคนิคการปฏิบัติงานกับชุมชนสำหรับครูการศึกษานอกโรงเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัญญา วิศาลาภรณ์. (2530). *การสร้างแบบทดสอบ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

วารณี แต่งพันธ์. (2550). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องการอ่านเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๒*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วาสนา ชาวหา. (2525). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). *พัฒนาสื่อการเรียนการสอนมิติใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

_____. (2525). *พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

วิชุดา พรายยงค์. (2550). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทยเรื่องมหาเวสสันดอนชาดก กัณฑ์มัทรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิเชียร เกษประทุม. (2549). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: เรืองแสงการพิมพ์.

วีระ ไทยพาณิช. (2529). *57 วิธีสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2528). *ทฤษฎีและปฏิบัติการวรรณคดีศึกษา*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิรินันท์ นาควิโรจน์. (2531). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิธีการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริพร ดาระสุวรรณ. (2529). *ผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนวิชาคณิตศาสตร์กับนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒมหาสารคาม.

ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2546). *เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สมบูรณ์ ตันยะ. (2545). *การประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมพร สิงห์โต. (2537). *รามเกียรติ์กับคุณค่าสร้างสรรค์*. Vol 3, No 2 (2537): วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สันติ สุขสัตย์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต วิชานาฏศิลป์ไขน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

สายสมร เอี่ยมอ่องกิจ. (2552). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเองเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกษาไมยราพ ด้วยภาพการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิงหา วงศ์โรจน์ , อนุสสรา ชูแสง, อัจฉรา จ่ายเจริญ. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง พืชบูรณาการกับบทละครรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

สิทธา พินิจภูวดลและคณะ. (2515). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจริต เพียรชอบ. (2539). *ภาษาไทยเป็นศักดิ์ศรีของชาติ*. หนังสือชุดความรู้ภาษาไทยอันดับที่ 5 สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุนันท์ สังข์อ่อง. (2528). *สื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุพัตรา ชื่นเจริญ. (2546). *การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตัวเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2541). *ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้ "การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์.

สุมาลี สู่วัฒนกุล. (2529). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สหรือชุดการสอนรายวิชาย่อยกับการสอนตามปกติเรื่องคณิตศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อนุมาน สมบูรณ์ศิลป์. (2552). *การศึกษาวิจัยผลงานภาพเคลื่อนไหว 2 มิติเรื่องรามเกียรติ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

อัจฉรา ชีวพันธ์. (2553). *ภาษาพาสอน "เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย"*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.

อัจฉรา อินทร์น้อย. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้รามเกียรติ์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

อัมพา อรุณพราหมณ์. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อำนวย เลิศชยันตี. (2520). *คู่มือครูการสร้างข้อสอบและการประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

อุดม หนูทอง. (2523). *พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: โรงพิมพ์เมืองสงขลา.

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. (2551). *การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกด้วยวรรณกรรมรามเกียรติ์*. ศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทยในรามเกียรติ์ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

อุทุมพร จามรมาน. (2540). *ข้อสอบ:การสร้างและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ฟันนี่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
- คะแนนรวมทั้งหมดจากการทำชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด
- คะแนนเปรียบเทียบจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้ง 2 ชุด
- คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้ง 2 ตอน (Pre-Test / Post-Test)
- ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด

ตาราง 5 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนกแจกแจง (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 60 ข้อ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ข้อ	ค่าความยากง่าย p	ค่าความเชื่อมั่น r	ข้อ	ค่าความยากง่าย p	ค่าความเชื่อมั่น r
1	0.49	0.39	28	0.66	0.44
2	0.22	-0.11	29	0.82	0.50
3	0.51	0.50	30	0.49	0.33
4	0.39	0.56	31	0.68	0.22
5	0.57	0.50	32	0.72	0.33
6	0.15	0.06	33	0.66	0.67
7	0.42	0.22	34	0.49	0.22
8	0.45	0.33	35	0.40	0.39
9	0.43	0.39	36	0.46	0.50
10	0.25	-0.22	37	0.31	0.33
11	0.63	0.50	38	0.80	0.50
12	0.22	-0.06	39	0.40	0.00
13	0.37	0.22	40	0.65	0.28
14	0.35	0.22	41	0.57	0.56
15	0.82	0.33	42	0.35	0.22
16	0.55	0.00	43	0.43	0.67
17	0.74	0.33	44	0.68	0.56
18	0.29	0.22	45	0.20	0.06
19	0.05	-0.06	46	0.25	0.22
20	0.55	0.67	47	0.17	-0.11
21	0.42	0.56	48	0.29	0.39
22	0.32	0.56	49	0.52	0.61
23	0.42	0.39	50	0.86	0.39
24	0.55	0.50	51	0.26	0.00
25	0.17	0.33	52	0.55	0.72
26	0.66	0.44	53	0.57	0.39
27	0.39	0.72	54	0.26	-0.11

ตาราง 5 (ต่อ)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ข้อ	ค่าความยากง่าย	ค่าความเชื่อมั่น	ข้อ	ค่าความยากง่าย	ค่าความเชื่อมั่น
	p	r		p	r
55	0.42	0.56	68	0.60	0.56
56	0.23	0.28	69	0.57	0.39
57	0.35	0.56	70	0.68	0.50
58	0.54	0.67	71	0.75	0.50
59	0.34	0.61	72	0.66	0.72
60	0.23	0.33	73	0.40	0.33
61	0.57	0.39	74	0.35	0.22
62	0.55	0.72	75	0.51	0.50
63	0.26	-0.06	76	0.25	0.22
64	0.77	0.44	77	0.34	0.33
65	0.49	0.50	78	0.54	0.28
66	0.32	0.39	79	0.45	0.50
67	0.62	0.50	80	0.48	-0.06

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

r_{tt} = (KR-20) เท่ากับ 0.89

ตาราง 6 แสดงคะแนนรวมทั้งหมดของชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 6 ชุด

คนที่	ชุดที่ 1 (30)	ชุดที่ 2 (40)	ชุดที่ 3 (20)	ชุดที่ 4 (60)	ชุดที่ 5 (50)	ชุดที่ 6 (20)	รวม (220)
1	25	34	19	55	39	11	183
2	30	40	16	57	43	17	203
3	29	35	18	57	47	19	205
4	23	31	14	48	38	13	167
5	28	37	18	53	47	13	196
6	26	34	17	54	43	19	193
7	26	31	20	58	46	19	200
8	27	39	16	52	41	15	190
9	27	28	17	59	50	20	201
10	28	37	20	56	43	20	204
11	26	36	19	58	46	18	203
12	23	33	11	47	40	15	169
13	20	35	16	54	44	15	184
14	27	37	20	59	47	20	210
15	26	38	16	60	46	20	206
16	27	38	15	60	42	19	201
17	29	39	15	58	49	20	210
18	23	40	13	57	41	19	193
19	24	27	16	57	33	19	176
20	26	36	15	54	47	17	195
21	24	28	16	46	23	12	149
22	19	23	17	52	44	18	173
23	27	39	17	60	40	14	197
24	23	39	18	52	34	20	186
25	25	34	14	58	40	20	191
26	23	28	19	54	36	12	172
27	24	38	19	48	32	12	173
28	20	35	10	52	37	15	169
29	28	39	18	56	47	15	203
30	25	22	16	54	50	13	180

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	ชุดที่ 1 (30)	ชุดที่ 2 (40)	ชุดที่ 3 (20)	ชุดที่ 4 (60)	ชุดที่ 5 (50)	ชุดที่ 6 (20)	รวม (220)
31	26	38	19	58	46	20	207
32	26	38	19	58	46	20	207
33	25	25	20	57	48	19	194
34	26	35	17	57	37	14	186
35	25	35	17	58	40	14	189
36	25	37	13	53	40	13	181
37	24	30	18	58	47	17	194
38	28	39	20	60	48	18	213
39	25	24	13	58	44	18	182
40	25	21	20	56	49	18	189
41	25	24	13	59	34	11	166
42	25	37	19	55	41	16	193
43	26	38	20	60	50	20	214
44	23	13	10	52	24	6	128
45	28	38	19	58	50	15	208
46	20	34	17	49	41	12	173
47	14	7	10	42	22	12	107
48	24	39	20	60	50	14	207
49	27	40	20	59	50	20	216
50	26	40	20	58	47	20	211
51	27	40	19	60	50	20	216
52	29	30	20	58	48	20	205
53	27	36	20	58	48	20	209
54	24	37	20	54	39	20	194
55	19	30	15	31	30	10	135
56	24	38	20	57	42	15	196
57	28	39	19	57	38	20	201
58	28	34	20	52	37	15	186
59	22	36	20	51	30	14	173
60	21	32	17	58	40	10	178

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	**ชุดที่ 1** (30)	**ชุดที่ 2** (40)	**ชุดที่ 3** (20)	**ชุดที่ 4** (60)	**ชุดที่ 5** (50)	**ชุดที่ 6** (20)	**รวม** (220)
รวม	1500	2014	1029	3306	2511	980	11340
เฉลี่ย	25.00	33.57	17.15	55.10	41.85	16.33	189.00
S.D.	2.92	6.75	2.84	5.05	6.93	3.49	21.36
ร้อยละ	83.34	83.92	85.75	91.84	83.70	81.67	85.91

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 60 ข้อ

คนที่	**ก่อนเรียน** 60	**หลังเรียน** 60	**ผลต่าง** D	**ผลต่างกำลังสอง** D^2
1	40	47	7	14
2	51	56	5	10
3	52	54	2	4
4	30	49	19	38
5	38	41	3	6
6	38	47	9	18
7	38	48	10	20
8	36	49	13	26
9	43	55	12	24
10	41	47	6	12
11	33	36	3	6
12	31	39	8	16
13	32	51	19	38
14	37	52	15	30
15	38	49	11	22
16	50	59	9	18
17	37	54	17	34
18	39	59	20	40
19	31	39	8	16
20	34	40	6	12
21	38	47	9	18
22	34	39	5	10
23	42	52	10	20
24	37	45	8	16
25	36	48	12	24
26	26	40	14	28
27	32	54	22	44
28	39	48	9	18

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน 60	หลังเรียน 60	ผลต่าง D	ผลต่างกำลังสอง D^2
29	58	42	16	32
30	48	35	13	26
31	50	32	18	36
32	56	44	12	24
33	48	33	15	30
34	53	37	16	32
35	48	26	22	44
36	50	38	12	24
37	48	35	13	26
38	45	32	13	26
39	56	38	18	36
40	45	32	13	26
41	43	34	9	18
42	57	42	15	30
43	51	42	9	18
44	40	34	6	12
45	54	33	21	42
46	46	33	13	26
47	41	31	10	20
48	59	41	18	36
49	46	34	12	24
50	45	32	13	26
51	47	35	12	24
52	54	42	12	24
53	43	34	9	18
54	43	34	9	18
55	45	37	8	16
56	46	35	11	22
57	57	44	13	26
58	44	35	9	18
59	48	43	5	10

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	**ก่อนเรียน**	**หลังเรียน**	**ผลต่าง**	**ผลต่างกำลังสอง**
	60	60	D	D^2
60	41	32	9	18
รวม	2204	2899	695	1390

ตาราง 8 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร จำนวน 60 ข้อ Pre-test และ Post-test

คนที่	คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ Pre-test	คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ Post-test
1	40	47
2	51	56
3	52	54
4	30	49
5	38	41
6	38	47
7	38	48
8	36	49
9	43	55
10	41	47
11	33	36
12	31	39
13	32	51
14	37	52
15	38	49
16	50	59
17	37	54
18	39	59
19	31	39
20	34	40
21	38	47
22	34	39
23	42	52
24	37	45
25	36	48
26	26	40
27	32	54
28	39	48

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ Pre-test	คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ Post-test
29	42	58
30	35	48
31	32	50
32	44	56
33	33	48
34	37	53
35	26	48
36	38	50
37	35	48
38	32	45
39	38	56
40	32	45
41	34	43
42	42	57
43	42	51
44	34	40
45	33	54
46	33	46
47	31	41
48	41	59
49	34	46
50	32	45
51	35	47
52	42	54
53	34	43
54	34	43
55	37	45
56	35	46
57	44	57
58	35	44
59	43	48

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	**คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์** Pre-test	**คะแนนทำแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์** Post-test
60	32	41
รวม	2204	2899
เฉลี่ย	36.73	48.32
S.D.	5.30	5.83
ร้อยละ	61.23	80.53

ตาราง 9 แสดงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ทั้ง 6 ชุด ระหว่างเรียน และหลังเรียน

ประสิทธิภาพ	E_1	E_2
ชุดการเรียนรู้เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ทั้ง 6 ชุด	85.91	80.53

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ชุดที่หาค่าความเชื่อมั่น และความยากง่าย
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ชุดที่คัดเลือกแล้วใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
- ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร 6 ชุด
  - ชุดที่ 1 ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง
  - ชุดที่ 2 ตัวละครในเรื่อง
  - ชุดที่ 3 ลักษณะคำประพันธ์
  - ชุดที่ 4 การเขียนสะกดคำ และคำศัพท์
  - ชุดที่ 5 เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร
  - ชุดที่ 6 ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

คำสั่ง : เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วระบาย ● ด้วยดินสอ 2B
ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้เท่านั้น

๑. ผู้แต่งวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร คือใคร

1. พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน)
2. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖)
3. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)
4. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑)

๒. รัชกาลที่ ๑ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “รามเกียรติ์” เมื่อปี พ.ศ. ใด

1. พ.ศ.๒๓๒๕ 2. พ.ศ.๒๓๒๖ 3. พ.ศ.๒๓๒๙ 4. พ.ศ.๒๓๔๐

๓. คำว่า “ปฐมกษัตริย์” มีความหมายว่าอย่างไร

1. กษัตริย์ผู้ทรงธรรม 2. กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่
3. กษัตริย์นักปราชญ์ 4. กษัตริย์พระองค์แรก

๔. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มีมาตั้งแต่ยุคสมัยใด

1. กรุงสุโขทัย 2. กรุงศรีอยุธยา 3. กรุงธนบุรี 4. กรุงรัตนโกสินทร์

๕. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มีต้นเค้ามาจากเรื่องใด

1. รามราชา 2. รามากษัตริย์ 3. รามายณะ 4. รามนารายณ์

๖. ใครเป็นผู้แต่งเรื่องรามเกียรติ์ในอินเดียตามความเชื่อของศาสนาฮินดู

1. ฤาษีวาลมิกิ 2. ฤาษีกัสสปะ 3. ฤาษีวิศวามิตร 4. ฤาษีโคดม

๗. เพราะสาเหตุใด วรรณคดีรามเกียรติ์ ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีไม่สมบูรณ์ครบถ้วน

1. ไม่มีใครเห็นความสำคัญ 2. เกิดศึกสงครามบ่อยครั้ง
3. กวีในราชสำนักมีน้อย 4. ค้นหาต้นฉบับเดิมไม่ได้

๘. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ฉบับของใครที่ไม่ได้เกิดขึ้นในยุคสมัยเดียวกัน

1. พระเจ้ากรุงธนบุรี 2. รัชกาลที่ ๑ 3. รัชกาลที่ ๒ 4. รัชกาลที่ ๖

๙. ข้อใดไม่ใช่จุดประสงค์ของการทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ในรัชกาลที่ ๑

1. แสดงอัจฉริยะด้านกวีนักปราชญ์ 2. ฉลองสมโภชพระนครใหม่
3. เป็นคติสอนใจแก่ปวงประชา 4. รวบรวมให้เป็นฉบับสมบูรณ์

๑๐. ข้อใดคือจุดประสงค์ของการแต่งเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจ สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. สอดแทรกเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน 2. มีอิทธิปาฏิหาริย์เหนือธรรมชาติ
3. ใช้แสดงละคร โขน และหนังใหญ่ 4. เป็นเครื่องขับกล่อมร้องเล่น

๑๑. ข้อใดคือสัจธรรมความเป็นจริง ที่รัชกาลที่ ๑ ตั้งจุดประสงค์ไว้เพื่อสอนใจ

1. ความรักเป็นสิ่งที่มั่นคง 2. ความดีย่อมชนะความชั่ว
3. มนุษย์ไม่หลุดพ้นความทุกข์ 4. ความเพียรทำให้เกิดความสำเร็จ

๑๒. จากที่มาของเรื่อง นักเรียนคิดว่าตัวละครใดน่าจะเป็นต้นเหตุที่ให้เกิดสงครามการสู้รบระหว่างมนุษย์ วานร และเหล่าอสูร มากที่สุด

1. นนทุก 2. พระอิศวร 3. พระนารายณ์ 4. เหล่าเทวดา

๑๓. ตัวละครใดที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นผู้เสียสละ

1. พระราม 2. พระลักษมณ์ 3. พระพรต 4. นางสีดา

๑๔. ตัวละครใดไม่มีศักดิ์หรือสถานะเป็นพระมารดาของพระราม

1. นางเกาสุริยา 2. พระนางลักษมี 3. นางไกยเกษี 4. นางสมุทรเทวี

๑๕. นางสีดา เป็นพระธิดาอันแท้จริงของใครกัน

1. พระมหาชนก + นางรัตนมณี 2. พระนารายณ์ + พระนางลักษมี
3. ทศกัณฐ์ + นางมณโฑเทวี 4. พิเภก + นางตรีชฎา

๑๖. ผู้ที่ออกรบเคียงคู่กับพระรามด้วยความภักดีเสมอมาและไว้ใจได้มากที่สุดคือตัวละครใด

1. สุครีพ 2. พระลักษมณ์ 3. หนุมาน 4. องคต

๑๗. “รอบรู้กลศึกและแก้ไขอุบายให้พระรามสู้รบกับทศกัณฐ์” คือคุณสมบัติของใคร

1. หนุมาน 2. สุครีพ 3. พิเภก 4. พระลักษมณ์

๑๘. ใครมีพละกำลังและฤทธิ์เดชมหาศาล แต่บางครั้งก็ขาดความยั้งคิด จึงตกกลอุบายกุมภกรรณ

1. องคต 2. หนุมาน 3. ชมพูพาน 4. สุครีพ

๑๙. ตัวละครใดหลงรักลูกสาวของตนเองโดยไม่รู้ตัว และไม่ยอมฟังคำทัดทานผู้อื่น

1. พาลี 2. สุครีพ 3. ทศกัณฐ์ 4. มารีศ

๒๐. ตัวละครนี้มีแม่คนเดียวกันกับพาลี แต่มีพ่อคนละคนกัน มีศักดิ์เป็นน้าของหนุมาน

1. สุครีพ 2. องคต 3. ชมพูพาน 4. พิเภก

๒๑. ความกตัญญูอันสูงส่ง ปรากฏอยู่ที่ตัวละครใดต่อไปนี้มากที่สุด

1. พระราม 2. พระลักษมณ์ 3. นางสีดา 4. นางมณโฑ

๒๒. ตัวละครใดที่เป็นต้นเหตุแรกสุด ที่ทำให้เกิดศึกสงครามระหว่างคน ยักษ์ และวานร

1. ทศกัณฐ์ 2. สำมะนักขา 3. มารีศ 4. นางสีดา

๒๓. ตัวละครใดมีชาติกำเนิดมาจาก “กบ”

1. นางสีดา 2. นางไกยเกษี 3. นางมณโฑ 4. นางนาคอนงค์

๒๔. สุครีพถูกพาลีขับออกจากเมืองเพราะเข้าใจผิดกัน ในตอนที่พาลีต่อสู้กับใคร

1. ทรพี 2. ทรพา 3. ทศกัณฐ์ 4. มารีศ

๒๕. ใครเป็นผู้ทำพิธีผ่าครรภ์นางมณโฑ เพื่อนำองคตไปฝากไว้ในท้องแพะ

1. ฤาษีชนก 2. ฤาษีโคบุตร 3. ฤาษีโคดม 4. ฤาษีอังคต

๒๖. ข้อใดไม่ถูกต้องสัมพันธ์กัน

1. องคต : ส่งสาส์นให้ทศกัณฐ์
2. ชมพูพาน : ชำนาญโหราศาสตร์
3. หนุมาน : ถวายแหวนให้นางสีดา
4. สุครีพ : หักฉัตรแก้วสุรกานต์

๒๗. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับกลอนบทละคร

1. กลอนบทละครเป็นกลอนที่ใช้ขับร้อง
2. กลอนบทละครคือกลอนสุภาพชนิดหนึ่ง
3. ในอดีตใช้ประกอบการแสดงทั่วไป
4. มีการแบ่งจังหวะการอ่านตามจำนวนพยางค์

๒๘. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำขึ้นต้นบท

1. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครตัวเอกเท่านั้น
2. บัดนั้นใช้กับตัวละครที่มียศต่ำ
3. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครสำคัญก็ได้
4. มาจะกล่าวบทไปใช้กล่าวถึงเหตุการณ์ใหม่

๒๙. “ท้าวทศเศียรขุนยักษ์” วรรคนี้มีจำนวนกี่พยางค์

1. ๕ พยางค์ 2. ๖ พยางค์ 3. ๗ พยางค์ 4. ๘ พยางค์

๓๐. “ยี่สิบหัตถ์กุมเทพสาตรา” วรรคนี้มีจำนวนกี่พยางค์

1. ๖ พยางค์ 2. ๗ พยางค์ 3. ๘ พยางค์ 4. ๙ พยางค์

๓๑. “มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์” วรรคนี้เว้นจังหวะการอ่านแต่ละพยางค์เป็นอย่างไรจึงจะถูกต้อง

1. ๓ / ๒ / ๒ 2. ๒ / ๓ / ๒ 3. ๒ / ๓ / ๓ 4. ๒ / ๒ / ๓

๓๒. “ครั้นถึงจึงคลายวิทยามนต์” ข้อใดเว้นจังหวะการอ่านได้ถูกต้อง

1. ครั้นถึง / จึงคลายวิท / ยามนต์
2. ครั้นถึง / จึงคลาย / วิทยามนต์
3. ครั้นถึงจึง / คลายวิท / ยามนต์
4. ครั้นถึงจึง / คลาย / วิทยามนต์

๓๓. ..... ฝ่ายนางกำนัลยักษี

1. เมื่อนั้น 2. บัดนั้น 3. มาจะกล่าวบทไป 4. ใช้คำใดก็ได้

๓๔. เมื่อนั้น .....

1. พระจักรัตน์แก้วนาถา
2. ลูกพระอาทิตย์ฤทธิ์กล้า
3. สุครีพฤทธิแรงแข็งขัน
4. ฝ่ายหมู่วานรถ้วนหน้า

๓๕. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

1. ท้าวราพณาสูร
2. พิเภก
3. พระเสื้อเมือง
4. ลูกพระสุริยา

๓๖. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

1. พระนารายณ์
2. นางมณโฑ
3. ทศกัณฐ์
4. สุครีพ

๓๗. ถ้ากล่าวถึง “พิเภก” มีสถานะเป็นอนุชาของทศกัณฐ์ ต้องใช้คำใดขึ้นต้นบท

1. เมื่อนั้น
2. บัดนั้น
3. ใช้คำใดก็ได้
4. ใช้ “เมื่อนั้น” เท่านั้น

๓๘. กลอนวรรคใด มีจำนวนพยางค์<u>มาก</u>ที่สุด

1. สูงเยี่ยมเทียมพื้นอัมพร
2. หน่อท้าวทศรถกษัตรา
3. ไปถวายธำมรงค์อลงการ์
4. พิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท

๓๙. คำในข้อใดอ่าน<u>ผิด</u>

1. ชัชวาล อ่านว่า ชัด – ชะ – วาน
2. สาตรา อ่านว่า สาด – ตรา
3. อนธการ อ่านว่า อน – ทะ – กาน
4. อาธรรม์ อ่านว่า อา – ทำ

๔๐. คำในข้อใดอ่าน<u>ถูก</u>

1. ราพณาสูร อ่านว่า ราบ – นา – สูน
2. ปัจจามิตร อ่านว่า ปัด – จา – มิด
3. รณรงค์ อ่านว่า รน – รง
4. อัชฌาสัย อ่านว่า อัด – ทะ – ยา – ไส

๔๑. คำใดเขียนสะกด<u>ผิด</u>

1. นักครา
2. บทบงสุ์
3. สาธารณ์
4. อลงการ์

๔๒. คำใดเขียนสะกด<u>ผิด</u>

1. กุมภัณฑ์
2. อัญชลี
3. โลกันต์
4. ปฐพี

๔๓. คำใดไม่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับ “เสียง”

1. กัมปนาท 2. ครรชิต 3. อนธการ 4. อึงมี่

๔๔. คำใดมีความหมายต่างจากพวก

1. มรคา 2. สุรีย์ 3. ทินกร 4. พระอาทิตย์

๔๕. คำใดให้ความหมายผิด

1. อัมพร : ท้องฟ้า
2. โมหันธ์ : โมโห
3. ธาตรี : แผ่นดิน
4. อานุภาพ : ฤทธิ์เดช

๔๖. คำคู่ใดมีความหมายต่างกัน

1. ปถพี : ธาตรี
2. จรลี : ลีลาศ
3. ภูธร : ภูวไนย
4. นัคเรศ : พนาวัน

๔๗. คำในข้อใดไม่ได้หมายถึง “ทศกัณฐ์”

1. ท้าวราพณาสูร 2. อสุรา 3. ท้าวทศพักตร์ 4. พระยามาร

๔๘. คำในข้อใดที่ไม่ได้หมายถึง “พระราม”

1. ท้าวธาดา 2. หน่อท้าวทศรถ 3. พระทรงครุฑ 4. พระทรงธรรม์สี่กร

๔๙. คำใดมีความหมายต่างจากพวก

1. วานร 2. พานร 3. อสุระ 4. กระบี่

๕๐. คำใดไม่ได้ทำให้เห็นภาพความวุ่นวาย

1. สมประดี 2. อลวน 3. โกลา 4. พัลวัน

๕๑. คำใดมีความหมายตรงกับคำว่า “อนธการ”

1. สุคนธ์ 2. พยับ 3. ธาตรี 4. ภูวไนย

๕๒. คำใดมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “จรลี”

1. สาตรา 2. ชัชวาล 3. ภูษา 4. ลีลาศ

๕๓. เพราะใครที่เป็นสาเหตุให้พระรามต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ก่อนได้เป็นกษัตริย์

1. ท้าวทศรถ 2. นางไกยเกษี 3. พระพรต 4. นางสีดา

๕๔. พระรามตั้งพลับพลาและกองทัพอยู่บริเวณใด

1. ฝั่งตรงข้ามเกาะลงกา 2. เนินเขาจักรวาล 3. เชิงเขามรกต 4. ริมทะเล

๕๕. สาเหตุใดที่ทศกัณฐ์ต้องตายในการสู้รบกับพระราม

1. ความโลภ 2. ความโกรธ 3. ความลุ่มหลง 4. ความเขลา

๕๖. เมื่อนั้น ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
เห็น**<u>วานร</u>**องอาจอหังการ์ ฆ่าสี่เสนาแล้วกลับไป...

* คำว่า **<u>วานร</u>** หมายถึงใคร

1. สุครีพ 2. หนุมาน 3. องคต 4. ชมพูพาน

๕๗. เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
ยิ้มแล้วจึ่งตอบวาที **<u>เจ้าพี่</u>**อย่าประหวั่นพรั่นใจ...

* คำว่า **<u>เจ้าพี่</u>** หมายถึงใคร

1. พิเภก 2. นางสำมะนักขา 3. ปทูตทันต์ 4. นางมณโฑ

๕๘. อันทหารทั้ง**<u>สองนคเรศ</u>** เลื่องชื่อลือเดชชาญสมร
ล้วนเทวามาเป็นพานร อาจช้อนพิภพเมืองอินทร์..

* คำว่า **<u>สองนคเรศ</u>** หมายถึง

1. ลงกา – อโยธยา 2. ขีดขิน – ชมพู
3. บาดาล – ดาวดึงส์ 4. นพบุรี – ขีดขิน

๕๙. พระราม และ พระลักษมณ์ เป็นหลานของใคร

1. ท้าวอัชบาล 2. ท้าวธาดา 3. ท้าวทศรถ 4. พระนารายณ์

๖๐. ขอให้ทหารชาญชัย รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา แม้นละช้าไว้จะเสียการ...

* บทนี้เป็นคำกล่าวของใครกับใคร

1. พระรามกล่าวกับสุครีพ
2. พิเภกกล่าวกับสุครีพ
3. พิเภกกล่าวกับพระราม
4. พระรามกล่าวกับพระลักษมณ์

๖๑. **ลัดนิ้วมือเดียว**ก็มาถึง ซึ่งกรุงลงการาชฐาน...

* คำว่า**ลัดนิ้วมือเดียว** ตรงกับข้อใด

1. สถานที่
2. ระยะทาง
3. ความยาว
4. ระยะเวลา

๖๒. ครั้งก่อนคำแหงวายุบุตร ผู้มีฤทธิรุทรแกล้วกล้า
ไปถวายธำมรงค์อลงการ์ ในเบื้องบาท**พระเทวี**...

* คำว่า **พระเทวี** หมายถึงใคร

1. นางอัคคี
2. นางสีดา
3. นางมณโฑ
4. นางไกยเกษี

๖๓. ความกลัวปิ้มม้วยชีวัน ตัวสั่นไม่เป็นสมประดี
สองมือปิดสองนัยนา ไม่อาจจะดูหน้ากระบี่ศรี...

* บทนี้เป็นการกระทำของใคร

1. เสื้อเมือง
2. นางกำนัล
3. นางมณโฑ
4. นางอัคคี

๖๔. เห็นวานรโรมรุกคลุกคลี ตกใจวิ่งหนีพัลวัน
บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น...

* บทนี้แสดงความรู้สึกใด

1. ความโกรธ
2. ความกลัว
3. ความสงสัย
4. ความเจ็บปวด

๖๕. การกระทำของทศกัณฐ์ขณะที่ต่อสู้กับสุครีพบนฉัตร แสดงให้เห็นว่า ทศกัณฐ์มีลักษณะอย่างไร

1. ความเป็นสุภาพบุรุษ
2. ความเป็นผู้นำ
3. ความกล้าหาญ
4. ความอดทน

๖๖. จึ่งยกพิกลฉัตรชัย บังไว้ซึ่งดวงพระสุริย์ฉัน
ฝ่ายเราไม่แลเห็นมัน กุมภัณฑ์เห็นทัพพระจักรี...
* บทนี้แสดงให้เห็นถึงอะไร

1. ฤทธิ์เดชทศกัณฐ์ 2. อานุภาพของฉัตร
3. เล่ห์กลทศกัณฐ์ 4. การแก้อุบายของพระราม

๖๗. เหตุใดสุครีพจึง<u>ไม่</u>สังหารทศกัณฐ์ ทั้งที่ทศกัณฐ์กำลังเสียท่า

1. ยังไม่ถึงเวลา 2. ไม่อยากฉวยโอกาส
3. เกรงเกินคำสั่ง 4. แค่ทำให้อายและเจ็บ

๖๘. การอาสาไปทำการครั้งนี้ของสุครีพแสดงให้เห็นว่า สุครีพมีลักษณะอย่างไร

1. มีฤทธิ์เดชมาก 2. มีความกล้าหาญ 3. มีความพยายาม 4. มีความรอบคอบ

๖๙. การที่พระรามยอมออกเดินป่า ๑๔ ปี แล้วยอมให้พระพรตผู้เป็นอนุชาครองเมืองก่อน ทั้งที่ตามความจริงพระรามเป็นพระเชษฐาควรได้ครองเมืองก่อน น่าจะให้ข้อคิดใดมากที่สุด

1. จงรักษาสัจจะ 2. รู้จักการเสียสละ 3. รู้จักการให้อภัย 4. ไม่ควรมีความโลภ

๗๐. การที่ทศกัณฐ์ไปลักลอบพานางสีดามเหสีของพระรามมาไว้กรุงลงกา น่าจะให้ข้อคิดใดมากที่สุด

1. จงมีความมั่นคงในความรัก
2. ควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
3. ไม่ควรเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน
4. ทำสิ่งใดควรคิดให้รอบคอบ

๗๑. จากการกระทำของทศกัณฐ์ขณะสู้รบกับสุครีพ ตามกลอนบทละครข้างล่างนี้ให้ข้อคิดใดมากที่สุด

กรหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ กรสองคว้าได้นางอัคคี
สิบเจ็ดกรอุ้มฝูงนางกำนัล กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์ชัยศรี

1. ความอดทน 2. ความรอบคอบ 3. ความเสียสละ 4. ความเป็นสุภาพบุรุษ

๗๒. “กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์ เกรงเกินโองการพระจักรี”

การกระทำของสุครีพ ให้ข้อคิดใด

1. ควรรู้จักให้อภัย
2. ควรรักษาน้ำใจผู้อื่น
3. ควรรู้จักระงับความโกรธ
4. ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด

๗๓. การที่สุครีพอาสาไปทำลายฉัตรแก้วสุรกานต์ นักเรียนก็สามารถปฏิบัติตามแนวทางได้ตามข้อใด

1. รวมกลุ่มกันรณรงค์รักษาความสะอาดในชุมชน
2. ทำงานตามหน้าที่ที่สมาชิกในกลุ่มกำหนดมา
3. ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มประธานนักเรียนทุกครั้ง
4. ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

๗๔.

จึ่งคิดถวิลจินดา แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์ เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
จำจะบังเนตรมันไว้ อย่าให้แลเห็นอินทรีย์
จึ่งจะไม่เสียราชการ องค์พระอวตารเรืองศรี

จากกลอนบทละครนี้ ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านในทางใดมากที่สุด

1. ทางศีลธรรมจรรยา
2. ทางความคิดสติปัญญา
3. ทางจินตนาการ
4. ทางอารมณ์

๗๕.

บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น
บ้างตกบ้างกอดทศกัณฐ์ บ้างห้อยหันตามกงฉัตรชัย
ร้องกรีดหวีดอึงคะนึงมี่ จะเอาสมประดีก็ไม่ได้
แขนหักขาหักวุ่นไป ร้องไห้เรียกกับเป็นโกลา

จากการใช้ภาษาที่ทำให้รู้สึกถึงความวุ่นวายโกลาหลและความกลัว ให้คุณค่าในด้านใดมากที่สุด

1. ทางอารมณ์ 2. ทางจินตนาการ 3. ทางศีลธรรมจรรยา 4. ทางความคิดสติปัญญา

๗๖. กลอนบทละครข้อใดที่ไม่ทำให้เกิดจินตนาการที่เกินความจริงได้

1. นิ่งนึกเดือดดาลทะยานใจ เร่าร้อนฤทัยดั่งไฟกัลป์
2. แล้วเกณฑ์ทหารทะลวงฟัน เป็นทัพขันธ์คอยฆ่าไพรี
3. ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน ผินพักตร์มาทูลพระภัสดา
4. ทำไมแก่มนุษย์เท่าตัวไร กับอ้ายลิงไพรพนาวัน

๗๗. จากต้นเรื่องถึงจบตอนสุครีพหักฉัตร ที่เรียนมา เหตุการณ์ตอนใดที่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางศีลธรรมจรรยา

1. พระนารายณ์อวตารลงมาเป็นโอรสท้าวทศรถ
2. ท้าวทศรถยอมทำตามที่นางไกยเกษีทูลขอให้พระพรตครองเมือง
3. พิเภกกราบทูลให้ทศกัณฐ์ส่งคืนนางสีดาให้แก่พระรามไป
4. ทศกัณฐ์ใช้ฉัตรแก้วสุรกานต์บังแสงอาทิตย์โดยที่ตนไม่ออกไปรบเอง

๗๘. วรรณคดีมีคุณค่าอีกหลายประการ แต่ยกเว้นในข้อใด

1. คุณค่าทางการปกครอง
2. คุณค่าทางวัฒนธรรม
3. คุณค่าทางไสยศาสตร์
4. คุณค่าทางภาษา

๗๙. พระรามกล่าวถามเหล่าทหารวานร ว่าใครจะเป็นผู้ไปหักฉัตรแก้วสุรกานต์ สุครีพจึงกล่าวว่า

ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี ครั้งนี้จะอาสาไป
ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์ ให้หักยับลงจงได้

* กลอนบทนี้ ให้ข้อคิดใดมากที่สุด

1. ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว
2. ความเป็นผู้มีจิตอาสา
3. ความเป็นผู้รอบคอบ
4. การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง

๘๐. คุณค่าทางอารมณ์ที่อยู่ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตรนี้ เรารับรู้ได้หลายประการ ยกเว้นข้อใด

1. นาฏศิลป์
2. ละคร
3. ประเพณี
4. ภาพจิตรกรรม

เฉลยคำตอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ฉบับเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น และความยากง่าย (Tryout)

๑. 4	๒๑. 4	๔๑. 1	๖๑. 2
๒. 4	๒๒. 2	๔๒. 3	๖๒. 2
๓. 4	๒๓. 3	๔๓. 3	๖๓. 1
๔. 4	๒๔. 2	๔๔. 1	๖๔. 2
๕. 3	๒๕. 4	๔๕. 2	๖๕. 4
๖. 1	๒๖. 2	๔๖. 4	๖๖. 2
๗. 2	๒๗. 2	๔๗. 2	๖๗. 3
๘. 1	๒๘. 3	๔๘. 1	๖๘. 2
๙. 1	๒๙. 2	๔๙. 3	๖๙. 2
๑๐. 3	๓๐. 2	๕๐. 1	๗๐. 3
๑๑. 2	๓๑. 4	๕๑. 2	๗๑. 2
๑๒. 4	๓๒. 2	๕๒. 4	๗๒. 4
๑๓. 1	๓๓. 2	๕๓. 2	๗๓. 1
๑๔. 2	๓๔. 1	๕๔. 2	๗๔. 2
๑๕. 3	๓๕. 1	๕๕. 3	๗๕. 1
๑๖. 2	๓๖. 4	๕๖. 3	๗๖. 2
๑๗. 3	๓๗. 2	๕๗. 4	๗๗. 1
๑๘. 4	๓๘. 3	๕๘. 2	๗๘. 3
๑๙. 3	๓๙. 4	๕๙. 1	๗๙. 2
๒๐. 1	๔๐. 2	๖๐. 3	๘๐. 3

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

คำสั่ง : เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วระบาย ● ด้วยดินสอ 2B ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้เท่านั้น

๑. ผู้แต่งวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร คือใคร
1. พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน)
2. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖)
3. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)
4. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑)

๒. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มีมาตั้งแต่ยุคสมัยใด
1. กรุงสุโขทัย
2. กรุงศรีอยุธยา
3. กรุงธนบุรี
4. กรุงรัตนโกสินทร์

๓. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มีต้นเค้ามาจากเรื่องใด
1. รามราชา
2. รามากษัตริย์
3. รามายณะ
4. รามนารายณ์

๔. เพราะสาเหตุใด วรรณคดีรามเกียรติ์ ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีไม่สมบูรณ์ครบถ้วน
1. ไม่มีใครเห็นความสำคัญ
2. เกิดศึกสงครามบ่อยครั้ง
3. กวีในราชสำนักมีน้อย
4. ค้นหาต้นฉบับเดิมไม่ได้

๕. ข้อใด<u>ไม่ใช่</u>จุดประสงค์ของการทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ในรัชกาลที่ ๑
1. แสดงอัจฉริยะด้านกวีนักปราชญ์
2. ฉลองสมโภชพระนครใหม่
3. เป็นคติสอนใจแก่ปวงประชา
4. รวบรวมให้เป็นฉบับสมบูรณ์

๖. ข้อใดคือสัจธรรมความเป็นจริง ที่รัชกาลที่ ๑ ตั้งจุดประสงค์ไว้เพื่อสอนใจ
1. ความรักเป็นสิ่งที่มั่นคง
2. ความดีย่อมชนะความชั่ว
3. มนุษย์ไม่หลุดพ้นความทุกข์
4. ความเพียรทำให้เกิดความสำเร็จ

๗. จาก<u>ที่มาของเรื่อง</u> ก่อนที่พระนารายณ์จะอวตารมาเป็นพระราม นักเรียนคิดว่าตัวละครใด น่าจะเป็นต้นเหตุที่ให้เกิดสงครามการสู้รบ ระหว่างมนุษย์ วานร และเหล่าอสูร มากที่สุด

1. นนทุก 2. พระอิศวร 3. พระนารายณ์ 4. เหล่าเทวดา

๘. ตัวละครใดที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นผู้เสียสละ

1. พระราม 2. พระลักษมณ์ 3. พระพรต 4. นางสีดา

๙. ตัวละครใด<u>ไม่มี</u>ศักดิ์หรือสถานะเป็นพระมารดาของพระราม

1. นางเกาสุริยา 2. พระนางลักษมี 3. นางไกยเกษี 4. นางสมุทรเทวี

๑๐. “รอบรู้กลศึกและแก้ไขอุบายให้พระรามสู้รบกับทศกัณฐ์” คือคุณสมบัติของใคร

1. หนุมาน 2. สุครีพ 3. พิเภก 4. พระลักษมณ์

๑๑. ใครมีพละกำลังและฤทธิ์เดชมหาศาล แต่บางครั้งก็ขาดความยั้งคิด จึงตกกลอุบายกุมภกรรณ

1. องคต 2. หนุมาน 3. ชมพูพาน 4. สุครีพ

๑๒. ตัวละครนี้มีแม่คนเดียวกันกับพาลี แต่มีพ่อคนละคนกัน มีศักดิ์เป็นน้าของหนุมาน

1. สุครีพ 2. องคต 3. ชมพูพาน 4. พิเภก

๑๓. ความกตัญญูอันสูงส่ง ปรากฏอยู่ที่ตัวละครใดต่อไปนี้มากที่สุด

1. พระราม 2. พระลักษมณ์ 3. นางสีดา 4. นางมณโฑ

๑๔. ตัวละครใดที่เป็นต้นเหตุแรกสุด ที่ทำให้เกิดศึกสงครามระหว่างมนุษย์ ยักษ์ และวานร

1. ทศกัณฐ์ 2. สำมะนักขา 3. มารีศ 4. นางสีดา

๑๕. ตัวละครใดมีชาติกำเนิดมาจาก “กบ”

1. นางสีดา 2. นางไกยเกษี 3. นางมณโฑ 4. นางนาคอนงค์

๑๖. สุครีพถูกพาลีขับออกจากเมืองเพราะเข้าใจผิดกัน ในตอนที่พาลีต่อสู้กับใคร

1. ทรพี 2. ทรพา 3. ทศกัณฐ์ 4. มารีศ

๑๗. ข้อใดไม่ถูกต้องสัมพันธ์กัน

1. องคต : ส่งสาส์นให้ทศกัณฐ์
2. ชมพูพาน : ชำนาญโหราศาสตร์
3. หนุมาน : ถวายแหวนให้นางสีดา
4. สุครีพ : หักฉัตรแก้วสุรกานต์

๑๘. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับกลอนบทละคร

1. กลอนบทละครเป็นกลอนที่ใช้ขับร้อง
2. กลอนบทละครคือกลอนสุภาพชนิดหนึ่ง
3. ในอดีตใช้ประกอบการแสดงทั่วไป
4. มีการแบ่งจังหวะการอ่านตามจำนวนพยางค์

๑๙. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำขึ้นต้นบท

1. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครตัวเอกเท่านั้น
2. บัดนั้นใช้กับตัวละครที่มียศต่ำ
3. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครตัวใดก็ได้
4. มาจะกล่าวบทไปใช้กล่าวถึงเหตุการณ์ใหม่

๒๐. “ยี่สิบหัตถ์กุมเทพสาตรา” วรรคนี้มีจำนวนกี่พยางค์

1. ๖ พยางค์
2. ๗ พยางค์
3. ๘ พยางค์
4. ๙ พยางค์

๒๑. “มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์” วรรคนี้เว้นจังหวะการอ่านแต่ละพยางค์เป็นอย่างไรจึงจะถูกต้อง

1. ๓ / ๒ / ๒
2. ๒ / ๓ / ๒
3. ๒ / ๓ / ๓
4. ๒ / ๒ / ๓

๒๒. “ครั้นถึงจึงคลายวิทยามนต์” ข้อใดเว้นจังหวะการอ่านได้ถูกต้อง

1. ครั้นถึง / จึงคลายวิท / ยามนต์
2. ครั้นถึง / จึงคลาย / วิทยามนต์
3. ครั้นถึงจึง / คลายวิท / ยามนต์
4. ครั้นถึงจึง / คลาย / วิทยามนต์

๒๓. ..... ฝ่ายนางกำนัลยักษี

1. เมื่อนั้น
2. บัดนั้น
3. มาจะกล่าวบทไป
4. ใช้คำใดก็ได้

๒๔. เมื่อนั้น .....

1. พระจักรัตน์แก้วนาถา
2. ลูกพระอาทิตย์ฤทธิ์กล้า
3. สุครีพฤทธิแรงแข็งขัน
4. ฝ่ายหมู่วานรถ้วนหน้า

๒๕. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

1. ท้าวราพณาสูร
2. พิเภก
3. พระเสื้อเมือง
4. ลูกพระสุริยา

๒๖. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

1. พระนารายณ์
2. นางมณโฑ
3. ทศกัณฐ์
4. สุครีพ

๒๗. กลอนวรรคใด มีจำนวนพยางค์มากที่สุด

1. สูงเยี่ยมเทียมพื้นอัมพร
2. หน่อท้าวทศรถกษัตรา
3. ไปถวายธำมรงค์อลงการ์
4. พิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท

๒๘. คำในข้อใดอ่านถูก

1. ราพณาสูร อ่านว่า ราบ – นา – สูน
2. ปัจจามิตร อ่านว่า ปัด – จา – มิด
3. รณรงค์ อ่านว่า รน – รง
4. อัชฌาสัย อ่านว่า อัด – ทะ – ยา – ไส

๒๙. คำใดเขียนสะกดผิด

1. นักครา
2. บทบงสุ์
3. สาธารณ์
4. อลงการ์

๓๐. คำใดเขียนสะกดผิด

1. กุมภัณฑ์
2. อัญชลี
3. โลกันต์
4. ปฐพี

๓๑. คำใดไม่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับ “เสียง”

1. กัมปนาท
2. ครรชิต
3. อนธการ
4. อึงมี่

๓๒. คำใดมีความหมายต่างจากพวก

1. มรคา
2. สุรีย์
3. ทินกร
4. พระอาทิตย์

๓๓. คำคู่ใดมีความหมาย<u>ต่าง</u>กัน

1. ปถพี : ธาตรี
2. จรลี : ลีลาศ
3. ภูธร : ภูวไนย
4. นัคเรศ : พนาวัน

๓๔. คำในข้อใด<u>ไม่</u>ได้หมายถึง “ทศกัณฐ์”

1. ท้าวราพณาสูร
2. อสุรา
3. ท้าวทศพักตร์
4. พระยามาร

๓๕. คำใดมีความหมาย<u>ต่าง</u>จากพวก

1. วานร
2. พานร
3. อสุระ
4. กระบี่

๓๖. คำใดมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “จรลี”

1. สาตรา
2. ชัชวาล
3. ภูษา
4. ลีลาศ

๓๗. เพราะใครที่เป็นสาเหตุให้พระรามต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ก่อนได้เป็นกษัตริย์

1. ท้าวทศรถ
2. นางไกยเกษี
3. พระพรต
4. นางสีดา

๓๘. สาเหตุใดที่ทศกัณฐ์ต้องตายในการสู้รบกับพระราม

1. ความโลภ
2. ความโกรธ
3. ความลุ่มหลง
4. ความเขลา

๓๙. เมื่อนั้น ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
เห็น**<u>วานร</u>**องอาจอหังการ์ ฆ่าสี่เสนาแล้วกลับไป...

* คำว่า **<u>วานร</u>** หมายถึงใคร

1. สุครีพ
2. หนุมาน
3. องคต
4. ชมพูพาน

๔๐. เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
ยิ้มแล้วจึ่งตอบวาที **<u>เจ้าพี่</u>**อย่าประหวั่นพรั่นใจ...

* คำว่า **<u>เจ้าพี่</u>** หมายถึงใคร

1. พิเภก
2. นางสำมะนักขา
3. ปทูตทันต์
4. นางมณโฑ

๔๑. อันทหารทั้ง**<u>สองนคเรศ</u>** เลื่องชื่อลือเดชชาญสมร
ล้วนเทวามาเป็นพานร อาจช้อนพิภพเมืองอินทร์..

* คำว่า **<u>สองนคเรศ</u>** หมายถึง

1. ลงกา – อโยธยา
2. ขีดขิน – ชมพู
3. บาดาล – ดาวดึงส์
4. นพบุรี – ขีดขิน

๔๒. พระราม และ พระลักษมณ์ เป็นหลานของใคร

1. ท้าวอัชบาล
2. ท้าวธาดา
3. ท้าวทศรถ
4. พระนารายณ์

๔๓. ขอให้ทหารชาญชัย รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา แม้นละช้าไว้จะเสียการ...

* บทนี้เป็นคำกล่าวของใครกับใคร

1. พระรามกล่าวกับสุครีพ
2. พิเภกกล่าวกับสุครีพ
3. พิเภกกล่าวกับพระราม
4. พระรามกล่าวกับพระลักษมณ์

๔๔. **<u>ลัดนิ้วมือเดียว</u>**ก็มาถึง ซึ่งกรุงลงการาชฐาน...

* คำว่า**<u>ลัดนิ้วมือเดียว</u>** ตรงกับข้อใด

1. สถานที่
2. ระยะทาง
3. ความยาว
4. ระยะเวลา

๔๕. ครั้งก่อนคำแหงวายุบุตร ผู้มีฤทธิรุทรแกล้วกล้า
ไปถวายธำมรงค์อลงการ์ ในเบื้องบาทา**<u>พระเทวี</u>**...

* คำว่า **<u>พระเทวี</u>** หมายถึงใคร

1. นางอัคคี
2. นางสีดา
3. นางมณโฑ
4. นางไกยเกษี

๔๖. เห็นวานรโรมรุกคลุกคลี ตกใจวิ่งหนีพัลวัน
บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น...

* บทนี้<u>แสดงความรู้สึก</u>ใด

1. ความโกรธ
2. ความกลัว
3. ความสงสัย
4. ความเจ็บปวด

๔๗. การกระทำของทศกัณฐ์ขณะที่ต่อสู้กับสุครีพบนฉัตร แม้ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ แสดงให้เห็นว่าทศกัณฐ์มีลักษณะอย่างไร

1. ความเป็นสุภาพบุรุษ 2. ความเป็นผู้นำ 3. ความกล้าหาญ 4. ความอดทน

๔๘. จึ่งยกพิกลฉัตรชัย บังไว้ซึ่งดวงพระสุริย์ฉัน
ฝ่ายเราไม่แลเห็นมัน กุมภัณฑ์เห็นทัพพระจักรี...

* บทนี้แสดงให้เห็นถึงอะไร

1. ฤทธิ์เดชทศกัณฐ์ 2. อานุภาพของฉัตร
3. เล่ห์กลทศกัณฐ์ 4. การแก้อุบายของพระราม

๔๙. เหตุใดสุครีพจึงไม่สังหารทศกัณฐ์ ทั้งที่ทศกัณฐ์กำลังเสียท่า

1. ยังไม่ถึงเวลา 2. ไม่อยากฉวยโอกาส
3. เกรงเกินคำสั่ง 4. แค่ทำให้อายและเจ็บ

๕๐. การอาสาไปทำการครั้งนี้ของสุครีพแสดงให้เห็นว่า สุครีพมีลักษณะอย่างไร

1. มีฤทธิ์เดชมาก 2. มีความกล้าหาญ 3. มีความพยายาม 4. มีความรอบคอบ

๕๑. การที่ทศกัณฐ์ไปลักลอบพานางสีดามเหสีของพระรามมาไว้กรุงลงกา น่าจะให้ข้อคิดใดมากที่สุด

1. จงมีความมั่นคงในความรัก
2. ควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
3. ไม่ควรเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน
4. ทำสิ่งใดควรคิดให้รอบคอบ

๕๒. จากการกระทำของทศกัณฐ์ขณะสู้รบกับสุครีพ ตามกลอนบทละครข้างล่างนี้ให้ข้อคิดใดมากที่สุด

กรหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ กรสองคว้าได้นางอัคคี
สิบเจ็ดกรอุ้มฝูงนางกำนัล กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์ชัยศรี

1. ความอดทน 2. ความรอบคอบ
3. ความเสียสละ 4. ความเป็นสุภาพบุรุษ

๕๓. “กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์ เกรงเกินโองการพระจักรี”

การกระทำของสุครีพ ให้ข้อคิดใด

1. ควรรู้จักให้อภัย
2. ควรรักษาน้ำใจผู้อื่น
3. ควรรู้จักระงับความโกรธ
4. ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด

๕๔. การที่สุครีพอาสาไปทำลายฉัตรแก้วสุรกานต์ นักเรียนก็สามารถปฏิบัติตามแนวทางได้ตามข้อใด

1. รวมกลุ่มกันรณรงค์รักษาความสะอาดในชุมชน
2. ทำงานตามหน้าที่ที่สมาชิกในกลุ่มกำหนดมา
3. ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มประธานนักเรียนทุกครั้ง
4. ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

๕๕.

จึ่งคิดถวิลจินดา	แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์	เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
จำจะบังเนตรมันไว้	อย่าให้แลเห็นอินทรีย์
จึ่งจะไม่เสียราชการ	องค์พระอวตารเรืองศรี

จากกลอนบทละครนี้ ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านในทางใดมากที่สุด

1. ทางศีลธรรมจรรยา
2. ทางความคิดสติปัญญา
3. ทางจินตนาการ
4. ทางอารมณ์

๕๖.

บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา	หลับตาหน้าซีดตัวสั่น
บ้างตกบ้างกอดทศกัณฐ์	บ้างห้อยหันตามกงฉัตรชัย
ร้องกรีดหวีดอึงคะนึงมี่	จะเอาสมประดีก็ไม่ได้
แขนหักขาหักวุ่นไป	ร้องไห้เรียกกับเป็นโกลา

จากการใช้ภาษาที่ทำให้รู้สึกถึงความวุ่นวายโกลาหลและความกลัว ให้คุณค่าในด้านใดมากที่สุด

1. ทางอารมณ์
2. ทางจินตนาการ
3. ทางศีลธรรมจรรยา
4. ทางความคิดสติปัญญา

๕๗. กลอนบทละครข้อใดที่ไม่ทำให้เกิดจินตนาการที่เกินความจริงได้

1. นิ่งนึกเดือดดาลทะยานใจ เร่าร้อนฤทัยดั่งไฟกัลป์
2. แล้วเกณฑ์ทหารทะลวงฟัน เป็นทัพขันธ์คอยฆ่าไพรี
3. ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน ผินพักตร์มาทูลพระภัสดา
4. ทำไมแก่มนุษย์เท่าตัวไร กับอ้ายลิงไพรพนาวัน

๕๘. จากต้นเรื่องถึงจบตอนสุครีพหักฉัตร ที่เรียนมา เหตุการณ์ตอนใดที่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางศีลธรรมจรรยา

1. พระนารายณ์อวตารลงมาเป็นโอรสท้าวทศรถ
2. ท้าวทศรถยอมทำตามที่นางไกยเกษีทูลขอให้พระพรตครองเมือง
3. พิเภกกราบทูลให้ทศกัณฐ์ส่งคืนนางสีดาให้แก่พระรามไป
4. ทศกัณฐ์ใช้ฉัตรแก้วสุรกานต์บังแสงอาทิตย์โดยที่ตนไม่ออกไปรบเอง

๕๙. วรรณคดีมีคุณค่าอีกหลายประการ แต่ยกเว้นในข้อใด

1. คุณค่าทางการปกครอง
2. คุณค่าทางวัฒนธรรม
3. คุณค่าทางไสยศาสตร์
4. คุณค่าทางภาษา

๖๐. พระรามกล่าวถามเหล่าทหารวานร ว่าใครจะเป็นผู้ไปหักฉัตรแก้วสุรกานต์ สุครีพจึงกล่าวว่า

ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี ครั้งนี้จะอาสาไป
ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์ ให้หักยับลงจงได้

* กลอนบทนี้ ให้ข้อคิดใดมากที่สุด

1. ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว
2. ความเป็นผู้มีจิตอาสา
3. ความเป็นผู้รอบคอบ
4. การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง

เฉลยคำตอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่องกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ฉบับที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

๑. 4	๒๑. 4	๔๑. 2
๒. 2	๒๒. 2	๔๒. 1
๓. 3	๒๓. 2	๔๓. 3
๔. 2	๒๔. 1	๔๔. 2
๕. 1	๒๕. 1	๔๕. 2
๖. 2	๒๖. 4	๔๖. 2
๗. 4	๒๗. 3	๔๗. 4
๘. 1	๒๘. 2	๔๘. 2
๙. 2	๒๙. 1	๔๙. 3
๑๐. 3	๓๐. 3	๕๐. 2
๑๑. 4	๓๑. 3	๕๑. 3
๑๒. 1	๓๒. 1	๕๒. 4
๑๓. 4	๓๓. 4	๕๓. 4
๑๔. 2	๓๔. 2	๕๔. 1
๑๕. 3	๓๕. 3	๕๕. 2
๑๖. 2	๓๖. 4	๕๖. 1
๑๗. 2	๓๗. 2	๕๗. 2
๑๘. 2	๓๘. 3	๕๘. 1
๑๙. 3	๓๙. 3	๕๙. 3
๒๐. 3	๔๐. 4	๖๐. 2

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์

ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕ /..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๑ นี้ มีจำนวน ๙ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง

ตอนที่ ๒ ที่มาของเรื่อง

ตอนที่ ๓ จุดประสงค์ของการแต่ง

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๓ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

ชุดกิจกรรมที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง

ชุดกิจกรรมที่ ๒ ที่มาของเรื่อง

ชุดกิจกรรมที่ ๓ จุดประสงค์ของการแต่ง

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

๖. ถ้านักเรียนสงสัยให้ปรึกษาครูผู้สอน ก่อนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติของผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ตอนที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

(รัชกาลที่ ๑)

ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์

พระราชประวัติโดยย่อ

เสด็จพระราชสมภพ : ๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๒๗๙

(ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ แห่งกรุงศรีอยุธยา)

พระนามเดิม : ทองด้วง

พระอัครมเหสี : สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี

ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ : ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕

พระราชกรณียกิจ ด้านวรรณกรรมวรรณคดี

พ.ศ.๒๓๒๕ – โปรดให้อาลักษณ์คัดนิทาน “อิหร่านราชธรรม”

พ.ศ.๒๓๒๖ – ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง “อุณรุท”

พ.ศ.๒๓๒๙ - ทรงพระราชนิพนธ์ “นิราศรบพม่าท่าดินแดง”

พ.ศ.๒๓๔๐ - ทรงพระราชนิพนธ์บทละคร เรื่อง “รามเกียรติ์”

เสด็จสวรรคต : ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒

ตอนที่ ๒ ที่มาของเรื่อง

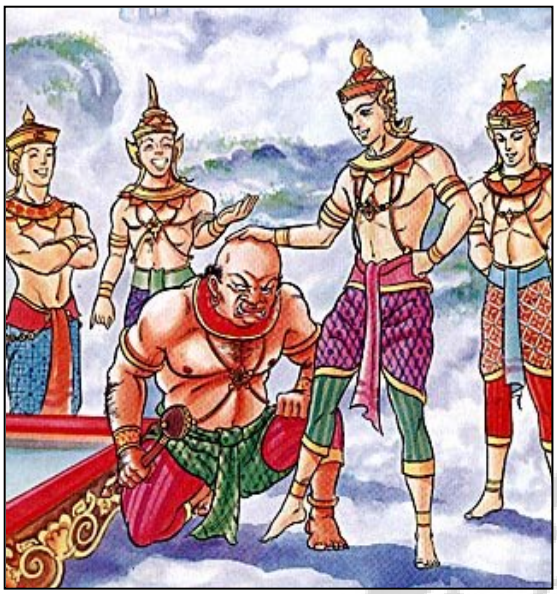

นนทุก มีหน้าที่ล้างเท้าให้เหล่าเทวดาที่มาเข้าเฝ้าพระอิศวร ที่เชิงเขาไกรลาส และถูกเหล่าเทวดากลั่นแกล้งรังแก เขกหัวบ้าง ถอนผมบ้างทุกครั้งไป จึงขึ้นไปกราบทูลพระอิศวรเพื่อขอพร พระอิศวรจึงประทานให้มีนิ้วเพชร ซึ่งมีอานุภาพชี้ไปยังใครก็ตาย

นนทุกใช้นิ้วเพชรสังหารเทวดาจำนวนมากด้วยความแค้นใจ พระนารายณ์ จึงจำแลงกายเป็นนางฟ้า ไปหลอกล่อให้นนทุกหลงใหลและหากจะเป็นคู่กับตนต้องยอมรำตาม นนทุกยอมรำตามจนถึงท่านาคาม้วนหาง โดยชี้ที่ขาตนเอง นนทุกจึงล้มลง ก่อนที่พระนารายณ์จะสังหาร ได้กล่าวว่า ให้นนทุกไปเกิดเป็นยักษ์ที่มีฤทธิ์เดชมาก มีสิบหน้า ยี่สิบมือ ส่วนตนจะเป็นมนุษย์ธรรมดาตามไปสังหารราญรอนชีวิตบนโลกมนุษย์...

"รามเกียรติ์" เป็นวรรณคดีที่มีต้นเค้ามาจาก "รามายณะ" ของอินเดีย โดยฤาษีวาลมิกิ ซึ่งแต่งขึ้นเมื่อ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว คนอินเดียถือว่าเป็นเรื่องของเทพเจ้า ตามลัทธิฮินดู ส่วนคนไทยรู้จักเรื่องรามเกียรติ์มานาน เพราะเป็นเรื่องที่สนุกสนาน สมัยกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๐ นั้น พม่าได้เผาทำลายวรรณคดีของไทยไปจนหมดสิ้น

สมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้กวีในราชสำนักช่วยกันแต่งรามเกียรติ์ขึ้น แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงเวลากอบกู้บ้านเมืองมีแต่ศึกสงคราม จึงเป็นเหตุให้รามเกียรติ์สมัยนี้ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

สำหรับกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ที่นำมาให้เรียนนี้ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) พระองค์โปรดเกล้าฯให้กวีในราชสำนัก ช่วยกันแต่งรามเกียรติ์ ฉบับสมบูรณ์ขึ้น จึงนับว่าฉบับนี้มีความครบถ้วนมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีฉบับของ รัชกาลที่ ๒ และ รัชกาลที่ ๖ อีกด้วย

อันพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ทรงเพียรตามเรื่องนิยายไสย
ใช่จะเป็นแก่นสารสิ่งใด ตั้งพระทัยสมโภชบูชา
ใครฟังอย่าได้ไหลหลง จงปลงอนิจจังสังขาร์
ซึ่งอักษรกลอนกล่าวลำดับมา โดยราชปรีดาก็บริบูรณ์

จากบทกลอนข้างต้น ซึ่งปรากฏในท้ายบทพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์
ของ รัชกาลที่ ๑ ชี้ให้เห็นว่า ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อใช้ในการสมโภชพระนครใหม่
คือ กรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งเพื่อเป็นการรวบรวมเนื้อหาและเรื่องราวของรามเกียรติ์
ให้สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งมีความยาวไม่น้อยกว่า ๖ หมื่นคำกลอน
จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ก็เพื่อ “การแสดงละคร โขน หรือหนังใหญ่”
และ สอนให้ผู้อ่านไม่หลงใหลในรูปสังขาร นอกจากนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นถึง
พุทธภาษิตที่ว่า “ธรรมะย่อมชนะอธรรม”

พระนารายณ์ อวตาร ไปเกิดเป็น พระราม

นนทุก ไปเกิดเป็น ทศกัณฐ์

ชุดกิจกรรมที่ ๑

ประวัติผู้แต่ง

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : ทำเครื่องหมาย X ข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. รัชกาลที่ ๑ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ มีพระนามว่าอะไร

ก. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ข. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ค. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ง. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. รัชกาลที่ ๑ ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ ต่อจากพระเจ้ากรุงธนบุรี ซึ่งมีพระนามเดิมว่าอะไร

ก. พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ข. พระเจ้าตากสินมหาราช

ค. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ง. พระนารายณ์มหาราช

๓. รัชกาลที่ ๑ เสด็จพระราชสมภพ (เกิด) ในยุคสมัยใด

ก. กรุงสุโขทัย ข. กรุงศรีอยุธยา ค. กรุงธนบุรี ง. กรุงรัตนโกสินทร์

๔. พระนามเดิมของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช คือข้อใด

ก. ทองด้วง ข. ทองดี ค. ทองดำ ง. ทองใหญ่

๕. รัชกาลที่ ๑ ทรงครองราชย์ เป็นระยะเวลากี่ปี

ก. ๗๓ ปี ข. ๕๔ ปี ค. ๔๐ ปี ง. ๒๗ ปี

๖. วันจักรี เกี่ยวข้องกับ รัชกาลที่ ๑ ตามข้อใด

ก. วันพระราชสมภพ ข. วันฉลองสมโภชกรุง

ค. วันขึ้นครองราชย์ ง. วันสวรรคต

๗. วรรณกรรมวรรณคดีเรื่องใดที่รัชกาลที่ ๑ ไม่ได้ทรงพระราชนิพนธ์เอง

ก. นิทานอิหร่านราชธรรม ข. บทละครเรื่องอุณรุท

ค. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ ง. นิราศรบพม่าท่าดินแดง

๘. คำว่า “ปฐมกษัตริย์” มีความหมายว่าอย่างไร

ก. กษัตริย์ผู้ทรงธรรม ข. กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ค. กษัตริย์นักปราชญ์ ง. กษัตริย์พระองค์แรก

๙. สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี มีความสัมพันธ์กับรัชกาลที่ ๑ ในด้านใด

ก. พระราชธิดา ข. พระราชโอรส ค. พระอัครมเหสี ง. พระราชมารดา

๑๐. รัชกาลที่ ๑ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “รามเกียรติ์” เมื่อปี พ.ศ. ใด

ก. พ.ศ.๒๓๒๕ ข. พ.ศ.๒๓๒๖ ค. พ.ศ.๒๓๒๙ ง. พ.ศ.๒๓๔๐

ชุดกิจกรรมที่ ๒

ที่มาของเรื่อง

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : นำคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่าง ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

ศึกสงคราม	ฤาษีวาลมิกิ	พระเจ้ากรุงธนบุรี	ฉบับสมบูรณ์	นนทุก
พระนารายณ์	ลัทธิฮินดู	รามายณะ	รัชกาลที่ ๑	กรุงศรีอยุธยา

๑. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มีต้นเค้ามาจากเรื่อง ..... ของอินเดีย

๒. ผู้แต่งเรื่องรามายณะ คือ .....

๓. คนอินเดียเชื่อว่า เรื่องรามายณะ เป็นเรื่องของเทพเจ้าตาม .....

๔. สมัย ..... พม่าบุกเข้าเมืองและเผาทำลายวรรณคดีจนหมดสิ้น

๕. ..... โปรดเกล้าฯ ให้กวีแต่งรามเกียรติ์ขึ้นใหม่ แต่ไม่ครบสมบูรณ์

๖. รามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ฉบับที่นักเรียนจะได้เรียนเป็นพระราชนิพนธ์ของ .....

๗. รามเกียรติ์ ..... ครบถ้วนที่สุด คือ ฉบับของรัชกาลที่ ๑

๘. ในรัชสมัยของพระเจ้ากรุงธนบุรีเกิด ..... บ่อยครั้ง จึงทำให้รามเกียรติ์ในยุคนี้ขาดความสมบูรณ์

๙. ..... เป็นยักษ์ที่ทำหน้าที่ล้างเท้าเทวดาที่เชิงเขาไกรลาส

๑๐. ..... ได้อวตารลงไปเกิดเป็นพระรามในโลกมนุษย์

ชุดกิจกรรมที่ ๓

จุดประสงค์ของการแต่ง

คะแนนที่ได้
10

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่กล่าวถูก และเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่กล่าวไม่ถูกต้อง

..... ๑. บทกลอนที่ปรากฏท้ายบทพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ของรัชกาลที่ ๑ มีการสอดแทรกคติธรรมสอนใจ

..... ๒. รัชกาลที่ ๑ มีจุดประสงค์ในการพระราชนิพนธ์เพื่อบอกกล่าวเล่าเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นตามนิยายที่ปรากฏในเรื่องเทพเจ้าของศาสนาฮินดู

..... ๓. เรื่องรามเกียรติ์ ที่รัชกาลที่ ๑ นิพนธ์ขึ้น มีจุดประสงค์เพื่อการฉลองสมโภชแก่พระเจ้ากรุงธนบุรีที่ได้สร้างพระนครแห่งใหม่

..... ๔. การรวบรวมเรื่องราวของรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์ครบถ้วน เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งในการพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๑

..... ๕. จุดประสงคหนึ่งในการพระราชนิพนธ์ คือ เพื่อมุ่งให้เกิดความบันเทิงรื่นเริงใจจากเนื้อหาของกลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์

..... ๖. วัตถุประสงค์หนึ่งในการพระราชนิพนธ์ คือสอนให้ผู้อ่านไม่หลงใหลในรูปสังขาร ซึ่งหมายถึง ไม่ยินดีในความสวยความงามของตัวตน

..... ๗. “...ทรงเพียรตามเรื่องนิยายไสย” คำว่า “นิยายไสย” หมายถึง เรื่องราวที่อยู่เหนือความเป็นจริง

..... ๘. การแสดงละคร โขน และหนังใหญ่ ไม่ใช่วัตถุประสงค์สำคัญในการพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ของรัชกาลที่ ๑

..... ๙. การสอนใจให้รู้จักบาปบุญคุณโทษเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการนิพนธ์

..... ๑๐. พุทธภาษิต ที่ปรากฏจริงตามเนื้อหาในเรื่องรามเกียรติ์ ของรัชกาลที่ ๑ คือ ธรรมะย่อมชนะอธรรม

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✖ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. ผู้แต่งวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ฉบับที่นักเรียนจะได้เรียนคือใคร

ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ข. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ค. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ง. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ

๒. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มีมาตั้งแต่ยุคสมัยใด

ก. กรุงสุโขทัย ข. กรุงศรีอยุธยา ค. กรุงธนบุรี ง. กรุงรัตนโกสินทร์

๓. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มีต้นเค้ามาจากเรื่องใด

ก. รามราชา ข. รามากษัตริย์ ค. รามายณะ ง. รามนารายณ์

๔. ใครเป็นผู้แต่งเรื่องรามเกียรติ์ในอินเดียตามความเชื่อของศาสนาฮินดู

ก. ฤาษีวาลมิกิ ข. ฤาษีกัสสปะ ค. ฤาษีวิศวามิตร ง. ฤาษีโคดม

๕. วรรณคดีรามเกียรติ์ ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี<u>ไม่</u>สมบูรณ์ครบถ้วนเพราะสาเหตุใด

ก. ไม่มีใครเห็นความสำคัญ ข. เกิดศึกสงครามบ่อยครั้ง

ค. กวีในราชสำนักมีน้อย ง. ค้นหาต้นฉบับเดิมไม่ได้

๖. วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ฉบับของใครที่<u>ไม่ได้</u>เกิดขึ้นในยุคสมัยเดียวกัน

ก. พระเจ้ากรุงธนบุรี ข. รัชกาลที่ ๑ ค. รัชกาลที่ ๒ ง. รัชกาลที่ ๖

๗. ข้อใด<u>ไม่ใช่</u>จุดประสงค์ของการพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ในรัชกาลที่ ๑

ก. แสดงอัจฉริยะด้านกวีนักปราชญ์ ข. ฉลองสมโภชพระนครใหม่

ค. เป็นคติสอนใจแก่ปวงประชา ง. รวบรวมให้เป็นฉบับสมบูรณ์

๘. จุดประสงค์ของการแต่งเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจ สอดคล้องกับความจริงในข้อใดมากที่สุด

ก. สอดแทรกเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ข. มีอิทธิปาฏิหาริย์เหนือธรรมชาติ

ค. ใช้แสดงละคร โขน และหนังใหญ่ ง. เป็นเครื่องขับกล่อมร้องเล่น

๙. สัจธรรมความเป็นจริง ที่รัชกาลที่ ๑ ตั้งจุดประสงค์ไว้เพื่อสอนใจคือข้อใด

ก. ความรักเป็นสิ่งที่มั่นคง ข. ความดีย่อมชนะความชั่ว

ค. มนุษย์ไม่หลุดพ้นความทุกข์ ง. ความเพียรทำให้เกิดความสำเร็จ

๑๐. จากที่มาของเรื่อง นักเรียนคิดว่าตัวละครใดน่าจะเป็นต้นเหตุของความวุ่นวายมากที่สุด

ก. นนทุก ข. พระอิศวร ค. พระนารายณ์ ง. เหล่าเทวดา

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๑. ค	๒. ข	๓. ข	๔. ก	๕. ง
๖. ค	๗. ก	๘. ง	๙. ค	๑๐. ง

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๑. รามายณะ	๒. ฤๅษีวาลมิกิ	๓. ลัทธิฮินดู
๔. กรุงศรีอยุธยา	๕. พระเจ้ากรุงธนบุรี	๖. รัชกาลที่ ๑
๗. ฉบับสมบูรณ์	๘. ศึกสงคราม	๙. นนทุก
๑๐. พระนารายณ์		

ชุดกิจกรรมที่ ๓

๑. ✓	๒. ✗	๓. ✗	๔. ✓	๕. ✓
๖. ✓	๗. ✓	๘. ✗	๙. ✓	๑๐. ✓

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๑ ประวัติผู้แต่ง ที่มาของเรื่อง และจุดประสงค์ของการแต่ง

๑. ง	๒. ข	๓. ค	๔. ก	๕. ข
๖. ก	๗. ก	๘. ค	๙. ข	๑๐. ง

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์

ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๒ ตัวละครในเรื่อง

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕

/..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๒ นี้ มีจำนวน ๘ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ตัวละครฝ่ายพลับพลา

ตอนที่ ๒ ตัวละครฝ่ายลงกาและตัวละครอื่น ๆ

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๒ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

ชุดกิจกรรมที่ ๑ ตัวละครฝ่ายพลับพลา

ชุดกิจกรรมที่ ๒ ตัวละครฝ่ายลงกาและตัวละครอื่น ๆ

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

๖. ถ้านักเรียนสงสัยให้ปรึกษาครูผู้สอน ก่อนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ ความเข้าใจ และอธิบายถึง
ประวัติความเป็นมา ลักษณะ และการกระทำของตัวละคร
ในกลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ตอนที่ ๑ ตัวละครฝ่ายพลับพลา

พระราม

เป็นภาคหนึ่งของพระนารายณ์ที่อวตารลงมาเกิด เป็นโอรสท้าวทศรถกับนางเกาสุริยา ก่อนจะได้เป็นกษัตริย์องค์ที่ ๔ แห่งอโยธยา ต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี เพราะนางไกยเกษี มเหสีอีกองค์ ทูลขอท้าวทศรถให้พระพรตผู้เป็นอนุชาครองเมืองก่อน ท้าวทศรถจึงจำยอม ระหว่างเดินป่านั้น ทศกัณฐ์ได้ลักพานางสีดาไป พระองค์จึงต้องราวีกับเหล่ายักษ์เพื่อชิงนางสีดาคืนมา ในที่สุดก็เอาชนะทศกัณฐ์ได้ และเสด็จกลับมาปกครองเมืองอโยธยาอย่างร่มเย็นเป็นสุขสืบไป

นางสีดา

เป็นภาคหนึ่งของพระนางลักษมีอวตารมาเป็นคู่บุญของพระราม เป็นพระธิดาของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ เมื่อแรกกำเนิดได้ร้องว่า “ผลาญราพณ์” (ทำให้เผ่าพงศ์ยักษ์ทั้งหลายต้องตายกันหมด) ถึง ๓ ครั้ง พิเภก ผู้เป็นอา ทำนายว่าดวงชะตาของนางจะเป็นกาลีบ้านกาลีเมือง ทศกัณฐ์จึงสั่งให้ลอยแพไป ท้าวชนก(ตอนเป็นฤาษี)มีมเหสีชื่อนางรัตนมณี มาพบเข้าเลยเก็บไปเลี้ยง ภายหลังเป็นมเหสีของพระราม แต่ถูกทศกัณฐ์ลักพาไปลงกา จึงเกิดศึกชิงนางขึ้น ภายหลังมีโอรสอันเกิดจากพระราม คือ พระมงกุฎ และพระลบ

พระลักษมณ์

เป็นโอรสของท้าวทศรถกับนางสมุทรเทวี เป็นพระอนุชาของพระราม มีพระวรกายสีเหลืองดั่งทองทา เสด็จตามพระรามออกเดินป่า ด้วยความจงรักภักดี ทรงอยู่เคียงคู่พระรามเสมอ ในระหว่างเกิดศึกกับกรุงลงกา ทรงร่วมผจญหมู่มาร และเหล่าศัตรูตลอดมา

พิเภก

เป็นโอรสของท้าวลัสเตียนกับนางรัชฎา เป็นอนุชาของทศกัณฐ์ มีมเหสีชื่อ นางตรีชฎา มีพระธิดาคือ นางเบญกาย เป็นยักษ์ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รอบรู้วิชาโหราพยากรณ์ แต่ไม่มีฤทธิ์เดชอะไร ถูกทศกัณฐ์ขับออกจากเมืองเพราะทูลให้คืนนางสีดาแก่พระรามไปจะได้ไม่เกิดศึกสงคราม จึงไปสวามิภักดิ์พระราม แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพพระรามจนรบชนะ

สุครีพ

เป็นลูกของพระอาทิตย์กับนางกาลอัจนา กายสีแดงเพลิง มีศักดิ์เป็นน้องของพาลี
เมื่อครั้งถูกพาลีขับไล่ออกจากเมืองเพราะเข้าใจผิด คิดว่าพาลีตายตอนสู้กับทรพี
จึงเอาก้อนหินปิดถ้ำ ทั้ง ๆ ที่รักพี่อยู่เต็มอก จึงเดินร้องไห้ตลอดทาง
ขณะเดินทางได้พบกับหนุมานจึงพากันไปเข้าเฝ้าพระราม
ซึ่งต่อมาได้เป็นทหารเอกยกทัพไปตีกรุงลงกา มีพละกำลังมาก
เคยหักฉัตรกรุงลงกาจนพังพินาศ แต่ก็เคยพลาดพลั้งเสียท่าให้กุมภกรรณ
เพราะถูกกลลวงให้ถอนต้นรัง จนพละกำลังหดหายไป แต่ได้หนุมาน และองคตมาช่วยไว้
ภายหลังได้เป็นเจ้าเมืองขีดขิน ชื่อพระยาไวยวงษา

หนุมาน

เป็นลูกของพระพายกับนางสวาหะ กายสีเผือก มีสี่หน้า แปดมือ และหาวเป็นดาวเป็นเดือน
ทั้งยังได้พรจากพระอิศวร เมื่อถูกใครฆ่าก็กลับฟื้นคืนชีพเมื่อต้องพระพาย(ลม)
มีของวิเศษประจำตัว ๓ อย่าง คือ กุณฑล ขนเพชร และเขี้ยวแก้ว
หนุมานเป็นทหารเอกของพระราม มีความเก่งกล้าสามารถ เคยทำหน้าที่ไปถวายแหวนให้นางสีดา
เมื่อเสร็จศึกกรุงลงกาแล้ว ได้ปูนบำเหน็จเป็นพระยาอนุชิตครองเมืองนพบุรี

องคต

เป็นลูกของพาลี (เจ้าเมืองขีดขิน) กับนางมณโฑ มีกายสีเขียว
ตอนนางมณโฑมีครรภ์ ฤาษีอังคตได้ผ่าออกมาฝากไว้ในท้องแพะ เพราะทศกัณฐ์อ้อนวอน
ขอให้คืนนางมณโฑที่พาลีแย่งมาได้ สุครีพนำองคตไปถวายพระราม
องคตเคยทำหน้าที่เป็นทูตไปสื่อสารถึงทศกัณฐ์ ได้ฆ่าเสนายักษ์ตายไป ๔ ตน

ชมพูพาน

เกิดจากพระอิศวรชุบขึ้นจากเหงื่อไคล แล้วยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของพาลี
สุครีพได้พาเข้าเฝ้าพระราม มีความรู้ในเรื่องยาต่าง ๆ จึงมีหน้าที่เป็นแพทย์ประจำกองทัพ
ครั้งหนึ่งได้ติดตามหนุมานและองคตไปถวายแหวนแก่นางสีดาที่กรุงลงกา

ตอนที่ ๒ ตัวละครฝ่ายลงกา

ทศกัณฐ์

เป็นโอรสท้าวลัสเตียนกับนางรัชฎา แห่งกรุงลงกา ชาติเดิมเป็นอสูรชื่อ นนทุก
เป็นพี่ของ คือ กุมภกรรณ พิเภก ทูษณ์ ขร ตรีเศียร และนางสำมะนักขา
เมื่อเล็กได้ศึกษาวิชาศิลปศาสตร์แขนงต่าง ๆ กับ พระฤาษีโคบุตร
มีสิบเศียร ยี่สิบกร มีฤทธิ์เดชมาก มีมเหสีชื่อนางมณโฑ และนางช้าง นางปลา ฯลฯ
เหตุที่เกิดศึกสงครามกับพระราม เพราะหลงเชื่อคำน้องสาวตนเองที่ต้องการพระราม
แต่แกล้งบอกให้พี่ว่ามีหญิงงามที่เหมาะสมกับพี่ เพื่อให้พระรามและนางสีดาแยกจากกันจึงให้มารีศ
แปลงเป็นกวางทองไปหลอกล่อที่อาศรมของพระราม จนนางสีดาอยากได้
จึงให้พระรามไปตามจับ แล้วตนจึงแปลงเป็นฤาษีเข้าไปหลอกลักพานางสีดามาลงกา
ทำสงครามกันนานหลายปี จนสูญเสียพระญาติวงศ์ พันธมิตร และเหล่าบริวารไปมาก
แต่ก็ไม่สามารถกลับใจได้ ท้ายที่สุดต้องตายด้วยศรของพระราม
ซึ่งเป็นภาคหนึ่งของพระนารายณ์ที่อวตารลงมา

นางมณโฑเทวี

ถือกำเนิดมาจากนางกบ เพราะความดีของนางที่สละชีวิตตนเอง โดยดื่มนมพิษ
ที่นางนาคอนงค์ ธิดาพญากาลนาคคายทิ้งไว้ ทำให้ฤาษีทั้ง ๔ ตนที่เคยให้นมนางดื่มรอดชีวิต
ฤาษีจึงได้ชุบชีวิตให้เป็นหญิงงาม แล้วนำไปถวายพระอิศวร ซึ่งต่อมา
ก็ได้ประทานให้แก่ทศกัณฐ์เป็นรางวัลในการฉุดเขาไกรลาสให้ตั้งตรงดังเดิม
แต่พาลีได้ชิงนางไปขณะที่ทศกัณฐ์พาเหาะข้ามผ่านเมืองขีดขิน
มีโอรสและธิดาด้วยกันกับทศกัณฐ์ ๓ องค์ คือ อินทรชิต นางสีดา และไพนาสุริยวงศ์

ตัวละครอื่น ๆ

พระนารายณ์

นนทุก

นางไกยเกษี

พระพรต

นางสำมะนักขา

มารีศแปลง (กวางทอง)

ชุดกิจกรรมที่ ๑

ตัวละครฝ่ายพลับพลา

คะแนนที่ได้
20

คำสั่ง : จับคู่ตัวละครฝ่ายพลับพลาให้ถูกต้องตามประวัติความเป็นมาและลักษณะของตัวละครนั้น ๆ

ก. พระราม

ข. พระลักษมณ์

ค. สุครีพ

ง. หนุมาน

จ. สีดา

ฉ. พิเภก

ช. องคต

ญ. ชมพูพาน

..... ๑) พระบิดาของนางเบญกาย พระสวามีของนางตรีชฎา

..... ๒) บุตรพระพายกับนางสวาหะ

..... ๓) ลูกของพาลีกับนางมณโฑ

..... ๔) เกิดจากเหงื่อไคลของพระอิศวร

..... ๕) ธิดาของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ

..... ๖) พระโอรสของท้าวทศรถกับนางสมุทรเทวี

..... ๗) พระโอรสท้าวทศรถกับนางเกาสุริยา

..... ๘) บุตรพระสุรีย์กับนางกาลอัจนา

..... ๙) เสียสละให้พระพรตครองเมืองก่อน

..... ๑๐) ถูกลอยแพไปเพราะร้องคำว่าผลาญราพณ์ถึง ๓ ครั้ง

..... ๑๑) มีความรู้เรื่องการใช้ยารักษาผู้บาดเจ็บ

..... ๑๒) ถูกเนรเทศออกจากเมืองเพราะขัดใจพระเชษฐา

..... ๑๓) ไปเป็นทูตเจรจากับลงกา และฆ่าเสนายักษ์ถึง ๔ ตน

..... ๑๔) มีกุณฑล ขนเพชร เขี้ยวแก้ว เป็นของวิเศษ

..... ๑๕) เคยหักทำลายฉัตรแก้วสุรกานต์ของลงกาพังพินาศ

..... ๑๖) ติดตามพระเชษฐาออกเดินป่าถึง ๑๔ ปี

..... ๑๗) มีความรอบรู้ในวิชาโหราศาสตร์เป็นอย่างดี

..... ๑๘) เป็นภาคหนึ่งของพระนารายณ์อวตารลงมา

..... ๑๙) ถูกพาลีขับออกจากเมืองเพราะคิดว่าเป็นทรยศ

..... ๒๐) ถูกทศกัณฐ์ลักพาหนีไปจากอาศรมในป่า

ชุดกิจกรรมที่ ๒

ตัวละครฝ่ายลงกาและตัวละครอื่น ๆ

คะแนนที่ได้
20

<u>คำสั่ง</u> : จับคู่ตัวละคร<u>ฝ่ายลงกา</u>ให้ถูกต้องตามประวัติความเป็นมาและลักษณะของตัวละครนั้น ๆ

ก. ทศกัณฐ์

ข. พระนารายณ์

ค. นางสำมะนักขา

ง. มารีศแปลง (กวางทอง)

..... ๑) ถูกเทวดากลั่นแกล้ง ขณะที่ล้างเท้าเทวดาที่เชิงเขาไกรลาส

..... ๒) เคยเป็นนางกบอาศัยอยู่ใกล้อาศรมของฤาษีทั้ง ๔ ตน

..... ๓) โอรสของท้าวลัสเตียนและนางรัชฎา เจ้ากรุงลงกา

..... ๔) ทูลขอท้าวทศรถให้พระพรตครองเมืองก่อนพระราม

..... ๕) เคยเป็นนางรับใช้ของพระอิศวร

..... ๖) ร่ำเรียนวิชาจากพระฤาษีโคบุตร

..... ๗) โอรสของท้าวทศรถกับนางไกยเกษี

..... ๘) สามารถฉุดเขาไกรลาสที่ล้มเอียงให้ตั้งตรงได้

..... ๙) อวตารลงมาเกิดเป็นโอรสของท้าวทศรถกับนางเกาสุริยา

..... ๑๐) ดื่มนมที่ลูกของพญากาลนาคคายพิษไว้

..... ๑๑) เป็นน้องสาวของทศกัณฐ์ กุมภกรรณ และพิเภก

..... ๑๒) มีมเหสีเป็นคน และสัตว์ต่าง ๆ เช่น นางช้าง นางปลา ฯลฯ

..... ๑๓) เป็นมารดาของนางสีดา อินทรชิต และไพนาสุริยวงศ์

..... ๑๔) หลอกล่อให้นนทุกใช้นิ้วเพชรชี้ที่ขาของตนเอง

..... ๑๕) ทำให้นางสีดาอยากได้จนอ้อนวอนพระรามให้ติดตามไป

..... ๑๖) ชาติเดิมเคยเป็นอสูรทำหน้าที่ล้างเท้าเทวดา

..... ๑๗) ไม่เชื่อคำห้ามปรามของพิเภก จึงทำให้เกิดศึกสงคราม

..... ๑๘) เป็นต้นเหตุให้พระรามต้องเดินป่าถึง ๑๔ ปี

..... ๑๙) พระอิศวรประทานเป็นรางวัลให้แก่ทศกัณฐ์

..... ๒๐) เป็นเหตุให้ญาติวงศ์พงศาและมิตรสหายล้มตายกันมาก

จ. นางมณโฑ

ฉ. นนทุก

ช. นางไกยเกษี

ญ. พระพรต

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๒ ตัวละครในเรื่อง

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. ตัวละครใดที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นผู้เสียสละ

ก. พระราม ข. พระลักษมณ์ ค. พระพรต ง. นางสีดา

๒. ตัวละครใด<u>ไม่มี</u>ศักดิ์หรือสถานะเป็นพระมารดาของพระราม

ก. นางเกาสุริยา ข. พระนางลักษมี ค. นางไกยเกษี ง. นางสมุทรเทวี

๓. นางสีดา เป็นพระธิดาอันแท้จริงของใครกัน

ก. พระมหาชนก + นางรัตนมณี ข. พระนารายณ์ + พระนางลักษมี

ค. ทศกัณฐ์ + นางมณโฑเทวี ง. พิเภก + นางตรีชฎา

๔. ผู้ที่ออกรบเคียงคู่กับพระรามด้วยความภักดีเสมอมาและไว้ใจได้มากที่สุดคือตัวละครใด

ก. สุครีพ ข. พระลักษมณ์ ค. หนุมาน ง. องคต

๕. “ลอบรู้กลศึกและแก้ไขอุบายให้พระรามสู้รบกับทศกัณฐ์” คือคุณสมบัติของใคร

ก. หนุมาน ข. สุครีพ ค. พิเภก ง. พระลักษมณ์

๖. ใครมีพละกำลังและฤทธิ์เดชมหาศาล แต่บางครั้งก็ขาดความยั้งคิด จึงตกอุบายกลกุมภกรรณ

ก. องคต ข. หนุมาน ค. ชมพูพาน ง. สุครีพ

๗. หลงรักลูกสาวของตนเองโดยไม่รู้ตัว และไม่ยอมฟังคำทัดทานผู้อื่น คือตัวละครใด

ก. พาลี ข. สุครีพ ค. ทศกัณฐ์ ง. มารีศ

๘. ตัวละครนี้มีแม่คนเดียวกันกับพาลี แต่มีพ่อคนละคนกัน มีศักดิ์เป็นน้าของหนุมาน

ก. สุครีพ ข. องคต ค. ชมพูพาน ง. พิเภก

๙. ความกตัญญูอันสูงส่ง ปรากฏอยู่ที่ตัวละครใดต่อไปนี้มากที่สุด

ก. พระราม ข. พระลักษมณ์ ค. นางสีดา ง. นางมณโฑ

๑๐. ตัวละครใดที่เป็นต้นเหตุแรกสุด ที่ทำให้เกิดศึกสงครามระหว่างคน ยักษ์ และวานร

ก. ทศกัณฐ์ ข. สำมะนักขา ค. มารีศ ง. นางสีดา

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๒ ตัวละครในเรื่อง

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๑. ฉ	๖. ข	๑๑. ญ	๑๖. ข
๒. ง	๗. ก	๑๒. ฉ	๑๗. ฉ
๓. ช	๘. ค	๑๓. ช	๑๘. ก
๔. ญ	๙. ก	๑๔. ง	๑๙. ค
๕. จ	๑๐. จ	๑๕. ค	๒๐. จ

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๑. ฉ	๖. ก	๑๑. ค	๑๖. ฉ
๒. จ	๗. ญ	๑๒. ก	๑๗. ก
๓. ก	๘. ก	๑๓. จ	๑๘. ช
๔. ช	๙. ข	๑๔. ข	๑๙. จ
๕. จ	๑๐. จ	๑๕. ง	๒๐. ก

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๒ ตัวละครในเรื่อง

๑. ก.	๒. ข.	๓. ค.	๔. ข.	๕. ค.
๖. ง.	๗. ค.	๘. ก.	๙. ง.	๑๐. ข.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์

ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๓ ลักษณะคำประพันธ์

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕

/..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๓ นี้ มีจำนวน ๗ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ตัวละครฝ่ายพลับพลา

ตอนที่ ๒ ตัวละครฝ่ายลงกาและตัวละครอื่น ๆ

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๒ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

ชุดกิจกรรมที่ ๑ ตัวละครฝ่ายพลับพลา

ชุดกิจกรรมที่ ๒ ตัวละครฝ่ายลงกาและตัวละครอื่น ๆ

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

๖. ถ้านักเรียนสงสัยให้ปรึกษาครูผู้สอน ก่อนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ ความเข้าใจ และอธิบายถึง
ลักษณะคำประพันธ์ รวมทั้งสามารถอ่านคำประพันธ์
ประเภทกลอนบทละคร ได้อย่างถูกต้อง
(เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร)

ลักษณะคำประพันธ์ ประเภท “กลอนบทละคร”

กลอนบทละคร เป็นกลอนสุภาพประเภทหนึ่ง จัดอยู่ในหมวดกลอนขับร้อง เช่นเดียวกับ กลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเสภา และเพลงไทยเดิม

๑. คำขึ้นต้นบท

❀ จะใช้คำต่อไปนี้ขึ้นต้น “วรรคแรก” ของแต่ละบท

☞ **เมื่อนั้น** : ใช้กับตัวละครที่มียศสูงหรือผู้เป็นใหญ่หรือตัวละครสำคัญ

☞ **บัดนั้น** : ใช้กับตัวละครที่มียศต่ำหรือผู้น้อย

☞ **มาจะกล่าวบทไป** : ใช้กล่าวถึงเหตุการณ์ตอนใหม่

๒. จังหวะการอ่าน

☞ การอ่านกลอนบทละครนั้นต้องอ่านเป็นจังหวะ

☞ เว้นช่วงตามจำนวนพยางค์ที่มีอยู่ในแต่ละวรรค (วรรคหนึ่ง ๆ มี ๖ – ๙ พยางค์)

➢ ถ้าในวรรคมี ๖ พยางค์ : ○○ / ○○ / ○○

➢ ถ้าในวรรคมี ๗ พยางค์ : ○○ / ○○ / ○○○

หรือ ○○○ / ○○ / ○○

➢ ถ้าในวรรคมี ๘ พยางค์ : ○○○ / ○○ / ○○○

➢ ถ้าในวรรคมี ๙ พยางค์ : ○○○ / ○○○ / ○○○

๓. วัตถุประสงค์

ในการแต่งกลอนบทละคร เพื่อนำไปแสดงละครร้องและรำ ซึ่งในอดีตถือเป็นการแสดงชั้นสูงที่มีเฉพาะในรั้วในวังเท่านั้น

๔. แผนผัง

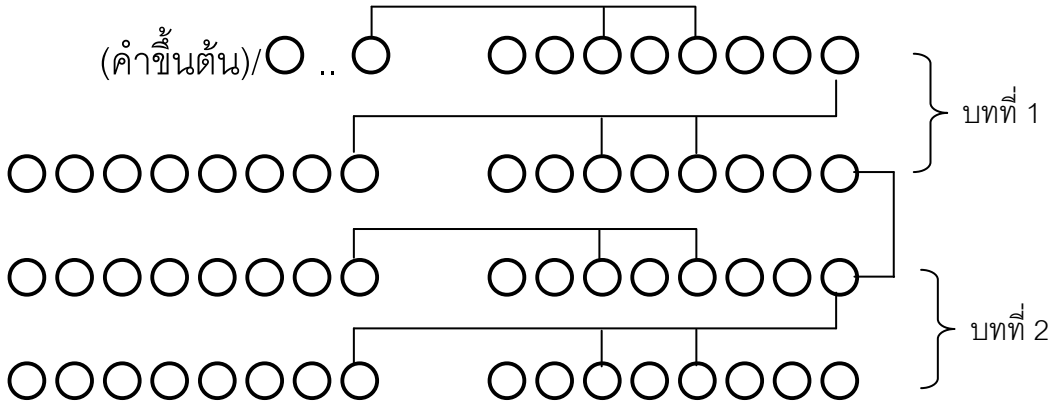

- ๑ บท มี ๔ วรรค หรือ ๒ บาท
- ในแต่ละวรรคนิยมใช้คำ ๖ – ๗ คำ ไม่เกิน ๘ คำ เพราะร้องได้ลงจังหวะเข้ากับทำนองได้ดีกว่า
- มีสัมผัสบังคับตามแผนผังข้างต้น
- มีสัมผัสระหว่างบท คือ

  คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ บทแรก สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทต่อไป

ชุดกิจกรรมที่ ๑

คำขึ้นต้นบท

คะแนนที่ได้
10

<u>คำสั่ง</u> : เติมคำขึ้นต้นของวรรคแรก ให้ถูกต้องเหมาะสมกับตัวละครที่กล่าวถึง

เมื่อนั้น **บัดนั้น** **มาจะกล่าวบทไป**

๑.	พระตรีภพลบโลกนาถา
๒.	ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
๓.	มโหทรเสนายักษี
๔.	พระยาสุครีพใจหาญ
๕.	ถึงท้าวสหัสนัยน์ไตรตรึงษา
๖.	ท้าวราพณาสูรใจหาญ
๗.	นางมณโฑเยาวยอดเสน่หา
๘.	ฝ่ายพระเสื้อเมืองยักษา
๙.	พระทรงภพลบโลกทุกสถาน
๑๐.	ถึงนนทกน้ำใจกล้าหาญ

ชุดกิจกรรมที่ ๒

แบ่งจังหวะการอ่าน

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : ขีดเส้นคั่นแบ่งจังหวะการอ่านให้ถูกต้องแล้วบอกจำนวนพยางค์ด้วย

๑. เข้าที่ชำระสระสรง	มีจำนวน ..... พยางค์
๒. อันทหารทั้งสองนครเรศ	มีจำนวน ..... พยางค์
๓. ถึงจะพลิกสี่มหาสุธาธาร	มีจำนวน ..... พยางค์
๔. หน่อท้าวทศรถกษัตรา	มีจำนวน ..... พยางค์
๕. ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน	มีจำนวน ..... พยางค์
๖. อันมนุษย์พี่น้องสององค์	มีจำนวน ..... พยางค์
๗. ไปถวายธำมรงค์อลงการ์	มีจำนวน ..... พยางค์
๘. ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์	มีจำนวน ..... พยางค์
๙. สูงเยี่ยมเทียมพื้นอัมพร	มีจำนวน ..... พยางค์
๑๐. พิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท	มีจำนวน ..... พยางค์

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๓ ลักษณะคำประพันธ์ ประเภทกลอนบทละคร

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✖ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. ข้อใดกล่าว<u>ไม่</u>ถูกต้อง เกี่ยวกับกลอนบทละคร

ก. กลอนบทละครเป็นกลอนที่ใช้ขับร้อง ข. กลอนบทละครคือกลอนสุภาพชนิดหนึ่ง

ค. ในอดีตใช้ประกอบการแสดงทั่วไป ง. มีการแบ่งจังหวะการอ่านตามจำนวนพยางค์

๒. ข้อใดกล่าว<u>ไม่</u>ถูกต้องเกี่ยวกับคำขึ้นต้นบท

ก. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครตัวเอกเท่านั้น ข. บัดนั้นใช้กับตัวละครที่มียศต่ำ

ค. เมื่อนั้นใช้กับตัวละครใดก็ได้ ง. มาจะกล่าวบทไปใช้กล่าวถึงเหตุการณ์ใหม่

๓. “ท้าวทศเศียรขุนยักษ์” วรรคนี้มีจำนวนกี่พยางค์

ก. ๕ พยางค์ ข. ๖ พยางค์ ค. ๗ พยางค์ ง. ๘ พยางค์

๔. “ยี่สิบหัตถ์กุมเทพสาตรา” วรรคนี้มีจำนวนกี่พยางค์

ก. ๖ พยางค์ ข. ๗ พยางค์ ค. ๘ พยางค์ ง. ๙ พยางค์

๕. “มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์” วรรคนี้เว้นจังหวะการอ่านแต่ละพยางค์เป็นอย่างไรจึงจะถูกต้อง

ก. ๓ / ๒ / ๒ ข. ๒ / ๓ / ๒ ค. ๒ / ๓ / ๓ ง. ๒ / ๒ / ๓

๖. “ครั้นถึงจึงคลายวิทยามนต์” ข้อใดเว้นจังหวะการอ่านได้ถูกต้อง

ก. ครั้นถึง / จึงคลายวิท / ยามนต์ ข. ครั้นถึง / จึงคลาย / วิทยามนต์

ค. ครั้นถึงจึง / คลายวิท / ยามนต์ ง. ครั้นถึงจึง/ คลาย / วิทยามนต์

๗. ..... ฝ่ายนางกำนัลยักษี

ก. เมื่อนั้น ข. บัดนั้น ค. มาจะกล่าวบทไป ง. ใช้คำใดก็ได้

๘. เมื่อนั้น .....

ก. พระจักรัตน์แก้วนาถา ข. ลูกพระอาทิตย์ฤทธิ์กล้า

ค. สุครีพฤทธิแรงแข็งขัน ง. ฝ่ายหมู่วานรถ้วนหน้า

๙. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

ก. ท้าวราพณาสูร ข. พิเภก ค. พระเสื้อเมือง ง. ลูกพระสุริยา

๑๐. ตัวละครใดใช้คำขึ้นต้นต่างจากตัวอื่น

ก. พระนารายณ์ ข. นางมณโฑ ค. ทศกัณฐ์ ง. สุครีพ

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๓ ลักษณะคำประพันธ์ ประเภทกลอนบทล

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๑. เมื่อนั้น ๒. เมื่อนั้น ๓. บัดนั้น ๔. บัดนั้น ๕. มาจะกล่าวบทไป

๖. เมื่อนั้น ๗. เมื่อนั้น ๘. บัดนั้น ๙. เมื่อนั้น ๑๐. มาจะกล่าวบทไป

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๑. เข้าที่/ชำระ/สระสรง	มีจำนวน ๖ พยางค์
๒. อันทหาร/ทั้งสอง/นคเรศ	มีจำนวน ๘ พยางค์
๓. ถึงจะพลิก/สี่มหา/สุธาธาร	มีจำนวน ๙ พยางค์
๔. หน่อท้าว/ทศรถ/กษัตรา	มีจำนวน ๘ พยางค์
๕. ตกใจ/ดั่งจะแทรก/แผ่นดิน	มีจำนวน ๗ พยางค์
๖. อันมนุษย์/พี่น้อง/สององค์	มีจำนวน ๗ พยางค์
๗. ไปถวาย/ธำมรงค์/อลงการ์	มีจำนวน ๙ พยางค์
๘. ทำลาย/ฉัตรท้าว/ทศพักตร์	มีจำนวน ๗ พยางค์
๙. สูงเยี่ยม/เทียมพื้น/อัมพร	มีจำนวน ๖ พยางค์
๑๐. พิโรธ/โกรธกริ้ว/กระทืบบาท	มีจำนวน ๗ พยางค์

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๓ ลักษณะคำประพันธ์ ประเภทกลอนบทละคร

๑. ค.	๒. ค.	๓. ข.	๔. ค.	๕. ง.
๖. ข.	๗. ข.	๘. ก.	๙. ก.	๑๐. ง.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์

ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๔ การเขียนสะกดคำ คำศัพท์ และ คำไวพจน์

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕

/..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๔ นี้ มีจำนวน ๑๓ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ

เรื่อง การเขียนสะกดคำและคำศัพท์

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๒ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

ชุดกิจกรรมที่ ๑ การเขียนสะกดคำ

ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำศัพท์

ชุดกิจกรรมที่ ๓ คำศัพท์ (ตัวละคร)

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

๖. ถ้านักเรียนสงสัยให้ปรึกษาครูผู้สอน ก่อนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถเขียนสะกดคำ รู้ความหมายของคำศัพท์
ในกลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์
ตอน สุครีพหักฉัตร ได้อย่างถูกต้อง

การเขียนสะกดคำ และ คำศัพท์

คำศัพท์
กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์
ตอนสุครีพหักฉัตร

กง	ส่วนรอบของล้อรถหรือเกวียน เรียกสิ่งที่มีลักษณะอย่างล้อรถ หรือเกวียน
กระบี่	ลิง
กัลป์	ระยะเวลาอันยาวนานมาก
กำนัล	นางพนักงานผู้รับใช้ในวัง
กิจจา	เรื่องราว ข้อความ
กุมภัณฑ์	ยักษ์
เก็จ	แก้วประดับ
เขาพระเมรุ	(อ่านว่า เขา – พระ – เมน) ชื่อภูเขาในวรรณคดี เป็นที่ตั้งแห่งเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
ครรชิต	เสียงดังกึกก้อง
เครื่องมัจฉะมังสา	มัจฉะ แปลว่า ปลา มังสา แปลว่า เนื้อ รวมความว่า ข้าวปลาอาหารมีปลาและเนื้อ เป็นต้น
จรลี	เดินเยื้องกราย
ฉลององค์	เสื้อ
ฉัตร	เครื่องประกอบเกียรติยศชนิดหนึ่ง มีรูปคล้ายร่มที่ซ้อนกันขึ้นไปเป็นชั้น ๆ ชั้นบนมีขนาดเล็กกว่าชั้นล่างลดหลั่นกันไปโดยลำดับ ใช้ปักหรือตั้ง
ฉาน	มีแสงกล้า มีแสงพุ่งออกไป กว่าง กระจ่างแจ้ง จ้า

คำศัพท์

กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ต่อ)

ชัชวาล	สว่าง รุ่งเรือง
ต่อกร	สู้รบ
ต่อตี	ตีประชันหน้าเข้าไป หรือหมายถึง การสู้รบ
ไตรจักร	ภพทั้งสาม ในที่นี้หมายถึง สวรรค์ มนุษย์ บาดาล
ทศพักตร์	ผู้มีสิบหน้า หมายถึง ทศกัณฐ์
ทศเศียร	ผู้มีสิบหัว หมายถึง ทศกัณฐ์
ทัพขันธ์	กองทัพที่จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ กอง พวก
ท้าวธาดา	คือท้าวจตุรพักตร์ เจ้าแห่งกรุงลงกาองค์แรก และเป็นปู่ของทศกัณฐ์
ท้าวราพณาสูร	(อ่านว่า ท้าว – ราบ – พะ – นา – สูน) โดยทั่วไปหมายถึงยักษ์ ในที่นี้หมายถึง ทศกัณฐ์
ทินกร	พระอาทิตย์
ธาตรี	แผ่นดิน โลก
นัคเรศ	เมือง
นัดดา	หลาน
นิมิต	สร้าง แปลง ทำ บางครั้งใช้ว่า นิรมิต
บทบงสุ์	ละอองเท้า
บุปผา	ดอกไม้
ประสาท	ยินดีให้ มอบให้
ปัจจามิตร	ศัตรู
ปัถพี	แผ่นดิน บางครั้งเขียนว่า ปถพี หรือ ปฐพี
ปิ้ม	เกือบ จวน แทบ
พนาวัน	ป่าดง

คำศัพท์

กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ต่อ)

พยับ	ครึ้ม มืดมัว
พรหมาณฑ์	(อ่านว่า พรม – มาน) จักรวาล โลก
พระขรรค์	อาวุธมีคมทั้ง 2 ด้าน ด้ามสั้น
พระตรีภพ	ผู้เป็นใหญ่เหนือโลกทั้งสาม ได้แก่ สวรรค์ มนุษย์ บาดาล ในที่นี้หมายถึง พระราม
พระสี่กร	พระนารายณ์ ในที่นี้หมายถึง พระราม
พลับพลา	ที่ประทับชั่วคราวสำหรับรับรองพระเจ้าแผ่นดิน
พานร	ลิง
พิกล	แปลก
ไฟกัลป์	ไฟที่ทำลายล้างโลก
ภพไตร	แผ่นดินทั้งสาม ในที่นี้หมายถึง สวรรค์ มนุษย์ บาดาล
ภูวไนย	พระเจ้าแผ่นดิน
ภูษา	เครื่องนุ่งห่ม
มรคา	ทาง ช่อง ถนน
มาศ	ทอง
โมลี	ยอด จุก บางครั้งเขียน เมาลี หรือ โมฬี
โมหันธ์	ความหลง ความเขลา ความโง่
เยาวมาลย์	หญิงสาวสวย
โยธา	พลรบ ทหาร
ไยไพ	เยาะเย้ย พูดให้อาย
รณรงค์	การรบ
รังสรรค์	สร้าง แต่งตั้ง
ราตรี	กลางคืน เวลามืดค่ำ

คำศัพท์

กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ต่อ)

โรมรัน	รบพุ่งกัน
ฤทัย	ใจ ความรู้สึก
ลีลาศ	เดินอย่างมีท่วงท่างดงาม
โลกันตร์	ชื่อนรกขุมหนึ่ง เป็นที่ลงโทษผู้ที่ทำบาปหนักที่สุด
วาที	ในที่นี้หมายถึง คำพูด ถ้อยคำ
วายุ	ลม
ศุภฤกษ์	(อ่านว่า สุบ – พะ – เริก) เวลาซึ่งเหมาะ เวลาซึ่งดีงาม
เศียร	หัว
สมประดี	ความรู้สึกตัว
สมโภช	งานฉลองในพิธีมงคล
สาตรา	อาวุธของมีคม
สาธารณ์	ต่ำเลวทั่ว ๆ ไป
สุคนธ์	กลิ่นหอม เครื่องหอม
สุนทร	งาม ดี ไพเราะ
เสนา	ไพร่พล
หน่อ	ลูก ลูกชาย
โหราจารย์	ผู้ชาญในการทำนายทายทัก
อนธการ	(อ่านว่า อน – ทะ – กาน) ความมืด ความมืดมัว
อลงการ์	การตกแต่ง การประดับเครื่องตกแต่ง เครื่องประดับ บางครั้งเขียน อลงการ หรือ อลงกรณ์
อลวน	วุ่นวาย สับสน
อหังการ์	ความถือตัว ความเย่อหยิ่ง ทะนงตน
อัคเรศ	ยอด

คำศัพท์

กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร (ต่อ)

อัชฌาสัย	มีกิริยาดี นิสัยใจคอ
อัญชุลี	การไหว้
อัมพร	ท้องฟ้า
อัยกา	ปู่ตา
อาธรรม์	ไม่เป็นธรรม ไม่ยุติธรรม
อานุภาพ	อำนาจ ฤทธิ์เดช ความยิ่งใหญ่
อาสน์	ที่นั่ง
อินทรีย์	ร่างกายและจิตใจ
อึงมี่	เสียงดังอื้ออึง
โองการ	ถ้อยคำอันศักดิ์สิทธ์ หมายถึง คำพูดของพระเจ้าแผ่นดิน

ชุดกิจกรรมที่ ๑

การเขียนสะกดคำ

คะแนนที่ได้
20

ตอนที่ ๑ คำสั่ง : เขียนคำอ่านจากคำศัพท์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้

๑) เขาพระเมรุ อ่านว่า .....

๒) ชัชวาล อ่านว่า .....

๓) ท้าวราพณาสูร อ่านว่า .....

๔) ปัจจามิตร อ่านว่า .....

๕) รณรงค์ อ่านว่า .....

๖) ศุภฤกษ์ อ่านว่า .....

๗) สาตรา อ่านว่า .....

๘) อนธการ อ่านว่า .....

๙) อัชฌาสัย อ่านว่า .....

๑๐) อาธรรม์ อ่านว่า .....

ตอนที่ ๒ คำสั่ง : เขียนคำศัพท์จากคำอ่านที่กำหนดให้ต่อไปนี้

๑๑) กุม – พัน เขียนว่า .....

๑๒) ทด – สะ – เสียน เขียนว่า .....

๑๓) นัก – คะ – รา เขียนว่า .....

๑๔) บด – ทะ – บง เขียนว่า .....

๑๕) ปัด – ถะ – พี เขียนว่า .....

๑๖) โล – กัน เขียนว่า .....

๑๗) สม – โพด เขียนว่า .....

๑๘) สา – ทาน เขียนว่า .....

๑๙) อะ – ลง – กา เขียนว่า .....

๒๐) อัน – ชะ – ลี เขียนว่า .....

ชุดกิจกรรมที่ ๒

คำศัพท์

คะแนนที่ได้
20

ตอนที่ ๓ คำสั่ง : จับคู่คำศัพท์ให้ตรงกับความหมายที่ถูกต้อง

..... ๑)	โมหันธ์	ก.	เดินอย่างมีท่วงท่างดงาม
..... ๒)	อัมพร	ข.	ที่ประทับชั่วคราวสำหรับรับรองพระเจ้าแผ่นดิน
..... ๓)	ครรชิต	ค.	แผ่นดิน โลก
..... ๔)	ลีลาศ	ง.	นางพนักงานผู้รับใช้ในวัง
..... ๕)	ทินกร	จ.	หญิงสาวสวย
..... ๖)	ไฟกัลป์	ฉ.	ความหลง ความเขลา ความโง่
..... ๗)	จรลี	ช.	เสียงดังกึกก้อง
..... ๘)	พรหมาณฑ์	ฌ.	อำนาจ ฤทธิ์เดช ความยิ่งใหญ่
..... ๙)	ภูวไนย	ญ.	ทาง ช่อง ถนน
..... ๑๐)	อานุภาพ	ฎ.	กองทัพที่จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ กอง พวก
..... ๑๑)	กำนัล	ฐ.	เครื่องนุ่งห่ม
..... ๑๒)	ธาตรี	ฑ.	เดินเยื้องกราย
..... ๑๓)	อึงมี่	ฒ.	พระอาทิตย์
..... ๑๔)	อหังการ์	ณ.	พระเจ้าแผ่นดิน
..... ๑๕)	เยาวมาลย์	ด.	จักรวาล โลก
..... ๑๖)	สุคนธ์	ต.	ไฟที่ทำลายล้างโลก
..... ๑๗)	ทัพขันธ์	ถ.	ท้องฟ้า
..... ๑๘)	พลับพลา	ท.	ความถือตัว ความเย่อหยิ่ง ทะนงตน
..... ๑๙)	ภูษา	ธ.	เสียงดังอื้ออึง
..... ๒๐)	มรคา	น.	กลิ่นหอม เครื่องหอม

ชุดกิจกรรมที่ ๓

คำศัพท์ (ตัวละคร)

คะแนนที่ได้
20

ตอนที่ ๔ คำสั่ง : นำคำศัพท์(ที่เป็นชื่อตัวละคร) ไปจัดกลุ่มตามรูปภาพให้ถูกต้อง

ท้าวทศพักตร์	พระทรงจักร	ขุนมาร	พระตรีภูวไนย	ยักษี
พระทรงธรรม์สี่กร	ยักษา	พระยามาร	วานร	หน่อท้าวทศรถ
พานร	กุมภัณฑ์	กระบี่	พระตรีภพ	อสุรา
พระทรงภพลบโลก	ทศเศียร	อสูร	พระทรงครุฑ	ท้าวราพณาสูร

๑)

พระราม

.....

.....

.....

๒)

ทศกัณฐ์

.....

.....

.....

๓) 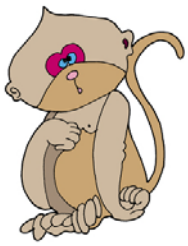

ลิง

.....

.....

.....

๔)

ยักษ์

.....

.....

.....

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๔ การสะกดคำและคำศัพท์

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✖ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. คำในข้อใดอ่าน<u>ผิด</u>

ก. ชัชวาล อ่านว่า ชัด – ชะ – วาน
ข. สาตรา อ่านว่า สาด – ตรา
ค. อนธการ อ่านว่า อน – ทะ – กาน
ง. อาธรรม์ อ่านว่า อา – ทำ

๒. คำในข้อใดอ่าน<u>ถูก</u>

ก. ราพณาสูร อ่านว่า ราบ – นา – สูน
ข. ปัจจามิตร อ่านว่า ปัด – จา – มิด
ค. รณรงค์ อ่านว่า รน – รง
ง. อัชฌาสัย อ่านว่า อัด – ทะ – ยา – ไส

๓. คำใดเขียนสะกด<u>ผิด</u>

ก. นักครา ข. บทบงสุ์ ค. สาธารณ์ ง. อลงการ์

๔. คำใดเขียนสะกด<u>ผิด</u>

ก. กุมภัณฑ์ ข. อัญชลี ค. โลกันต์ ง. ปฐพี

๕. คำใด<u>ไม่</u>มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับ “เสียง”

ก. กัมปนาท ข. ครรชิต ค. อนธการ ง. อึงมี่

๖. คำใดมีความหมาย<u>ต่าง</u>จากพวก

ก. มรคา ข. สุรีย์ ค. ทินกร ง. พระอาทิตย์

๗. คำใดให้ความหมาย<u>ผิด</u>

ก. อัมพร : ท้องฟ้า ข. โมหันธ์ : โมโห ค. ธาตรี : แผ่นดิน ง. อานุภาพ : ฤทธิ์เดช

๘. คำคู่ใดมีความหมาย<u>ต่าง</u>กัน

ก. ปถพี : ธาตรี ข. จรลี : ลีลาศ ค. ภูธร : ภูวไนย ง. นัคเรศ : พนาวัน

๙. คำในข้อใด<u>ไม่</u>ได้หมายถึง “ทศกัณฐ์”

ก. ท้าวราพณาสูร ข. อสุรา ค. ท้าวทศพักตร์ ง. พระยามาร

๑๐. คำในข้อใดที่<u>ไม่</u>ได้หมายถึง “พระราม”

ก. ท้าวธาดา ข. หน่อท้าวทศรถ ค. พระทรงครุฑ ง. พระทรงธรรม์สี่กร

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๔ การสะกดคำและคำศัพท์

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๑) เขาพระเมรุ	อ่านว่า	เขา – พระ – เมน
๒) ชัชวาล	อ่านว่า	ชัด – ชะ – วาน
๓) ท้าวราพณาสูร	อ่านว่า	ท้าว – ราบ – พะ – นา – สูน
๔) ปัจจามิตร	อ่านว่า	ปัด – จา – มิด
๕) รณรงค์	อ่านว่า	รน – นะ – รง
๖) ศุภฤกษ์	อ่านว่า	สุบ – พะ – เริก
๗) สาตรา	อ่านว่า	สาด – ตรา
๘) อนธการ	อ่านว่า	อน – ทะ – กาน
๙) อัชฌาสัย	อ่านว่า	อัด – ชา – ไส
๑๐) อาธรรม์	อ่านว่า	อา – ทัน

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๑๑) กุม – พัน	เขียนว่า	กุมภัณฑ์
๑๒) ทด – สะ – เสียน	เขียนว่า	ทศเศียร
๑๓) นัก – คะ – รา	เขียนว่า	นัครา
๑๔) บด – ทะ – บง	เขียนว่า	บาทบงสุ์
๑๕) ปัด – ถะ – พี	เขียนว่า	ปัถพี
๑๖) โล – กัน	เขียนว่า	โลกันตร์
๑๗) สม – โพด	เขียนว่า	สมโภช
๑๘) สา – ทาน	เขียนว่า	สาธารณ์
๑๙) อะ – ลง – กา	เขียนว่า	อลงการ์
๒๐) อัน – ชะ – ลี	เขียนว่า	อัญชลี

ชุดกิจกรรมที่ ๓

ฉ	๑) โมหันธ์	ก.	เดินอย่างมีท่วงท่างดงาม
ถ	๒) อัมพร	ข.	ที่ประทับชั่วคราวสำหรับรับรองพระเจ้าแผ่นดิน
ช	๓) ครรชิต	ค.	แผ่นดิน โลก
ก	๔) ลีลาศ	ง.	นางพนักงานผู้รับใช้ในวัง
ฒ	๕) ทินกร	จ.	หญิงสาวสวย
ต	๖) ไฟกัลป์	ฉ.	ความหลง ความเขลา ความโง่
ฑ	๗) จรลี	ช.	เสียงดังกึกก้อง
ด	๘) พรหมาณฑ์	ฌ.	อำนาจ ฤทธิ์เดช ความยิ่งใหญ่
ณ	๙) ภูวไนย	ญ.	ทาง ช่อง ถนน
ฌ	๑๐) อานุภาพ	ฏ.	กองทัพที่จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ กอง พวก
ง	๑๑) กำนัล	ฐ.	เครื่องนุ่งห่ม
ค	๑๒) ธาตรี	ฑ.	เดินเยื้องกราย
ธ	๑๓) อึงมี่	ฒ.	พระอาทิตย์
ท	๑๔) อหังการ์	ณ.	พระเจ้าแผ่นดิน
จ	๑๕) เยาวมาลย์	ด.	จักรวาล โลก
น	๑๖) สุคนธ์	ต.	ไฟที่ทำลายล้างโลก
ฏ	๑๗) ทัพขันธ์	ถ.	ท้องฟ้า
ข	๑๘) พลับพลา	ท.	ความถือตัว ความเย่อหยิ่ง ทะนงตน
ฐ	๑๙) ภูษา	ธ.	เสียงดังอื้ออึง
ญ	๒๐) มรคา	น.	กลิ่นหอม เครื่องหอม

ชุดกิจกรรมที่ ๔

๑)

พระราม

พระทรงจักร พระตรีภูวไนย พระทรงธรรม์สี่กร
หน่อท้าวทศรถ พระตรีภพ พระทรงภพลบโลก
พระทรงครุฑ

๒)

ทศกัณฐ์

ท้าวทศพักตร์ พระยามาร ทศเศียร
ท้าวราพณาสูร

๓)

ลิง

วานร พานร กระบี่

๔)

ยักษ์

ขุนมาร ยักษี ยักษา กุมภัณฑ์
อสุรา อสูร

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๔ การสะกดคำและคำศัพท์

๑. ง.	๒. ข.	๓. ก.	๔. ค.	๕. ค.
๖. ก.	๗. ข.	๘. ง.	๙. ข.	๑๐. ก.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๕ เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕

/..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๕ นี้ มีจำนวน ๒๐ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ ปฐมบท
- ตอนที่ ๒ ทศพักตร์ตั้งฉัตร
- ตอนที่ ๓ พระจักรรัตน์ทรงบัญชา
- ตอนที่ ๔ พระยาสุครีพแผลงฤทธิ์
- ตอนที่ ๕ พระสี่กรสำราญพระทัย

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๕ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

- ชุดกิจกรรมที่ ๑ ปฐมบท
- ชุดกิจกรรมที่ ๒ ทศพักตร์ตั้งฉัตร
- ชุดกิจกรรมที่ ๓ พระจักรรัตน์ทรงบัญชา
- ชุดกิจกรรมที่ ๔ พระยาสุครีพแผลงฤทธิ์
- ชุดกิจกรรมที่ ๕ พระสี่กรสำราญพระทัย

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

๖. ถ้านักเรียนสงสัยให้ปรึกษาครูผู้สอน ก่อนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สรุปเรื่องจากวรรณคดี
กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์
ตอน สุครีพหักฉัตร ได้อย่างถูกต้อง

ตอนที่ ๑ ปฐมบท

พระนารายณ์ได้อวตารลงมาเป็นพระราม โอรสของท้าวทศรถ มีพระลักษมณ์ พระพรต และ พระสัตรุด เป็นพระอนุชา เมื่อพระรามเจริญวัยขึ้น ได้อภิเษกกับนางสีดา ส่วนท้าวทศรถทรงชรามากแล้ว จึงคิดจะทำพิธีราชาภิเษกให้พระรามครองกรุงอยุธยาต่อไป แต่ยังไม่ทันที่พระองค์จะทำพิธีราชาภิเษก นางไกยเกษี ซึ่งเป็นพระมเหสีองค์หนึ่งของท้าวทศรถ ได้ทูลขอให้พระพรตซึ่งเป็นโอรสของตนขึ้นครองเมืองก่อน และให้พระรามออกผนวช เดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ท้าวทศรถต้องจำพระทัยยอมตามคำขอของนางไกยเกษี เพราะพระองค์เคยให้สัญญาว่า นางขอสิ่งใดก็จะให้ตามคำขอ เพื่อทดแทนที่นางไกยเกษี เคยช่วยพระองค์ เมื่อครั้งรบกับยักษ์ชื่อปทูตทันต์ และเพลารถขาด นางไกยเกษีใช้แขนสอดต่างเพลารถ ทำให้ท้าวทศรถรบชนะปทูตทันต์ เมื่อพระรามทรงออกผนวชและเดินป่า นางสีดา และพระลักษมณ์ตามเสด็จไปด้วย

ครั้งนั้นนางสำมะนักขา น้องสาวของทศกัณฐ์มาพบพระรามก็หลงรักและขอความรักจากพระราม แต่พระรามปฏิเสธ นางสำมะนักขาโกรธจึงคิดแก้แค้น และไปทูลให้ทศกัณฐ์ทราบถึงความงามของนางสีดา ทศกัณฐ์จึงให้มารีศแปลงกายเป็นกวางทอง มาลวงนางสีดาจนนางอยากได้กวาง จึงให้พระรามตามจับ เมื่อพระรามตามกวางทองไปในป่า ทศกัณฐ์ก็มาลักพานางสีดาไปไว้ในสวนที่กรุงลงกา

พระรามออกตามนางสีดา ได้หนุมาน สุครีพ องคต เป็นทหารเอก มีพวกลิงจากเมืองขีดขิน และเมืองท้าวมหาชมพูเป็นกองทัพ ครั้งนั้นหนุมานจองถนนโดยใช้หินถมทะเลให้กองทัพเดินข้ามไปยังกรุงลงกา เมื่อกองทัพของพระรามไปถึงกรุงลงกาได้ตั้งพลับพลาขึ้นที่นอกเมือง พระรามให้องคตถือพระราชสาส์นไปถึงทศกัณฐ์เพื่อขอนางสีดากลับคืน แต่ทศกัณฐ์ไม่ยอมและให้เสนาเข้าจับองคต องคตจึงฆ่าเสนายักษ์ตายไป ๔ ตน แล้วกลับมาเฝ้าทูลความให้พระรามทรงทราบ เมื่อองคตฆ่าเสนายักษ์ตายแล้ว ทศกัณฐ์ได้ยกฉัตรเพื่อบังแสงพระอาทิตย์ ป้องกันไม่ให้ฝ่ายพระรามมองเห็นกรุงลงกาพิเภกซึ่งเป็นอนุชาของทศกัณฐ์ เคยขอให้ทศกัณฐ์คืนนางสีดาแก่พระราม ทศกัณฐ์กริ้วมาก จึงขับไล่พิเภกออกจากกรุงลงกา พิเภกจึงมาอยู่กับพระราม พิเภกคอยทำนายเหตุการณ์ของสงครามและบอกยุทธวิธีให้แก่พระรามเสมอ ครั้งนี้พิเภกได้ทูลพระรามให้ใช้ทหารไปหักฉัตรที่กรุงลงกา สุครีพรับอาสาไปหักฉัตร ต่อไปนี้เป็นเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ซึ่งเป็นตอนที่สนุกตอนหนึ่ง

ชุดกิจกรรมที่ ๑

ตอนที่ ๑ ปฐมบท

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : ทำเครื่องหมาย ✓ ข้อที่กล่าวถูก ✗ ข้อที่กล่าวผิด ตามเนื้อเรื่องที่อ่าน

..... ๑) พระราม พระลักษมณ์ พระพรต และพระสัตรุด ทั้งหมดเป็นโอรสของท้าวทศรถกับพระนางไกยเกษี

..... ๒) พระรามอภิเษกสมรสกับนางสีดาก่อนที่ท้าวทศรถจะจัดพิธีราชาภิเษกให้

..... ๓) ท้าวทศรถเป็นผู้มีคุณธรรมด้านสัจจะวาจา

..... ๔) เมื่อพระรามออกเดินป่ามีอนุชาทั้งสาม และนางสีดาติดตามไปด้วย

..... ๕) นางสำมะนักขาเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดสงครามสู้รบกันระหว่างคนกับยักษ์

..... ๖) ทศกัณฐ์หลงรักนางสีดา จึงแปลงกายเป็นกวางทองไปหลอกล่อนางสีดา

..... ๗) พระรามตั้งกองทัพอยู่คนละฝั่งกับกรุงลงกา

..... ๘) กรุงลงกามีลักษณะเป็นเกาะ

..... ๙) หนุมาน สุครีพ และองคต ช่วยกันสังหารเสนายักษ์ตายไป ๔ ตน

..... ๑๐) พิเภกถูกทศกัณฐ์ขับออกจากเมืองเพราะมักทำตัวเป็นไส้ศึก

ตอนที่ ๒ ทศพักตร์ตั้งฉัตร

เมื่อนั้น
เห็นวานรองอาจอหังการ์
ความอายความแค้นแสนสาหส
นิ่งนึกเดือดดาลทะยานใจ
จึ่งคิดได้ว่าฉัตรฤทธิรงค์
อานุภาพไม่มีใครทัน
ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
ฆ่าสี่เสนาแล้วกลับไป
จะติดตามแทนทดก็ไม่ได้
เร่าร้อนฤทัยดั่งไฟกัลป์
ขององค์อัยการังสรรค์
จะฆ่ามันให้สิ้นบรรดามา

คิดแล้วมีราชวาที
อันพิชัยฉัตรรัตนา
ประสาทไว้ให้กู้กรุงมาร
บูชาแล้วเชิญขึ้นปักไว้
เร่งยกขึ้นกลางพารา
แล้วเกณฑ์ทหารทะลวงฟัน
ตรัสสั่งเสนียักษา
ของท้าวธาดาเลิศไกร
เมื่อเกิดการรณรงค์ศึกใหญ่
ไพรีมืดไปดั่งโลกันตร์
ให้บังตาดั่งเขาพระเมรุกั้น
เป็นทัพขันธ์คอยฆ่าไพรี

บัดนั้น
รับสั่งพระองค์ทรงธรณี
จึ่งจัดทหารฤทธิรณ
ล้วนถืออาวุธแกว่งไกว
แล้วให้สมโภชบูชาฉัตร
เทียนเงินเทียนทองรจนา
ครั้นได้ศุภฤกษ์ก็ลั่นฆ้อง
ยกขึ้นกลางราชธานี
มโหทรเสนายักษี
ถวายอัญชุลีแล้วออกไป
แต่ละตนอาจพลิกแผ่นดินได้
เตรียมไว้ตามราชบัญชา
พร้อมด้วยเครื่องมัจฉะมังสา
ข้าวตอกบุปผามาลี
อสุราโห่ร้องอึงมี่
มืดดั่งราตรีอนธการ

เมื่อนั้น
ครั้นเสร็จยกฉัตรชัชวาล
เข้าที่ชำระสระสรง
สอดใส่สนับเพลาอลงการ์
ชายไหวชายแครงเครือมาศ
ตาบทิศทับทรวงสังวาลวรรณ
ท้าวราพณาสูรใจหาญ
พระยามารเสด็จลีลา
ทรงสุคนธ์ปนปรุงด้วยบุปผา
ภูษาเชิงทองท้องพัน
ฉลององค์พื้นตาดสังเวียนคั่น
ทองกรกุดั่นพาหุรัด

สอดมหาธำมรงค์ประดับเพชร ร่วงรุ้งเรือนเก็จกาบสะบัด
ทรงมงกุฎแก้วกรรเจียกทัด ยี่สิบหัตถ์กุมเทพสาตรา
เสร็จแล้วชวนองค์อัคเรศ ดวงเนตรพี่ยอดเสน่หา
จงไปดูศึกที่ยกมา ให้เป็นขวัญตานางเทวี
ตรัสพลางก็พากันลีลาศ จากอาสน์สุวรรณเรืองศรี
ฝ่ายหมู่อนงค์นารี จรลีตามองค์พระยามาร
ครั้นถึงจึ่งขึ้นฉัตรแก้ว อันเพริศแพร้วดั่งดวงสุรีย์ฉาน
พร้อมทั้งสนมบริวาร แลดูทหารพระรามา
เมื่อนั้น นางมณโฑเยาวยอดเสน่หา
พินิจพิศดูโยธา เห็นหมู่วานรชาญฉกรรจ์
คือศรีสุครีพชมพูพาน หนุมานองคตแข็งขัน
พวกพลเยียดยัดแจจัน เฝ้าพระทรงธรรม์สี่กร
อันทหารทั้งสองนคเรศ เลื่องชื่อลือเดชชาญสมร
ล้วนเทวามาเป็นพานร อาจซ้อนพิภพเมืองอินทร์
ถึงจะพลิกสี่มหาสุธาธาร ทั่วทุกจักรวาลก็ได้สิ้น
ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน ผินพักตร์มาทูลพระภัสดา
อันมนุษย์พี่น้องสององค์ สุริย์วงศ์จักรพรรดินาถา
หน่อท้าวทศรถกษัตรา นัดดาอัชบาลฤทธิรอน
ทรงเดชเลิศลบพิภพไหว กล้าหาญชาญชัยด้วยแสงศร
เป็นปิ่นอยุธยาพระนคร ภูธรคิดดูให้จงดี

เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
ยิ้มแล้วจึ่งตอบวาที เจ้าพี่อย่าประหวั่นพรั่นใจ
เราก็ทรงศักดาวราฤทธิ์ ทศทิศไม่รอต่อได้
ทำไมแก่มนุษย์เท่าตัวไร กับอ้ายลิงไพรพนาวัน
จะใช้แต่ทหารไปราญรอน ฟันฟอนให้สิ้นทัพขันธ์
เลือดเนื้อจะเป็นเหยื่อกุมภัณฑ์ เคี้ยวเสียไม่ทันพริบตา

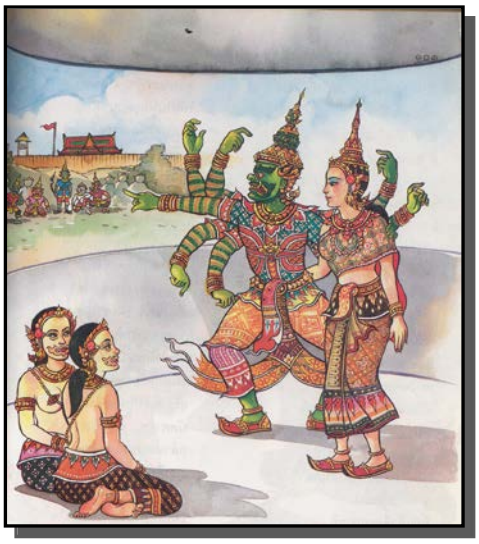

ชุดกิจกรรมที่ ๒

ตอนที่ ๒ ทศพักตร์ยกฉัตร

คะแนนที่ได้
10

<u>คำสั่ง</u> : อ่านกลอนบทละครแล้วนำคำที่กำหนดให้ไปเติมคำตอบให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่อง

ทศกัณฐ์	องคต	ท้าวธาดา	ขีดขิน	พระราม
มโหทร	ชมพู	พระลักษมณ์	นางมณโฑ	นางกำนัล

๑) เมื่อนั้น ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
เห็น**<u>วานร</u>**องอาจอหังการ์ ฆ่าสี่เสนาแล้วกลับไป
- วานร หมายถึง .....

๒) จึ่งคิดได้ว่าฉัตรฤทธิพงศ์ ของ**<u>องค์อัยกา</u>**รังสรรค์
อานุภาพไม่มีใครทัน จะฆ่ามันให้สิ้นบรรดามา
- องค์อัยกา หมายถึง .....

๓) คิดแล้วมีราชวาที ตรัสสั่ง**<u>เสนียักษา</u>**
อันพิชัยฉัตรรัตนา ของท้าวธาดาเลิศไกร
- เสนียักษา หมายถึง .....

๔) เมื่อนั้น **<u>ท้าวราพณาสูร</u>**ใจหาญ
ครั้นเสร็จยกฉัตรชัชวาล พระยามารเสด็จลีลา
- ท้าวราพณาสูร หมายถึง .....

๕) เสร็จแล้วชวน**<u>องค์อัคเรศ</u>** ดวงเนตรพี่ยอดเสน่หา
จงไปดูศึกที่ยกมา ให้เป็นขวัญตานางเทวี
- องค์อัคเรศ หมายถึง .....

ชุดกิจกรรมที่ ๒ (ต่อ)

๖) ตรัสพลางก็พากันลีลาศ จากอาสน์สุวรรณเรืองศรี
ฝ่ายหมู่**<u>อนงค์นารี</u>** จรลีตามองค์พระยามาร

- **อนงค์นารี** หมายถึง .....

๗) และ ๘) อันทหารทั้ง**<u>สองนคเรศ</u>** เลื่องชื่อลือเดชชาญสมร
ล้วนเทวามาเป็นพานร อาจช้อนพิภพเมืองอินทร์

- **สองนคเรศ** หมายถึง .....

หมายถึง .....

๙) และ ๑๐) อันมนุษย์พี่น้องสององค์ สุริย์วงศ์จักรพรรดินาถา
หน่อท้าวทศรถกษัตรา **<u>นัดดาอัชบาล</u>**ฤทธิรอน

- **นัดดาอัชบาล** หมายถึง .....

หมายถึง .....

ตอนที่ ๓ พระจักรรัตน์ทรงบัญชา

บัดนั้น ฝ่ายหมู่วานรถ้วนหน้า
เป็นพยับอับแสงสุริยา มืดทั่วโลกาธาตรี
เป็นมหามหัศอัศจรรย์ เรียกร้องหากันอึงมี่
บ้างวิ่งบ้างคลานไม่สมประดี กระบี่อลวนวุ่นวาย
เมื่อนั้น พระตรีภพลบโลกทั้งหลาย
เสด็จเหนือแท่นแก้วแพรวพราย พร้อมหมู่นิกายโยธา
เห็นมืดกลุ้มชอุ่มอัมพร บดบังทินกรในเวหา
วานรอื้ออึงเป็นโกลา ผ่านฟ้ารำพึงคะนึงคิด
อัศจรรย์นี้เหมือนครั้งพิราพ อันหยาบช้าสาธารณ์ทุจริต
หรือจะเป็นเล่ห์กลปัจจามิตร ประหลาดจิตเป็นพ้นพันทวี
จึ่งมีพระราชบัญชา ถามพระยาพิเภกยักษี
ไฉนมามืดดั่งราตรี เหตุนี้จะเป็นประการใด
บัดนั้น พิเภกผู้มีอัชฌาสัย
ได้ฟังบัญชาพระภูวไนย บังคมไหว้แล้วทูลกิจจา
อันซึ่งมืดมัวทั่วทิศ ด้วยความคิดทศพักตร์ยักษา
มันจะลอบยกโยธา ออกมาหักโหมโรมรัน
จึ่งยกพิกลฉัตรชัย บังไว้ซึ่งดวงพระสุริย์ฉัน
ฝ่ายเราไม่แลเห็นมัน กุมภัณฑ์เห็นทัพพระจักรี

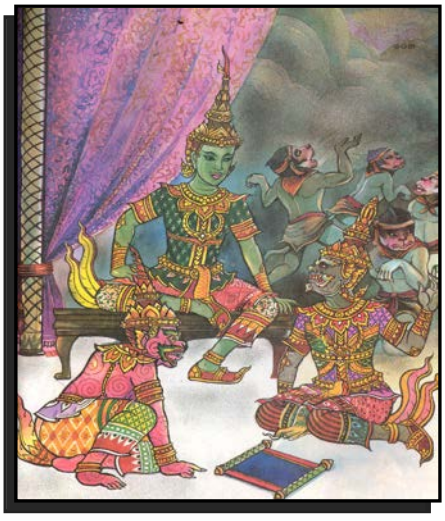

ฉัตรนี้ของท้าวธาดาพรหม เป็นบรมอัยกายักษี
อานุภาพเลิศลบธาตรี มีไว้แต่ตั้งลงกา
ขอให้ทหารชาญชัย รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา แม้นละไว้ช้าจะเสียการ

เมื่อนั้น
ได้ฟังพิเภกโหราจารย์
จึ่งมีพระราชบัญชา
ใครจะอาสามาดอาจใจ
บัดนั้น
ได้ฟังโองการพระทรงธรรม์
ครั้งก่อนคำแหงวายุบุตร
ไปถวายธำมรงค์อลงการ์
องคตก็ได้สื่อสาร
ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี
ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์
พระองค์ผู้ทรงภพไตร
เมื่อนั้น
ได้ฟังลูกพระสุริยา
จึ่งกล่าววาจาอันสุนทร
ตัวท่านผู้เรืองฤทธี
บัดนั้น
รับพรพระตรีภูวไนย
ทำอำนาจผาดแผลงสำแดงฤทธ์
เหาะขึ้นยังพื้นเมฆา
ลัดนิ้วมือเดียวก็มาถึง
แลเห็นฉัตรแก้วสุรกานต์
ท้าวทศเศียรขุนยักษ์
ทั้งฝูงสนมนารี
อันในแผ่นพื้นสุธาดล
พระทรงภพลบโลกทุกสถาน
ว่าขุนมารมันยกฉัตรชัย
แก่วานรโยธาน้อยใหญ่
เข้าไปหักฉัตรทศกัณฐ์
สุครีพลูกพระสุริย์ฉัน
บังคมคัลสนองพระบัญชา
ผู้มีฤทธิรุทรแกล้วกล้า
ในเบื้องบาทาพระเทวี
หักหาญฆ่าสี่ยักษี
ครั้งนี้จะอาสาไป
ให้หักยับลงจงได้
อย่าเคืองใต้เบื้องพระบาทา
พระจักรรัตน์แก้วนาถา
ผ่านฟ้าชื่นชมยินดี
อวยพรประสาทกระบี่ศรี
จงไปสวัสดีมีชัย
พระยาสุครีพทหารใหญ่
บังคมไหว้แล้วรีบออกมา
เสียงสนั่นครรชิตทุกทิศา
รีบไปดั่งวายุพัดพาน
ซึ่งกรุงลงการาชฐาน
สูงตระหง่านอยู่กลางธานี
กับองค์อัคเรศมเหสี
อยู่ที่ชั้นฉัตรรัตนา
ไว้พลพิทักษ์รักษา

จึ่งคิดถวิลจินดา
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์
จำจะบังเนตรมันไว้
จึ่งจะไม่เสียราชการ
คิดแล้วร่ายเวทอันฤทธี
ใหญ่เท่าบรมพรหมาณฑ์
ลงยังพ่างพื้นพสุธา
อันหมู่อสุรยักษี
แกว่งพระขรรค์แก้วแววไว
บัดนั้น
แลเห็นวานรผู้ศักดา
สูงเยี่ยมเทียมพื้นอัมพร
ความกลัวปิ้มม้วยชีวัน
สองมือปิดสองนัยนา
หนีออกจากราชธานี
แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
อย่าให้แลเห็นอินทรีย์
องค์พระอวตารเรืองศรี
ขุนกระบี่นิมิตกายา
สูงตระหง่านเงื้อมง้ำเวหา
ด้วยกำลังศักดาเกรียงไกร
จะเห็นอินทรีย์ก็หาไม่
เดินไปตามแถวมรคา
ฝ่ายพระเสื้อเมืองยักษา
กายาเท่าเขาอัศกรรณ
สำแดงฤทธิรอนแข็งขัน
ตัวสั่นไม่เป็นสมประดี
ไม่อาจจะดูหน้ากระบี่ศรี
ไปยังที่เนินจักรวาล

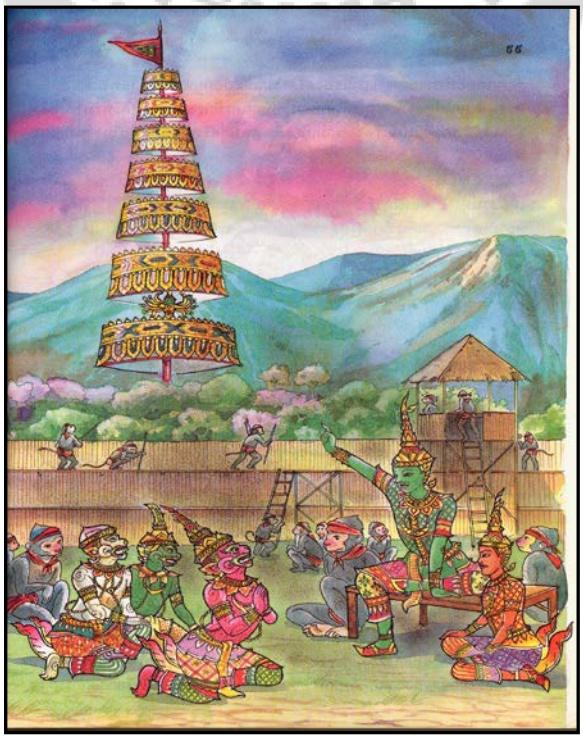

ชุดกิจกรรมที่ ๓

คะแนนที่ได้

10

ตอนที่ ๓ พระจักรรัตน์ทรงบัญชา

คำสั่ง : จับคู่กลอนบทละครที่กำหนดให้ตรงกับข้อความที่ถูกต้องสัมพันธ์กันตามเนื้อเรื่อง

ก

เป็นมหามหัศอัศจรรย์
เรียกร้องหากันอึงมี่
บ้างวิ่งบ้างคลานไม่สมประดี
กระบี่อลวนวุ่นวาย

ข

อันซึ่งมืดมัวทั่วทิศ
ด้วยความคิดทศพักตร์ยักษา
มันจะลอบยกโยธา
ออกมาหักโหมโรมรัน

ค

จึ่งยกพิกลฉัตรชัย
บังไว้ซึ่งดวงพระสุริย์ฉัน
ฝ่ายเราไม่แลเห็นมัน
กุมภัณฑ์เห็นทัพพระจักรี

ง

ขอให้ทหารชาญชัย
รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา
แม้นละไว้ช้าจะเสียการ

จ

ครั้งก่อนคำแหงวายุบุตร
ผู้มีฤทธิรุทรแกล้วกล้า
ไปถวายธำมรงค์อลงการ์
ในเบื้องบาทาพระเทวี

ฉ

ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี
ครั้งนี้จะอาสาไป
ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์
ให้หักยับลงจงได้

ช

ลัดนิ้วมือเดียวก็มาถึง
ซึ่งกรุงลงการาชฐาน
แลเห็นฉัตรแก้วสุรกานต์
สูงตระหง่านอยู่กลางธานี

ญ

แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์
เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
จำจะบังเนตรมันไว้
อย่าให้แลเห็นอินทรีย์

ชุดกิจกรรมที่ ๓ (ต่อ)

ฎ

อันหมู่อสุรยักษี
จะเห็นอินทรีย์ก็หาไม่
แกว่งพระขรรค์แก้วแววไว
เดินไปตามแถวมรคา

ฐ

ความกลัวปิ้มม้วยชีวัน
ตัวสั่นไม่เป็นสมประดี
สองมือปิดสองนัยนา
ไม่อาจจะดูหน้ากระบี่ศรี

..... ๑) อานุภาพของฉัตรแก้วสุรกานต์

..... ๒) พิเภกกราบทูลพระราม

..... ๓) ความคิดและฤทธิ์เดชของสุครีพ

..... ๔) แสดงให้เห็นภาพความโกลาหล

..... ๕) วิธีการของสุครีพในการลอบเข้ากรุงลงกา

..... ๖) สุครีพขอทำหน้าที่นี้

..... ๗) วิธีการทำลายแผนการของทศกัณฐ์

..... ๘) ระยะเวลาอันรวดเร็วในการเดินทางของสุครีพ

..... ๙) หนุมานเคยอาสาถวายแหวนแก่นางสีดา

..... ๑๐) ความรู้สึกของยักษ์เสื้อเมืองผู้รักษาด่านกรุงลงกา

ตอนที่ ๔ พระยาสุครีพแผลงฤทธี

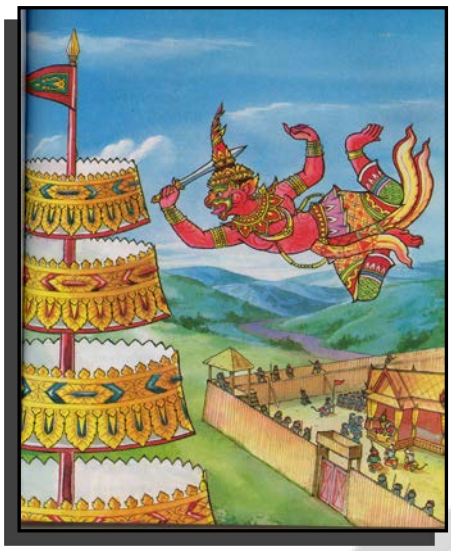

บัดนั้น สุครีพฤทธิไกรใจหาญ
ครั้นถึงฉัตรแก้วสุรกานต์ ยืนทะยานตรงพักตร์อสุรา
แล้วจึ่งคลายวิทยามนต์ สำแดงฤทธิรณแกล้วกล้า
กวัดแกว่งพระขรรค์อันศักดา ชี้หน้าแล้วร้องประกาศไป
ว่าเหวยดูก่อนทศพักตร์ ฮึกฮักโอหังหยาบใหญ่
จะสู้องค์พระตรีภูวไนย เหตุใดไม่ออกมาต่อกร
มาลอบทำการเช่นนี้ หรือยักษีมึงกลัวพระแสงศร
บัดนี้พระนารายณ์ฤทธิรอน ภูธรตรัสใช้ให้กูมา
ประหารเสี่ยงสับเศียรมึง ซึ่งทำทุจริตอิจฉา
ในที่ท่ามกลางพารา ให้สมน้ำหน้าอ้ายอัปรีย์
เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
เห็นน้องพระยาพาลี มากล่าววาทีชาญฉกรรจ์
พิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท ร้องตวาดดั่งเสียงฟ้าลั่น
เหม่อ้ายสุครีพอาธรรม์ มึงนี้โมหันธ์ฉันทา
ยกยอมนุษย์ไม่มีอาย ว่าเป็นนารายณ์นาถา
อย่าพักอ้างอวดอหังการ ใช่ว่าจะเกรงฤทธิไกร
ฆ่าได้แต่อ้ายพาลี กูนี้หาเหมือนกระนั้นไม่
ซึ่งมึงเย่อหยิ่งจะชิงชัย ที่ไหนจะรอดชีวัน

บัดนั้น สุครีพลูกพระสุริย์ฉัน
ได้ฟังจึ่งตอบกุมภัณฑ์ เหวยทศกัณฐ์ยี่สิบกร
มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์ จะต่อด้วยองค์พระทรงศร
แต่กูทหารจะราญรอน ไม่ให้ร้อนถึงองค์พระทรงครุฑ
ว่าแล้วกระทืบบาทา ดั่งลงกาจะล่มจมสมุทร
แกว่งพระขรรค์ชัยวัยวุฒิ ทะยานยุดขึ้นฉัตรอสุรี

บัดนั้น ฝ่ายนางกำนัลยักษี
เห็นวานรโรมรุกคลุกคลี ตกใจวิ่งหนีพัลวัน
บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น
บ้างตกบ้างกอดทศกัณฐ์ บ้างห้อยหันตามกงฉัตรชัย
ร้องกรีดหวีดอึงคะนึงมี่ จะเอาสมประดีก็ไม่ได้
แขนหักขาหักวุ่นไป ร้องไห้เรียกกับเป็นโกลา
เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษา
ไม่รู้ที่จะต่อฤทธา ผู้เดียวพะว้าพะวังใจ
เวียนวงไปตามกงฉัตร หลีกลัดมิให้เข้าใกล้
กรหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ กรสองคว้าได้นางอัคคี
สิบเจ็ดกรอุ้มฝูงนางกำนัล กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์ชัยศรี
ขัดขวางทางที่จะต่อตี อสุรีถอยรับวานร
บัดนั้น พระยาสุครีพชาญสมร
เห็นยักษาถอยท้อไม่ต่อกร วานรโรมรุกบุกบัน
เท้าขวาถีบต้องทศพักตร์ ขุนยักษ์ซวนเซเหหัน
ก้าวสกัดลัดไล่พัลวัน ติดพันไม่ห่างอสุรา
ทำทีประหนึ่งจะจู่โจม ชิงโฉมมณโฑเสน่หา
เข้าใกล้คว้าไขว่ไปมา สรวลร่าเยาะเย้ยอสุรี

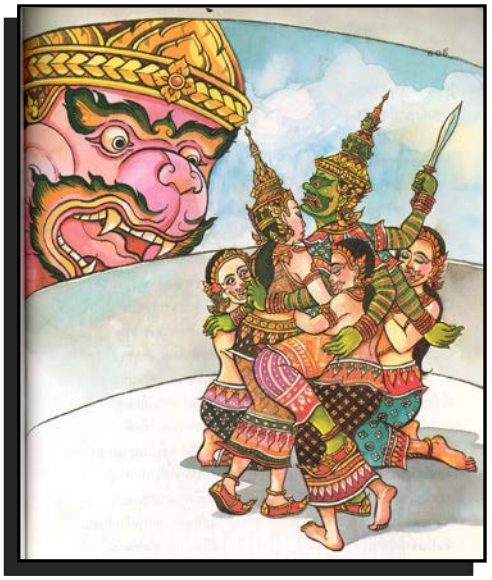

เมื่อนั้น ท้าวทศพักตร์ยักษี
เสียชั้นเชิงจะต่อตี เสียทีด้วยระวังเยาวมาลย์
สิบเก้ากรนั้นกอดนางไว้ จนใจที่จะเข้าหักหาญ
กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์สุรกานต์ ต้านทานรอรับอลวน
จะฟันจะแทงไม่ถนัด แต่ป้องปัดหลบหลีกสับสน
จำเป็นจำสู้จำทน เวียนวนถอยไล่พัลวัน

ชุดกิจกรรมที่ ๔

ตอนที่ ๔ พระยาสุครีพแผลงฤทธิ

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : นำคำที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องสัมพันธ์กันตามเนื้อเรื่อง

พระอาทิตย์	**นางมณโฑ**	**ฉัตรแก้วสุรกานต์**	**พัลวัน**	**เยาะเย้ย**
พระแสงศร	**พระขรรค์**	**ฤทธิ์เดช**	**พิโรธโกรธกริ้ว**	**พระนารายณ์**

เมื่อสุครีพมาถึง (๑) ..... แล้วจึงคลายมนต์กำบังตัว ชี้หน้าว่าทศกัณฐ์ทำโอหังไม่กล้าสู้กันซึ่งหน้า เพราะกลัว (๒) ..... ของพระราม บัดนี้พระรามใช้ให้เรามาทำลายฉัตร

ทศกัณฐ์จึง (๓) ..... และต่อว่าสุครีพที่ยกยอว่าพระรามเป็น (๔) ..... อย่างไม่อาย ส่วนตัวของเจ้านั้นก็ฆ่าได้แต่พาลีเท่านั้น เราไม่เกรงกลัวเจ้าหรอก

สุครีพลูก (๕) ..... ต่อว่ากลับว่าเจ้าอย่าอวดอ้างว่าตนมี (๖) ..... มากไปเลย ไม่ต้องรบกับพระรามหรอกแค่เราก็พอ พูดจบสุครีพก็ทะยานขึ้นบนฉัตรเข้ารบกับทศกัณฐ์

ฝ่ายนางกำนัลตกใจพากันวิ่งหนีอยู่ (๗) ..... บ้างก็ล้มก็ลุก บ้างก็ตกหรือไม่ก็ห้อยตามกงฉัตร และบ้างก็ร้องไห้เสียงดังอื้ออึง ส่วนทศกัณฐ์ก็ใช้มือทั้ง ๑๗ มือ ปกป้องดูแลพวกผู้หญิง เหลือเพียงมือเดียวซึ่งถือ(๘)..... คอยต่อสู้กับสุครีพ

สุครีพเห็นได้ทีจึงทำเป็นแกล้งจู่โจมบ้างจะชิง (๙).....บ้างพร้อมทั้งส่งเสียงหัวเราะ (๑๐) ..... ส่วนทศกัณฐ์ได้แต่ป้องกันตัว เพราะเป็นห่วงผู้หญิงทั้งหลาย จนถูกฟันแทงเข้าหลายที่ ในที่สุดก็เป็นฝ่ายถอยรับเพียงอย่างเดียว ไม่อาจตอบโต้รุนแรงกลับได้

ตอนที่ ๕ พระสี่กรสำราญพระทัย

บัดนั้น
โลดโผนโจนจ้วงทะลวงฟัน
แกว่งพระขรรค์ชัยดั่งไฟพราย
ฟันแทงแย้งยุทธ์ไปมา
เมื่อนั้น
กรเดียวรบรันประจัญตี
ความเจ็บนั้นพ้นที่ทนนัก
สุดใจสุดกำลังสุดคิด
สุครีพฤทธิ์แรงแข็งขัน
โจนจับกุมภัณฑ์ด้วยศักดา
มาดหมายเขม้นเข่นฆ่า
ถูกกายอสุราหลายที
ท้าวราพณาสูรยักษี
สุดที่จะรอต่อฤทธิ์
พระยายักษ์ไม่ทานต้านติด
ไม่รบชิดถอยรับรอมา

บัดนั้น
เห็นทศกัณฐ์อสุรา
เท้าถีบถูกกายขุนมาร
น้าวลงด้วยกำลังว่องไว
อันทศเศียรกุมภัณฑ์
ตกลงยังพื้นปถพี
ฉัตรแก้วสุรกานต์ก็วินาศ
ส่องสว่างสร่างแสงสริยน
ลูกพระอาทิตย์ฤทธิ์กล้า
เสียทีในท่าชิงชัย
เผ่นทะยานฉวยยอดฉัตรได้
หักฉัตรพิชัยโมลี
ทั้งสนมกำนัลมเหสี
ร้องมี่อื้ออึงทุกตัวตน
อากาศแจ่มแจ้งทุกแห่งหน
ตลอดจนกองทัพพลับพลาชัย
ขุนกระบี่จึ่งเอาเท้าขวา
ลอยอยู่ยังพื้นนภาลัย
เหวยเหวยดูก่อนทศพักตร์
กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์
จะเอาแต่มงกุฎไปถวาย
ว่าแล้วสำแดงฤทธี
เลื่อนลอยโดยทางอากาศ
ก็ลงสู่พื้นพสุธา
คว้าคีบมงกุฎไว้ได้
แล้วร้องไยไพขุนมาร
ฮึกฮักอวดฤทธิ์กล้าหาญ
เกรงเกินโองการพระจักรี
องค์พระนารายณ์เรืองศรี
ขุนกระบี่ก็เหาะกลับมา
หมายมาดมรกตภูผา
เข้ายังพลับพลาพรายพรรณ

ครั้นถึงประณตบทบงสุ์ ทูลองค์พระบรมรังสรรค์
ข้าไปหักฉัตรกุมภัณฑ์ ได้โรมรันด้วยท้าวทศพักตร์
ครั้นว่าจะล้างชีวา เกรงเกินบัญชาพระทรงจักร
จึ่งเอาแต่มงกุฎขุนยักษ์ มาบูชาศรศักดิ์พระสี่กร
ตามคำข้าบาทกระบี่ศรี โดยที่ได้ทูลไว้แต่ก่อน
พระองค์ผู้ทรงฤทธิรอน ภูธรจงได้เมตตา
เมื่อนั้น พระตรีภพลบโลกนาถา
ได้ฟังลูกสุริยา ผ่านฟ้าจึ่งทอดพระเนตรไป
เห็นมงกุฎแก้วขุนมาร ชัชวาลดั่งดวงแขไข
ชื่นชมด้วยสมดั่งพระทัย ภูวไนยจึ่งตรัสแก่เสนี
อันพระยาสุครีพฤทธิรงค์ อาจองหักฉัตรยักษี
ทำลายความคิดอสุรี ทำชอบครั้งนี้มากนัก
ควรที่เป็นวงศ์พระทินกร จะขจรเดชไปทั่วไตรจักร
ตรัสพลางชวนองค์พระลักษมณ์ ผันพักตร์ย่างเยื้องเข้าพลับพลา

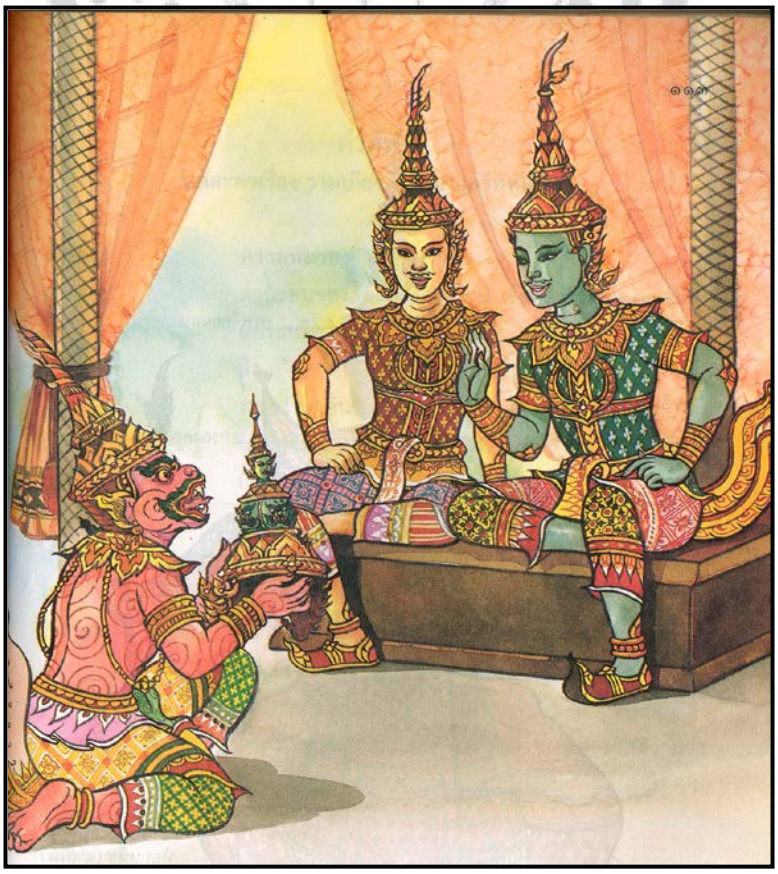

ชุดกิจกรรมที่ ๕

ตอนที่ ๕ พระสี่กรสำราญพระทัย

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : เรียงลำดับเหตุการณ์ต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่อ่าน

..... ก.) พสุครีพใช้เท้าขวาฉวยคีบเอามงกุฎของทศกัณฐ์ไว้ได้

..... ข.) สุครีพลอยขึ้นกลางท้องฟ้าอากาศ แล้วกล่าวเย้ยเยาะทศกัณฐ์ ว่าอยากจะสังหารให้ตายแต่เกรงจะเกินคำสั่งของพระราม

..... ค.) สุครีพเข้าเฝ้าพระราม พระลักษมณ์ แล้วเล่าเรื่องการสู้รบกับทศกัณฐ์และหักทำลายฉัตรได้สำเร็จ

..... ง.) ทศกัณฐ์พลาดพลั้งเสียท่าในการต่อสู้กับสุครีพ

..... จ.) พระรามเกิดความสำราญพระทัย และกล่าวชื่นชมสุครีพว่ามีความองอาจสมกับเป็นลูกของพระอาทิตย์

..... ฉ.) สุครีพนำเอามงกุฎของทศกัณฐ์มาเป็นเครื่องบูชาพระแสงศรของพระราม

..... ช.) ท้องฟ้าเริ่มสว่างแจ่มแจ้งไปทั่วทุกแห่ง ตลอดจนถึงที่ตั้งพลับพลาของกองทัพพระราม

..... ญ.) จากนั้นสุครีพจึงเหาะกลับมายังเนินเขามรกตที่ตั้งพลับพลา

..... ฎ.) สุครีพทะยานขึ้นด้านบนแล้วน้าวยอดฉัตรหักสะบั้นลง

..... ฐ.) ทศกัณฐ์ นางมณโฑและเหล่านางสนมกำนัลตกจากฉัตรลงสู่พื้น ส่งเสียงร้องกันอื้ออึง

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๕ เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✖ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. ใครเป็นสาเหตุให้พระรามต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ก่อนได้เป็นกษัตริย์

ก. ท้าวทศรถ ข. นางไกยเกษี ค. พระพรต ง. นางสีดา

๒. ทศกัณฐ์ต้องตายในการสู้รบกับพระราม เพราะสาเหตุใด

ก. ความโลภ ข. ความโกรธ ค. ความลุ่มหลง ง. ความเขลา

๓. เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
ยิ้มแล้วจึ่งตอบวาที **<u>เจ้าพี่</u>**อย่าประหวั่นพรั่นใจ ... คำว่า **<u>เจ้าพี่</u>** หมายถึงใคร

ก. พิเภก ข. นางสำมะนักขา ค. ปทูตทันต์ ง. นางมณโฑ

๔. พระราม และ พระลักษณ์ เป็นหลานของใคร

ก. ท้าวอัชบาล ข. ท้าวธาดา ค. ท้าวทศรถ ง. พระนารายณ์

๕. ขอให้ทหารชาญชัย รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา แม้นละไว้ช้าจะเสียการ... /บทนี้เป็นคำกล่าวของใครกับใคร

ก. พระรามกล่าวกับสุครีพ ข. พิเภกกล่าวกับสุครีพ
ค. พิเภกกล่าวกับพระราม ง. พระรามกล่าวกับพระลักษมณ์

๖. **<u>ลัดนิ้วมือเดียว</u>**ก็มาถึง ซึ่งกรุงลงการาชฐาน... คำว่า**<u>ลัดนิ้วมือเดียว</u>** ตรงกับข้อใด

ก. สถานที่ ข. ระยะทาง ค. ความยาว ง. ระยะเวลา

๗. เห็นวานรโรมรุกคลุกคลี ตกใจวิ่งหนีพัลวัน
บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น... บทนี้<u>แสดงความรู้สึก</u>ใด

ก. ความโกรธ ข. ความกลัว ค. ความสงสัย ง. ความเจ็บปวด

๘. การกระทำของทศกัณฐ์ขณะที่ต่อสู้กับสุครีพบนฉัตร แสดงให้เห็นว่าทศกัณฐ์มีลักษณะอย่างไร

ก. ความเป็นสุภาพบุรุษ ข. ความเป็นผู้นำ ค. ความกล้าหาญ ง. ความอดทน

๙. เหตุใดสุครีพจึง<u>ไม่</u>สังหารทศกัณฐ์ ทั้งที่ทศกัณฐ์กำลังเสียท่า

ก. ยังไม่ถึงเวลา ข. ไม่อยากฉวยโอกาส ค. เกรงเกินคำสั่ง ง. แค่ทำให้กลัว

๑๐. การอาสาไปทำการครั้งนี้ของสุครีพแสดงให้เห็นว่า สุครีพมีลักษณะอย่างไร

ก. มีฤทธิ์เดชมาก ข. มีความกล้าหาญ ค. มีความพยายาม ง. มีความรอบคอบ

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๕ เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๑. ✗	๒. ✓	๓. ✓	๔. ✗	๕. ✓
๖. ✗	๗. ✗	๘. ✓	๙. ✗	๑๐. ✗

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๒. องคต	๒. ท้าวธาดา	๓. มโหทร	๔. ทศกัณฐ์
๕. นางมณโฑ	๖. นางกำนัล	๗. และ ๘. เมืองขีดขิน , เมืองชมพู	
๙. และ ๑๐. พระราม , พระลักษมณ์			

ชุดกิจกรรมที่ ๓

๒. ค	๒. ข	๓. ญ	๔. ก	๕. ฎ
๖. ฉ	๗. ง	๘. ช	๙. จ	๑๐. ฐ

ชุดกิจกรรมที่ ๔

๑. ฉัตรแก้วสุรกานต์	๒. พระแสงศร	๓. พิโรธโกรธกริ้ว
๔. พระนารายณ์	๕. พระอาทิตย์	๖. ฤทธิ์เดช
๗. พัลวัน	๘. พระขรรค์	๙. นางมณโฑ
๑๐. เยาะเย้ย		

ชุดกิจกรรมที่ ๕

ก.) ๕	ข.) ๖	ค.) ๘	ง.) ๑	จ.) ๑๐
ฉ.) ๙	ช.) ๔	ญ.) ๗	ฎ.) ๒	ฐ.) ๓

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๕ เนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

๑. ข	๒. ค	๓. ง	๔. ก	๕. ค
๖. ง	๗. ข	๘. ก	๙. ค	๑๐. ข

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

ชุดที่ ๖ ข้อคิดและคุณค่าจากวรรณคดี

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ป.๕/..... เลขที่ .....

อาจารย์ปฐมชัย ธะนะเนตร

คำชี้แจง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ ๖ นี้ มีจำนวน ๙ หน้า

๒. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาทั้งหมดอย่างตั้งใจ

ตอนที่ ๑ ข้อคิดจากวรรณคดี

ตอนที่ ๒ คุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

๓. เมื่อนักเรียนอ่านเนื้อหาจนเข้าใจทั้งหมดแล้ว ให้ทำกิจกรรม ๒ ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น

ชุดกิจกรรมที่ ๑ ข้อคิดจากวรรณคดี

ชุดกิจกรรมที่ ๒ คุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

๔. เมื่อทำกิจกรรมทั้ง ๒ ชุดแล้ว ให้ตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ แล้วบันทึกคะแนนลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (ห้ามดูเฉลยคำตอบขณะทำ)

๕. จากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๑ เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจผลงานด้วยตนเอง โดยดูในหน้าเฉลยคำตอบ หากได้คะแนนไม่ถึง ๘๐ % (๘ ข้อ) ให้อ่านทบทวนในหน้าเนื้อหาอีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบใหม่ ในกระดาษคำตอบครั้งที่ ๒ แล้วตรวจผลงานด้วยตนเอง และบันทึกคะแนนที่ได้ไว้ในช่องว่างที่กำหนดให้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ระบุข้อคิดและบอกถึงคุณค่าจากวรรณคดี
กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์
ตอน สุครีพหักฉัตร ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล

ตอนที่ ๑ ข้อคิดจากวรรณคดี
กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

จากวรรณคดี “กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร” ที่นักเรียนได้อ่านมาแล้วนั้น ซึ่งเป็นตอนที่สนุกสนานมากตอนหนึ่ง อันมีข้อคิดอยู่หลายประการที่สอดแทรกไว้ในการกระทำของตัวละคร ดังนี้

๑. พระราม : - มีความมั่นคงในความรักที่มีต่อนางสีดา จึงออกติดตามนางแม้จะต้องฝ่าฟันกับอุปสรรคมากมายแต่ก็ไม่เกรงกลัว

- มีความกล้าหาญ แม้จะเป็นมนุษย์ธรรมดาแต่ก็ไม่ย่อท้อที่จะต่อสู้กับทศกัณฐ์ที่เป็นยักษ์มีฤทธิ์เดชมาก

๒. ทศกัณฐ์ : - มีความเป็นชายชาตรี คือคอยปกป้องผู้หญิงขณะที่ตนเองต้องต่อสู้กับสุครีพ ซึ่งมีฤทธิ์เดชมาก

๓. สุครีพ : - มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว โดยอาสาเป็นผู้ไปหักฉัตรที่กรุงลงกาแต่เพียงผู้เดียว ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าทศกัณฐ์เป็นยักษ์ที่มีฤทธิ์เดชมาก

- มีความจงรักภักดีต่อผู้เป็นนายคือพระราม เพราะเห็นว่าหนุมานและองคตได้ทำหน้าที่แล้ว ตนจึงสมควรที่จะได้รับใช้พระรามในการศึกครั้งนี้บ้าง

- ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด คือตนนั้นสามารถที่จะสังหารทศกัณฐ์ได้ แต่ก็ไม่ทำเพราะพระรามสั่งให้ไปทำลายฉัตรเท่านั้น

* การกระทำของตัวละครอื่น ๆ ก็มีข้อคิดอยู่อีกมาก ในที่นี้จะอธิบายเฉพาะตัวเอกในเรื่อง

ตอนที่ ๒ คุณค่าของวรรณคดี กลอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร

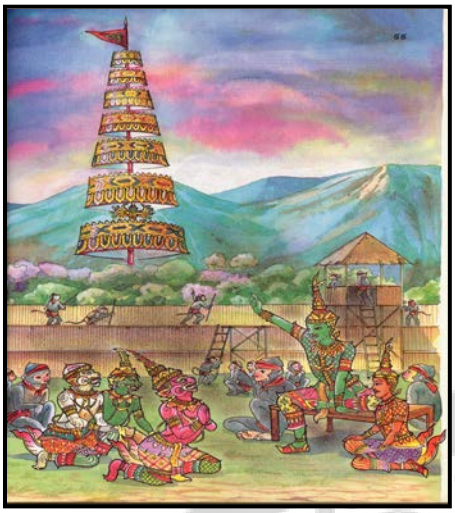

รามเกียรติ์ถึงแม้จะดัดแปลงมาจากรามายณะของอินเดียก็จริง แต่ก็ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยไปเสียแล้ว ทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว จะเห็นได้จากพระนามของพระมหากษัตริย์ไทย สำนวนไทย ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ ชื่อถนน ชื่อพืช ชื่ออาหาร ความเชื่อ ศิลปะการแสดงดนตรีนาฏศิลป์โขน ฯลฯ เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วรรณคดีเรื่องนี้มีคุณค่าอยู่หลายประการจึงได้ปรากฏออกมาในรูปลักษณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ซึ่งอาจมีมากกว่านี้)

๑. **คุณค่าทางศีลธรรมจรรยา** : ผู้แต่งได้สอดแทรกไว้ซึ่งคติธรรม คำสอน อย่างในเรื่องนี้ก็ชี้ให้เห็นถึงคติที่ว่า “ธรรมะย่อมชนะอธรรม” และ “ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว” เป็นต้น

๒. **คุณค่าทางสติปัญญา** : คือผู้อ่านได้รับความรู้นอกจากสิ่งที่เราเรียนเพิ่มเติม เช่น ในตอนที่นักเรียนได้เรียนนี้ สุครีพใช้สติปัญญาในด้านรู้จักการวางแผนการก่อนที่จะเข้ากรุงลงกา โดยร่ายคาถาบังตา ทำให้บรรดายักษ์มองไม่เห็นไม่เช่นนั้นอาจเป็นศึกใหญ่ที่จะสู้รบไม่ไหว

๓. **คุณค่าทางอารมณ์** : วรรณคดีที่เป็นกลอนบทละครนี้ นำมาใช้ในการแสดงมหรสพ ซึ่งเป็นงานรื่นเริงบันเทิงของคนไทยมาช้านาน ในเรื่องที่นักเรียนได้เรียนนี้ก็เช่นกัน

๔. **คุณค่าทางจินตนาการ** : จินตนาการคือความคิดฝันไปไกลจากสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด คิดดูว่าหากไม่มีภาพประกอบใดเลย และเมื่อนักเรียนได้อ่านเนื้อเรื่องก็จะเกิดภาพจินตนาการไปต่าง ๆ นานา อันเป็นสิ่งพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และประดิษฐกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น ศีรษะโขน ที่นักเรียนใช้สวมแสดงฉากประกอบการแสดงต่าง ๆ ล้วนเกิดจากจินตนาการทั้งสิ้น

ชุดกิจกรรมที่ ๑

ข้อคิดจากวรรณคดี

คะแนนที่ได้
10

<u>คำสั่ง</u> : จงบอกข้อคิดที่ได้จากการกระทำของตัวละครที่ปรากฏในเนื้อเรื่องตอนที่ ๑ ปฐมบท ที่ได้เรียนมาและกลอนบทละครต่อไปนี้ (เลือกคำตอบจากที่กำหนดให้ในกรอบ)

ความรักและความห่วงใย ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ความมั่นคงในความรัก
ปฏิบัติตามธรรมเนียมกษัตริย์ การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง ความเป็นผู้มีจิตอาสา
การรักษาสัจจะ เป็นผู้รักความยุติธรรม ความจงรักภักดีต่อผู้มีพระคุณ ความเป็นผู้รอบคอบ

๑) ท้าวทศรถยอมทำตามที่นางไกยเกษีขอให้พระพรตขึ้นครองเมือง แล้วให้พระรามออกผนวชเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี

ข้อคิด : .....

๒) พิเภกกราบทูลให้ทศกัณฐ์คืนนางสีดาผู้เป็นมเหสีแก่พระรามไป

ข้อคิด : .....

๓) นางไกยเกษีช่วยท้าวทศรถผู้เป็นพระสวามี ในการรบกับปทูตทันต์ โดยใช้แขนสอดต่างเพลารถ

ข้อคิด : .....

๔) พระรามให้องคตถือพระราชสาส์นไปถึงทศกัณฐ์เพื่อขอนางสีดากลับคืน

ข้อคิด : .....

๕) นางสำมะนักขา น้องสาวของทศกัณฐ์มาพบพระรามก็หลงรัก แต่พระรามปฏิเสธ

ข้อคิด : .....

๖) นางมณโฑ เห็นกองทัพของพระรามแล้วกล่าวกับทศกัณฐ์ว่า...

อันมนุษย์พี่น้องสององค์ สุริย์วงศ์จักรพรรดินาถา
หน่อท้าวทศรถกษัตรา นัดดาอัชบาลฤทธิรอน
ทรงเดชเลิศลบพิภพไหว กล้าหาญชาญชัยด้วยแสงศร
เป็นปิ่นอยุธยาพระนคร ภูธรคิดดูให้จงดี

ข้อคิด : .....

๗) พระรามกล่าวถามเหล่าทหารวานร ว่าใครจะเป็นผู้ไปหักฉัตรแก้วสุรกานต์ สุครีพจึงกล่าวว่า

ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี ครั้งนี้จะอาสาไป
ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์ ให้หักยับลงจงได้

ข้อคิด : .....

๘) เมื่อสุครีพเหาะมาใกล้กับกรุงลงกา แล้วคิดในใจว่า...

จึ่งคิดถวิลจินดา แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์ เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
จำจะบังเนตรมันไว้ อย่าให้แลเห็นอินทรีย์
จึ่งจะไม่เสียราชการ องค์พระอวตารเรืองศรี

ข้อคิด : .....

๙) ทศกัณฐ์ ต่อว่า สุครีพว่าฆ่าได้แต่พาลี อย่ามาอวดอ้างฤทธิ์เดชกับตน เดี๋ยวเจ้าจะตายเปล่า แต่สุครีพกล่าวตอบว่า...

มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์ จะต่อด้วยองค์พระทรงศร
แต่กูทหารจะราญรอน ไม่ให้ร้อนถึงองค์พระทรงครุฑ

ข้อคิด : .....

๑๐) ทศกัณฐ์พลาดท่าเสียทีให้แก่สุครีพซึ่งใช้เท้าคีบเอามงกุฎไป และกล่าวว่า...

เหวยเหวยดูก่อนทศพักตร์ ฮึกฮักอวดฤทธิ์กล้าหาญ
กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์ เกรงเกินโองการพระจักรี
จะเอาแต่มงกุฎไปถวาย องค์พระนารายณ์เรืองศรี
ว่าแล้วสำแดงฤทธี ขุนกระบี่ก็เหาะกลับมา

ข้อคิด : .....

ชุดกิจกรรมที่ ๒

คุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

คะแนนที่ได้
10

คำสั่ง : ทำเครื่องหมาย ✓ ข้อที่กล่าวถูก ✗ ข้อที่กล่าวผิด ตามที่อ่านในเรื่องของคุณค่า

..... ๑) วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ส่งผลต่อวิถีชีวิตไทยในทางที่ค่อนข้างไม่ดี

..... ๒) ความเชื่อทางไสยศาสตร์ก็มีปรากฏในเนื้อเรื่องรามเกียรติ์

..... ๓) พระนามของพระมหากษัตริย์ไทยแห่งราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ ล้วนเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ทั้งหมด

..... ๔) การกระทำของตัวละครบางตัวในเรื่องรามเกียรติ์ สอนให้เราเห็นคุณค่าของศีลธรรมจรรยาได้

..... ๕) การกระทำของสุครีพทำให้เราได้รับคุณค่าทางด้านสติปัญญา

..... ๖) คุณค่าทางอารมณ์ที่อยู่ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตรนี้ เรารับรู้ได้เฉพาะการแสดงมหรสพเท่านั้น

..... ๗) การแสดงโขนประจำปีของโรงเรียนเราก็สามารถให้สิ่งที่มีคุณค่าตามเนื้อหาที่แสดงอยู่หลายประการ

..... ๘) คุณค่าทางจินตนาการที่นักเรียนได้รับจากเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตรนี้ ไม่ได้เกิดที่การใช้ถ้อยคำภาษา

..... ๙) คุณค่าทางจินตนาการจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ไม่ได้ทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกเลย

..... ๑๐) จากเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ที่นักเรียนได้อ่านมาทั้งหมด น่าจะได้คุณค่ามากกว่า ๔ ข้อตามเนื้อหาที่กล่าวมา

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

ชุดที่ ๖ ข้อคิดและคุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

<u>คำสั่ง</u> : ทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ทำในกระดาษคำตอบ)

๑. การที่พระรามยอมออกเดินป่า ๑๔ ปี แล้วยอมให้พระพรตผู้เป็นอนุชาครองเมืองก่อน ทั้งที่ตามความจริงพระรามเป็นพระเชษฐาควรได้ครองเมืองก่อน น่าจะให้ข้อคิดใดมากที่สุด

ก. จงรักษาสัจจะ ข. รู้จักการเสียสละ ค. รู้จักการให้อภัย ง. ไม่ควรมีความโลภ

๒. การที่ทศกัณฐ์ไปลักลอบพานางสีดามเหสีของพระรามมาไว้กรุงลงกา น่าจะให้ข้อคิดใดมากที่สุด

ก. จงมีความมั่นคงในความรัก ข. ควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

ค. ไม่ควรเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน ง. ทำสิ่งใดควรคิดให้รอบคอบ

๓. จากการกระทำของทศกัณฐ์ขณะสู้รบกับสุครีพ ตามกลอนบทละครข้างล่างนี้ให้ข้อคิดใดมากที่สุด

กรหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ กรสองคว้าได้นางอัคคี

สิบเจ็ดกรอุ้มฝูงนางกำนัล กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์ชัยศรี

ก. ความอดทน ข. ความรอบคอบ ค. ความเสียสละ ง. ความเป็นสุภาพบุรุษ

๔. “กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์ เกรงเกินโองการพระจักรี” การกระทำของสุครีพ ให้ข้อคิดใด

ก. ควรรู้จักให้อภัย ข. ควรรักษาน้ำใจผู้อื่น

ค. ควรรู้จักระงับความโกรธ ง. ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด

๕. การที่สุครีพอาสาไปทำลายฉัตรแก้วสุรกานต์ นักเรียนก็สามารถปฏิบัติตามแนวทางได้ตามข้อใด

ก. รวมกลุ่มกันรณรงค์รักษาความสะอาดในชุมชน

ข. ทำงานตามหน้าที่ที่สมาชิกในกลุ่มกำหนดมา

ค. ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มประธานนักเรียนทุกครั้ง

ง. ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

๖.

จึ่งคิดถวิลจินดา แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป

ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์ เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่

จำจะบังเนตรมันไว้ อย่าให้แลเห็นอินทรีย์

จึ่งจะไม่เสียราชการ องค์พระอวตารเรืองศรี

* จากกลอนบทละครนี้ ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านในทางใดมากที่สุด

ก. ทางศีลธรรมจรรยา
ข. ทางความคิดสติปัญญา
ค. ทางจินตนาการ
ง. ทางอารมณ์

๗. บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น
บ้างตกบ้างกอดทศกัณฐ์ บ้างห้อยหันตามกงฉัตรชัย
ร้องกรีดหวีดอึงคะนึงมี่ จะเอาสมประดีก็ไม่ได้
แขนหักขาหักวุ่นไป ร้องไห้เรียกกับเป็นโกลา

จากการใช้ภาษาที่ทำให้รู้สึกถึงความวุ่นวายโกลาหลและความกลัว ให้คุณค่าในด้านใดมากที่สุด

ก. ทางอารมณ์
ข. ทางจินตนาการ
ค. ทางศีลธรรมจรรยา
ง. ทางความคิดสติปัญญา

๘. กลอนบทละครข้อใดที่ไม่ทำให้เกิดจินตนาการที่เกินความจริงได้

ก. นิ่งนึกเดือดดาลทะยานใจ เร่าร้อนฤทัยดั่งไฟกัลป์
ข. แล้วเกณฑ์ทหารทะลวงฟัน เป็นทัพขันธ์คอยฆ่าไพรี
ค. ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน ผินพักตร์มาทูลพระภัสดา
ง. ทำไมแก่มนุษย์เท่าตัวไร กับอ้ายลิงไพรพนาวัน

๙. จากต้นเรื่องถึงจบตอนสุครีพหักฉัตร ที่เรียนมา เหตุการณ์ตอนใดที่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางศีลธรรมจรรยา

ก. พระนารายณ์อวตารลงมาเป็นโอรสท้าวทศรถ
ข. ท้าวทศรถยอมทำตามที่นางไกยเกษีทูลขอให้พระพรตครองเมือง
ค. พิเภกกราบทูลให้ทศกัณฐ์ส่งคืนนางสีดาให้แก่พระรามไป
ง. ทศกัณฐ์ใช้ฉัตรแก้วสุรกานต์บังแสงอาทิตย์โดยที่ตนไม่ออกไปรบเอง

๑๐. วรรณคดีมีคุณค่าอีกหลายประการ แต่ยกเว้นในข้อใด

ก. คุณค่าทางการปกครอง
ข. คุณค่าทางวัฒนธรรม
ค. คุณค่าทางไสยศาสตร์
ง. คุณค่าทางภาษา

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๑ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

กระดาษคำตอบ ครั้งที่ ๒ ได้ ..... คะแนน ○ ผ่าน ○ ไม่ผ่าน

ข้อ	ก	ข	ค	ง	คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					

* ต้องทำคะแนนแบบทดสอบได้ ๘๐ % (๘ ข้อ) จึงจะผ่าน ถ้าทำครั้งที่ ๑ ไม่ผ่าน ให้ทำครั้งที่ ๒ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ใหม่

เฉลยคำตอบชุดกิจกรรม

ชุดที่ ๖ ข้อคิดและคุณค่าของวรรณคดีเรื่องราม

ชุดกิจกรรมที่ ๑

๓. การรักษาสัจจะ

๓. ความจงรักภักดีต่อผู้มีพระคุณ

๕. ความมั่นคงในความรัก

๗. ความเป็นผู้มีจิตอาสา

๙. ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว

๒. เป็นผู้รักความยุติธรรม

๔. ปฏิบัติตามธรรมเนียมกษัตริย์

๖. ความรักและความห่วงใย

๘. ความเป็นผู้รอบคอบ

๑๐. การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง

ชุดกิจกรรมที่ ๒

๓. ✗	๒. ✓	๓. ✗	๔. ✓	๕. ✓
๖. ✗	๗. ✓	๘. ✗	๙. ✗	๑๐. ✓

เฉลยคำตอบแบบทดสอบ

ชุดที่ ๖ ข้อคิดและคุณค่าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

๑. ข	๒. ค	๓. ง	๔. ง	๕. ก
๖. ข	๗. ก	๘. ข	๙. ก	๑๐. ค

ภาคผนวก ค

ตารางแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
เกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตารางแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
วิชาภาษาไทย ชั้น ป.๕ กลอนบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

ความหมายของระดับคะแนน

5 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก

4 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี

3 หมายถึง มีคุณภาพระดับพอใช้

2 หมายถึง มีคุณภาพระดับต้องปรับปรุง

1 หมายถึง มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

หัวข้อที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
1.1 ความสอดคล้องของเนื้อหากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 ความถูกต้องของเนื้อหา	.....	.....	.....	.....	.....
1.3 การเรียงลำดับเนื้อหา	.....	.....	.....	.....	.....
1.4 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	.....	.....	.....	.....	.....
1.5 ความถูกต้องของการใช้ภาษา	.....	.....	.....	.....	.....
1.6 ความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละชุดการเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
1.7 ความเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน	.....	.....	.....	.....	.....
1.8 ความชัดเจนของคำอธิบายในการใช้ชุดการเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
2. ชุดกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบ					
2.1 ความชัดเจนของคำสั่ง	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 ความชัดเจนของข้อคำถามในแต่ละชุดกิจกรรม	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามในแต่ละชุดกิจกรรม	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 ความถูกต้องของหน้าเฉลยชุดกิจกรรมและแบบทดสอบ	.....	.....	.....	.....	.....
3. ภาพและองค์ประกอบอื่น ๆของชุดการเรียนรู้					
3.1 ความเหมาะสมของการใช้ภาพประกอบเนื้อหา	.....	.....	.....	.....	.....
3.2 การออกแบบชุดการเรียนรู้มีความน่าสนใจและดึงดูดใจ	.....	.....	.....	.....	.....
3.3 ความเหมาะสมของการจัดวางรูปแบบในชุดการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....

..... ลงชื่อผู้ประเมิน

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไตรรัตน์ พิพัฒโภค	รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2. อาจารย์พรรณนิภา สันติพงษ์	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักษณา อินทะจักร	ผู้ประสานงานฝ่ายวิชาการ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษาและสถิติ

1. อาจารย์ ดร.มิ่ง เทพครเมือง	ประสานงานฝ่ายบริการวิชาการ หัวหน้างานวิจัยและบริการวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2. อาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย	ประสานงานฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวัดและประเมินผล โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นายปฐมชัย ธะนะเนตร

วันเดือนปีเกิด 8 มิถุนายน 2515

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 110/25 ซอยเสรีไทย 43 แยก 3 แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10240
E-mail: chai_add66@hotmail.com

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2533 มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6
โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2538 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2552 ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร